

21998A0623(01)

1998 6 23

EUROPOS BENDRIJŲ OFICIALUSIS LEIDINYS

L 179/3

I PRIEDAS

JUNGTINIŲ TAUTŲ JŪRŲ TEISĖS KONVENCIJA

JUNGTINIŲ TAUTŲ JŪRŲ TEISĖS KONVENCIJA

Valstybės, šios konvencijos šalys,

PASKATINTOS siekio tarpusavio supratimo ir bendradarbiavimo dvasia suderinti visus klausimus, susijusius su jūrų teise, ir suprasdamos šios konvencijos, kaip svarbaus indėlio į taikos, teisingumo ir pažangos visoms pasaulio tautoms palaikymą, istorinę reikšmę;

PAŽYMĖDAMOS, kad procesai, vykstantys po Jungtinių Tautų konferencijų jūrų teisės klausimais, kurios vyko Ženevoje 1958 m. ir 1960 m., pabrėžė naujos ir visuotinai pripažįstamos Jūrų teisės konvencijos poreikį;

SUPRASDAMOS, kad jūrų erdvės problemos yra glaudžiai tarpusavyje susijusios ir turi būti nagrinėjamos kaip visuma;

PRIPAŽINDAMOS siekį šia konvencija, tinkamai atsižvelgiant į visų valstybių suverenitetą, nustatyti jūrų ir vandenynų teisinį režimą, kuris palengvintų tarptautinius santykius ir skatintų taikų jūrų ir vandenynų naudojimą, teisingą ir veiksmingą jų išteklių panaudojimą, jų gyvųjų išteklių išsaugojimą, taip pat jūrų aplinkos tyrimus, apsaugą ir išsaugojimą;

SUPRASDAMOS, kad šių tikslų įgyvendinimas prisidės prie teisingos ir nešališkos tarptautinės ekonominės tvarkos kūrimo, kurioje atsižvelgiama į visos žmonijos interesus ir poreikius, ypač į besivystančių valstybių ypatingus interesus ir poreikius, nesvarbu, ar jos būtų pakrantės valstybės, ar ne;

NORĖDAMOS pagal šią konvenciją plėtoti principus, kurie yra įtvirtinti 1970 m. gruodžio 17 d. Jungtinių Tautų Rezoliucijoje 2749 (XXV), kurioje Generalinė Asamblėja, *inter alia*, iškilmingai pareiškė, kad jūrų ir vandenynų dugnas bei jo gelmės, esantys už nacionalinės jurisdikcijos ribų, taip pat jų ištekliai yra bendras žmonijos paveldas, ir šių išteklių tyrinėjimas ir eksploatavimas turi būti atliekami visos žmonijos naudai, nesvarbu, kokia būtų valstybių geografinė padėtis;

TIKĖDAMOS, kad šia konvencija pasiektas jūrų teisės kodifikavimas ir nuoseklus plėtojimas prisidės prie taikos, saugumo, bendradarbiavimo bei draugiškų santykių su visomis valstybėmis stiprinimo vadovaujantis teisingumo ir lygių teisių principais bei skatins visų pasaulio tautų ekonomikos ir socialinę pažangą laikantis Jungtinių Tautų tikslų ir principų, išdėstytų šios organizacijos įstatuose;

PATVIRTINDAMOS, kad klausimams, kurių nereglementuoja ši konvencija, ir toliau taikomos bendrosios tarptautinės teisės normos ir principai,

SUSITARĖ:

I DALIS

IVADAS

1 straipsnis

Vartojamos sąvokos ir taikymo sritis

1. Šioje konvencijoje:

1) „rajonas“ – jūrų ir vandenynų dugnas bei jo gelmės, esantys už nacionalinės jurisdikcijos ribų;

2) „Institucija“ – Tarptautinė jūros dugno institucija;

3) „veikla rajone“ – bet koks rajono išteklių tyrinėjimas ir eksploatavimas;

4) „jūros aplinkos teršimas“ – žmogaus veikla, kurios metu tiesiogiai ar netiesiogiai paskleidžiamos medžiagos ar energija jūros aplinkoje, įskaitant upės žiotis, ir kuri sukelia

arba gali sukelti žalingas pasekmes, tokias kaip: žala gyviesiems ištekliams ir jūros gyvūnams, pavojus žmonių sveikatai, kliūtys veiklai jūroje, įskaitant žvejybą ir kitą teisėtą jūros panaudojimą, taip pat naudojamo jūros vandens kokybės ir poilsio sąlygų pablogėjimas;

5) a) „laidojimas“ – tai:

- i) bet koks sąmoningas atliekų ar kitų medžiagų išmetimas iš laivų, orlaivių, platformų ar kitų dirbtinių įrenginių jūroje;
- ii) bet koks sąmoningas atsikratymas jūroje laivais, orlaiviais, platformomis ar kitais dirbtiniais įrenginiais;

b) „laidojimu“ nelaikoma:

- i) atliekų ar kitų medžiagų išmetimas, jei tai susiję su įprastine laivų, orlaivių, platformų ar kitų dirbtinių įrenginių ir jų įrengimų veikla jūroje arba yra tos veik-

los pasekmė, išskyrus išmetimą atliekų ar kitų medžiagų, kurios yra gabenamos laivais, orlaiviais, platformomis ar kitais dirbtiniais įrenginiais jūroje, skirtais atsikratyti tokiomis medžiagomis, arba gabenamos į juos, taip pat išskyrus išmetimą medžiagų, kurios yra gautos apdorojus tokias atliekas ar kitas medžiagas tokiuose laivuose, orlaivuose, platformose ar įrenginiuose;

- ii) medžiagų palikimas kitais tikslais nei paprastas atsikratymas jomis, jei tik toks palikimas neprieštarauja šios konvencijos tikslams.

2. 1) „valstybės šalys“ – tai valstybės, kurios sutiko įsipareigoti pagal šią konvenciją ir kurioms ši konvencija įsigaliojo.

2) Ši konvencija *mutatis mutandis* taikoma subjektams, kurie nurodyti 305 straipsnio 1 dalies b, c, d, e ir f punktuose ir kurie tampa šios konvencijos šalimis pagal kiekvienam iš jų nustatytas sąlygas, ir šiuo atveju sąvoka „valstybės šalys“ reiškia ir tokius subjektus.

II DALIS

TERITORINĖ JŪRA IR GRETUTINĖ ZONA

1 SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

2 straipsnis

Teritorinės jūros, oro erdvės virš teritorinės jūros, jos dugno ir jo gelmių teisinis statusas

1. Pakrantės valstybės suverenitetas, be jos sausumos teritorijos ir vidaus vandenų, o salyno valstybės atveju – be jos salyno vandenų, apima ir gretimą jos pakrantėms jūros juostą, kuri vadinama teritorine jūra.

2. Šis suverenitetas apima ir oro erdvę virš teritorinės jūros, taip pat teritorinės jūros dugną ir jo gelmes.

3. Suverenitetas teritorinėje jūroje įgyvendinamas pagal šią konvenciją ir kitas tarptautinės teisės normas.

2 SKYRIUS

TERITORINĖS JŪROS RIBOS

3 straipsnis

Teritorinės jūros plotis

Kiekviena valstybė turi teisę nustatyti savo teritorinės jūros plotį, neviršijantį 12 jūrmylių, matuojamą nuo bazinių linijų, nustatytų pagal šią konvenciją.

4 straipsnis

Teritorinės jūros išorinė riba

Išorinė teritorinės jūros riba yra linija, kurios kiekvienas taškas yra nutolęs nuo artimiausio bazinės linijos taško per nuotolį, lygų teritorinės jūros pločiui.

5 straipsnis

Įprastinė bazinė linija

Jei šioje konvencijoje nenustatyta kitaip, įprastine bazine linija, naudojama matuoti teritorinės jūros plotį, yra laikoma didžiausio atoslūgio linija išilgai kranto, pažymėta pakrantės valstybės oficialiai pripažintuose stambaus mastelio žjrlapiuose.

6 straipsnis

Rifai

Atolo salų arba rifų supamų salų atveju bazinė linija, naudojama matuoti teritorinės jūros plotį, yra į jūrą nukreipta didžiausio atoslūgio rifo linija, pažymėta atitinkamu simboliu pakrantės valstybės oficialiai pripažintuose žjrlapiuose.

7 straipsnis

Tiesiosios bazinės linijos

1. Vietovėse, kuriose kranto linija yra giliai išraižyta ir vingiuota arba kuriose išilgai ir netoli kranto yra salų virtinė, gali būti naudojamas tiesiųjų bazinių linijų, jungiančių atitinkamus taškus, metodas, pagal kurį yra nustatoma bazinė linija, nuo kurios yra matuojamas teritorinės jūros plotis.

2. Tose vietose, kur dėl deltos ar kitų gamtinių sąlygų kranto linija yra itin nepastovi, minėti atitinkami taškai gali būti parinkti išilgai toliausiai į jūrą nutolusio didžiausio atoslūgio linijos, ir, nepaisant vėlesnių didžiausio atoslūgio linijos atsitraukimų, tiesiosios bazinės linijos liks galioti tol, kol jų, vadovaudamasi šia konvencija, nepakeis pati pakrantės valstybė.

3. Brėžiant tiesiąsias bazines linijas negalima pastebimai nukrypti nuo bendrosios kranto krypties, o jūros plotai, esantys iki šių linijų, turi būti pakankamai glaudžiai susiję su sausumos teritorija, kad jiems galiotų vidaus vandenų režimas.

4. Bazinės linijos brėžiamos iki jūros dugno iškilimų, pastebimų atoslūgio metu, ir nuo tų iškilimų tik tuo atveju, jei ant jų yra pastatyti švyturiai ar panašūs įrenginiai, kurie visą laiką yra iškilę virš jūros paviršiaus, arba tais atvejais, kai bazinių linijų brėžimas iki tokių jūros dugno iškilimų ir nuo jų yra pripažintas tarptautiniu mastu.

5. Jei pagal šio straipsnio 1 dalies nuostatas yra taikomas tiesiųjų bazinių linijų metodas, nustatant konkrečias bazines linijas gali būti atsižvelgta į ypatingus atitinkamo regiono ekonominius interesus, kurių tikrumą ir svarbą aiškiai patvirtina ilgalaikė praktika.

6. Valstybė negali taikyti tiesiųjų bazinių linijų sistemos taip, kad kitos valstybės teritorinė jūra būtų atkirsta nuo atviros jūros arba išskirtinės ekonominės zonos.

8 straipsnis

Vidaus vandenys

1. Išskyrus IV dalyje nurodytus atvejus, vandenys, esantys į sausumos pusę nuo teritorinės jūros bazinės linijos, yra valstybės vidaus vandenų dalis.

2. Jei, nustatant tiesiąją bazinę liniją pagal 7 straipsnyje nurodytą metodą, į vidaus vandenį yra įtraukiami tokie plotai, kurie anksčiau nebuvo laikomi vidaus vandenimis, tai tokiuose vandenyse galioja taikaus plaukimo teisė, numatyta šioje konvencijoje.

9 straipsnis

Upių žiotys

Jei upė įteka tiesiai į jūrą, bazinė linija yra laikoma per upės žiotis išvesta tiesioji linija, jungianti didžiausio atoslūgio linijos taškus abiejuose jos krantuose.

10 straipsnis

Įlankos

1. Šis straipsnis taikomas tik toms įlankoms, kurių krantai priklauso vienai valstybei.

2. Pagal šią konvenciją įlanka yra laikomas aiškus kranto įlankis, kurio įlankimas į sausumą lyginant su jo žiočių pločiu yra tokio dydžio, kad jis suformuoja sausumos apsupimą vandens plotą ir yra daugiau negu paprastas kranto vingis. Tačiau kranto įlankis laikomas įlanka tik tuo atveju, jei jo plotas yra lygus arba didesnis už plotą pusės skritulio, kurio skersmuo yra per tokio kranto įlankio žiotis išvesta linija.

3. Matavimo tikslais kranto įlankio plotu yra laikomas tas plotas, kuris susidaro tarp didžiausio atoslūgio linijos palei įlankio krantus ir linijos, jungiančios įlankio natūralių žiočių taškų didžiausio atoslūgio žymes. Jei dėl toje vietoje esančių salų kranto įlankis turi

daugiau kaip vienerias žiotis, pusapskritimis yra brėžiamas pagrindu imant liniją, kurios ilgis yra lygus visų linijų, einančių per skirtingas tokio kranto įlinkio žiotis, ilgių sumai. Kranto įlinkyje esančios salos yra laikomos to kranto įlinkio vandens teritorijos dalimi.

4. Jei atstumas tarp įlankos natūralių žiočių taškų didžiausio atoslūgio žymių neviršija 24 jūrmylių, įlanką uždaranči linija gali būti išvesta tarp šių dviejų didžiausio atoslūgio žymių, ir taip atskirti vandenys yra laikomi vidaus vandenimis.

5. Jei atstumas tarp įlankos natūralių žiočių taškų didžiausio atoslūgio žymių viršija 24 jūrmyles, tai įlankoje yra išvedama 24 jūrmylių ilgio tiesioji bazinė linija taip, kad ji atskirtų maksimalų vandens plotą, kurį galima atskirti tokio ilgio linija.

6. Ankstesnės nuostatos negalioja vadinamosioms „istorinėms“ įlankoms, taip pat visais atvejais, kai yra naudojama tiesių bazinių linijų sistema, nurodyta 7 straipsnyje.

11 straipsnis

Uostai

Delimituojant teritorinę jūrą, toliausiai į jūrą išsikišę pastovūs uosto įrenginiai, sudarantys nedalomą uosto sistemos dalį, yra laikomi kranto dalimi. Jūroje esantys nuo kranto atskirti įrenginiai ar dirbtinės salos nėra laikomi pastoviais uosto įrenginiais.

12 straipsnis

Reidai

Reidai, kurie paprastai naudojami laivams pakrauti, iškrauti, taip pat jiems stovėti nuleidus inkarą ir kurie kitu atveju būtų visiškai ar iš dalies už išorinės teritorinės jūros ribos, priklauso teritorinei jūrai.

13 straipsnis

Jūros dugno iškilimai, pastebimi atoslūgio metu

1. Jūros dugno iškilimas, pastebimas atoslūgio metu, yra natūraliai susiformavusi vandens apsupta sausuma, iškilusi virš vandens paviršiaus atoslūgio metu, bet panyranti po vandeniu potvynio metu. Jei jūros dugno iškilimas, pastebimas atoslūgio metu, yra

visas ar iš dalies nutolęs nuo žemyninės dalies ar salos per atstumą, kuris neviršija teritorinės jūros pločio, tai tokio iškilimo didžiausio atoslūgio linija gali būti naudojama kaip bazinė linija teritorinės jūros pločiui matuoti.

2. Jei visas jūros dugno iškilimas, pastebimas atoslūgio metu, yra nutolęs nuo žemyninės dalies ar salos per atstumą, kuris viršija teritorinės jūros plotį, tai jis neturi savo teritorinės jūros.

14 straipsnis

Bazinių linijų nustatymo metodų derinimas

Atsižvelgdama į skirtingas sąlygas, pakrantės valstybė gali nustatyti bazines linijas naudodama įvairius bazinių linijų nustatymo metodus, nurodytus ankstesniuose straipsniuose.

15 straipsnis

Teritorinės jūros tarp valstybių, turinčių priešingus arba gretimus krantus, delimitavimas

Jei dviejų valstybių krantai yra priešais vienas kitą ar greta vienas kito, nė viena iš šių dviejų valstybių neturi teisės, jei jos nėra sudariusios kitokio susitarimo, išplėsti savo teritorinės jūros už vidurinės linijos, kurios kiekvienas taškas yra vienodai nutolęs nuo artimiausių bazinių linijų taškų, nuo kurių yra matuojamas kiekvienos iš tų dviejų valstybių teritorinės jūros plotis. Tačiau ši nuostata netaikoma, jei dėl istoriškai susiklosčiusių teisių ar kitų ypatingų aplinkybių tų dviejų valstybių teritorinės jūras būtina delimituoti kitu būdu, neatitinkančiu tos nuostatos.

16 straipsnis

Jūrlapiai ir geografinių koordinatų sąrašai

1. Bazinės linijos, nuo kurių matuojamas teritorinės jūros plotis, nustatytos pagal 7, 9 ir 10 straipsnius, arba jų pagrindu nustatytos sienos ir delimitavimo linijos, nustatytos pagal 12 ir 15 straipsnius, yra pažymimos tokio mastelio ar mastelių jūrlapiuose, kurie yra pakankamai tikslūs jų padėčiai nustatyti. Kaip alternatyva vietų tokių jūrlapių gali būti sudaromi taškų su geografinėmis koordinatėmis sąrašai, nurodant tų taškų geodezinius duomenis.

2. Pakrantės valstybė tinkamu būdu paskelbia tokius jūrlapius arba geografinių koordinatų sąrašus ir deponuoja kiekvieno tokio jūrlapio ar sąrašo kopijas Jungtinių Tautų Generaliniam sekretoriui.

3 SKYRIUS

TAIKUS PLAUKIMAS TERITORINE JŪRA

A poskyris.

Visiems laivams taikomos taisyklės

17 straipsnis

Taikaus plaukimo teisė

Pagal šios konvencijos nuostatas visų valstybių – tiek pakrantės, tiek ir neturinčių priėjimo prie jūros – laivai naudojami taikaus plaukimo teritorine jūra teise.

18 straipsnis

Plaukimo sąvoka

1. Plaukimas reiškia navigaciją per teritorinę jūrą, siekiant:

- a) kirsti šią teritorinę jūrą, neįplaukiant į vidaus vandenį arba nesustojant reide ar prie uosto įrenginių, esančių ne vidaus vandenyse, arba
- b) įplaukti į vidaus vandenį ar išplaukti iš jų, arba sustoti tokia reide ar prie uosto įrenginių.

2. Plaukimas turi būti nenutrūkstamas ir greitas. Plaukimo metu laivas gali sustoti ir nuleisti inkarą, tačiau tik tuo atveju, jei tai yra susiję su įprasta navigacija arba yra būtina dėl nenugalimos jėgos ar nelaimės, arba jei tai būtina siekiant suteikti pagalbą žmonėms, laivams ar orlaiviams, kuriems iškilo pavojus ar kuriuos ištiko nelaimė.

19 straipsnis

Taikaus plaukimo sąvoka

1. Plaukimas yra laikomas taikiu, jei jis nekelia grėsmės pakrantės valstybės taikai, tvarkai ir saugumui. Toks plaukimas turi būti vykdomas vadovaujantis šia konvencija ir kitomis tarptautinės teisės normomis.

2. Laikoma, kad kitos valstybės laivo plaukimas kelia grėsmę pakrantės valstybės taikai, tvarkai ar saugumui, jei teritorinėje jūroje jis dalyvauja viename iš šių veiksmų:

- a) grasina jėga ar panaudoja jėgą prieš pakrantės valstybės suverenitetą, teritorijos vientisumą ar politinę nepriklausomybę, ar kitaip pažeidžia tarptautinės teisės principus, įtvirtintus Jungtinių Tautų Chartijoje;

b) bet kokiuose manevruose ar pratybose, naudodamas bet kokios rūšies ginklus;

c) bet kokiame informacijos rinkime, keliančiame grėsmę pakrantės valstybės gynybai ar saugumui;

d) bet kokioje propagandoje, nukreiptoje prieš pakrantės valstybės gynybą ar saugumą;

e) orlaivio paleidime, nusileidime ar priėmimo į laivą;

f) karinio prietaiso paleidime, nusileidime ar priėmimo į laivą;

g) bet kokios prekės ar valiutos pakrovime arba iškrovime bei asmens išsodinime į laivą ar išsodinime iš jo, pažeidžiant pakrantės valstybės muitinės, mokesčių, imigracijos ar sanitarijos įstatymus ir kitus teisės aktus;

h) bet kokiame sąmoningame ir stambiame aplinkos teršime, prieštaraujančiame šiai konvencijai;

i) bet kokioje žvejybos veikloje;

j) vykdant tyrimus ar stebėjimus;

k) bet kokiame veiksme, kuriuo siekiama trukdyti pakrantės valstybės ryšio sistemų ar bet kokių kitų įrenginių ar įrengimų darbui;

l) bet kokioje kitoje veikloje, tiesiogiai nesusijusioje su plaukimu.

20 straipsnis

Povandeniniai laivai ir kitos povandeninės transporto priemonės

Teritorinėje jūroje povandeniniai laivai ir kitos povandeninės transporto priemonės turi plaukti jūros paviršiumi ir iškelti savo vėliavą.

21 straipsnis

Pakrantės valstybės įstatymai ir kiti teisės aktai, susiję su taikiu plaukimu

1. Laikydamosi šios konvencijos nuostatų ir kitų tarptautinės teisės normų, pakrantės valstybė gali priimti įstatymus ir kitus teisės aktus, susijusius su taikiu plaukimu teritorine jūra, visose ar kai kuriose šiose srityse:

a) navigacijos saugumo ir jūrų eismo reguliavimo;

b) navigacijos priemonių ir įrenginių bei kitų įrenginių ar instaliacijų apsaugos;

c) kabelių ir vamzdinių apsaugos;

d) gyvųjų jūros išteklių išsaugojimo;

e) pakrantės valstybės žvejybos įstatymų ir taisyklių pažeidimų prevencijos;

f) pakrantės valstybės aplinkos išsaugojimo ir jos teršimo prevencijos, sumažinimo ir kontrolės;

g) jūrų mokslinių tyrinėjimų ir hidrografinių stebėjimų;

h) pakrantės valstybės muitinės, mokesčių, imigracijos ar sanitarijos įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimo prevencijos.

2. Tokie įstatymai ir taisyklės nėra taikomi užsienio laivų projektavimui, statybai, įgulos komplektavimui ar įrangai, jei to nereikalauja visuotinai pripažįstamos tarptautinės normos ar standartai.

3. Pakrantės valstybė tinkamu būdu paskelbia visus tokius įstatymus ir kitus teisės aktus.

4. Užsienio laivai, naudodamiesi taikaus plaukimo teritorine jūra teise, turi laikytis visų tokių įstatymų ir kitų teisės aktų bei visų visuotinai pripažįstamų tarptautinių taisyklių, skirtų susidūrimams jūroje išvengti.

22 straipsnis

Jūrų koridoriai ir eismo atskyrimo schemos teritorinėje jūroje

1. Jei tai reikalinga navigacijos saugumo sumetimais, pakrantės valstybė gali reikalauti, kad užsienio laivai, kurie naudojami taikaus plaukimo jos teritorine jūra teise, naudotų tuos jūrų koridorius ir eismo atskyrimo schemas, kokius ji nustato ar nurodo laivų plaukimo reguliavimo tikslais.

2. Visų pirma gali būti pareikalauta, kad tokių jūrų koridorių laikytųsi tanklaiviai, atominė energija varomi laivai ir laivai, vežantys branduolines ar kitas pagal prigimtį pavojingas ar kenksmingas medžiagas.

3. Pagal šį straipsnį nustatydamas jūrų koridorius ir nurodydamas eismo atskyrimo schemas, pakrantės valstybė atsižvelgia į:

- a) kompetentingų tarptautinių organizacijų rekomendacijas;
- b) bet kokius jūrų kelius, kurie paprastai naudojami tarptautinei laivybai;
- c) ypatingas konkrečių laivų ir jūrų kelių charakteristikas ir
- d) jūrų eismo intensyvumą.

4. Pakrantės valstybė aiškiai nurodo jūrų koridorius ir eismo atskyrimo schemas jūrlapiuose, kurie turi būti tinkamu būdu paskelbti.

23 straipsnis

Atominė energija varomi užsienio laivai ir laivai, vežantys branduolines ar kitas pagal prigimtį pavojingas ar kenksmingas medžiagas

Atominė energija varomi užsienio laivai ir laivai, vežantys branduolines ar kitas pagal prigimtį pavojingas ar kenksmingas medžiagas, naudodamiesi taikaus plaukimo per teritorinę jūrą teise, turi turėti dokumentus ir laikyti ypatingų atsargumo priemonių, nustatytų tokiems laivams tarptautinėmis sutartimis.

24 straipsnis

Pakrantės valstybės pareigos

1. Pakrantės valstybė netrukdo užsienio laivams taikiai plaukti teritorine jūra, išskyrus šioje konvencijoje numatytus atvejus. Taikydama šią konvenciją ar bet kokius įstatymus ar kitus teisės aktus, priimtus pagal šią konvenciją, pakrantės valstybė visų pirma:

- a) užsienio laivams nenustato tokių reikalavimų, kurie praktiškai reikštų taikaus plaukimo teisės atėmimą ar apribojimą, ar
 - b) formaliai arba faktiškai nediskriminuoja kurios nors valstybės laivų arba laivų, vežančių krovinius į kitą valstybę, iš jos arba jos vardu.
2. Pakrantės valstybė tinkamu būdu paskelbia apie bet kokią jai žinomą pavojų laivybai savo teritorinėje jūroje.

25 straipsnis

Pakrantės valstybės apsaugos teisės

1. Pakrantės valstybė savo teritorinėje jūroje gali imtis reikiamų priemonių, kad sutrukdytų plaukimui, kuris nėra taikus.

2. Pakrantės valstybė laivams, kurie plaukia į vidaus vandenį arba kurie naudojami uosto įrenginiais už vidaus vandenų ribų, taip pat turi teisę taikyti reikiamas priemones, kad užkirstų kelią tokių laivų įleidimo į vidaus vandenį ar naudojimosi tokiais uosto įrenginiais tvarkos pažeidimams.

3. Pakrantės valstybė, formaliai ar faktiškai nediskriminuodama užsienio laivų vieni kitų atžvilgiu, gali laikinai sustabdyti užsienio laivų taikų plaukimą per tam tikrus savo teritorinės jūros rajonus, jei toks sustabdymas yra būtinas tos valstybės saugumui

užtikrinti, įskaitant atvejus, kai vyksta karo pratybos. Toks sustabdymas įsigalioja tik po to, kai apie jį yra tinkamu būdu paskelbiama.

26 straipsnis

Rinkliavos, kurios gali būti renkamos iš užsienio laivų

1. Iš užsienio laivų negali būti renkamos rinkliavos vien todėl, kad jie plaukia teritorine jūra.
2. Iš teritorine jūra plaukiančio užsienio laivo gali būti renkamos rinkliavos tik kaip užmokestis už konkrečias tam laivui suteiktas paslaugas. Tokios rinkliavos renkamos nediskriminuojant.

B poskyris

Taisyklės, taikomos prekybos laivams ir komerciniais tikslais naudojamiems valstybės laivams

27 straipsnis

Baudžiamoji jurisdikcija užsienio laive

1. Pakrantės valstybė nevykdo baudžiamosios jurisdikcijos teritorine jūra plaukiančiame užsienio laive, kad sulaikytų asmenį arba atliktų tyrimą dėl nusikaltimo, padaryto laive jam plaukiant, išskyrus šiuos atvejus, jei:
 - a) nusikaltimo pasekmės susijusios su pakrantės valstybe;
 - b) nusikaltimas trikdo šalies ramybę arba tvarką teritorinėje jūroje;
 - c) laivo kapitonas arba valstybės, su kurios vėliava plaukioja laivas, diplomatas ar konsulinis pareigūnas prašo vietos valdžios institucijų pagalbos arba
 - d) tokios priemonės yra būtinos siekiant užkirsti kelią neteisėtai prekybai narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis.
2. Ankstesnės nuostatos nekeičia pakrantės valstybės teisės imtis jos įstatymų numatytų priemonių, siekiant sulaikyti asmenį arba atlikti tyrimą užsienio laive, kuris plaukia teritorine jūra palikęs vidaus vandenį.

3. Šio straipsnio 1 ir 2 dalyse numatytais atvejais pakrantės valstybė, jei laivo kapitonas to prašo, prieš imdamasi bet kokių priemonių apie tai praneša valstybės, su kurios vėliava plaukioja laivas, diplomatus ar konsuliniam pareigūnui ir padeda tokiam diplomatus ar konsuliniam pareigūnui susisiekti su laivo įgula. Neatidėliotinais atvejais toks pranešimas gali būti daromas tuo pačiu metu, kai yra vykdomos numatytos priemonės.

4. Vietos valdžia, spręsdama, ar reikia sulaikyti asmenį ir kokių būdu tai padaryti, turi tinkamai atsižvelgti į laivybos interesus.

5. Išskyrus XII dalyje nurodytus atvejus ar atvejus, kai veiksmų imamasi dėl pagal V dalį priimtų įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimų, pakrantės valstybė negali imtis jokių veiksmų užsienio laive, plaukiančiame teritorine jūra, kad sulaikytų asmenį ar atliktų tyrimą dėl nusikaltimo, padaryto prieš tai, kai laivas įplaukė į teritorinę jūrą, jei šis laivas, vykdamas iš užsienio uosto, tik plaukia teritorine jūra, neįplaukdamas į vidaus vandenį.

28 straipsnis

Civilinė jurisdikcija užsienio laivams

1. Pakrantės valstybė neturi stabdyti užsienio laivo, plaukiančio teritorine jūra, ar nurodyti jam keisti kursą tam, kad pasinaudotų civiline jurisdikcija asmeniui, esančiam tame laive.
2. Pakrantės valstybė negali imtis vykdomųjų veiksmų ar areštuoti laivą dėl iškeltos civilinės bylos, išskyrus tuos atvejus, kai įsipareigojimus prisiėmė pats laivas ir atsakomybė atsirado pačiam laivui jam plaukiant pakrantės valstybės vandenimis ar tokio plaukimo tikslais.
3. Šio straipsnio 2 dalis nepažeidžia pakrantės valstybės teisės pagal savo įstatymus imtis vykdomųjų veiksmų ar areštuoti dėl civilinės bylos laivą, esantį teritorinėje jūroje arba plaukiantį teritorine jūra po to, kai jis paliko vidaus vandenį.

C poskyris

Taisyklės, taikomos karo laivams ir kitiems ne komerciniais tikslais naudojamiems valstybės laivams

29 straipsnis

Karo laivo sąvoka

Šioje konvencijoje „karo laivas“ – valstybės karinėms pajėgoms priklausantis ir tai patvirtinančiais tos valstybės išoriniais ženklais

pažymėtas laivas, kuriam vadovauja karininkas, reikiamu būdu paskirtas į šias pareigas tos valstybės Vyriausybės, ir jo pavardė yra įrašyta atitinkamame karininkų sąraše arba analogiškame dokumente, ir kurį aptarnauja įgula, paklūstanti reguliariųjų karių pajėgų drausmei.

30 straipsnis

Pakrantės valstybės įstatymų ir kitų teisės aktų nesilaikantys karo laivai

Jei karo laivas nesilaiko pakrantės valstybės įstatymų ir kitų teisės aktų dėl plaukimo teritorinė jūra ir ignoruoja bet kokius jam nustatytus reikalavimus, pakrantės valstybė gali pareikalauti, kad toks laivas nedelsdamas paliktų teritorinę jūrą.

31 straipsnis

Valstybės, su kurios vėliava plaukioja laivas, atsakomybė už žalą, kurią sukėlė karo laivas ar kitas ne komerciniais tikslais naudojamas valstybės laivas

Valstybė, su kurios vėliava plaukioja laivas, prisiima tarptautinę atsakomybę už bet kokius nuostolius ar žalą pakrantės valstybei, atsiradusius dėl to, kad karo laivas ar kitas ne komerciniais tikslais naudojamas valstybės laivas nesilaikė su plaukimu teritorinė jūra susijusių pakrantės valstybės įstatymų ir kitų teisės aktų arba šios konvencijos nuostatų ar kitų tarptautinės teisės normų.

32 straipsnis

Karo laivų ir kitų ne komerciniais tikslais naudojamų valstybės laivų imunitetas

Išskyrus A poskyryje ir 30 bei 31 straipsniuose nurodytus atvejus, jokios šios konvencijos nuostatos nekeičia karo laivų ir kitų ne komerciniais tikslais naudojamų valstybės laivų imuniteto.

4 SKYRIUS

GRETUTINĖ ZONA

33 straipsnis

Gretutinė zona

1. Gretimoje teritorinei jūrai zonoje, kuri yra vadinama gretutine zona, pakrantės valstybė gali vykdyti kontrolę, kurios reikia siekiant:

- a) užkirsti kelią muitinės, mokesčių, imigracijos ar sanitarinių įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimui jos teritorijoje ar teritorinėje jūroje;
- b) nubausti už aukščiau minėtų įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimą, padarytą jos teritorijoje ar teritorinėje jūroje.

2. Gretutinė zona negali tęstis toliau kaip 24 jūrmylės nuo bazių linijų, nuo kurių yra matuojamas teritorinės jūros plotis.

III DALIS

TARPTAUTINEI LAIVYBAI NAUDOJAMI SĄSIAURIAI

1 SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

34 straipsnis

Tarptautinei laivybai naudojamų sąsiaurių vandenų teisinis statusas

1. Plaukimo tarptautinei laivybai naudojamais sąsiauriais režimas, kuris yra nustatytas šioje III dalyje, kitais klausimais nedaro įtakos vandenų, sudarančių tokius sąsiaurius, teisiniui statusui

arba sąsiaurio pakrančių valstybių suverenitetui ar jurisdikcijos vykdymui dėl tokių vandenų ir oro erdvės virš jų, jų dugno ir jo gelmių.

2. Sąsiaurio pakrančių valstybių suverenitetas ar jurisdikcija yra vykdomi pagal šią III dalį ir kitas tarptautinės teisės normas.

35 straipsnis

Šios III dalies taikymo sritis

Jokia šios III dalies nuostata nedaro įtakos:

- a) bet kokiems vidaus vandenų rajonams sąsiauryje, išskyrus tuos atvejus, kai pagal 7 straipsnyje išdėstytą metodą nustatius

tiesiąsias bazines linijas, į vidaus vandenų rajonus yra įtraukiami vandenys, kurie anksčiau nebuvo laikomi vidaus vandenimis;

- b) vandenų, esančių už sąsiaurio pakrančių valstybių teritorinės jūros, tokių kaip išskirtinių ekonominių zonų arba atviros jūros, teisiniam statusui, arba
- c) teisiniam režimui sąsiauriuose, plaukimas kuriais yra visiškai ar dalinai reglamentuojamas ilgą laiką galiojančių tarptautinių konvencijų dėl tokių sąsiaurių.

36 straipsnis

Keliai atviroje jūroje arba išskirtinėse ekonominėse zonose, einantys per sąsiaurius, naudojamus tarptautinei laivybai

Ši III dalis nėra taikoma tarptautinei laivybai naudojamam sąsiauriui, jei šiame sąsiauryje yra ne blogesnių navigacinių ir hidrografinių charakteristikų keliai atvira jūra arba išskirtinė ekonomine zona; tokiems keliams yra taikomos kitos atitinkamos šios konvencijos dalys, įskaitant ir nuostatas dėl laivybos ir skrydžių laisvių.

2 SKYRIUS

TRANZITINIS PLAUKIMAS

37 straipsnis

Šio skyriaus taikymo sritis

Šis skyrius yra taikomas sąsiauriams, kurie yra naudojami tarptautinei laivybai tarp vienos atviros jūros ar išskirtinės ekonominės zonos dalies ir kitos atviros jūros ar išskirtinės ekonominės zonos dalies.

38 straipsnis

Tranzitinio plaukimo teisė

1. 37 straipsnyje nurodytuose sąsiauriuose visi laivai ir orlaiviai naudojami nekliudomo tranzitinio plaukimo ar skridimo teise, tačiau kai sąsiauris yra tarp sąsiaurio pakrantės valstybės salos ir jos žemyninės dalies, tranzitinis plaukimas netaikomas, jei į jūros pusę nuo salos egzistuoja ne blogesnių navigacinių ir hidrografinių charakteristikų keliai atvira jūra arba išskirtinė ekonomine zona.

2. Tranzitinis plaukimas reiškia naudojimąsi laivybos ir skrydžių laisve vadovaujantis šia III dalimi išimtinai nenutrūkstamo ir greito tranzito sąsiauriu tarp vienos atviros jūros ar išskirtinės ekonominės zonos dalies ir kitos atviros jūros ar išskirtinės ekonominės zonos dalies tikslu. Tačiau reikalavimas vykdyti nenutrūkstamą ir greitą tranzitą neužkerta kelio plaukti sąsiauriu norint atvykti, išvykti arba grįžti iš sąsiaurio pakrantės valstybės pagal atvykimo į tokią valstybę sąlygas.

3. Bet kokiai veiklai, kuri nėra naudojimas tranzitinio plaukimo per sąsiaurį teise, toliau galioja kitos atitinkamos šios konvencijos nuostatos.

39 straipsnis

Laivų ir orlaivių pareigos tranzitinio plaukimo ar skridimo metu

1. Laivai ir orlaiviai, naudodamiesi tranzitinio plaukimo ar skridimo teise:

- a) nedelsdami plaukia sąsiauriu arba skrenda virš jo;
- b) susilaiko nuo bet kokio grasinimo jėga ar jėgos panaudojimo prieš sąsiaurio pakrantės valstybės suverenitetą, teritorijos vientisumą ar politinę nepriklausomybę ir nepažeidžia jokio kito Jungtinių Tautų Chartijoje įtvirtinto tarptautinės teisės principo;
- c) susilaiko nuo bet kokios veiklos, išskyrus tą veiklą, kuri susijusi su jų normaliais nenutrūkstamo ir greito tranzito būdais, išskyrus tuos atvejus, kai tokie veiksmai yra būtini dėl nenugalimos jėgos ar nelaimės;
- d) laikosi kitų atitinkamų šios III dalies nuostatų.

2. Tranzitinio plaukimo metu laivai:

- a) laikosi visuotinai pripažintų tarptautinių taisyklių, procedūrų ir papročių dėl saugumo jūroje, įskaitant Tarptautines taisykles, skirtas išvengti laivų susidūrimų jūroje;
- b) laikosi visuotinai pripažintų tarptautinių taisyklių, procedūrų ir papročių dėl teršimo iš laivų prevencijos, sumažinimo ir kontrolės.

3. Tranzitinio skridimo metu orlaiviai:

- a) laikosi Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos nustatytų Skrydžių taisyklių tiek, kiek jos yra taikomos civiliniams orlaiviams; valstybės orlaiviai paprastai laikosi šių saugumo priemonių ir yra visą laiką eksploatuojami deramai atsižvelgiant į skrydžių saugumą;

- b) visą laiką seka radijo dažnius, kuriuos nustatė kompetentinga tarptautiniu lygmeniu paskirta oro eismo kontrolės institucija, arba atitinkamus tarptautinius radijo dažnius, skirtus perduoti pavojaus signalus.

40 straipsnis

Moksliniai tyrinėjimai ir stebėjimai

Tranzitinio plaukimo metu užsienio laivai, taip pat jūrų mokslinių tyrinėjimų ir hidrografinių stebėjimų laivai negali vykdyti jokių mokslinių tyrinėjimų ar stebėjimų, jei tai nėra iš anksto suderinta su sąsiaurių pakrančių valstybėmis.

41 straipsnis

Jūrų koridoriai ir eismo atskyrimo schemos tarptautinei navigacijai naudojimuose sąsiauriuose

1. Vadovaudamosi šia III dalimi sąsiaurių pakrantės valstybės gali juose nustatyti jūrų koridorius ir nurodyti eismo sąsiauriuose atskyrimo schemas, jei tai būtina saugiam laivų plaukimui.

2. Jei to reikalauja aplinkybės, tokios valstybės gali, tinkamai apie tai paskelbusios, jūrų koridorius ar jūrų eismo atskyrimo schemas, kurie buvo anksčiau jų nustatyti ir nurodyti, pakeisti kitais jūrų koridoriais ar jūrų eismo atskyrimo schemomis.

3. Tokie jūrų koridoriai ar jūrų eismo atskyrimo schemos turi atitikti visuotinai pripažįstamas tarptautines taisykles.

4. Prieš nustatydamos ar keisdamos jūrų koridorius arba nurodydamos ar keisdamos jūrų eismo atskyrimo schemas, sąsiaurių pakrančių valstybės perduoda savo pasiūlymus kompetentingai tarptautinei organizacijai patvirtinti. Ši organizacija gali patvirtinti tik tokius jūrų koridorius ar jūrų eismo atskyrimo schemas, kurie yra suderinti su sąsiaurių pakrančių valstybėmis; po to šios valstybės gali nustatyti, nurodyti ar keisti tokius jūrų koridorius ar jūrų eismo atskyrimo schemas.

5. Jei sąsiauryje yra siūloma nustatyti jūrų koridorius ar jūrų eismo atskyrimo schemas dviejų ar daugiau sąsiaurio pakrančių valstybių vandenyse, suinteresuotos valstybės bendradarbiauja formuluodamos pasiūlymus ir konsultuodamosi su kompetentinga tarptautine organizacija.

6. Sąsiaurių pakrančių valstybės aiškiai nurodo visus jų nustatytus jūrų koridorius ir jūrų eismo atskyrimo schemas jūrlapiuose, kurie turi būti tinkamu būdu paskelbti.

7. Tranzitinio plaukimo metu laivai laikosi atitinkamų pagal šį straipsnį nustatytų jūrų koridorių ir jūrų eismo atskyrimo schemų.

42 straipsnis

Sąsiaurių pakrančių valstybių įstatymai ir kiti teisės aktai dėl tranzitinio plaukimo

1. Atsižvelgdamos į šio skyriaus nuostatas, sąsiaurių pakrančių valstybės gali priimti įstatymus ir kitus teisės aktus dėl tranzitinio plaukimo sąsiauriais visais ar bet kuriais šiais klausimais:

- a) laivybos saugumo ir jūrų eismo reguliavimo, kaip nurodyta 41 straipsnyje;
- b) teršimo prevencijos, mažinimo ir kontrolės, įgyvendinant taikytinas tarptautines taisykles, susijusias su naftos, naftos atliekų ir kitų kenksmingų medžiagų išmetimu sąsiauryje;
- c) žvejybos laivų, žvejybos draudimo, įskaitant žvejybos įrangos pašalinimą;
- d) bet kokių prekių ar valiutos pakrovimo ar iškrovimo, asmens įsodinimo į laivą ar išlaipinimo iš jo, pažeidžiant sąsiaurių pakrantės valstybės muitinės, mokesčių, imigracijos ar sanitariinius įstatymus ir kitus teisės aktus.

2. Tokie įstatymai ir kiti teisės aktai neturi formaliai ar faktiškai diskriminuoti užsienio laivų vieni kitų atžvilgiu, ir jų taikymas neturi faktiškai atimti, kliudyti arba apsunkinti naudojamąsi tranzitinio plaukimo teise, apibrėžta šiame skyriuje.

3. Sąsiaurių pakrantės valstybės tinkamu būdu paskelbia visus šiuos įstatymus ir kitus teisės aktus.

4. Užsienio laivai, naudodamiesi tranzitinio plaukimo teise, laikosi visų šių įstatymų ir kitų teisės aktų.

5. Jei imunitetą turinčio laivo arba orlaivio veikla prieštarauja šiems įstatymams ir kitiems teisės aktams ar šios III dalies nuostatoms, tai valstybė, su kurios vėliava plaukioja toks laivas, arba valstybė, kurioje yra įregistruotas toks orlaivis, atsako pagal tarptautinę teisę už bet kokius tokiomis veiksmais padarytus nuostolius ar žalą sąsiaurių pakrančių valstybėms.

43 straipsnis

Navigacijos ir saugumo priemonės bei kiti patobulinimai ir teršimo prevencija, mažinimas ir kontrolė

Valstybės, kurios naudojami sąsiauriu, ir sąsiaurių pakrančių valstybės turi bendradarbiauti sutarimo pagrindu:

- a) įgyvendindamos ir palaikydamos sąsiauryje būtinas navigacijos ir saugumo priemones ar kitus patobulinimus, padedančius tarptautinei laivybai, ir
- b) užkirsdamos kelią teršimui iš laivų, jį mažindamos ir kontroliuodamos.

44 straipsnis

Sąsiaurių pakrančių valstybių pareigos

Sąsiaurių pakrančių valstybės netrukdo tranzitiniam plaukimui ir atitinkamu būdu viešai skelbia apie bet kokią joms žinomą pavojų laivybai sąsiauryje ar skrydžiams virš jo. Negalima laikinai stabdyti tranzitinio plaukimo.

3 SKYRIUS

TAIKUS PLAUKIMAS

45 straipsnis

Taikus plaukimas

1. Tarptautinei laivybai naudojamuose sąsiauriuose II dalies 3 skyriuje numatytas taikus plaukimo režimas yra taikomas:

- a) jei šiuose sąsiauriuose netaikomas tranzitinio plaukimo režimas pagal 38 straipsnio 1 dalį arba
 - b) jei šie sąsiauriai jungia atviros jūros ar užsienio valstybės išskirtinės ekonominės zonos dalį ir teritorinę jūrą.
2. Negalima laikinai stabdyti taikus plaukimo tokiais sąsiauriais.

IV DALIS

SALYNO VALSTYBĖS

46 straipsnis

Vartojamos sąvokos

Šioje konvencijoje:

- a) „salyno valstybė“ – valstybė, kurią visą sudaro vienas ar daugiau salynų; šiai valstybei gali priklausyti ir kitos salos;
- b) „salynas“ – salų grupė, taip pat salų dalys, jas jungiantys vandenys ir kiti gamtiniai dariniai, kurie yra taip glaudžiai susiję tarpusavyje, kad tokios salos, vandenys ir kiti gamtiniai dariniai sudaro būdingą geografinę, ekonominę ir politinę visumą, arba kurie tokia visuma yra laikomi istoriškai.

47 straipsnis

Salyno bazinės linijos

1. Salyno valstybė gali nustatyti tiesiąsias salyno bazines linijas, jungiančias labiausiai į jūrą nutolusių salyno salų ir atoslūgio metu nudžiūstančių rifų labiausiai nutolusius į jūrą taškus, su sąlyga, kad tokios bazinės linijos apibrėžia pagrindines salyno salas ir tokių rajoną, kuriame vandens paviršiaus ploto ir sausumos, į kurios plotą įskaitomas ir atolų paviršiaus plotas, santykis svyruoja nuo 1:1 iki 9:1.

2. Kiekvienos tokios bazinės linijos ilgis neturi viršyti 100 jūrmylių, tačiau 3 % bendro salyną apibrėžiančių bazinių linijų skaičiaus gali viršyti šį ilgį ir būti iki 125 jūrmylių ilgio.

3. Brėžiant tokias bazines linijas, negalima pastebimai nukrypti nuo bendrosios salyno konfigūracijos.

4. Bazinės linijos brėžiamos iki jūros dugno iškilimų, pastebimų atoslūgio metu, ir nuo tų iškilimų tik tuo atveju, jei ant jų yra pastatyti švyturiai ar panašūs įrenginiai, kurie visą laiką yra iškilę virš jūros paviršiaus, arba tais atvejais, kai atoslūgių metu pastebimas jūros dugno iškilimas ar jo dalis yra nutolę nuo artimiausios salos per atstumą, kuris neviršija teritorinės jūros pločio.

5. Salyno valstybė negali taikyti tokios bazinių linijų sistemos taip, kad kitos valstybės teritorinė jūra būtų atkirsta nuo atviros jūros ar išskirtinės ekonominės zonos.

6. Jei salyno valstybės salyno vandenų dalis yra tarp dviejų gretimų kaimyninės valstybės dalių, tai pastarosios valstybės tokiuose vandenyse tradiciškai turėtos teisės ir kiti teisėti interesai, taip pat visos teisės, numatytos šių valstybių susitarimuose, išlieka ir turi būti gerbijamos.

7. Apskaičiuojant vandenų ir sausumos ploto santykį pagal šio straipsnio 1 dalį, į sausumos plotus gali būti įtraukti tie vandenys, kurie yra žiedinių rifų, juosiančių salas ir atolus, viduje, taip pat ta

stataus šlaito vandenyno šelfo dalis, kurią juosia arba praktiškai juosia kalkakmenio salų ir atoslūgio metu nudžiūstančių rifų, kurie driekiasi išilgai jūrinio šelfo perimetro, grandinė.

8. Šiuo straipsniu vadovaujantis nustatytos bazinės linijos yra pažymimos tokio mastelio ar mastelių jūrlapiuose, kurie yra pakankami tikslūs jų padėčiai nustatyti. Kaip alternatyva vietoj tokių jūrlapių gali būti sudaromi taškų su geografinėmis koordinatėmis sąrašai, nurodant tų taškų geodezinius duomenis.

9. Salyno valstybė tinkamu būdu paskelbia tokius jūrlapius arba geografinių koordinatžių sąrašus ir deponuoja kiekvieno tokio jūrlapio ar sąrašo kopijas Jungtinių Tautų Generaliniam sekretoriui.

48 straipsnis

Teritorinės jūros, gretutinės zonos, išskirtinės ekonominės zonos ir kontinentinio šelfo pločio matavimas

Teritorinės jūros, gretutinės zonos, išskirtinės ekonominės zonos ir kontinentinio šelfo plotis yra matuojamas nuo salyno bazinių linijų, nustatytų pagal 47 straipsnį.

49 straipsnis

Salyno vandenų, oro erdvės virš salyno vandenų ir jų dugno bei jo gelmių teisinis statusas

1. Salyno valstybės suverenitetas apima vandenį, kuriuos juosia pagal 47 straipsnį nustatytos salyno bazinės linijos ir kurie yra apibrėžiami kaip salyno vandenys, nesvarbu, koks jų gylis ar atstumas nuo kranto.

2. Šis suverenitetas apima ir oro erdvę virš salyno vandenų, taip pat jų dugną ir jo gelmes bei juose esančius išteklius.

3. Šis suverenitetas yra įgyvendinamas pagal šios IV dalies nuostatas.

4. Plaukimo salyno jūrų koridoriais režimas, kuris yra nustatytas šioje IV dalyje, kitais klausimais nedaro įtakos jūrų koridoriams ir salyno vandenų statusui arba salyno valstybės suvereniteto įgyvendinimui teritorinėje jūroje ir oro erdvėje virš jos, taip pat jos dugno, jo gelmių bei juose esančių išteklių atžvilgiu.

50 straipsnis

Vidaus vandenų delimitavimas

Savo salyno vandenyse salyno valstybė pagal 9, 10 ir 11 straipsnius gali nustatyti uždarysias linijas, skirtas jos vidaus vandenims delimituoti.

51 straipsnis

Galiojantys susitarimai, tradicinės žvejybos teisės ir esami povandeniniai kabeliai

1. Nepažeisdama 49 straipsnio, salyno valstybė vykdo galiojančius susitarimus su kitomis valstybėmis ir pripažįsta gretimų kaimyninių valstybių tradicines žvejybos teises ir kitą teisėtą veiklą tam tikruose salyno vandenų rajonuose. Tokių teisių ir veiklos vykdymo tvarka ir sąlygos, taip pat jų prigimtis, mastas ir jų vykdymo rajonai bet kurios iš suinteresuotų valstybių prašymu yra nustatomi dvišaliais jų susitarimais. Tokios teisės negali būti visiškos ar dalinai perduotos trečiosioms valstybėms ar jų nacionaliniams subjektams.

2. Salyno valstybė saugo kitų valstybių jos vandenyse paklotus ir kranto nesiekiančius povandeninius kabelius. Gavus tinkamą pranešimą apie tokių kabelių buvimo vietą ir ketinimą juos taisyti ar keisti, salyno valstybė leidžia atlikti tokių kabelių taisymą ar keitimą.

52 straipsnis

Taikaus plaukimo teisė

1. Atsižvelgiant į 53 straipsnį ir nepažeidžiant 50 straipsnio, visų valstybių laivai naudojami taikaus plaukimo salyno vandenimis teise pagal II dalies 3 skyrių.

2. Salyno valstybė, formaliai ar faktiškai nediskriminuodama užsienio laivų vieni kitų atžvilgiu, gali laikinai sustabdyti užsienio laivų taikų plaukimą per tam tikrus savo teritorinės jūros rajonus, jei toks sustabdymas yra būtinas tos valstybės saugumui užtikrinti. Toks sustabdymas įsigalioja tik po to, kai apie jį yra tinkamu būdu paskelbiama.

53 straipsnis

Plaukimo ir skridimo salyno jūrų koridoriais teisė

1. Salyno valstybė gali nustatyti jūrų ar oro koridorius, tinkamus užsienio laivams nenutrūkstamai ir greitai plaukti salyno vandenimis ir gretima teritorine jūra ar orlaiviams skristi virš jų.

2. Tokiuose jūrų ir oro koridoriuose visi laivai ir orlaiviai turi plaukimo ar skridimo salyno jūrų ar oro koridoriais teisę.

3. Plaukimas ar skridimas salyno jūrų ar oro koridoriais reiškia įprastą naudojimąsi laivybos ir skrydžių teisėmis vadovaujantis šia konvencija ir siekiant nenutrūkstamai, greitai ir nekliudomai

tranzitu patekti iš vienos atviros jūros ar išskirtinės ekonominės zonos dalies į kitą atviros jūros ar išskirtinės ekonominės zonos dalį.

4. Tokie jūrų ir oro koridoriai eina salyno vandenimis ir gretima teritorine jūra ir apima visus įprastus plaukimo ir skridimo kelius, kurie naudojami tarptautinėje laivyboje salyno vandenyse ar skrydžiams virš jų, o tokiuose keliuose, kiek tai susiję su laivais, atsižvelgiama į įprastus laivybos kelius. Nereikalaujama nustatyti dviejų vienodai patogių kelių tarp tų pačių įplaukimo ir išplaukimo punktų.

5. Tokie jūrų ir oro koridoriai yra nustatomi nuosekliai išvedamomis ašinėmis linijomis, kurios jungia plaukimo ar skridimo kelių įėjimo ir išėjimo taškus. Plaukimo metu laivai ir skridimo metu orlaiviai salyno jūrų koridoriuose nenukrypsta daugiau kaip 25 jūrmyles į bet kurią pusę nuo tokios ašinės linijos, jei tik tokie laivai ir orlaiviai nepriplaukia ar nepriskrenda prie krantų arčiau negu per atstumą, lygų 10 % atstumo tarp artimiausių koridoriaus kraštus sudarančių salų taškų.

6. Salyno valstybė, kuri pagal šį straipsnį nustato jūrų koridorius, taip pat gali nurodyti jūrų eismo atskyrimo schemas, skirtas saugiai laivams plaukti siaurais farvateriais tokiuose jūrų koridoriuose.

7. Jei to reikalauja aplinkybės, salyno valstybė gali, tinkamu būdu apie tai paskelbusi, bet kokius nustatytus jūrų koridorius ar nurodytas jūrų eismo atskyrimo schemas pakeisti kitais jūrų koridoriais ar kitomis jūrų eismo atskyrimo schemomis.

8. Tokie jūrų koridoriai ir jūrų eismo atskyrimo schemas turi atitikti visuotinai pripažintas tarptautines taisykles.

9. Nustatydama ar keisdama jūrų koridorius arba nurodydama ar keisdama jūrų eismo atskyrimo schemas, salyno valstybė perduoda savo pasiūlymus kompetentingai tarptautinei organizacijai patvirtinti. Ši organizacija gali patvirtinti tik tokius jūrų koridorius ar tokius jūrų eismo atskyrimo schemas, kurie yra suderinti su salyno valstybe; po to salyno valstybė gali nustatyti, nurodyti ar keisti tokius jūrų koridorius ar jūrų eismo atskyrimo schemas.

10. Salyno valstybė aiškiai pažymi jos nustatytų ir nurodytų jūrų koridorių ašis ir jūrų eismo atskyrimo schemas žjrlapiuose, kurie turi būti tinkamu būdu paskelbti.

11. Plaukdami salyno jūrų koridoriais laivai turi laikytis atitinkamų pagal šį straipsnį nustatytų jūrų koridorių ir jūrų eismo atskyrimo schemų.

12. Jei salyno valstybė nenustato jūrų ar oro koridorių, plaukimo ir skridimo salyno jūrų koridoriais teise gali būti naudojamosi tuose koridoriuose, kurie įprastai naudojami susisiekti valstybės viduje.

54 straipsnis

Laivų ir orlaivių pareigos plaukimo ir skridimo metu arba atliekant jūrų mokslinius tyrinėjimus ir stebėjimus, salyno valstybės pareigos bei salyno valstybės įstatymai ir kiti teisės aktai, reglamentuojantys plaukimą ir skridimą salyno jūrų koridoriais

Plaukimui ir skridimui salyno jūrų koridoriais *mutatis mutandis* yra taikomi 39, 40, 42 ir 44 straipsniai.

V DALIS

IŠSKIRTINĖ EKONOMINĖ ZONA

55 straipsnis

Išskirtinės ekonominės zonos ypatingas teisinis režimas

Išskirtinė ekonominė zona yra už teritorinės jūros esantis ir su ja besiribojantis rajonas, kuriame galioja šioje V dalyje nustatytas ypatingas teisinis režimas, pagal kurį visos pakrantės valstybės teisės ir jurisdikcija bei kitų valstybių teisės ir laisvės yra nustatytos atitinkamomis šios konvencijos nuostatomis.

56 straipsnis

Pakrantės valstybės teisės, jurisdikcija ir pareigos išskirtinėje ekonominėje zonoje

1. Išskirtinėje ekonominėje zonoje pakrantės valstybė turi:

a) suverenias teises tyrinėti ir eksploatuoti, saugoti ir valdyti gyvuosius išteklius ir negyvosios gamtos turtus, kurie yra vandenyse virš jūros dugno, jūros dugne ir jo gelmėse, bei kitaip

tyrinėti ir eksploatuoti išskirtinę ekonominę zoną, pavyzdžiui, gaminti energiją vandens, srovių ir vėjo pagalba;

b) atitinkamomis šios konvencijos nuostatomis numatytą jurisdikciją dėl:

i) dirbtinių salų, įrenginių ir statinių statymo ir naudojimo;

ii) jūrų mokslinių tyrinėjimų;

iii) jūros aplinkos apsaugos ir išsaugojimo;

c) kitas šioje konvencijoje numatytas teises ir pareigas.

2. Naudodamasi savo teisėmis ir vykdydama savo pareigas pagal šią konvenciją išskirtinėje ekonominėje zonoje, pakrantės valstybė tinkamai atsižvelgia į kitų valstybių teises ir pareigas ir veikia tokiu būdu, kuris atitinka šios konvencijos nuostatas.

3. Šiame straipsnyje minimomis teisėmis, susijusiomis su jūros dugnu ir jo gelmėmis, naudojama vadovaujantis VI dalimi.

57 straipsnis

Išskirtinės ekonominės zonos plotis

Išskirtinės ekonominės zonos plotis negali viršyti 200 jūrmylių nuo bazinių linijų, nuo kurių yra matuojamas teritorinės jūros plotis.

58 straipsnis

Kitų valstybių teisės ir pareigos išskirtinėje ekonominėje zonoje

1. Išskirtinėje ekonominėje zonoje visos valstybės, tiek pakrantės, tiek ir neturinčios priėjimo prie jūros, atsižvelgiant į atitinkamas šios konvencijos nuostatas, naudojasi 87 straipsnyje nurodytomis laivybos ir perskridimo, povandeninių kabelių ir vamzdynų klojimo laisvėmis ir kitais tarptautiniu požiūriu teisėtai jūros naudojimo būdais, susijusiais su šiomis laisvėmis, tokiais kaip tie, kurie yra neatskiriami nuo laivų, orlaivų ir povandeninių kabelių bei vamzdynų eksploatavimo, ir neprieštaraujančiais kitoms šios konvencijos nuostatomis.

2. 88–115 straipsniai ir kitos susijusios tarptautinės teisės normos yra taikomos išskirtinei ekonominei zonai tiek, kiek jos yra suderinamos su šios dalies nuostatomis.

3. Valstybės, naudodamosi šioje konvencijoje numatytomis teisėmis ir vykdydamos savo pareigas išskirtinėje ekonominėje zonoje, turi deramai atsižvelgti į pakrantės valstybės teises ir

pareigas bei laikytis pakrantės valstybės pagal šios konvencijos nuostatas ir kitas tarptautinės teisės normas priimtų įstatymų ir kitų teisės aktų tiek, kiek jie yra suderinami su šios dalies nuostatomis.

59 straipsnis

Konfliktų, kylančių dėl teisių ir jurisdikcijos suteikimo išskirtinėje ekonominėje zonoje, sprendimo pagrindas

Tais atvejais, kai ši konvencija nesuteikia teisių arba jurisdikcijos išskirtinėje ekonominėje zonoje pakrantės valstybei ar kitoms valstybėms ir kai kyla pakrantės valstybės ir bet kokios kitos valstybės ar valstybių interesų konfliktas, toks konfliktas turi būti sprendžiamas teisingumo pagrindu ir atsižvelgiant į visas svarbias aplinkybes ir į interesus, turinčius svarbos ginčo šalims ir visai tarptautinei bendrijai.

60 straipsnis

Dirbtinės salos, įrenginiai ir statiniai išskirtinėje ekonominėje zonoje

1. Išskirtinėje ekonominėje zonoje pakrantės valstybė turi išimtinę teisę statyti, leisti ir reglamentuoti statybą, naudojimą ir eksploatavimą:

a) dirbtinių salų;

b) įrenginių ir statinių, jei tuo siekiama 56 straipsnyje numatytų bei kitų ekonominių tikslų;

c) įrenginių ir statinių, kurie gali kliudyti išskirtinėje ekonominėje zonoje naudotis pakrantės valstybės teisėmis.

2. Pakrantės valstybė turi išskirtinę jurisdikciją tokioms dirbtinėms saloms, įrenginiams ir statiniams, įskaitant teisę leisti įstatymus ir kitus teisės aktus muitinės, mokesčių, sveikatos, saugumo ir imigracijos srityse.

3. Apie tokių dirbtinių salų, įrenginių ir statinių statybą turi būti tinkamu būdu paskelbta bei imtasi priemonių nuolat įspėti apie tokių objektų buvimą. Bet kokie apleisti ar nenaudojami įrenginiai ir statiniai turi būti pašalinti, kad būtų galima užtikrinti navigacijos saugumą, atsižvelgiant į visuotinai pripažįstamus tarptautinius standartus, kuriuos šiais klausimais yra nustačiusi kompetentinga tarptautinė organizacija. Šalinant tokius objektus taip pat yra deramai atsižvelgiama į žvejybą, jūros aplinkos apsaugą ir kitų valstybių teises ir pareigas. Jei kokie nors įrenginiai ar statiniai visiškai nepašalinami, tai apie gyly, kuriame jie yra, jų buvimo vietą ir matmenis turi būti tinkamu būdu paskelbta.

4. Pakrantės valstybė prirėmus gali sukurti pagrįsto dydžio saugumo zonas aplink tokias dirbtines salas, įrenginius ir statinius, kuriose ji gali imtis reikiamų priemonių užtikrinti laivybos bei dirbtinių salų, įrenginių ir statinių saugumą.

5. Saugumo zonų plotį nustato pakrantės valstybė, atsižvelgdama į taikomas tarptautinius standartus. Tokios zonos turi būti tokios, kad atitiktų dirbtinių salų, įrenginių ir statinių prigimtį bei funkcijas ir neviršytų 500 metrų atstumo aplink minėtus objektus, matuojant nuo kiekvieno jų išorinio krašto taško, išskyrus tuos atvejus, kai tai yra leidžiama visuotinai pripažintų tarptautinių standartų arba tai rekomenduoja kompetentingos tarptautinės organizacijos. Apie tokių saugumo zonų plotį tinkamai pranešama.

6. Visi laivai turi atsižvelgti į šias saugumo zonas ir laikytis visuotinai pripažintų tarptautinių standartų, susijusių su laivyba greta dirbtinių salų, įrenginių ir statinių bei saugumo zonų.

7. Dirbtinės salos, įrenginiai ir statiniai bei saugumo zonos aplink juos negali būti kuriami, jei tai galėtų trukdyti tarptautinei laivybai ypač svarbiais jūrų koridoriais.

8. Dirbtinės salos, įrenginiai ir statiniai neturi salų statuso. Jie neturi savo teritorinės jūros, ir jų buvimas nedaro įtakos delimituojant teritorinę jūrą, išskirtinę ekonominę zoną ar kontinentinę šelfą.

61 straipsnis

Gyvųjų išteklių išsaugojimas

1. Pakrantės valstybė nustato leistinus gyvųjų išteklių sugavimo savo išskirtinėje ekonominėje zonoje kiekius.

2. Pakrantės valstybė, atsižvelgdama į turimus patikimiausius mokslo duomenis ir panaudodama reikiamas išsaugojimo bei valdymo priemones, užtikrina, kad išskirtinėje ekonominėje zonoje esantiems gyviesiems ištekliams nesukeltų grėsmės pernelyg didelis jų eksploatavimas. Kur tai naudinga, pakrantės valstybė ir kompetentingos subregioninės, regioninės ar pasaulinės tarptautinės organizacijos bendradarbiauja siekdamos šio tikslo.

3. Tokios priemonės taip pat yra skirtos palaikyti ar atkurti gaudomų rūšių populiacijas tokiu lygiu, kuris galėtų užtikrinti maksimalius, tačiau išteklius tausojančius sugavimus, nustatomus atitinkamais ekologiniais ir ekonominiais veiksniais, įskaitant

pakrantės žvejų bendrųjų ekonominius poreikius ir ypatingus besivystančių valstybių poreikius, taip pat atsižvelgiant į žvejybos metodus, išteklių tarpusavio sąveiką bei į visuotinai rekomenduojamus minimalius subregioninius, regioninius ar pasaulinius tarptautinius standartus.

4. Imdamasi tokių priemonių, pakrantės valstybė įvertina pasekmes atskiroms gyvūnų rūšims, susijusiosioms su gaudomomis rūšimis ar priklausomoms nuo jų, tam, kad palaikytų ar atkurtų tokių susijusių ar priklausomų rūšių populiacijas tokiu lygiu, kad neiškiltų rimta grėsmė jų reprodukcijai.

5. Turima mokslinė informacija, sugavimų ir žvejybos pastangų statistika bei kiti su žuvų išteklių išsaugojimu susiję duomenys reguliariai pateikiami ir jais keičiamasi atsižvelgiant į aplinkybes kompetentingose subregioninėse, regioninėse, ar pasaulinėse tarptautinėse organizacijose, kartu dalyvaujant visoms suinteresuotoms valstybėms, taip pat toms valstybėms, kurių fiziniams ir juridiniams asmenims leista žvejoti išskirtinėje ekonominėje zonoje.

62 straipsnis

Gyvųjų išteklių panaudojimas

1. Nepažeisdama 61 straipsnio, pakrantės valstybė skatina optimalų gyvųjų išteklių panaudojimą išskirtinėje ekonominėje zonoje.

2. Pakrantės valstybė nustato savo pajėgumus gaudyti gyvuosius išteklius išskirtinėje ekonominėje zonoje. Jei pakrantės valstybė negali sugauti viso leistino sugauti kiekio, ji, remdamasi sutartimis ar kitais susitarimais bei šio straipsnio 4 dalyje nurodyta tvarka ir sąlygomis, įstatymais ir kitais teisės aktais, leidžia kitoms valstybėms sugauti viso leistino sugauti kiekio likutį, atkreipdama ypatingą dėmesį į 69 ir 70 straipsnių nuostatas, ypač į nuostatas dėl besivystančių valstybių.

3. Pagal šį straipsnį leisdama kitas valstybes į savo išskirtinę ekonominę zoną, pakrantės valstybė atsižvelgia į visus svarbius veiksnius, įskaitant, *inter alia*, rajono gyvųjų išteklių reikšmę suinteresuotos pakrantės valstybės ekonomikai ir kitiems jos nacionaliniams interesams, 69 ir 70 straipsnių nuostatas, subregiono ar regiono besivystančių valstybių poreikius sugauti dalį aukščiau minėto likučio ir būtinybę kiek įmanoma mažinti ekonomikos sutrikimus tose valstybėse, kurių nacionaliniai subjektai tradiciškai žvejojo šioje zonoje arba kurios dėjo daug pastangų, tirdamos bei nustatydamos gyvuosius išteklius.

4. Kitų valstybių fiziniai ir juridiniai asmenys, žvejojami išskirtinėje ekonominėje zonoje, laikosi išsaugojimo priemonių ir kitos tvarkos bei sąlygų, numatytų pakrantės valstybės įstatymuose ir kituose teisės aktuose. Šie įstatymai ir kiti teisės aktai turi atitikti šią konvenciją ir juose, *inter alia*, gali būti reglamentuojami šie klausimai:

- a) žvejų, žvejybos laivų ir įrangos licencijavimas, įskaitant rinkliavų ir kitokio atlyginimo mokėjimą, kuris besivystančioms pakrantės valstybėms gali būti adekvati kompensacija pinigais, įrenginiais ir technologija, susijusiais su žvejybos pramone;
- b) rūšių, kurios gali būti gaudomos, ir žvejybos kvotų nustatymas, susiejant tokias kvotas su konkrečios rūšies ištekliais ar išteklių grupėmis arba su vieno laivo sugavimo kiekiais per tam tikrą laiką, arba su sugavimo kiekiais vienos valstybės fiziniam ir juridiniam asmeniui per konkretų laikotarpį;
- c) žvejybos sezonų ir rajonų, žvejybos įrangos tipų, dydžių ir kiekio, taip pat žvejybos laivų, kurie gali būti naudojami, tipų, dydžių ir kiekio nustatymas;
- d) žuvų ir kitų rūšių, kurios gali būti gaudomos, amžiaus ir dydžio nustatymas;
- e) informacijos, kurios reikalaujama iš laivų, įskaitant ataskaitas su statistiniais duomenimis apie žvejybos kiekius ir žvejybos pastangas bei pranešimus apie laivo vietą, nustatymas;
- f) reikalavimas, pakrantės valstybei leidus ir jai kontroliuojant, vykdyti konkrečias žvejybos tyrimo programas, konkrečių tyrimų vykdymo reguliavimas, numatant laimikio mėginių paėmimo tvarką, tokių mėginių panaudojimą ir su tuo susijusių mokslinių duomenų pateikimą;
- g) pakrantės valstybės stebėtojų ar stažuotojų paskyrimas į tokius laivus;
- h) viso sugauto laimikio ar jo dalies iškrovimas iš tokių laivų pakrantės valstybės uostuose;
- i) nuostatų ir sąlygų, susijusių su bendromis įmonėmis ar kitomis bendromis priemonėmis, nustatymas;
- j) reikalavimas apmokyti personalą ir perduoti žvejybos technologiją, įskaitant pakrantės valstybių galimybių žvejybos tyrimo darbuose didinimą;
- k) priežiūros procedūros.

5. Pakrantės valstybės tinkamai praneša apie įstatymus ir kitus teisės aktus dėl gyvųjų išteklių išsaugojimo ir valdymo.

63 straipsnis

Gyvieji ištekliai, sutinkami dviejų ar daugiau pakrantės valstybių išskirtinėse ekonominėse zonose arba išskirtinėje ekonominėje zonoje ir rajone, esančiame tuojau už išskirtinės ekonominės zonos

1. Tais atvejais, kai tos pačios rūšies ištekliai arba susijusių rūšių ištekliai yra sutinkami dviejų ar daugiau pakrantės valstybių išskirtinėse ekonominėse zonose, šios valstybės stengiasi tiesiogiai arba per atitinkamas subregionines ar regionines organizacijas susitarti dėl priemonių koordinuoti ir užtikrinti tokių išteklių išsaugojimą ir gausinimą, nepažeidžiant kitų šios konvencijos nuostatų.

2. Tais atvejais, kai tos pačios rūšies ištekliai arba susijusių rūšių ištekliai yra sutinkami ir išskirtinėje ekonominėje zonoje, ir rajone, esančiame tuojau už išskirtinės ekonominės zonos, pakrantės valstybė ir valstybės, kurios gaudo tokių rūšių išteklius tokiam rajone, stengiasi tiesiogiai arba per atitinkamas subregionines ar regionines organizacijas susitarti dėl priemonių, kurių reikia, kad būtų išsaugoti šie ištekliai tame rajone.

64 straipsnis

Toli migruojančios rūšys

1. Pakrantės valstybė ir kitos valstybės, kurių fiziniai ir juridiniai asmenys žvejoja tam tikrame regione toli migruojančias rūšis, kurių sąrašas yra pateiktas I priede, tiesiogiai arba per atitinkamas tarptautines organizacijas bendradarbiauja, siekdamos užtikrinti tokių rūšių išsaugojimą ir skatinti optimalų jų panaudojimą visame regione – tiek išskirtinėje ekonominėje zonoje, tiek už jos. Tokiuose regionuose, dėl kurių nėra įsteigtos atitinkamos tarptautinės organizacijos, pakrantės valstybė ir kitos valstybės, kurių fiziniai ir juridiniai asmenys gaudo šias rūšis, bendradarbiauja tam, kad įkurtų tokią organizaciją ir dalyvautų jos darbe.

2. Šio straipsnio 1 dalies nuostatos taikomos papildomai su kitomis šios dalies nuostatomis.

65 straipsnis

Jūros žinduoliai

Jokia šios V dalies nuostata neriboja pakrantės valstybės teisės ar atitinkamais atvejais tarptautinės organizacijos kompetencijos uždrausti, apriboti ar reguliuoti jūros žinduolių medžiojimą griežčiau, negu numatyta šioje V dalyje. Valstybės bendradarbiauja, kad išsaugotų jūros žinduolius, o ypač siekdamos išsaugoti banginių šeimos gyvūnus, valdyti jų išteklius ir juos tirti veikia per atitinkamas tarptautines organizacijas.

66 straipsnis

Anadrominių rūšių ištekliai

1. Valstybės, kurių upėse neršia anadrominės rūšys, yra labiausiai suinteresuotos tokiais ištekliais ir atsakingos už juos.
2. Anadrominių rūšių kilmės valstybė užtikrina jų išteklių išsaugojimą, nustatydamas reikiamas žvejybos visuose vandenyse, kurie yra į sausumos pusę nuo jos išskirtinės ekonominės zonos išorinių ribų, ir 3 dalies b punkte nurodytas žvejybos reguliavimo priemones. Kilmės valstybė, pasikonsultavusi su kitomis tokias rūšis gaudančiomis šio straipsnio 3 ir 4 dalyse nurodytomis valstybėmis, gali nustatyti bendrą leistiną sugauti kiekį šios valstybės upėse neršiančioms rūšims.
3. a) Anadrominės rūšys žvejojamos tik vandenyse, kurie yra į kranto pusę nuo išskirtinių ekonominių zonų išorinių ribų, išskyrus tuos atvejus, kai tai sukelia ekonomikos sutrikimus kitoje valstybėje, kuri nėra anadrominių rūšių kilmės valstybė. Dėl tokios žvejybos, vykdomos už išskirtinės ekonominės zonos išorinių ribų, suinteresuotos valstybės konsultuojasi, siekdamos susitarti dėl tokios žvejybos tvarkos ir sąlygų, deramai atsižvelgdamos į tokių rūšių išsaugojimo reikalavimus ir kilmės valstybės poreikius tokiems ištekliais;
- b) kilmės valstybė bendradarbiauja tam, kad sumažintų ekonomikos sutrikimus valstybėse, žvejojančiose tokių rūšių ištekliais, atsižvelgdama į tokių valstybių įprastinius sugavimus ir tokios veiklos pobūdį, taip pat į visus rajonus, kuriuose yra vykdoma tokia žvejyba;
- c) naudojant anadrominių rūšių, kurios neršia kilmės valstybės upėse, ištekliais, kilmės valstybė ypač atsižvelgia į b punkte nurodytas valstybes, kurios susitarimo su kilmės valstybe pagrindu dalyvauja veikloje, kuria siekiama atkurti minėtų išteklių, visų pirma šiam tikslui skiriant pinigines lėšas;
- d) teisės aktų, susijusių su anadrominių rūšių ištekliais už išskirtinės ekonominės zonos, įgyvendinimas užtikrinamas kilmės valstybės ir kitų suinteresuotų valstybių susitarimo pagrindu.
4. Tais atvejais, kai anadrominės rūšys migruoja į arba per vandenį, kurie yra į kranto pusę nuo valstybės, kuri nėra kilmės valstybė, išskirtinės ekonominės zonos išorinių ribų, tokia valstybė bendradarbiauja su kilmės valstybe tokių išteklių išsaugojimo ir valdymo klausimais.
5. Anadrominių rūšių kilmės valstybė ir kitos valstybės, žvejojančios šias rūšis, susitaria dėl šio straipsnio nuostatų įgyvendinimo priemonių, tam tikrais atvejais tai darydamos padedant regioninėms organizacijoms.

67 straipsnis

Katadrominės rūšys

1. Pakrantės valstybė, kurios vandenyse katadrominės rūšys praleidžia didesnę savo gyvenimo ciklo dalį, atsako už tokių rūšių išteklių valdymą ir turi užtikrinti migruojančių žuvų įplaukimą į šiuos vandenį ir išplaukimą iš jų.
2. Katadrominės rūšys žvejojamos tik vandenyse į kranto pusę nuo išskirtinių ekonominių zonų išorinių ribų. Žvejojant išskirtinėse ekonominėse zonose, laikomasi šio straipsnio ir kitų šios konvencijos nuostatų dėl žvejybos išskirtinėse ekonominėse zonose.
3. Tais atvejais, kai katadrominės rūšys migruoja per kitos valstybės išskirtinės ekonominės zonos vandenį, nesvarbu, ar tai subrendusios, ar nesubrendusios žuvys, tokių rūšių išteklių valdymas ir jų žvejyba yra reglamentuojama šio straipsnio 1 dalyje nurodytos valstybės ir kitų suinteresuotų valstybių susitarimu. Toks susitarimas turi užtikrinti racionalų tokių rūšių išteklių valdymą atsižvelgiant į šio straipsnio 1 dalyje nurodytos valstybės atsakomybę už tokių rūšių išteklių valdymą.

68 straipsnis

Dugno gyvūnų rūšys

Ši V dalis netaikoma dugno gyvūnų rūšims, kurios yra apibrėžtos 77 straipsnio 4 dalyje.

69 straipsnis

Valstybių, neturinčių priėjimo prie jūros, teisės

1. Valstybės, neturinčios priėjimo prie jūros, turi teisę lygiomis teisėmis dalyvauti eksploatuojant atitinkamą to paties subregiono ar regiono pakrantės valstybių išskirtinių ekonominių zonų gyvųjų išteklių likučio dalį, atsižvelgiant į svarbias visų suinteresuotų valstybių ekonomines ir geografines aplinkybes bei vadovaujantis šio straipsnio bei 61 ir 62 straipsnių nuostatomis.
2. Tokio dalyvavimo sąlygos ir būdai yra nustatomi dvišaliais, subregioniniais ar regioniniais suinteresuotų valstybių susitarimais, atsižvelgiant, *inter alia*, į:
 - a) būtinybę išvengti žalingo poveikio pakrantės valstybės žvejų bendrijoms ar žvejybos pramonei;
 - b) tą mastą, kuriuo valstybė, neturinti priėjimo prie jūros, dalyvauja arba turi teisę dalyvauti pagal dvišalius, subregioninius

ar regioninius susitarimus eksploatuojant kitų pakrantės valstybių išskirtinių ekonominių zonų gyvuosius išteklius pagal šio straipsnio nuostatas;

- c) tą mastą, kuriuo valstybės, neturinčios priėjimo prie jūros, ir valstybės, kurių geografiniu požiūriu nepalanki padėtis, dalyvauja eksploatuojant pakrantės valstybės išskirtinės ekonominės zonos gyvuosius išteklius, bei į būtinybę išvengti ypatingos naštos paskirai pakrantės valstybei arba jos daliai;
- d) atitinkamų valstybių poreikį aprūpinti savo gyventojus maisto produktais.

3. Jei pakrantės valstybės žvejybos pajėgumai pasiekia tokį lygį, kuris leidžia jai sužvejoti visą leistiną sugauti gyvųjų išteklių kiekį savo išskirtinėje ekonominėje zonoje, pakrantės valstybė ir kitos suinteresuotos valstybės bendradarbiauja, sudarydamos lygiateisius dvišalius, subregioninius ar regioninius susitarimus, kurie leistų besivystančioms ir neturinčioms priėjimo prie jūros to paties subregiono ar regiono valstybėms dalyvauti eksploatuojant to subregiono ar regiono pakrantės valstybių išskirtinių ekonominių zonų gyvuosius išteklius, tokiomis aplinkybėmis ir sąlygomis, kurios patenkintų visas šalis. Įgyvendinant šią nuostatą, atsižvelgiama ir į šio straipsnio 2 dalyje paminėtus veiksniai.

4. Išsivysčiusios valstybės, neturinčios priėjimo prie jūros, pagal šio straipsnio nuostatas turi teisę dalyvauti eksploatuojant gyvuosius išteklius tik to subregiono ar regiono išsivysčiusių pakrantės valstybių išskirtinėse ekonominėse zonose tiek, kiek pakrantės valstybė, suteikdama kitoms valstybėms teisę naudoti savo išskirtinės ekonominės zonos gyvuosius išteklius, atsižvelgė į būtinybę sumažinti žalingą poveikį žvejų bendrijoms ir ekonomikos sutrikimus tose valstybėse, kurių fiziniai ir juridiniai asmenys tradiciškai žvejojo šioje zonoje.

5. Ankstesnės nuostatos nekeičia subregioninių ar regioninių susitarimų, kuriais pakrantės valstybės gali suteikti to paties subregiono ar regiono valstybėms, neturinčioms priėjimo prie jūros, tokias pačias ar pirmumo teises eksploatuoti gyvuosius išteklius išskirtinėse ekonominėse zonose.

70 straipsnis

Valstybių, kurių geografiniu požiūriu nepalanki padėtis, teisės

1. Valstybės, kurių geografiniu požiūriu nepalanki padėtis, turi teisę lygiomis teisėmis dalyvauti eksploatuojant atitinkamą to paties subregiono ar regiono pakrantės valstybių išskirtinių ekonominių zonų gyvųjų išteklių likučio dalį, atsižvelgiant į svarbias

visų suinteresuotų valstybių ekonomines ir geografines aplinkybes bei vadovaujantis šio straipsnio bei 61 ir 62 straipsnių nuostatomis.

2. Šioje konvencijos V dalyje „Valstybės, kurių geografiniu požiūriu nepalanki padėtis“ reiškia tokias pakrantės valstybes, taip pat uždary ar pusiau uždary jūrų pakrantės valstybes, kurios dėl savo geografinės padėties yra priklausomos nuo kitų valstybių išskirtinių ekonominių zonų gyvųjų išteklių eksploatavimo tame subregione ar regione, kad galėtų adekvačiai aprūpinti savo gyventojus ar jų dalį žuvų produktais, ir taip pat tokias pakrantės valstybes, kurios negali turėti savo išskirtinių ekonominių zonų.

3. Tokio dalyvavimo sąlygos ir būdai yra nustatomi dvišaliais, subregioniniais ar regioniniais suinteresuotų valstybių susitarimais, atsižvelgiant, *inter alia*, į:

- a) būtinybę išvengti žalingo poveikio pakrantės valstybės žvejų bendrijoms ar žvejybos pramonei;
- b) tą mastą, koku valstybė, kurios geografiniu požiūriu nepalanki padėtis, dalyvauja arba turi teisę dalyvauti pagal dvišalius, subregioninius ar regioninius susitarimus eksploatuojant kitų pakrantės valstybių išskirtinių ekonominių zonų gyvuosius išteklius pagal šio straipsnio nuostatas;
- c) tą mastą, koku valstybės, kurių geografiniu požiūriu nepalanki padėtis, ir valstybės, neturinčios priėjimo prie jūros, dalyvauja eksploatuojant pakrantės valstybės išskirtinės ekonominės zonos gyvuosius išteklius, bei į būtinybę išvengti ypatingos naštos atskirai pakrantės valstybei arba jos daliai;
- d) atitinkamų valstybių poreikį aprūpinti savo gyventojus maisto produktais.

4. Jei pakrantės valstybės žvejybos pajėgumai pasiekia tokį lygį, kuris leidžia jai sužvejoti visą leistiną sugauti gyvųjų išteklių kiekį savo išskirtinėje ekonominėje zonoje, pakrantės valstybė ir kitos suinteresuotos valstybės bendradarbiauja sudarydamos lygiateisius dvišalius, subregioninius ar regioninius susitarimus, kurie leistų besivystančioms valstybėms ir valstybėms, kurių geografiniu požiūriu nepalanki padėtis, esančioms to paties subregiono ar regiono, dalyvauti eksploatuojant to subregiono ar regiono pakrantės valstybių išskirtinių ekonominių zonų gyvuosius išteklius tokiomis aplinkybėmis ir sąlygomis, kurios patenkintų visas šalis. Įgyvendinant šią nuostatą, atsižvelgiama ir į šio straipsnio 3 dalyje nurodytus veiksniai.

5. Išsivysčiusios valstybės, kurių geografiniu požiūriu nepalanki padėtis, pagal šio straipsnio nuostatas turi teisę dalyvauti eksploatuojant gyvuosius išteklius tik to subregiono ar regiono išsivysčiusių pakrantės valstybių išskirtinėse ekonominėse zonose

ties, kiek pakrantės valstybė, suteikdama kitoms valstybėms teisę naudoti savo išskirtinės ekonominės zonos gyvuosius išteklius, atsižvelgė į būtinybę sumažinti žalingą poveikį žvejų bendrijoms ir ekonomikos sutrikimus tose valstybėse, kurių fiziniai ir juridiniai asmenys tradiciškai žvejojo šioje zonoje.

6. Ankstesnės nuostatos nekeičia subregioninių ar regioninių susitarimų, kuriais pakrantės valstybės gali suteikti to paties subregiono ar regiono valstybėms, kurių geografiniu požiūriu nepalanki padėtis, tokias pačias ar pirmumo teises eksploatuoti gyvuosius išteklius išskirtinėse ekonominėse zonose.

71 straipsnis

69 ir 70 straipsnių nuostatų netaikymas

69 ir 70 straipsnių nuostatos nėra taikomos pakrantės valstybėms, kurių ekonomika didžia dalimi priklauso nuo jos išskirtinės ekonominės zonos gyvųjų išteklių eksploatavimo.

72 straipsnis

Teisių perdavimo apribojimai

1. 69 ir 70 straipsniuose numatytos teisės, kurios leidžia eksploatuoti gyvuosius išteklius, negali būti tiesiogiai ar netiesiogiai perduotos trečiosioms valstybėms ar jų fiziniams ir juridiniams asmenims nuomos ar licenzijos pagrindu, kuriant tam tikslui bendras įmones arba kitu būdu, dėl kurio tokios teisės būtų perduotos, išskyrus atvejus, kai suinteresuotos valstybės susitaria kitaip.

2. Ankstesnės nuostatos netrukdo suinteresuotoms valstybėms gauti techninę ar finansinę paramą iš trečiųjų valstybių ar tarptautinių organizacijų, kad būtų palengvintas naudojimasis tokio-
mis teisėmis pagal 69 ir 70 straipsnius, tuo atveju, kai dėl to neat-
siranda straipsnio 1 dalyje nurodytos pasekmės.

73 straipsnis

Pakrantės valstybės įstatymų ir kitų teisės aktų vykdymo užtikrinimas

1. Vykdydama savo suverenias teises tyrinėti, eksploatuoti, saugoti ir valdyti gyvuosius išteklius išskirtinėje ekonominėje zonoje, pakrantės valstybė gali imtis priemonių, įskaitant laivo apžiūrą, patikrinimą, areštą ir teisminį tyrimą, kurios yra būtinos užtikrinti, kad būtų laikomasi įstatymų ir kitų teisės aktų, kuriuos pakrantės valstybė priėmė vadovaudamasi šia konvencija.

2. Areštuoti laivai ir jų įgulos turi būti paleidžiami iš karto po to, kai sumokamas pakankamo dydžio užstatas ar duodama kita garantija.

3. Nuobaudos, kurias taiko pakrantės valstybė už žvejybos įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimus išskirtinėje ekonominėje zonoje, negali numatyti laisvės atėmimo, jei suinteresuotos valstybės nėra pasirašiusios kitokio susitarimo, arba bet kokių kitų fizinių bausmių formų.

4. Kai areštuojamas ar sulaikomas užsienio laivas, pakrantės valstybė nedelsdama atitinkamai kanalais praneša valstybei, su kurios vėliava plaukioja laivas, apie veiksmus, kurių buvo imtasi, ir apie visas paskirtas nuobaudas.

74 straipsnis

Valstybių, turinčių priešingus arba gretimus krantus, išskirtinės ekonominės zonos delimitavimas

1. Valstybių, turinčių priešingus arba gretimus krantus, išskirtinė ekonominė zona yra delimituojama vadovaujantis sutartimi, sudaryta remiantis tarptautinės teisės normomis, nurodytomis Tarptautinio teisingumo teismo statuto 38 straipsnyje, tam, kad būtų pasiektas teisingas sprendimas.

2. Jei per tam paprastai reikalingą laiką nepavyksta pasiekti jokio susitarimo, suinteresuotos valstybės vadovaujasi XV dalyje numatytais procedūromis.

3. Kol dar nėra sudaryta šio straipsnio 1 dalyje nurodyta sutartis, suinteresuotos valstybės, vadovaudamosi tarpusavio supratimo ir bendradarbiavimo dvasia, deda visas pastangas, kad būtų sudaryti praktinio pobūdžio laikini susitarimai ir kad šiuo pereinanuoju laikotarpiu nebūtų sukurta grėsmė ar nebūtų trukdoma galutinei sutarčiai sudaryti. Tokie laikini susitarimai nedaro įtakos galutiniam delimitavimui.

4. Jei tokia suinteresuotų valstybių sutartis jau galioja, klausimai, susiję su išskirtinės ekonominės zonos delimitavimu, yra sprendžiami pagal tokios sutarties nuostatas.

75 straipsnis

Jūrlapiai ir geografinių koordinatų sąrašai

1. Pagal šią V dalį, išskirtinės ekonominės zonos išorinės ribos linijos ir delimitavimo linijos, nustatytos vadovaujantis 74 straipsniu, yra pažymimos tokio mastelio ar mastelių jūrlapiuose, kurie yra pakankamai tikslūs jų padėčiai nustatyti. Prireikus vietoj tokių išskirtinės ekonominės zonos išorinės ribos linijų arba delimitavimo linijų gali būti sudaromi taškų su geografinėmis koordinatėmis sąrašai, nurodant tų taškų geodezinius duomenis.

2. Pakrantės valstybė tinkamu būdu paskelbia tokius jūrlapius arba geografinių koordinatų sąrašus ir kiekvieno tokio jūrlapio ar sąrašo kopijas deponuoja Jungtinių Tautų Generaliniam sekretoriui.

VI DALIS

KONTINENTINIS ŠELFAS

76 Straipsnis

Kontinentinio šelfo sąvoka

1. Pakrantės valstybės kontinentinis šelfas apima jūros dugną ir jo gelmes tų povandeninių rajonų, kurie tęsiasi už tos valstybės teritorinės jūros per visą jos sausumos teritorijos natūralų tęsinį iki žemyno povandeninio krašto išorinės ribos arba 200 jūrmylių nuo bazinių linijų, nuo kurių yra matuojamas teritorinės jūros plotis, jei žemyno povandeninio krašto išorinė riba nesiekia šio atstumo.

2. Pakrantės valstybės kontinentinis šelfas negali išeiti už ribų, kurios yra nurodytos šio straipsnio 4–6 dalyse.

3. Žemyno povandeninis kraštas apima pakrantės valstybės sausumos masyvo, esančio po vandeniu, tęsinį ir susideda iš šelfo paviršiaus ir jo gelmių, šlaito ir paaukštėjimo. Jis neapima vandenyno dugno dideliuose gyliuose, taip pat vandenyno okeaninių kalnagūbrių ir jo gelmių.

4. a) vykdydama šią konvenciją, pakrantės valstybė nustato žemyno povandeninio krašto išorinę ribą, kai toks kraštas tęsiasi už 200 jūrmylių ribos nuo bazinių linijų, nuo kurių yra matuojamas teritorinės jūros plotis, pagal:

i) liniją, išvestą pagal šio straipsnio 7 dalį, matuojant nuo labiausiai nutolusių fiksuotų taškų, ties kiekvienu iš jų nuosėdinių uolienų storis sudaro ne mažiau kaip 1 % trumpiausio atstumo nuo tokio taško iki kontinentinio šlaito papėdės, arba

ii) liniją, išvestą pagal šio straipsnio 7 dalį, matuojant nuo fiksuotų taškų, nutolusių ne toliau kaip per 60 jūrmylių nuo kontinentinio šlaito papėdės;

b) jei nėra įrodyta priešingai, kontinentinio šlaito papėdė yra nustatoma kaip nuolydžio didžiausio pokyčio taškas ties jo pagrindu.

5. Fiksuoti taškai, sudarantys ant jūros dugno kontinentinio šelfo išorinės ribos liniją, išvestą pagal šio straipsnio 4 dalies a) punktą i ir ii papunkčius, neturi būti nutolę toliau kaip 350 jūrmylių nuo bazinių linijų, nuo kurių yra matuojamas teritorinės jūros plotis, arba toliau kaip 100 jūrmylių nuo 2 500 metrų izobatos – linijos, jungiančios taškus 2 500 metrų gylyje.

6. Nepaisant šio straipsnio 5 dalies nuostatų, ant povandeninių kalnagūbrių kontinentinio šelfo išorinė riba neturi būti nutolusi toliau kaip 350 jūrmylių nuo bazinių linijų, nuo kurių yra matuojamas teritorinės jūros plotis. Ši straipsnio dalis netaikoma povandeniniams iškilimams, kurie yra natūralūs žemyno povandeninio krašto komponentai, kaip antai: jo plynaukštės, iškilimai, gūbriai, sąnašiniai pylimai ir keteros.

7. Jei šelfas tęsiasi toliau negu 200 jūrmylių nuo bazinių linijų, nuo kurių yra matuojamas teritorinės jūros plotis, pakrantės valstybė nustato savo kontinentinio šelfo išorines ribas tiesiosiomis linijomis, kurių ilgis neturi viršyti 60 jūrmylių, jungiančiomis nustatytos geografinės platumos ir ilgumos taškus.

8. Duomenis apie kontinentinio šelfo ribas, esančias toliau negu 200 jūrmylių nuo bazinių linijų, nuo kurių yra matuojamas teritorinės jūros plotis, pakrantės valstybė pateikia Kontinentinio šelfo ribų komisijai, sudarytai pagal II priedą teisingo geografinio atstovavimo pagrindu. Komisija pateikia pakrantės valstybės rekomendacijas klausimais, susijusiems su jų kontinentinio šelfo išorinių ribų nustatymu. Šelfo ribos, kurias pakrantės valstybė nustato tokių rekomendacijų pagrindu, yra galutinės ir privalomos.

9. Pakrantės valstybė deponuoja Jungtinių Tautų Generaliniam sekretoriui jūrlapius ir atitinkamą informaciją, įskaitant geodezinius duomenis, nurodančią pastovias tos valstybės kontinentinio šelfo išorines ribas. Generalinis sekretorius tinkamu būdu juos paskelbia.

10. Šio straipsnio nuostatos neturi įtakos kontinentinio šelfo delimitavimui tarp valstybių, turinčių priešingus arba gretimus krantus.

77 straipsnis

Pakrantės valstybės teisės į kontinentinį šelfą

1. Pakrantės valstybė naudoja suverenėmis teisėmis į kontinentinį šelfą, kiek tai susiję su jo tyrimu bei jo gamtos turtų eksploatavimu.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytos teisės yra išimtinės: jei pakrantės valstybė nevykdo kontinentinio šelfo tyrimų ar neeksploatuoja jo gamtos turtų, niekas negali imtis tokios veiklos, neturėdamas pakrantės valstybės aiškaus sutikimo.

3. Pakrantės valstybės teisės į kontinentinį šelfą nepriklauso nuo jo užėmimo, nesvarbu, ar jis būtų faktinis, ar fiktyvus, taip pat nuo bet kokio pareiškimo tuo klausimu.

4. Šioje VI dalyje nurodytus gamtos turtus sudaro jūros dugno ir jo gelmių mineralai ir kiti negyvosios gamtos ištekliai bei gyvieji organizmai, priklausantys dugno gyvūnų rūšims, tai yra organizmai, kurie jų žvejybos metu yra nejudrūs ant jūros dugno arba po juo, arba negali judėti be nuolatinio fizinio kontakto su jūros gelmėmis.

78 straipsnis

Dengiančių vandenų ir oro erdvės teisinis statusas bei kitų valstybių teisės ir laisvės

1. Pakrantės valstybės teisės į kontinentinį šelfą nekeičia kontinentinį šelfą dengiančių vandenų ir oro erdvės virš tų vandenų teisinio statuso.

2. Naudodamasi teisėmis į kontinentinį šelfą, pakrantės valstybė neturi pažeisti ar nepateisinamai trukdyti kitų valstybių laivybai ir trukdyti joms naudotis kitomis teisėmis ir laisvėmis, numatytomis šioje konvencijoje.

79 straipsnis

Povandeniniai kabeliai ir vamzdynai kontinentiniame šelfe

1. Visos valstybės turi teisę kloti povandeninius kabelius ir vamzdynus kontinentiniame šelfe laikydamosi šio straipsnio nuostatų.

2. Jei tik yra atsižvelgiama į pakrantės valstybės teisę imtis reikiamų priemonių, susijusių su kontinentinio šelfo tyrinėjimu, jo gamtos turtų eksploatavimu ir teršimo iš vamzdynų prevencija, sumažinimu ir kontrole, pakrantės valstybė negali trukdyti kloti ar aptarnauti tokius kabelius ir vamzdynus.

3. Tokių kontinentiniame šelfe klojamų vamzdynų trasai nustatyti reikalingas pakrantės valstybės sutikimas.

4. Jokia šios VI dalies nuostata neriboja pakrantės valstybės teisės nustatyti kabelių ar vamzdynų klojimo jos teritorijoje ar teritorinėje jūroje sąlygas, taip pat neriboja jos jurisdikcijos kabeliams ar vamzdynams, paklotiems arba naudojamiems tyrinėjant kontinentinį šelfą arba eksploatuojant jo gamtos turtus, taip pat eksploatuojant dirbtines salas, įrenginius ir statinius, priklausančius jos jurisdikcijai.

5. Klodamos povandeninius kabelius ar vamzdynus, valstybės deramai atsižvelgia į jau paklotus kabelius ar vamzdynus. Visų pirma neturi būti pablogintos esamų kabelių ir vamzdynų remonto galimybės.

80 straipsnis

Dirbtinės salos, įrenginiai ir statiniai kontinentiniame šelfe

60 straipsnis *mutatis mutandis* yra taikomas dirbtinėms saloms, įrenginiams ir statiniams kontinentiniame šelfe.

81 straipsnis

Gręžimo darbai kontinentiniame šelfe

Pakrantės valstybė turi išimtinę teisę suteikti leidimą vykdyti gręžimo darbus, bet kokiais tikslais atliekamus kontinentiniame šelfe, ir juos reguliuoti.

82 straipsnis

Įmokos ir įnašai eksploatuojant kontinentinį šelfą už 200 jūrmylių ribos

1. Pakrantės valstybė moka įmokas ar įnašus natūra už kontinentinio šelfo negyvosios gamtos turtų eksploatavimą už 200 jūrmylių ribos nuo bazinių linijų, nuo kurių yra matuojamas teritorinės jūros plotis.

2. Įmokos ir įnašai mokami kasmet nuo visų gavybos mastų konkrečioje eksploatavimo vietoje po pirmų penkerių gavybos metų toje eksploatavimo vietoje. Šešiaisiais metais įmokos ar įnašo dydis sudaro 1 % visos gavybos eksploatavimo vietoje vertės ar masto. Kiekvieniems kitiems metams šis dydis didinamas 1 % iki dvylikto metų ir toliau mokami 7 %. Į gavybos mastą neįskaičiuojami ištekliai, kurie yra sunaudojami eksploatavimui.

3. Besivystanti valstybė, kuri importuoja mineralines medžiagas, išgaunamas jos kontinentiniame šelfe, yra atleidžiama nuo tokių įmokų ar įnašų už tokias mineralines medžiagas.

4. Įmokos ar įnašai mokami per Instituciją, kuri paskirsto juos valstybėms, šios konvencijos šalims, remdamasi teisingo padalijimo kriterijumi, atsižvelgiant į besivystančių valstybių, ypač į mažiausiai išsivysčiusių ir neturinčių priėjimo prie jūros valstybių, interesus ir poreikius.

83 straipsnis

Valstybių, turinčių priešingus arba gretimus krantus, kontinentinio šelfo delimitavimas

1. Valstybių, turinčių priešingus arba gretimus krantus, kontinentinis šelfas yra delimituojamas vadovaujantis sutartimi, sudaryta remiantis tarptautinės teisės normomis, nurodytomis Tarptautinio teisingumo teismo statuto 38 straipsnyje, tam, kad būtų pasiektas teisingas sprendimas.

2. Jei per tam paprastai reikalingą laiką nepavyksta pasiekti jokio susitarimo, suinteresuotos valstybės vadovaujasi XV dalyje numatytais procedūromis.

3. Kol dar nėra sudaryta šio straipsnio 1 dalyje nurodyta sutartis, suinteresuotos valstybės, vadovaudamosi tarpusavio supratimo ir bendradarbiavimo dvasia, deda visas pastangas, kad būtų sudaryti praktinio pobūdžio laikini susitarimai ir kad šiuo pereinamuoju laikotarpiu nebūtų sukurta grėsmė ar nebūtų trukdoma galutinei sutarčiai sudaryti. Tokie laikini susitarimai nedaro įtakos galutiniam delimitavimui.

4. Jei tokia suinteresuotų valstybių sutartis jau galioja, klausimai, susiję su kontinentinio šelfo delimitavimu, yra sprendžiami pagal tokios sutarties nuostatas.

84 straipsnis

Jūrlapiai ir geografinių koordinatų sąrašai

1. Pagal šią VI dalį kontinentinio šelfo išorinės ribos linijos ir delimitavimo linijos, nustatytos vadovaujantis 83 straipsniu, yra pažymimos tokio mastelio ar mastelių jūrlapiuose, kurie yra pakankamai tikslūs jų padėčiai nustatyti. Prireikus vietoj tokių išorinių kraštinių kontinentinio šelfo linijų arba delimitavimo linijų gali būti sudaromi taškų su geografinėmis koordinatėmis sąrašai, nurodant tų taškų geodezinius duomenis.

2. Pakrantės valstybė tinkamu būdu paskelbia tokius jūrlapius arba geografinių koordinatų sąrašus ir kiekvieno tokio jūrlapio ar sąrašo kopijas deponuoja Jungtinių Tautų Generaliniam sekretoriui, ir, jei juose yra nurodytos kontinentinio šelfo išorinės ribos linijos, Institucijos Generaliniam sekretoriui.

85 straipsnis

Tunelių kasimas

Ši VI dalis nepažeidžia pakrantės valstybės teisės eksploatuoti jūros dugno gelmes kasant tunelius, nesvarbu, koks būtų vandens sluoksnio virš gelmių storis.

VII DALIS

ATVIRA JŪRA

1 SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

86 straipsnis

VII dalies nuostatų taikymas

VII dalies nuostatos yra taikomos visoms jūros dalims, kurios neįeina į valstybės išskirtinę ekonominę zoną, teritorinę jūrą ar vidaus vandenį arba į salyno valstybės salyno vandenį. Šis straipsnis neriboja tų laisvių, kuriomis pagal 58 straipsnį visos valstybės naudojasi išskirtinėje ekonominėje zonoje.

87 straipsnis

Atviros jūros laisvė

1. Atvira jūra visoms valstybėms – tiek pakrantės, tiek ir neturinčios priėjimo prie jūros – yra atvira. Atviros jūros laisvė

naudojama pagal sąlygas, nustatytas šioje konvencijoje bei kitose tarptautinės teisės normose. Į atviros jūros laisvės sąvoką, tiek pakrantės valstybėms, tiek ir valstybėms, neturinčioms priėjimo prie jūros, *inter alia* įeina:

- a) laivybos laisvė;
- b) skridimo laisvė;
- c) laisvė kloti povandeninius kabelius ir vamzdynus laikantis VI dalies;
- d) laisvė statyti tarptautinės teisės leidžiamas dirbtines salas ir kitus įrenginius laikantis VI dalies;
- e) žvejybos laisvė laikantis 2 skyriuje nurodytų sąlygų;
- f) mokslinių tyrimų laisvė laikantis VI ir XIII dalių.

2. Naudodamosi šiomis laisvėmis, valstybės deramai atsižvelgia į kitų valstybių interesus naudotis atviros jūros laisve bei į šioje konvencijoje nustatytas teises vykdyti veiklą rajone.

88 straipsnis

Atviros jūros naudojimas taikiems tikslams

Atvira jūra yra naudojama išimtinai taikiems tikslams.

89 straipsnis

Pretenzijų dėl suvereniteto atviroje jūroje negaliojimas

Bet kurios valstybės bandymas pajungti bet kurią atviros jūros dalį savo suverenitetui yra negaliojantis.

90 straipsnis

Laivybos teisė

Kiekviena valstybė – tiek pakrantės, tiek ir neturinti priėjimo prie jūros – turi teisę, kad atviroje jūroje plaukiotų laivai su jos vėliava.

91 straipsnis

Laivų nacionalinė priklausomybė

1. Kiekviena valstybė nustato sąlygas, kuriomis ji suteikia savo nacionalinę priklausomybę laivams, registruoja laivus savo teritorijoje ir suteikia teisę plaukioti su savo vėliava. Laivai turi tos valstybės nacionalinę priklausomybę, su kurios vėliava jie turi teisę plaukioti. Valstybė ir laivą turi sieti tikri ryšiai.

2. Kiekviena valstybė išduoda atitinkamus dokumentus laivams, kuriems ji suteikia teisę plaukioti su savo vėliava.

92 straipsnis

Laivų statusas

1. Laivai plaukioja tik su vienos valstybės vėliava ir, išskyrus ypatingus atvejus, kurie yra numatyti tarptautinėse sutartyse arba šioje konvencijoje, atviroje jūroje jiems galioja tik tos valstybės jurisdikcija. Laivas negali keisti vėliavos kelionės arba sustojimo uoste metu, išskyrus tuos atvejus, kai iš tikrųjų pasikeičia laivo nuosavybės teisė arba jo registras.

2. Laivas, kuris plaukioja su dviejų ar daugiau valstybių vėliavomis, naudodamas jas kaip patogiau, negali reikalauti iš bet kokios kitos valstybės pripažinti kurią nors nacionalinę priklausomybę ir gali būti prilygintas laivui, neturinčiam jokios nacionalinės priklausomybės.

93 straipsnis

Laivai, plaukiojantys su Jungtinių Tautų, jos specializuotų agentūrų ir Tarptautinės atominės energijos agentūros vėliava

Ankstesni straipsniai netaikomi laivams, kurie yra Jungtinių Tautų, jos specializuotų agentūrų ar Tarptautinės atominės energijos agentūros oficialioje tarnyboje ir plaukioja su organizacijos vėliava.

94 straipsnis

Valstybės, su kurios vėliava plaukioja laivas, pareigos

1. Kiekviena valstybė tinkamai vykdo savo jurisdikciją ir kontrolę administraciniais, techniniais ir socialiniais klausimais laivuose, plaukiojančiuose su jos vėliava.

2. Visų pirma kiekviena valstybė:

a) tvarko laivų registrą, kuriame yra nurodomi su jos vėliava plaukiojančių laivų pavadinimai ir kiti duomenys, išskyrus tuos laivus, kuriems dėl jų mažo dydžio nėra taikomos visuotinai pripažįstamos tarptautinės taisyklės, ir

b) pagal savo vidaus teisės normas įgyvendina jurisdikciją kiekvienam su jos vėliava plaukiojančiam laivui, taip pat laivo kapitonui, pareigūnams ir įgulos nariams, kiek tai susiję su laivo administraciniais, techniniais ir socialiniais klausimais.

3. Kiekviena valstybė su jos vėliava plaukiojančiuose laivuose imasi tinkamų priemonių, kad būtų užtikrintas saugumas jūroje, atsižvelgiant, *inter alia*, į:

a) laivų konstrukciją, įrangą ir tinkamumą plaukioti;

b) laivų įgulos komplektavimą, jos darbo sąlygas ir apmokymą, atsižvelgiant į taikytinus tarptautinius aktus;

c) signalų naudojimą, ryšių palaikymą ir susidūrimų išvengimo priemones.

4. Taip pat imamasi priemonių, kurios yra reikalingos užtikrinti, kad:

a) kiekvieną laivą prieš jo registravimą ir atitinkamais intervalais po to tikrintų kvalifikuotas laivų inspektorius ir kad laive būtų jūrlapių, laivininkystės leidinių ir navigacijos įrangos, kurie yra būtini saugiai laivybai;

b) kiekvienam laivui vadovauti kapitonas ir pareigūnai, turintys reikiamą kvalifikaciją, visų pirma jūreivystės, navigacijos, ryšių ir jūros technikos srityse, ir kad laivo įgula būtų tinkamos kvalifikacijos ir sudėties, atsižvelgiant į laivo tipą, dydį bei jame naudojamus mechanizmus ir įrengimus;

c) laivo kapitonas, pareigūnai ir, kiek tai yra reikalinga, laivo įgula būtų susipažinusi ir laikytųsi taikomų tarptautinių taisyklių, susijusių su žmonių gyvybės apsauga jūroje, susidūrimų išvengimu, jūros teršimo prevencija, sumažinimu bei kontrole ir ryšio palaikymo radijo bangomis.

5. Imdamasi 3 ir 4 dalyse nurodytų priemonių, kiekviena valstybė turi laikytis visuotinai pripažįstamų tarptautinių taisyklių, procedūrų ir praktikos, taip pat imtis visų veiksmų, kad būtų užtikrintas jų laikymasis.

6. Valstybė, kuri turi aiškų pagrindą manyti, kad laivui nebuvo tinkamai vykdoma jurisdikcija ir kontrolė, gali pranešti apie tokius faktus valstybei, su kurios vėliava plaukioja laivas. Gavusi tokį pranešimą, valstybė, su kurios vėliava plaukioja laivas, išnagrinėja šį klausimą ir, jei reikia, imasi visų priemonių padėčiai ištaisyti.

7. Kiekviena valstybė organizuoja tyrimą, kuriam vadovauja reikiamos kvalifikacijos asmuo arba asmenys, dėl kiekvienos jūrų avarijos ar nelaimingo atsitikimo laivybos atviroje jūroje metu, jei tai yra susiję su laivu, plaukiojančiu su jos vėliava, ir jei dėl to žuvo ar buvo sunkiai sužaloti kitos valstybės piliečiai arba padaryta didelės žalos kitos valstybės laivams ar įrenginiams arba jūros aplinkai. Valstybė, su kurios vėliava plaukioja laivas, ir kita suinteresuota valstybė bendradarbiauja vykdydamos bet kokį tyrimą, kuriam vadovauja toji kita valstybė, dėl bet kokios tokios jūrų avarijos ar nelaimingo atsitikimo laivybos jūroje metu.

95 straipsnis

Karo laivų imunitetas atviroje jūroje

Karo laivai atviroje jūroje turi visišką imunitetą nuo bet kurios valstybės jurisdikcijos, išskyrus valstybės, su kurios vėliava plaukioja laivas, jurisdikciją.

96 straipsnis

Valstybės ne komerciniais tikslais naudojamų laivų imunitetas

Laivai, kurie priklauso valstybei ar yra jos eksploatuojami ir kurie yra naudojami tik valstybės ne komerciniais tikslais, atviroje jūroje turi visišką imunitetą nuo bet kurios valstybės jurisdikcijos, išskyrus valstybės, su kurios vėliava plaukioja laivas, jurisdikciją.

97 straipsnis

Baudžiamoji jurisdikcija dėl susidūrimų jūroje ar bet kokių kitų su navigacija susijusių nelaimingų atsitikimų

1. Atviroje jūroje susidūrus laivams ar įvykus bet kokiam kitam su laivyba susijusiam nelaimingam atsitikimui, dėl kurio kapitonas ar bet kuris kitas laive dirbantis asmuo atsako baudžiamąja ar drausmine tvarka, baudžiamoji ar drausminė byla tokiam asmeniui gali būti iškelta tik tos valstybės, su kurios vėliava plaukioja laivas, arba valstybės, kurios pilietis yra šis asmuo, teismo ar administracinių institucijų.

2. Sprendžiant drausminės atsakomybės klausimus, tik ta valstybė, kuri išdavė laivavedžio diplomą arba kvalifikacijos liudijimą ar licenciją, yra kompetentinga po tinkamo teisinio proceso anuliuoti tokius dokumentus net ir tuo atveju, kai jų turėtojas nėra dokumentus išdavusios valstybės pilietis.

3. Tik valstybės, su kurios vėliava plaukioja laivas, valdžios institucijos gali nurodyti areštuoti ar sulaikyti laivą, net jei tai būtina tyrimui atlikti.

98 straipsnis

Pareiga suteikti pagalbą

1. Kiekviena valstybė įpareigoja su jos vėliavą plaukiojančio laivo kapitoną, kiek tai įmanoma, nesukeliant rimto pavojaus pačiam laivui, įgulai ar keleiviams:

- a) suteikti pagalbą bet kokiam asmeniui jūroje, jei iškyla jo žūties pavojus;
- b) vykti didžiausiu galimu greičiu gelbėti nelaimėje atsidūrusių žmonių, jei buvo pranešta, kad jiems reikalinga pagalba, jei tik tokia pagalba gali būti suteikta;
- c) susidūrus laivams, suteikti pagalbą kitam laivui, jo įgulai ir keleiviams, bei, jei yra įmanoma, pranešti kitam laivui savo laivo pavadinimą, registracijos uostą ir artimiausią uostą, kuriame jis sustos.

2. Kiekviena pakrantės valstybė skatina adekvačios ir veiksmingos paieškos ir gelbėjimo tarnybos, atsakingos už saugą jūroje ir virš jos, kūrimą, veiklą ir aprūpinimą, bei, jei to reikalauja aplinkybės, dvišaliais regioniniais susitarimais šiuo tikslu bendradarbiauja su kaimyninėmis valstybėmis.

99 straipsnis

Draudimas vežti vergus

Kiekviena valstybė imasi veiksmingų priemonių, kad būtų užkirstas kelias vežti vergus laivais, kurie turi teisę plaukioti su šios valstybės vėliava, ir kad už tai būtų baudžiama, taip pat kad būtų

užkirstas kelias neteisėtam jos vėliavos panaudojimui tokiems tikslams. Bet koks vergas, radęs prieglobstį bet kokiam laive, nesvarbu, su kokios valstybės vėliava toks laivas plaukioja, yra laisvas *ipso facto*.

100 straipsnis

Pareiga bendradarbiauti užkertant kelią piratavimui

Visos valstybės, kiek įmanoma, bendradarbiauja, kad užkirstų kelią piratavimui atviroje jūroje arba bet kokioje kitoje vietoje, esančioje už valstybių jurisdikcijos ribų.

101 straipsnis

Piratavimo sąvoka

Piratavimu laikomas bet koks iš šių veiksmų:

- a) bet kokie neteisėti prievartos ar sulaikymo veiksmai arba bet koks grobimas, kurį asmeniniais tikslais įvykdo privataus laivo ar privataus orlaivio įgula ar keleiviai ir kuris yra nukreiptas:
 - i) atviroje jūroje prieš kitą laivą ar orlaivį arba prieš asmenis ar nuosavybę, esančius tokiam laive ar orlaivyje;
 - ii) prieš laivą, orlaivį, asmenis ar nuosavybę, esančius už valstybių jurisdikcijos ribų;
- b) bet koks savanoriškas dalyvavimas naudojant laivą ar orlaivį žinant faktus, dėl kurių tas laivas ar orlaivis laikomas piratų laivu ar orlaiviu;
- c) bet koks veiksmas, skatinantis ar sąmoningai padedantis atlikti veiksmus, kurie yra aprašyti a ar b punkte.

102 straipsnis

Karo laivo, valstybės laivo ar valstybės orlaivio, kurių įgula sukėlė maištą, piratavimas

101 straipsnyje apibrėžti piratavimo veiksmai, kuriuos įvykdė karo laivas, valstybės laivas ar valstybės orlaivis, kurių įgula sukėlė maištą ir perėmė laivo ar orlaivio kontrolę, yra prilyginami veiksams, kuriuos atlieka privatus laivas ar orlaivis.

103 straipsnis

Piratų laivo ar orlaivio sąvoka

Laivas ar orlaivis yra laikomi piratų laivu ar orlaiviu, jei asmenys, kurie jį kontroliuoja, planuoja jį panaudoti atlikti vieną iš 101 straipsnyje nurodytų veiksmų. Jis tokiu laikomas, jei laivas ar orlaivis buvo panaudotas įvykdyti tokiems veiksams, tol, kol jis išlieka kontroliuojamas tokius veiksmus įvykdžiusių asmenų.

104 straipsnis

Piratų laivo ar orlaivio nacionalinės priklausomybės išsaugojimas ar praradimas

Nepaisant to, kad laivas ar orlaivis tapo piratų laivu ar orlaiviu, jis gali išsaugoti savo nacionalinę priklausomybę. Piratų laivo ar orlaivio nacionalinės priklausomybės išsaugojimo arba praradimo klausimas yra sprendžiamas pagal tos valstybės, kurios nacionalinė priklausomybė buvo suteikta tokiam laivui ar orlaiviui, teisę.

105 straipsnis

Laivo ar orlaivio konfiskavimas

Atviroje jūroje arba bet kokioje kitoje vietoje, kurioje negalioja nė vienos valstybės jurisdikcija, bet kuri valstybė gali konfiskuoti piratų laivą ar orlaivį arba laivą ar orlaivį, kuris buvo piratų užgrobtas ir yra jų kontroliuojamas, ir areštuoti asmenis bei turtą, esančius tokiam laive ar orlaivyje. Valstybės, kuri konfiskavo piratų laivą ar orlaivį, teismai sprendžia, kokios bausmės turi būti paskirtos bei kokių veiksmų reikėtų imtis dėl tokių laivų, orlaivių ir turto, atsižvelgiant į sąžiningai veikiančių trečiųjų šalių teises.

106 straipsnis

Atsakomybė už konfiskavimą be pakankamos priežasties

Jei piratavimu įtariamas laivas ar orlaivis buvo konfiskuotas be pakankamos priežasties, jį konfiskavusi valstybė atlygina valstybei, kurios nacionalinę priklausomybę turi areštuotas laivas ar orlaivis, bet kokius nuostolius ar žalą, kurių ji patyrė dėl tokio konfiskavimo.

107 straipsnis

Laivai ir orlaiviai, turintys teisę konfiskuoti už piratavimą

Konfiskuoti laivą ar orlaivį dėl piratavimo gali tik karo laivai ar kariniai orlaiviai arba kiti laivai ar orlaiviai, kurie turi aiškius skiriamuosius ženklus, rodančius, kad jie atlieka valstybės tarnybą ir yra įgalioti atlikti tokius veiksmus.

108 straipsnis

Neteisėta narkotinių ir psichotropinių medžiagų prekyba

1. Visos valstybės bendradarbiauja siekdamos užkirsti kelią neteisėtai narkotinių ir psichotropinių medžiagų prekybai, kuria pažeidami tarptautinės konvencijos užsiima laivai atviroje jūroje.

2. Valstybė, kuri turi rimtą pagrindą manyti, kad laivas, kuris plaukioja su jos vėliava, užsiima neteisėta narkotinių ir psichotropinių medžiagų prekyba, gali prašyti kitų valstybių pagalbos, kad tam būtų užkirstas kelias.

109 straipsnis

Transliavimas iš atviros jūros be leidimo

1. Visos valstybės bendradarbiauja siekdamos užkirsti kelią transliavimui iš atviros jūros be leidimo.

2. Šioje konvencijoje „transliavimas be leidimo“ – garsinių radijo ar televizijos laidų transliavimas gyventojams iš laivo ar įrenginių atviroje jūroje, atliekamas pažeidžiant tarptautines taisykles, išskyrus nelaimės signalų perdavimą.

3. Bet koks asmuo, transliuojantis be leidimo, gali būti traukiamas baudžiamojon atsakomybėn:

- a) teisme tos valstybės, su kurios vėliava plaukioja laivas;
- b) teisme tos valstybės, kurioje yra užregistruoti įrenginiai;
- c) teisme tos valstybės, kurios pilietis yra šis asmuo;
- d) teisme bet kurios valstybės, kurioje toks transliavimas gali būti priimamas, arba
- e) teisme bet kurios valstybės, kurioje tokios transliacijos trukdo sankcionuotam radijo ryšiui.

4. Valstybė, turinti jurisdikciją pagal šio straipsnio 3 dalį ir remdamasi 110 straipsnio nuostatomis, gali atviroje jūroje areštuoti bet kokį asmenį ar laivą, transliuojantį be leidimo, ir konfiskuoti transliavimo aparatūrą.

110 straipsnis

Apžiūros teisė

1. Išskyrus atvejus, kai įsikišimas grindžiamas įgaliojimais, kuriuos suteikia tarptautinė sutartis, karo laivas, sutikęs atviroje jūroje užsienio laivą, neturintį visiško imuniteto pagal 95 ir 96 straipsnius, neturi teisės atlikti tokio laivo apžiūros, jei nėra pakankamo pagrindo įtarti, kad:

- a) laivas užsiima piratavimu;
- b) laivas užsiima prekyba vergais;
- c) laivas užsiima transliavimu be leidimo ir valstybė, su kurios vėliava plaukioja laivas, turi 109 straipsnyje nurodytą jurisdikciją;

d) laivas neturi nacionalinės priklausomybės;

e) laivas turi tą pačią nacionalinę priklausomybę kaip ir karo laivas, nors pirmasis ir plaukia su kitos valstybės vėliava arba atsisako iškelti savo valstybės vėliavą.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais karo laivas gali patikrinti laivo teisę plaukti su jo iškelta valstybės vėliava. Tuo tikslu į įtartą laivą jis gali pasiųsti pareigūno vadovaujamą valtį. Jei toks įtarimas išlieka ir po dokumentų patikrinimo, karo laivas gali tęsti tokio laivo tikrinimą, kuris turi būti atliekamas imantis visų reikiamų atsargumo priemonių.

3. Jei įrodymų, patvirtinančių tokį įtarimą, nerandama ir jei tikrinamas laivas neįvykdė jokių veiksmų, kurie galėtų pateisinti tokį įtarimą, laivui yra atlyginami bet kokie nuostoliai ar žala, kurių jis patyrė dėl tokio tikrinimo.

4. Šios nuostatos kariniams orlaiviams taikomos *mutatis mutandis*.

5. Šios nuostatos yra taip pat taikomos ir kitiems tinkamu būdu įgaliojams laivams ar orlaiviams, kurie turi aiškius skiriamuosius ženklus, rodančius, kad jie priklauso valstybės tarnybai.

111 straipsnis

Persekiojimo karštais pėdsakais teisė

1. Persekiojti užsienio laivą karštais pėdsakais gali būti imtasi tada, kai pakrantės valstybės kompetentingos valdžios institucijos turi rimtą pagrindą manyti, kad laivas pažeidė tos valstybės įstatymus ar kitus teisės aktus. Toks persekiojimas turi būti pradėtas, kai užsienio laivas ar viena iš jo valčių yra persekiojančios valstybės vidaus vandenyse, salyno vandenyse, teritorinėje jūroje arba gretutinėje zonoje, ir gali būti tęsiamas už teritorinės jūros ar gretutinės zonos ribų tik tuo atveju, jei persekiojimo procesas nebuvo nutrūkęs. Nėra būtina, kad tuo metu, kai užsienio laivas, esantis teritorinėje jūroje ar gretutinėje zonoje, gauna įsakymą sustoti, tokį įsakymą davęs laivas taip pat būtų teritorinėje jūroje ar gretutinėje zonoje. Jei užsienio laivas yra gretutinėje zonoje, kaip apibrėžta 33 straipsnyje, persekiojimas gali būti pradėtas tik tuo atveju, jei buvo pažeistos teisės, kurių apsaugai buvo įkurta tokia gretutinė zona.

2. Persekiojimo karštais pėdsakais teisė galioja *mutatis mutandis* dėl pažeidimų išskirtinėje ekonominėje zonoje arba kontinentiniame šelfe, įskaitant saugumo zonas aplink kontinentinio šelfo įrenginius, kai tokie pažeidimai pažeidžia pakrantės valstybės įstatymus ir kitus teisės aktus, taikomus pagal šią konvenciją išskirtinėje ekonominėje zonoje arba kontinentiniame šelfe, įskaitant ir tokias saugumo zonas.

3. Persekiojimo karštais pėdsakais teisė nustoja galioti, jei persekiojamas laivas įplaukia į savo valstybės arba trečiosios valstybės teritorinę jūrą.

4. Laikoma, kad persekiojimas karštais pėdsakais yra prasidėjęs tik tuo atveju, jei persekiojantis laivas turimomis ir praktiškai taikytinomis priemonėmis įsitikino, kad persekiojamas laivas ar viena iš jo valčių arba kitos plaukiojančios priemonės, kurios veikia kartu ir naudoja persekiojamą laivą kaip bazę, yra teritorinėje jūroje arba atitinkamai gretutinėje zonoje ar išskirtinėje ekonominėje zonoje ar virš kontinentinio šelfo. Persekiojimas gali būti pradėtas tik po to, kai buvo duotas vaizdinis ar garsinis signalas sustoti už tokio atstumo, kad būtų galima iš to užsienio laivo tokią signalą pamatyti ar išgirsti.

5. Persekiojimo karštais pėdsakais teise gali pasinaudoti tik karo laivai ar kariniai orlaiviai arba kiti laivai ar orlaiviai, kurie turi aiškius skiriamuosius ženklus, rodančius, kad jie yra valstybės tarnyboje ir yra įgalioti atlikti tokius veiksmus.

6. Jei persekiojamą karštais pėdsakais vykdo orlaivis:

- a) *mutatis mutandis* galioja šio straipsnio 1–4 dalių nuostatos;
- b) orlaivis, kuris duoda įsakymą sustoti, turi pats aktyviai persekioti laivą tol, kol atvyksta pakrantės valstybės laivas ar kitas orlaivis, kurį iškviatė persekiojantis orlaivis, ir perima persekiojamą, jei pats orlaivis negali sulaikyti laivo. Norint pateisinti laivo sulaikymą už teritorinės jūros ribų neužtenka, kad laivas būtų orlaivio vien pastebėtas darant pažeidimą arba įtariamas padaręs pažeidimą, jei nebuvo įsakyta laivui sustoti ir šio laivo nepradėjo persekioti tas pats orlaivis arba kiti orlaiviai ar laivai, kurie tęsė persekiojamą be pritrūkio.

7. Negalima reikalauti, kad laivas, kuris buvo sulaikytas valstybės jurisdikcijos ribose ir palydėtas į tos valstybės uostą siekiant, kad kompetentingos valdžios institucijos atliktų tyrimą, būtų išlaisvintas vien tuo pagrindu, kad laivas šios kelionės metu plaukė per išskirtinės ekonominės zonos arba atviros jūros dalį, tačiau dėl susiklosčiusių aplinkybių tai buvo būtina.

8. Jei laivas buvo sustabdytas ar sulaikytas už teritorinės jūros ribų tokiomis aplinkybėmis, kurios nepateisina persekiojimo karštais pėdsakais teisės panaudojimo, laivui yra atlyginami bet kokie nuostoliai ar žala, kuriuos jis galėjo patirti dėl tokio persekiojimo.

112 straipsnis

Teisė kloti povandeninius kabelius ir vamzdynus

1. Už kontinentinio šelfo ribų ant atviros jūros dugno visos valstybės turi teisę kloti povandeninius kabelius ir vamzdynus.

2. Tokiems kabeliams ir vamzdynams yra taikomos 79 straipsnio 5 dalies nuostatos.

113 straipsnis

Povandeninio kabelio ar vamzdyno nutraukimas ar pažeidimas

Kiekviena valstybė priima įstatymus ir kitus teisės aktus, numatančius, kad nutraukus ar pažeidus atviroje jūroje paklotą povandeninį kabelį, jei tai tyčia ar dėl nusikalstamo neatsargumo padaro laivas, plaukiojantis su šios valstybės vėliava, arba asmuo, kuriam galioja šios valstybės jurisdikcija, ir jei taip nutraukus ar pažeidus kabelį gali nutrūkti arba būti sutrikdytas telegrafo arba telefono ryšys, taip pat nutraukus ar pažeidus povandeninį vamzdyną arba aukštos įtampos elektros kabelį taikoma baudžiamoji atsakomybė. Ši nuostata taip pat taikoma veikai, kuria siekiama nutraukti ar pažeisti arba kuri gali sukelti tokių nutraukimą ar pažeidimą. Tačiau šios nuostatos netaikomos, jei nutraukė ar pažeidė asmenys, kurie taip elgėsi teisėtai, stengdamiesi išsigelbėti patys arba išgelbėti savo laivus, prieš tai ėmęsi visų reikalingų atsargumo priemonių, kad būtų išvengta tokio nutraukimo ar pažeidimo.

114 straipsnis

Kito povandeninio kabelio ar vamzdyno savininko įvykdytas povandeninio kabelio ar vamzdyno nutraukimas ar pažeidimas

Kiekviena valstybė priima įstatymus ir kitus teisės aktus, kuriuose nustato, kad jei asmenys, kuriems galioja šios valstybės jurisdikcija ir kurie yra povandeninio kabelio ar vamzdyno, pakloto atviroje jūroje, savininkai, tiesdami ar remontuodami tokių kabelių ar vamzdyną nutraukia ar pažeidžia kitą povandeninį kabelį ar vamzdyną, tai jie turi padengti to kito povandeninio kabelio ar vamzdyno remonto išlaidas.

115 straipsnis

Nuostolių, atsiradusių siekiant išvengti povandeninio kabelio ar vamzdyno pažeidimo, atlyginimas

Kiekviena valstybė priima įstatymus ir kitus teisės aktus tam, kad užtikrintų, jog povandeninio kabelio ar vamzdyno savininkas atlygintų nuostolius laivų savininkams, kurie įrodo, kad prarado inkarą, tinklą ar kokią nors kitą žvejybos įrangą stengdamiesi

išvengti povandeninio kabelio ar vamzdyno pažeidimo, su sąlyga, kad prieš tai laivo savininkai ėmėsi visų protingų atsargumo priemonių.

2 SKYRIUS

ATVIROS JŪROS GYVŲJŲ IŠTEKLIŲ IŠSAUGOJIMAS IR VALDYMAS

116 straipsnis

Teisė žvejoti atviroje jūroje

Kiekviena valstybė turi teisę, kad jos fiziniai ir juridiniai asmenys verstųsi žvejyba atviroje jūroje, atsižvelgiant į:

- a) įsipareigojimus, atsirandančius dėl jos sudarytų tarptautinių sutarčių;
- b) pakrantės valstybių teises ir pareigas, taip pat jų interesus, numatytus, *inter alia*, 63 straipsnio 2 dalyje bei 64–67 straipsniuose, ir
- c) šio skyriaus nuostatas.

117 straipsnis

Valstybių pareiga savo fizinių ir juridinių asmenų atžvilgiu imtis priemonių išsaugoti atviros jūros gyvuosius išteklius

Visos valstybės turi pareigą savo fizinių ir juridinių asmenų atžvilgiu vienašališkai imtis tokių priemonių, kurių reikia išsaugoti atviros jūros gyvuosius išteklius, arba bendradarbiauti su kitomis valstybėmis imantis tokių priemonių kartu.

118 straipsnis

Valstybių bendradarbiavimas siekiant išsaugoti ir valdyti gyvuosius išteklius

Valstybės bendradarbiauja siekdamos išsaugoti ir valdyti gyvuosius išteklius atviros jūros rajonuose. Valstybės, kurių fiziniai ir juridiniai asmenys eksploatuoja tos pačios rūšies arba tame pačiame rajone skirtingų rūšių gyvuosius išteklius, derasi siekda-

mos taikyti priemones, kurių reikia išsaugoti tuos gyvuosius išteklius. Kur tai reikalinga, valstybės bendradarbiauja, kad siekiant šio tikslo būtų įkurtos subregioninės ar regioninės žvejų organizacijos.

119 straipsnis

Atviros jūros gyvųjų išteklių išsaugojimas

1. Nustatydamos leistinus sugauti kiekius ir kitas gyvųjų išteklių atviroje jūroje išsaugojimo priemones, valstybės:

- a) vykdo priemones, kurios yra skirtos, remiantis suinteresuotų valstybių patikimiausiais mokslo duomenimis, palaikyti ar atkurti gaudomų rūšių populiacijas tokiu lygiu, kuris galėtų užtikrinti maksimalius, tačiau išteklius tausojančius sugavimus, kurie nustatomi remiantis atitinkamais ekologiniais ir ekonominiais veiksniais, įskaitant ypatingus besivystančių valstybių poreikius, taip pat atsižvelgiant į žvejybos metodus, išteklių tarpusavio sąveiką bei į visuotinai rekomenduojamus minimalius subregioninius, regioninius ar pasaulinius tarptautinius standartus;
- b) įvertina pasekmes toms su gaudomomis rūšimis susijusioms ar nuo jų priklausomoms rūšims tam, kad palaikytų ar atkurtų tokių susijusių ar priklausomų rūšių populiacijas tokiu lygiu, kad neiškiltų rimta grėsmė jų reprodukcijai.

2. Turima mokslinė informacija, sugavimų ir žvejybos pastangų statistika bei kiti su žuvų išteklių išsaugojimu susiję duomenys reguliariai pateikiami ir jais keičiamasi atsižvelgiant į aplinkybes kompetentingose subregioninėse, regioninėse ar pasaulinėse tarptautinėse organizacijose, kartu dalyvaujant visoms suinteresuotoms valstybėms.

3. Suinteresuotos valstybės užtikrina, kad atviros jūros gyvųjų išteklių išsaugojimo priemonės ir jų įgyvendinimas nesukeltų formalių ar faktinių kurios nors valstybės žvejų diskriminacijos.

120 straipsnis

Jūros žinduoliai

65 straipsnis taip pat taikomas saugant ir valdant jūros žinduolių išteklius atviroje jūroje.

VIII DALIS

SALŲ REŽIMAS

121 straipsnis

Salų režimas

1. Sala yra natūraliai susiformavusi vandens apsupta sausuma, kuri potvynio metu lieka iškilusi virš vandens paviršiaus.

2. Išskyrus 3 dalyje numatytus atvejus, salos teritorinė jūra, gretutinė zona, išskirtinė ekonominė zona ir kontinentinis šelfas yra nustatomi pagal šios konvencijos nuostatas, taikomas kitoms sausumos teritorijoms.

3. Uolos, kurios netinka gyventi žmonėms arba vykdyti savarankišką ekonominę veiklą, neturi savo išskirtinės ekonominės zonos ar kontinentinio šelfo.

IX DALIS

UŽDAROS AR PUSIAU UŽDAROS JŪROS

122 straipsnis

Sąvoka

Šioje konvencijoje „uždara ar pusiau uždara jūra“ – įlanka, baseinas ar jūra, kuriuos supa dvi ar daugiau valstybių ir kurie jungiasi su kita jūra ar vandenynu siauru išėjimu arba kuriuos visiškai ar iš esmės sudaro dviejų ar daugiau valstybių teritorinės jūros ir išskirtinės ekonominės zonos.

123 straipsnis

Uždarų ar pusiau uždarų jūrų pakrantės valstybių bendradarbiavimas

Uždarų ar pusiau uždarų jūrų pakrantės valstybės turėtų bendradarbiauti tarpusavyje įgyvendindamos savo teises ir vykdydamos savo pareigas, numatytas šioje konvencijoje. Tam tikslui jos tiesiogiai arba per atitinkamą regioninę organizaciją siekia:

- a) koordinuoti jūros gyvųjų išteklių valdymą, išsaugojimą, tyrinėjimą ir eksploatavimą;
- b) koordinuoti savo teisių ir pareigų įgyvendinimą dėl jūros aplinkos apsaugos ir išsaugojimo;
- c) koordinuoti savo mokslinių tyrimų politikos kryptis, o tam tikrais atvejais – rajone vykdyti bendras mokslinių tyrimų programas;
- d) jei tikslinga, įgyvendindamos šio straipsnio nuostatas kviešti bendradarbiauti kitas suinteresuotas valstybes arba tarptautines organizacijas.

X DALIS

VALSTYBIŲ, NETURINČIŲ PRIĖJIMO PRIE JŪROS, TEISĖ PATEKTI Į JŪRĄ IR IŠ JOS BEI TRANZITO LAISVĖ

124 straipsnis

Vartojamos sąvokos

- b) „tranzito valstybė“ – valstybė, kuri turi jūros pakrantę arba jos neturi ir kuri yra tarp valstybės, neturinčios priėjimo prie jūros, ir jūros, per kurios teritoriją vykstama tranzitu;

1. Šioje konvencijoje:

- a) „valstybė, neturinti priėjimo prie jūros“ – valstybė, kuri neturi jūros pakrantės;
- c) „vykimas tranzitu“ – žmonių, bagažo, prekių ir transporto priemonių gabenimas per vienos ar daugiau tranzito valstybių teritoriją, kai judėjimas per tokią teritoriją vyksta atliekant ar

neatliekant krovos, sandėliavimo, krovinių paskirstymo ar transporto priemonių rūšių keitimo operacijų, sudaro tik atskirą kelionę, kuri prasideda ar baigiasi valstybėje, neturinčioje priėjimo prie jūros, dalį;

d) „transporto priemonės“ – tai:

- i) geležinkelių ir kelių transporto priemonės, jūrų, ežerų ir upių laivai;
- ii) jei to reikalauja vietos sąlygos, nešikai ir nešuliniai gyvuliai.

2. Valstybės, neturinčios priėjimo prie jūros, ir tranzito valstybės gali susitarti, kad į transporto priemonių sąvoką, be šio straipsnio 1 dalyje nurodytų transporto priemonių, būtų įtraukti vamzdynai, dujotiekiai ir kitos transporto priemonės.

125 straipsnis

Teisė patekti į jūrą ir iš jos bei tranzito laisvė

1. Valstybės, neturinčios priėjimo prie jūros, turi teisę patekti į jūrą ir iš jos tam, kad pasinaudotų šioje konvencijoje numatytais savo teisėmis, įskaitant ir teises, susijusias su atviros jūros laisve ir bendru žmonijos paveldu. Tuo tikslu valstybės, neturinčios priėjimo prie jūros, naudojasi tranzito laisve per tranzito valstybės teritoriją visų rūšių transporto priemonėmis.

2. Dėl naudojimosi tranzito laisve sąlygų ir būdų valstybės, neturinčios priėjimo prie jūros, ir atitinkamos tranzito valstybės sudaro dvišalius, subregioninius ar regioninius susitarimus.

3. Tranzito valstybės, įgyvendindamos visišką suverenitetą visoje savo teritorijoje, gali imtis priemonių, kurių reikia užtikrinti, kad šioje X dalyje numatytos valstybių, neturinčių priėjimo prie jūros, teisės ir lengvatos jokiais būdais nepažeistų tranzito valstybių teisėtų interesų.

126 straipsnis

Didžiausio palankumo režimo netaikymas

Kai taikomas didžiausio palankumo režimas, šios konvencijos nuostatos ir specialių susitarimų dėl naudojimosi teise patekti į jūrą ir iš jos nuostatos, nustatančios valstybių, kurių ypatinga geografinė padėtis ar kurios neturi priėjimo prie jūros, teises ir lengvatas, nėra įtraukiamos.

127 straipsnis

Muitai, mokesčiai ir kitos rinkliavos

1. Vykimas tranzitu nėra apmokestinamas jokiais muitais, mokesčiais ar kitomis rinkliavomis, išskyrus tas rinkliavas, kurios yra imamos už konkrečias suteiktas, su tokiu tranzitu susijusias paslaugas.

2. Mokesčiai ir rinkliavos už vykstančias tranzitu transporto priemones ir naudojimąsi kita įranga, kuri yra suteikiama valstybėms, neturinčioms priėjimo prie jūros, neturi būti didesni už mokesčius ir rinkliavas, kurie imami už tranzito valstybės naudojamas transporto priemones.

128 straipsnis

Laisvosios zonos ir muitinės procedūras paspartinanti infrastruktūra

Siekdamos sudaryti patogesnes sąlygas vykti tranzitu, tranzito valstybės ir valstybės, neturinčios priėjimo prie jūros, gali susitarti, kad tranzito valstybių atvykimo ir išvykimo uostuose bus steigiamos laisvosios zonos ir muitinės procedūras paspartinanti infrastruktūra.

129 straipsnis

Bendradarbiavimas kuriant ir tobulinant transporto priemones

Jei tranzito valstybėse nėra transporto priemonių, kurios užtikrintų naudojimąsi tranzito laisve, arba jei esamos transporto priemonės, įskaitant uostų įrangą ir įrenginius, yra visiškai netinkamos, tranzito valstybės ir suinteresuotos valstybės, neturinčios priėjimo prie jūros, gali bendradarbiauti statant ir gerinant šias transporto priemones.

130 straipsnis

Priemonės, skirtos išvengti vėlavimų ar kitų techninių nesklandumų vykstant tranzitu

1. Tranzito valstybės imasi visų reikiamų priemonių, kad būtų išvengta vėlavimų ar kitų techninio pobūdžio nesklandumų vykstant tranzitu.

2. Kilus tokių vėlavimų ar nesklandumų, tranzito valstybių ir suinteresuotų valstybių, neturinčių priėjimo prie jūros, kompetentingos institucijos bendradarbiauja, kad tokie vėlavimai ar nesklandumai būtų skubiai pašalinti.

131 straipsnis

Vienodas traktavimas jūrų uostuose

Laivai, plaukiojantys su valstybės, neturinčios priėjimo prie jūros, vėliava, jūrų uostuose yra traktuojami taip pat kaip ir kiti užsienio laivai.

132 straipsnis

Didesnių tranzito galimybių suteikimas

Ši konvencija jokių būdu nereiškia, kad turi būti atšaukiamos tranzito lengvatos, nustatytos valstybių, šios konvencijos šalių,

susitarimu ar suteiktos kurios nors valstybės, šios konvencijos šalies, jei tokios lengvatos yra didesnės, negu tos, kurios yra numatytos šioje konvencijoje. Ši konvencija taip pat jokių būdu neužkerta kelio ateityje nustatyti didesnių tranzito lengvatų.

XI DALIS

RAJONAS

1 SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

133 straipsnis

Vartojamos sąvokos

Šioje XI dalyje:

- a) „ištekliai“ – visi kieti, skysti ar dujiniai mineraliniai ištekliai, įskaitant polimetalių junginius, esantys šiame rajone ant jūros dugno ar jo gelmėse;
- b) rajone išgauti ištekliai vadinami „mineralais“.

134 straipsnis

XI dalies taikymo sritis

1. XI dalis yra taikoma rajonui.
2. Veiklą rajone reglamentuoja XI dalies nuostatos.
3. Reikalavimai dėl jūrlapių arba geografinių koordinatų sąrašų, nustatančių 1 straipsnio 1 dalies i punkte minimas ribas, deponavimo ir paskelbimo yra nurodyti VI dalyje.
4. Jokia šio straipsnio nuostata neturi įtakos kontinentinio šelfo išorinių ribų nustatymui pagal VI dalį ir valstybių su priešingais ar gretimais krantais delimitavimo susitarimų galiojimui.

135 straipsnis

Dengiančių vandenų ir oro erdvės teisinis statusas

Nei XI dalis, nei jokios pagal XI dalį suteiktos teisės ar naudojimas neturi įtakos rajoną dengiančių vandenų ar oro erdvės virš šių vandenų teisiniam statusui.

2 SKYRIUS

RAJONĄ REGLAMENTUOJANTYS PRINCIPAI

136 straipsnis

Bendras žmonijos paveldas

Rajonas ir jo ištekliai yra bendras žmonijos paveldas.

137 straipsnis

Rajono ir jo išteklių teisinis statusas

1. Nė viena valstybė negali reikšti pretenzijų į bet kurią šio rajono dalį ar jo išteklius ar naudotis juose suverenitetu ar suvereniomis teisėmis, nė viena valstybė arba fizinis ar juridinis asmuo negali pasisavinti jokios šio rajono dalies. Nepripažįstamos jokios tokio pobūdžio pretenzijos ar naudojimas suverenitetu ar suverenio-
mis teisėmis ar toks pasisavinimas.
2. Visos teisės į šio rajono išteklius priklauso visai žmonijai, kurios vardu veikia Institucija. Šie ištekliai negali būti nusavinti. Tačiau rajone išgauti mineralai gali būti nusavinti tik vadovaujantis šios XI dalies nuostatomis ir minėtos Institucijos nustatytais teisės normomis ir tvarka.
3. Jokia valstybė arba fizinis ar juridinis asmuo negali reikšti pretenzijų, įgyti ar naudotis teisėmis kitaip, negu nustatyta šioje XI dalyje. Priešingu atveju nėra pripažįstama jokia tokio pobūdžio pretenzija, teisių igijimas ar naudojimas jomis.

138 straipsnis

Valstybių elgesys rajone

Valstybių elgesys rajone turi atitikti šios XI dalies nuostatas, Jungtinių Tautų Chartijoje išdėstytus principus bei kitas tarptautinės

teisės normas, siekiant išsaugoti taiką ir saugumą bei skatinti tarptautinį bendradarbiavimą ir tarpusavio supratimą.

139 straipsnis

Pareiga užtikrinti, kad konvencijos būtų laikomasi, ir atsakomybė už žalą

1. Valstybės šalys įsipareigoja užtikrinti, kad visa valstybių šalių, jų valstybės įmonių arba fizinių ar juridinių asmenų, kurie yra jų nacionaliniai subjektai ar yra tokių valstybių šalių ar jų nacionalinių subjektų veiksmingai kontroliuojami, veikla šiame rajone būtų vykdoma pagal šią XI dalį. Tas pats įsipareigojimas taikomas ir tarptautinėms organizacijoms, vykdančioms veiklą rajone.

2. Nepažeidžiant tarptautinės teisės normų bei III priedo 22 straipsnio nuostatų, bet kokia žala, padaryta dėl to, kad valstybės šalys ar tarptautinės organizacijos nevykdo šioje XI dalyje nustatytų įsipareigojimų, užtraukia atsakomybę; kartu veikiančios valstybės šalys ar tarptautinės organizacijos atsako solidariai. Tačiau valstybė šalis nėra atsakinga už žalą, padarytą šios XI dalies nuostatų nesilaikančio asmens, kurį ji remia pagal 153 straipsnio 2 dalies b punktą, jei ši valstybė šalis ėmėsi visų būtinų ir atitinkamų priemonių, kad būtų užtikrintas veiksmingumas šios XI dalies ir priedų laikymasis pagal 153 straipsnio 4 dalį ir III priedo 4 straipsnio 4 dalį.

3. Valstybės šalys, tarptautinių organizacijų narės, imasi tinkamų priemonių užtikrinti šio straipsnio įgyvendinimą šiose organizacijose.

140 straipsnis

Žmonijos interesai

1. Visa veikla rajone, kaip nurodyta šioje XI dalyje, turi būti vykdoma visos žmonijos labui, nesvarbu, kokia būtų pakrantės valstybių ar valstybių, neturinčių priėjimo prie jūros, geografinė padėtis, ir ypač atsižvelgiant į besivystančių valstybių ir tautų, kurios nepasiekė visiškos nepriklausomybės ar kito Jungtinių Tautų pripažįstamo savivaldos statuso pagal Generalinės Asamblėjos Rezoliuciją Nr. 1514 (XV) ar kitas taikytinas Generalinės Asamblėjos rezoliucijas, interesus.

2. Institucija imasi priemonių, kad finansinė ar ekonominė nauda, gauta iš veiklos rajone, būtų teisingai paskirstyta naudojant tinkamus metodus ir nediskriminuojančiu pagrindu pagal 160 straipsnio 2 dalies f punkto i papunktį.

141 straipsnis

Rajono naudojimas tik taikiais tikslais

Rajonas gali būti naudojamas tik taikiais tikslais visų valstybių, nesvarbu, ar jos būtų pakrantės valstybės, ar valstybės, neturinčios priėjimo prie jūros, nediskriminuojant ir nepažeidžiant kitų šios XI dalies nuostatų.

142 straipsnis

Pakrantės valstybių teisės ir teisėti interesai

1. Visa veikla rajone, susijusi su rajone esančiais išteklių telkiniais, kurių dalis priklauso valstybių jurisdikcijai, turi būti vykdoma deramai atsižvelgiant į teises ir teisėtus tų pakrantės valstybių, kurių jurisdikcijai priklauso šie išteklių telkiniai, interesus.

2. Siekiant išvengti minėtų teisių ir teisėtų interesų pažeidimo, su suinteresuota valstybe yra konsultuojamasi bei taikoma išankstinio informavimo sistema. Tais atvejais, kai šiame rajone vykdoma veikla gali baigtis nacionalinei jurisdikcijai priklausančių išteklių eksploatavimu, yra būtinas suinteresuotų pakrantės valstybių sutikimas.

3. Nei ši XI dalis, nei pagal ją suteiktos ar naudojamos teisės nekeičia pakrantės valstybės teisės imtis priemonių pagal XII dalies atitinkamas nuostatas, jei tai būtina užkirsti kelią, sušvelninti ar pašalinti rimtą ir neišvengiamą pavojų jų pakrantei ar su ja susijusiems interesams dėl užteršimo arba jo grėsmės ar kitų pavojingų reiškinių, kuriuos sukelia ar jiems daro įtaką veikla rajone.

143 straipsnis

Moksliniai jūros tyrinėjimai

1. Moksliniai jūros tyrinėjimai rajone yra vykdomi tik taikiais tikslais ir visos žmonijos labui pagal XIII dalį.

2. Institucija gali atlikti mokslinius jūros tyrinėjimus, susijusius su rajonu ar jame esančiais ištekliais, ir gali šiais tikslais sudaryti sutartis. Institucija remia ir skatina rajone vykdomus mokslinius

jūros tyrinėjimus bei koordinuoja ir platina tokių tyrinėjimų ir analizių rezultatus, kai jie tampa prieinami.

3. Valstybės šalys gali vykdyti mokslinius jūros tyrinėjimus rajone. Valstybės šalys skatina tarptautinį bendradarbiavimą rajono mokslinių jūros tyrinėjimų srityje:

- a) dalyvaudamos per tarptautines programas ir skatindamos įvairių valstybių specialistų ir Institucijos bendradarbiavimą mokslinių jūros tyrinėjimų srityje;
- b) užtikrindamos, kad Institucijos ar kitų tarptautinių organizacijų pastangomis būtų kuriamos programos besivystančių valstybių ar technologiškai mažiau išsivysčiusių valstybių labui, siekiant:
 - i) stiprinti jų tyrinėjimų galimybes;
 - ii) rengti jų ir Institucijos specialistus taikyti tyrinėjimų metodus ir rezultatus;
 - iii) remti jų kvalifikuotų specialistų įdarbinimą vykdyti tyrinėjimus rajone;
- c) veiksmingai platindamos turimus tyrimų ir analizių rezultatus per Instituciją ar kitais tinkamais tarptautiniais kanalais.

144 straipsnis

Technologijų perdavimas

1. Vadovaudamasi šia konvencija, Institucija imasi priemonių:
 - a) įgyti technologijų ir mokslo žinių, susijusių su veikla šiame rajone, ir
 - b) remti ir skatinti tokių technologijų ir mokslo žinių perdavimą besivystančioms valstybėms, kad visos valstybės šalys iš to turėtų naudos.
2. Šiuo tikslu Institucija ir valstybės šalys bendradarbiauja skatindamos su veikla šiame rajone susijusių technologijų ir mokslo žinių perdavimą, kad įmonė ir besivystančioms valstybėms naudotis atitinkama technologija lygiomis ir priimtinomis sąlygomis;
 - a) su veikla rajone susijusių technologijų perdavimo įmonei ir besivystančioms valstybėms programą, sudarant, *inter alia*, galimybes įmonei ir besivystančioms valstybėms naudotis atitinkama technologija lygiomis ir priimtinomis sąlygomis;

- b) priemonės, skirtas įmonės technologijų ir besivystančių valstybių technologijų tobulinimui, visų pirma sudarant galimybes įmonės ir besivystančių valstybių specialistams mokytis jūros mokslų ir technologijų srityje bei jų visateisiam dalyvavimui veikloje rajone.

145 straipsnis

Jūros aplinkos apsauga

Vadovaujantis šia konvencija, turi būti imamasi būtinų priemonių dėl veiklos rajone, siekiant užtikrinti veiksmingą jūros aplinkos apsaugą nuo žalingų pasekmių, kurios gali atsirasti dėl tokios veiklos. Šiuo tikslu Institucija priima reikiamas normas, taisykles ir procedūras, siekdama, *inter alia*:

- a) užkirsti kelią, sumažinti ir kontroliuoti jūros aplinkos ir pakrantės teršimą ir kitus pavojus, taip pat jūros aplinkos ekologinio balanso pažeidimo grėsmę, ypač didelį dėmesį skiriant apsaugai nuo žalingų pasekmių, kylančių dėl gręžimo, dugno valymo, žemės siurbimo, atliekų išmetimo bei su šia veikla susijusių įrenginių, vamzdynų ar kitų įrengimų statybos ir eksploatavimo;
- b) apsaugoti ir išlaikyti gamtos turtus rajone ir užkirsti kelią žalai tos jūros aplinkos florai ir faunai.

146 straipsnis

Žmonių gyvybių apsauga

Kalbant apie veiklą rajone, turi būti imamasi reikiamų priemonių, kurios užtikrintų žmonių gyvybių veiksmingą apsaugą. Šiuo tikslu Institucija priima atitinkamas normas, taisykles ir procedūras, kurios papildo galiojančias tarptautinės teisės normas, įtvirtintas atitinkamose sutartyse.

147 straipsnis

Veiklos rajone ir jūros aplinkoje suderinimas

1. Veikla rajone vykdoma deramai atsižvelgiant į kitą veiklą jūros aplinkoje.
2. Veiklai rajone vykdyti naudojami įrenginiai turi atitikti šias sąlygas:
 - a) tokie įrenginiai yra surenkami, statomi ir išmontuojami tik vadovaujantis šia XI dalimi ir pagal Institucijos nustatytas normas, taisykles ir procedūras. Apie tokių įrenginių surinkimą,

statymą ir išmontavimą turi būti tinkamai pranešta, taip pat turi būti taikomos nuolatinės priemonės, išpėjančios apie jų buvimą;

3 SKYRIUS

RAJONO IŠTEKLIŲ PANAUDOJIMAS

150 straipsnis

Rajone vykdomos veiklos politikos kryptys

Veikla rajone, kaip nurodyta šioje XI dalyje, yra vykdoma taip, kad būtų prisidedama prie pasaulio ekonomikos palankios plėtros bei tarptautinės prekybos subalansuoto augimo ir būtų skatinamas tarptautinis bendradarbiavimas, užtikrinant visų valstybių, ypač besivystančių valstybių, visapusišką vystymąsi, kartu siekiant užtikrinti:

- a) rajono išteklių panaudojimą;
- b) tvarkingą, saugų ir racionalų rajono išteklių valdymą, įskaitant efektyvią veiklą rajone, taip pat, laikantis protingų išsaugojimo principų, tai, kad būtų išvengta nereikalingų sąnaudų;
- c) galimybių dalyvauti tokioje veikloje plėtojimą, visų pirma pagal 144 ir 148 straipsnius;
- d) Institucijos dalyvavimą paskirstant pajamas ir technologijų perdavimą įmonei ir besivystančioms valstybėms, kaip numatyta šioje konvencijoje;
- e) didesnę tokių mineralų, kurių kartu su mineralais iš kitų šaltinių tiekimą reikia užtikrinti vartotojams, gavybą rajone;
- f) skatinimą teisingų ir stabilų, pelningų gamintojams ir sąžiningų vartotojams rajone ar iš kitų šaltinių išgautų mineralų kainų bei ilgalaikės pasiūlos ir paklausos pusiausvyros išlikimą;
- g) visų valstybių šalių, nesvarbu, kokia jų socialinė ar ekonominė santvarka ir geografinė padėtis, galimybių dalyvauti panaudojant rajono išteklius didinimą bei veiklos šiame rajone monopolizavimo prevenciją;
- h) besivystančių valstybių apsaugą nuo neigiamo poveikio jų ekonomikai ar jų eksporto pajamoms dėl konkretaus mineralo kainos ar to mineralo eksporto mažėjimo, jei tokį mažėjimą sukėlė 151 straipsnyje numatyta veikla rajone;

b) tokie įrenginiai negali būti statomi vietose, kuriose jie trukdytų naudotis pripažintais tarptautinei laivybai svarbiais jūrų koridoriais, taip pat intensyvios žvejybos plotuose;

c) aplink tokius įrenginius yra nustatomos tinkamai pažymėtos apsaugos zonos, užtikrinančios laivybos bei įrenginių saugumą. Tokių apsaugos zonų forma ir padėtis negali sudaryti juostos, kuri trukdytų laivams teisėtai patekti į konkrečias jūros zonas ar laivybai tarptautiniais jūrų koridoriais;

d) tokie įrenginiai yra naudojami tik taikiais tikslais;

e) tokie įrenginiai neturi salų statuso. Jie neturi savo teritorinės jūros ir jų buvimas neturi įtakos teritorinės jūros, išskirtinės ekonominės zonos ar kontinentinio šelfo ribų nustatymui.

3. Kita veikla jūros aplinkoje vykdoma deramai atsižvelgiant į veiklą rajone.

148 straipsnis

Besivystančių valstybių dalyvavimas rajone vykdomoje veikloje

Kaip numatyta šioje XI dalyje, turi būti remiamas besivystančių valstybių veiksmingas dalyvavimas rajone vykdomoje veikloje, deramai atsižvelgiant į jų ypatingus interesus ir poreikius, ypač atsižvelgiant į valstybių, neturinčių priėjimo prie jūros, ar kurių nepalanki geografinė padėtis, ypatingą poreikį nugalėti kliūtis, kylančias dėl jų nepalankios padėties ir dėl didelio atstumo nuo rajono bei sudėtingo patekimo į jį ir iš jo.

149 straipsnis

Archeologiniai ir istoriniai objektai

Visi rajone rasti archeologinio ir istorinio pobūdžio objektai yra saugomi arba panaudojami visos žmonijos labui, didelį dėmesį skiriant į kilmės valstybės arba kilmės krašto, arba kultūrinės kilmės valstybės, arba istorinės ar archeologinės kilmės valstybės pirmenybės teises.

i) bendro paveldo naudojimą visos žmonijos labui, ir

j) kad sąlygos rajone išgautų mineralų ir iš tokių mineralų pagamintų prekių importui į rinką nebūtų labiau palankios negu pačios palankiausios sąlygos, taikomos importui iš kitų šaltinių.

151 straipsnis

Gavybos politikos kryptys

1. a) nepažeisdama 150 straipsnyje nurodytų tikslų ir siekdama įgyvendinti to straipsnio h punktą, Institucija veikiančiuose forumuose arba naujų susitarimų ar sutarčių pagrindu, kuriuose dalyvauja visos suinteresuotos šalys ir gamintojai bei vartotojai, imasi visų būtinų priemonių tam, kad paremtų prekių, pagamintų iš rajone išgautų mineralų, rinkų plėtotę, veiksmingumą ir stabilumą gamintojams pelningomis ir vartotojams sąžiningomis kainomis. Visos valstybės šalys bendradarbiauja siekdamos šio tikslo;

b) Institucija turi teisę dalyvauti bet kokioje konferencijoje, kurioje dalyvautų visos suinteresuotos šalys, taip pat gamintojai bei vartotojai tokių prekių klausimais. Institucija turi teisę tapti tokiose konferencijose pasiektų susitarimų ar sutarčių šalimi. Institucijos dalyvavimas bet kokiuose šiais susitarimais ar sutartimis įkurtuose organuose siejamas su gavybos rajone klausimais ir yra reglamentuojamas šių organų atitinkamų taisyklių;

c) Institucija vykdo savo įsipareigojimus pagal šioje dalyje nurodytus susitarimus ar sutartis tokiu būdu, kad būtų užtikrintas vienodas ir nediskriminuojantis jų įgyvendinimas dėl visų atitinkamų mineralų gavybos rajone. Kartu Institucija laikosi sudarytų sutarčių sąlygų ir patvirtintų įmonės darbų planų.

2. a) šio straipsnio 3 dalyje numatytu pereinamuoju laikotarpiu komercinė gavyba pagal patvirtintą darbų planą nevykdoma tol, kol operatorius nepateikia Institucijai prašymo ir negauna leidimo gavybai. Tokių leidimų gavybai negali būti prašoma ir jie negali būti išduodami anksčiau kaip penkeri metai iki planuojamos komercinės gavybos pagal darbų

planą pradžios, išskyrus atvejus, kai, atsižvelgiant į projekto vykdymo pobūdį ir tvarkaraštį, Institucijos normos, taisyklės ir procedūros numato kitą laikotarpį;

b) prašydamas leidimo gavybai, operatorius nurodo metinį nikelio kiekį, kurį numatoma išgauti pagal patvirtintą darbų planą. Prašyme pateikiama išlaidų, kurias darbų vykdytojas turės gavęs leidimą ir kurios yra deramai apskaičiuotos, kad jis galėtų pradėti komercinę gavybą planuojamu metu, sąmata;

c) įgyvendindama a ir b punktus, Institucija nustato reikiamus darbų vykdymo reikalavimus pagal III priedo 17 straipsnį;

d) Institucija išduoda gavybos leidimą dėl prašomo gavybos masto, išskyrus atvejį, jei prašomo masto ir jau leisto gavybos masto bendra suma viršija nikelio gavybos maksimalią normą, apskaičiuotą pagal šio straipsnio 4 dalį leidimo išdavimo metais, bet kuriais planuotos gavybos metais pereinamojo laikotarpio metu;

e) išduotas leidimas gavybai ir patvirtintas prašymas tampa patvirtinto darbų plano dalimi;

f) Jei operatoriaus prašymas suteikti gavybos leidimą yra atmestas pagal d punktą, operatorius gali bet kuriuo metu pakartotinai pateikti prašymą Institucijai.

3. Pereinamasis laikotarpis prasideda likus penkeriems metams iki sausio 1 dienos tų metų, kuriais pagal patvirtintą darbų planą turėtų prasidėti pirma komercinė gavyba. Jei pirma komercinė gavyba uždelsiama ir nepradedama planuotais metais, pereinamojo laikotarpio pradžia ir apskaičiuota maksimali gavybos norma yra reikiamai koreguojamos. Minėtas pereinamasis laikotarpis trunka 25 metus ar baigiasi iki 155 straipsnyje nurodytos įvertinimo konferencijos pradžios arba iki dienos, kurią įsigalioja šio straipsnio 1 dalyje nurodyti nauji susitarimai ar sutartys, atsižvelgiant į tai, kas įvyksta anksčiau. Institucija atgauna šiame straipsnyje nurodytus įgaliojimus dėl likusios pereinamojo laikotarpio dalies, jei minėtų susitarimų ar sutarčių galiojimas baigiasi arba jei jie tampa negaliojantys dėl bet kokios priežasties.

4. a) maksimali gavybos norma bet kuriais pereinamojo laikotarpio metais yra šių dydžių suma:

i) nikelio suvartojimo tendencijos kreivės verčių, apskaičiuojamų pagal b punktą, skaičiavimui imant

paskutinius metus prieš pirmuosius komercinės gavybos metus ir paskutinius metus prieš pereinamojo laikotarpio pradžią, skirtumo, ir

- ii) 60 % nuo nikelio suvartojimo tendencijos kreivės vertės, apskaičiuojamų pagal b punktą, skaičiavimui imant tuos metus, kuriems prašoma leidimo gavybai, ir paskutinius metus prieš pirmuosius komercinės gavybos metus, skirtumo;

b) a punkte:

- i) tendencijos kreivės vertės, naudojamos apskaičiuoti maksimalų nikelio gavybos lygį, yra metinės nikelio suvartojimo vertės tendencijos kreivėje, apskaičiuotos tais metais, kuriais išduotas leidimas gavybai. Tendencijos kreivė išvedama pagal paskutinio 15 metų laikotarpio, iš kurio turimi tokie duomenys, faktinio nikelio suvartojimo logaritmų tiesinę regresiją; laikas čia – nepriklausomas kintamasis. Tokia tendencijos kreivė vadinama pirmine tendencijos kreive;
- ii) jei pirminės tendencijos kreivės augimo metinis koeficientas yra mažesnis negu 3 %, tuomet tendencijos kreivė, naudojama nustatyti a punkte nurodytus kiekius, laikoma kreivė, kuri kerta pirminę tendencijos kreivę ties minėto 15 metų laikotarpio pirmųjų metų verte, ir kasmet didėja 3 %; tačiau tik tuo atveju, jei bet kuriems pereinamojo laikotarpio metams nustatyta maksimali gavybos norma jokių būdu neviršija pirminės tendencijos kreivės vertės tais metais ir pirminės tendencijos kreivės vertės paskutiniaisiais metais prieš pereinamojo laikotarpio pradžią skirtumo.

5. Institucija palieka įmonės pradinei gavybai 38 000 tonų nikelio iš turimos maksimalios gavybos normos, apskaičiuotos pagal šio straipsnio 4 dalį.

- 6. a) operatorius gali bet kuriais metais išgauti mažiau arba iki 8 % daugiau, negu leidime nurodytas metinis mineralų gavybos iš polimetallų junginių lygis, jei tik bendra gavyba neviršija leidime nurodyto kiekio. Bet koks viršijimas nuo 8 % iki 20 % bet kuriais metais arba bet koks viršijimas pirmais ir tolesniais metais, jei viršijama dvejus metus iš eilės, turi būti

suderintas su Institucija, kuri gali pareikalauti, kad operatorius gautų papildomą gavybos leidimą papildomai vykdomai gavybai;

- b) prašymus papildomiems gavybos leidimams Institucija svarsto tik priėmusi sprendimus dėl visų dar nenagrinėtų prašymų, kuriuos pateikė gavybos leidimų dar negavę operatoriai, bei deramai atsižvelgusi į kitus potencialius pareiškėjus. Institucija laikosi principo neviršyti bendro gavybos masto, leidžiamo pagal maksimalią gavybos normą bet kuriais pereinamojo laikotarpio metais. Institucija neišduoda leidimo gavybai pagal darbų planą, kurio kiekis viršytų 46 500 tonų nikelio per metus.

7. Kitų metalų, tokių kaip: varis, kobaltas ar manganas, gaunamų iš polimetallų junginių, kurie išgaunami pagal leidimą gavybai, kiekis neturi viršyti to lygio, kuris būtų pasiektas, jei operatorius gautų maksimalų kiekį nikelio iš tų junginių pagal šio straipsnio nuostatas. Šiam punktui įgyvendinti Institucija nustato normas, taisykles ir procedūras pagal III dalies 17 straipsnį.

8. Teisės ir įsipareigojimai dėl nesąžiningos ekonominės praktikos, nustatyti atitinkamais daugiašaliais prekybos susitarimais, taikomi ir mineralų tyrimams bei eksploatavimui rajone. Spręsdamos ginčus, susijusius su šia nuostata, valstybės šalys, kurios yra tokių daugiašalių prekybos susitarimų šalys, taiko tokių susitarimų numatomus ginčų sprendimo būdus.

9. Institucija yra įgaliota riboti mineralų, išgaunamų ne iš polimetallų junginių, gavybos rajone mastą, nustatydamas tokias sąlygas ir taikydama tokius metodus, kurių reikia priimant taisykles pagal 161 straipsnio 8 dalį.

10. Tarybai rekomendavus, Ekonominio planavimo komisijos patarimo pagrindu Asamblėja nustato kompensavimo sistemą arba imasi kitokių ekonominio reguliavimo paramos priemonių, taip pat bendradarbiauja su specializuotomis agentūromis ar kitomis tarptautinėmis organizacijomis, siekdama padėti toms besivystančioms valstybėms, kurių eksporto pajamos ar ekonomika patiria didelį neigiamą poveikį dėl atitinkamo mineralo kainos sumažėjimo arba to mineralo eksporto masto sumažėjimo, jei tokį sumažėjimą lėmė rajone vykdoma veikla. Gavusi prašymą Institucija inicijuoja valstybių, kurios gali labiausiai nukentėti, problemų tyrimą siekdama sumažinti jų sunkumus ir padėti joms pertvarkyti ekonomiką.

152 straipsnis

Institucijos įgaliojimų ir funkcijų vykdymas

1. Vykdydama savo įgaliojimus ir funkcijas, įskaitant galimybių vykdyti veiklą rajone suteikimą, Institucija vengia diskriminacijos.

2. Tačiau leidžiama skirti ypatingą dėmesį besivystančių valstybių, ypač valstybių, kurios neturi priėjimo prie jūros ir kurių nepalanki geografinė padėtis, reikmėms, kaip tai konkrečiai nurodyta šioje XI dalyje.

153 straipsnis

Tyrimų ir eksploatavimo sistema

1. Veiklą rajone visos žmonijos vardu organizuoja, vykdo ir kontroliuoja Institucija pagal šį straipsnį, taip pat kitas taikytinas šios XI dalies, atitinkamų priedų nuostatas ir Institucijos normas, taisykles ir procedūras.

2. Veiklą rajone remdamosi šio straipsnio 3 dalimi vykdo:

a) įmonė ir

b) kartu su Institucija – valstybės šalys arba valstybės įmonės, arba fiziniai ar juridiniai asmenys, kurie yra tų valstybių šalių nacionaliniai subjektai arba kurie tokių valstybių šalių ar jų nacionalinių subjektų yra veiksmingai kontroliuojami, jei juos remia šios valstybės, arba bet kokių minėtų subjektų grupė, kuri atitinka šioje XI dalyje ir III priede nustatytus reikalavimus.

3. Veikla rajone vykdoma pagal oficialų rašytinį darbų planą, sudarytą remiantis III priedu ir patvirtintą Tarybos po to, kai šį planą peržiūrėjo Teisės ir technikos komisija. Jei veiklą rajone Institucijai leidus vykdo šio straipsnio 2 dalies b punkte nurodyti subjektai, darbų planas yra sudaromas sutarties formos pagal III priedo 3 straipsnį. Tokiose sutartyse gali būti numatyta bendra veikla pagal III priedo 11 straipsnį.

4. Institucija kontroliuoja veiklą rajone, kiek tai būtina užtikrinti atitinkamų šios XI dalies ir priedų nuostatų laikymąsi, taip pat Institucijos normų, taisyklių ir procedūrų bei pagal šio straipsnio 3 dalį patvirtintų darbo planų laikymąsi. Valstybės šalys padeda Institucijai imdamosi visų priemonių, būtinų užtikrinti tokių nuostatų laikymąsi pagal 139 straipsnį.

5. Užtikrindama nuostatų laikymąsi, Institucija turi teisę bet kuriuo metu imtis šioje XI dalyje numatytų priemonių, taip pat įgyvendinti kontrolės ir reguliavimo funkcijas, priskirtas Institucijai pagal šią XI dalį ar pagal kokias nors sutartis. Institucija turi teisę tikrinti visus įrenginius rajone, naudojamus vykdančią veiklą rajone.

6. Pagal šio straipsnio 3 dalį sudarytoje sutartyje turi būti numatytas teisės valdyti turtą užtikrinimas. Sutartis negali būti pakeista, sustabdyta ar nutraukta kitaip, negu numatyta III priedo 18 ir 19 straipsniuose.

154 straipsnis

Periodiškas įvertinimas

Po šios konvencijos įsigaliojimo kas penkeri metai Asamblėja parengia bendrą ir sisteminių įvertinimą, kaip praktiškai buvo taikomas rajono tarptautinis režimas, nustatytas pagal šią konvenciją. Atsižvelgdama į šį įvertinimą, Asamblėja gali imtis ar rekomenduoti kitiems organams imtis priemonių pagal šios XI dalies ir susijusių priedų nuostatas ir procedūras, siekiant veiksmingumo šio režimo taikymo.

155 straipsnis

Įvertinimo konferencija

1. Praėjus penkiolikai metų nuo sausio 1 dienos tų metų, kuriais pagal patvirtintą darbų planą prasidėjo pirmoji komercinė gamyba, Asamblėja sušaukia konferenciją, skirtą įvertinti tas šios XI dalies ir atitinkamų priedų nuostatas, kurios reglamentuoja rajono išteklių tyrimą ir eksploatavimą. Atsižvelgusi į per šį laikotarpį sukaupytą patirtį, Įvertinimo konferencija detalai svarsto šiuos klausimus, ar:

a) šios XI dalies nuostatomis, reglamentuojančiomis rajono išteklių tyrimą ir eksploatavimą, buvo pasiekti visi numatyti tikslai ir ar jos buvo naudingos visai žmonijai;

b) per tą 15 metų laikotarpį rezervuotos zonos buvo eksploatuojamos veiksmingai ir subalansuotai, palyginti su nerezervuotomis zonomis;

c) rajonas ir jo ištekliai buvo naudojami tokiu būdu, kad būtų skatinama pasaulio ekonomikos palanki plėtra ir tarptautinės prekybos subalansuotas augimas;

- d) buvo užkirstas kelias veiklai rajone monopolizuoti;
- e) buvo įgyvendintos 150 ir 151 straipsniuose nurodytos politinės kryptys ir
- f) tokia sistema leido teisingai paskirstyti iš veiklos rajone gautą naudą, ypač atsižvelgiant į besivystančių valstybių interesus ir poreikius.

4 SKYRIUS

INSTITUCIJA

A poskyris

Bendrosios nuostatos

156 straipsnis

Institucijos įkūrimas

1. Šiuo dokumentu yra įsteigiama Tarptautinė jūros dugno institucija, kuri veikia vadovaudamasi šia XI dalimi.
2. Visos valstybės šalys *ipso facto* yra šios Institucijos narės.
3. Jungtinių Tautų trečiosios jūrų teisės konferencijos stebėtojai, kurie pasirašė Baigiamąjį aktą ir kurie nėra išvardyti 305 straipsnio 1 dalies c, d, e ar f punkte, turi teisę dalyvauti Institucijos veikloje kaip stebėtojai vadovaudamiesi jo normomis, taisyklėmis ir procedūromis.
4. Institucijos būstinė yra Jamaikoje.
5. Institucija gali steigti regioninius centrus ar atstovybes, reikalingus jos funkcijoms vykdyti.

157 straipsnis

Institucijos pobūdis ir pagrindiniai veiklos principai

3. Sprendimų priėmimo procedūra, taikoma Įvertinimo konferencijoje, yra tokia pat, kokią taikė Jungtinių Tautų Trečioji jūrų teisės konferencija. Konferencija visais būdais stengiasi pasiekti bendru sutarimu grindžiamą susitarimą dėl visų pakeitimų, ir dėl šių klausimų balsuojama tik tada, kai visos pastangos pasiekti bendrą sutarimą yra panaudotos.

4. Jei, praėjus penkeriems metams nuo darbo pradžios, Įvertinimo konferencija nepasiekia susitarimo dėl rajono išteklių tyrimo ir eksploatavimo sistemos, ji gali per 12 mėnesių trijų ketvirtadalių valstybių šalių dauguma nuspręsti priimti ir pateikti valstybėms šalims ratifikuoti ar prie jų prisijungti tokias minėtą sistemą pakeičiančias ar modifikuojančias pataisas, kokios, Konferencijos nuomone, yra reikalingos. Tokios pataisos visoms valstybėms šalims įsigalioja praėjus 12 mėnesių po to, kai trys ketvirtadaliai valstybių šalių deponuoja ratifikavimo ar prisijungimo dokumentus.

5. Įvertinimo konferencijos pagal šį straipsnį priimtos pataisos nekeičia teisių, įgytų pagal galiojančias sutartis.

1. Institucija yra organizacija, kuri padeda valstybėms šalims pagal šios XI dalies nuostatas organizuoti ir kontroliuoti veiklą rajone, visų pirma rajono išteklių administravimo tikslais.
2. Institucija turi įgaliojimų ir funkcijų, kuriuos aiškiai jai suteikia ši konvencija. Institucija naudojasi tokiais papildomais įgaliojimais, atitinkančiais šią konvenciją, kurie yra numanomi bei būtini minėtiems įgaliojimams ir funkcijoms, susijusiems su veikla rajone, vykdyti.
3. Institucija vadovaujasi visų savo narių suverenios lygybės principu.
4. Visi Institucijos nariai sąžiningai vykdo visus įsipareigojimus, kuriuos jie prisiėmė pagal šios XI dalies nuostatas, tam, kad visiems jiems būtų užtikrintos narystės teikiamos teisės ir nauda.

158 straipsnis

Institucijos organai

1. Šiuo dokumentu yra įsteigiami pagrindiniai Institucijos organai – Asamblėja, Taryba ir Sekretoriatas.
2. Šiuo dokumentu yra įsteigiama įmonė – organas, kuris padeda Institucijai vykdyti 170 straipsnio 1 dalyje nurodytas funkcijas.
3. Prireikus pagal šios XI dalies nuostatas gali būti steigiami pavaldūs organai.
4. Kiekvienas pagrindinis Institucijos organas ir įmonė atsako už jiems suteiktų įgaliojimų ir pavestų funkcijų vykdymą. Vykdydamas tokius įgaliojimus ir funkcijas, kiekvienas organas vengia bet kokių veiksmų, kurie gali apsunkinti ar sutrukdyti kitam organui suteiktų ypatingų įgaliojimų ar funkcijų vykdymą.

B poskyris

Asamblėja

159 straipsnis

Sudėtis, procedūra ir balsavimas

1. Asamblėją sudaro visi Institucijos nariai. Kiekvienas narys Asamblėjoje turi po vieną atstovą, o šis – pavaduotojų ir patarėjų.
2. Asamblėja renkasi į eilines metines sesijas bei į specialiąsias sesijas, jei Asamblėja mano, kad jos būtinos, arba jei jas sušaukia Generalinis sekretorius Tarybos arba Institucijos narių daugumos prašymu.
3. Jei Asamblėja nenusprendžia kitaip, sesijos vyksta Institucijos būstinėje.
4. Asamblėja priima savo darbo reglamentą. Kiekvienos eilinės sesijos pradžioje Asamblėja renka prezidentą ir kitus reikalingus pareigūnus. Jie pareigas eina tol, kol kitos eilinės sesijos metu išrenkami naujas prezidentas ir kiti pareigūnai.
5. Asamblėjos narių dauguma sudaro kvorumą.
6. Kiekvienas Asamblėjos narys turi po vieną balsą.

7. Sprendimai dėl procedūrinių klausimų, taip pat dėl sprendimų sušaukti specialiąsias Asamblėjos sesijas, priimami dalyvaujančių ir balsuojančių narių dauguma.

8. Sprendimai dėl esmės klausimų priimami dviejų trečdalių dalyvaujančių ir balsuojančių narių dauguma, jei tik tokia dauguma sudaro sesijoje dalyvaujančių narių daugumą. Kai kyla diskusijos, ar klausimas yra esmės klausimas, ar ne, klausimas yra laikomas esmės klausimu, jei Asamblėja balsų dauguma, kuri būtina priimant sprendimus dėl esmės klausimų, nenusprendžia kitaip.

9. Kai dėl esmės klausimo balsuojama pirmą kartą, prezidentas gali, o ne mažiau kaip penktadalio Asamblėjos narių reikalavimu – turi atidėti balsavimą šiuo klausimu ne ilgiau kaip penkioms kalendorinėms dienoms. Ši taisyklė gali būti pritaikyta tik vieną kartą kiekvienam klausimui ir negali būti taikoma, jei dėl to klausimo svarstymas būtų atidėtas po sesijos pabaigos.

10. Gavusi prezidentui adresuotą rašytinį prašymą, kurį remia ne mažiau kaip ketvirtadalis Institucijos narių, gauti patariamąjį išvadą dėl to, ar Asamblėjos svarstomas pasiūlymas bet kokia tema atitinka šią konvenciją, Asamblėja paprašo Tarptautinio jūrų teisės tribunolo Ginčų dėl jūros dugno kolegijos pateikti patariamąjį išvadą šiuo klausimu ir atideda balsavimą dėl tokio pasiūlymo, iki bus gauta minėtos kolegijos patariamoji išvada. Jei patariamoji išvada nepateikiama iki sesijos, kurioje jos buvo paprašyta, paskutinės savaitės, Asamblėja nutaria, kada ji susirinks balsuoti dėl atidėto pasiūlymo.

160 straipsnis

Įgaliojimai ir funkcijos

1. Asamblėja, kaip vienintelis Institucijos organas, sudarytas iš visų jos narių, laikomas aukščiausiuoju Institucijos organu, kuriam yra atskaitingi kiti pagrindiniai organai, kaip nurodyta šioje konvencijoje. Asamblėja yra įgaliota nustatyti bendras politikos kryptis pagal atitinkamas šios konvencijos nuostatas bet kokių klausimų ar tema remiantis Institucijos kompetencija.
2. Be to, Asamblėja turi šiuos įgaliojimus ir vykdo šias funkcijas:
 - a) renka Tarybos narius pagal 161 straipsnį;
 - b) renka Generalinį sekretorių iš Tarybos pasiūlytų kandidatų;

- c) jei Taryba rekomenduoja, renka įmonės valdybos narius ir įmonės generalinį direktorių;
- d) steigia pavaldžius organus, kurių gali prireikti vykdant funkcijas pagal šios XI dalies nuostatas. Steigiant tokius pavaldžius organus, deramai atsižvelgiama į teisingo geografinio pasiskirstymo organuose principą ir ypatingus interesus bei kvalifikuotų ir kompetentingų specialistų, tvarkančių techninius klausimus, kuriuos sprendžia tokie organai, poreikį;
- e) nustato narių įmokų į Institucijos administracinį biudžetą dydį pagal sutartą vertinimų skalę, paremtą įprastine skale Jungtinių Tautų biudžetui skaičiuoti, tol, kol Institucija neturės pakankamai pajamų iš kitų šaltinių savo administracinėms išlaidoms padengti;
- f) i) jei Taryba rekomenduoja, svarsto ir tvirtina normas, taisykles ir procedūras dėl teisingo finansinės ir ekonominės naudos, gaunamos iš veiklos rajone, paskirstymo, taip pat įmokų ir įnašų, mokamų pagal 82 straipsnį, lygaus padalijimo, ypač atsižvelgiant į besivystančių valstybių ir visiškos nepriklausomybės ar kito savivaldos statuso neįgijusių tautų interesus ir poreikius. Jei Asamblėja nepatvirtina Tarybos rekomendacijų, Asamblėja grąžina jas Tarybai pakartotinai svarstyti, atsižvelgiant į Asamblėjos pareikštą nuomonę;
- ii) svarsto ir tvirtina Institucijos normas, taisykles ir procedūras, taip pat bet kokius jų pakeitimus, kuriuos laikinai priima Taryba pagal 162 straipsnio 2 dalies o punkto ii papunktį. Šios normos, taisyklės ir procedūros reglamentuoja žvalgymą, tyrinėjimą ir eksploatavimą rajone, Institucijos finansų valdymą ir vidaus administravimą, bei, įmonės Valdybai rekomendavus, lėšų perdavimą iš įmonės Institucijai;
- g) sprendžia dėl iš veiklos rajone gautos finansinės ir kitokios ekonominės naudos teisingo paskirstymo pagal šią konvenciją bei pagal Institucijos normas, taisykles ir procedūras;
- h) svarsto ir tvirtina Tarybos pateiktą siūlomą Institucijos metinį biudžetą;
- i) svarsto periodines Tarybos ir įmonės ataskaitas bei iš Tarybos arba kito Institucijos organo paprašytas specialias ataskaitas;
- j) rengia tyrimus ir teikia rekomendacijas, siekdama paremti tarptautinį bendradarbiavimą dėl veiklos rajone bei skatinti šios srities tarptautinės teisės pažangų plėtojimą bei jos kodifikavimą;
- k) svarsto bendro pobūdžio veiklos rajone problemas, ypač kylančias besivystančioms valstybėms, taip pat veiklos rajone problemas, kylančias valstybėms dėl jų geografinės padėties, ypač valstybėms, kurios neturi priėjimo prie jūros ar kurių geografinė padėtis nepalanki;
- l) jei Taryba rekomenduoja, Ekonominio planavimo komisijos pasiūlymo pagrindu kuria kompensavimo sistemą ar kitokias ekonominio reguliavimo paramos priemones, nurodytas 151 straipsnio 10 dalyje;
- m) sustabdo naudojamąsi narystės teisėmis ir privilegijomis pagal 185 straipsnį;
- n) aptaria bet kokią klausimą ar problemą, priklausančius Institucijos kompetencijai, ir sprendžia, kuris Institucijos organas tvarkys klausimą ar problemą, kurie nėra aiškiai priskirti konkrečiam organui pagal Institucijos organų įgaliojimų ir funkcijų pasiskirstymą.

C poskyris

Taryba

161 straipsnis

Sudėtis, procedūra ir balsavimas

1. Tarybą sudaro 36 Institucijos nariai, kuriuos Asamblėja renka šia tvarka:
 - a) keturi nariai iš tų valstybių šalių, kurios per paskutinius penkerius metus, kurių statistiniai duomenys žinomi, suvartojo daugiau kaip 2 % viso pasaulyje suvartojamo kiekio arba importavo daugiau kaip 2 % viso pasaulinio grynojo importo prekių, pagamintų iš mineralų kategorijų, kurios bus išgaunamos rajone, tačiau bet koku atveju įtraukiama viena valstybė iš Rytų Europos (socialistinio) regiono ir stambiausias vartotojas;
 - b) keturi nariai iš tų aštuonių valstybių šalių, kurių investicijos į veiklos rajone paruošimą ir vykdymą tiesiogiai ar per jų nacionalinius subjektus yra didžiausios, tarp jų bent viena valstybė iš Rytų Europos (socialistinio) regiono;

- c) keturi nariai iš valstybių šalių, kurios pagal gavybą iš jų jurisdikcijai priklausančių rajonų yra didžiausi eksportuotojai mineralų kategorijų, kurios bus išgaunamos rajone, tarp jų bent dvi besivystančios valstybės, kurių ekonomikai tokių mineralų eksportas turi esmines reikšmes;
- d) šeši nariai iš besivystančių valstybių šalių, atstovaujančių ypatingiems interesams. Ypatingi interesai, kuriems turi būti atstovaujama, apima interesus valstybių, turinčių didžiausią gyventojų skaičių, valstybių, neturinčių priėjimo prie jūros, ar valstybių, kurių nepalanki geografinė padėtis, valstybių, kurios yra stambiausi importuotojai mineralų, kurie bus išgaunami rajone, valstybių, kurios yra potencialūs tokių mineralų gaminiojai, taip pat mažiausiai išsivysčiusių valstybių interesus;
- e) aštuoniolika narių renkami pagal vietų Taryboje teisingo geografinio pasiskirstymo principą su sąlyga, kad pagal šį punktą iš kiekvieno geografinio regiono bus išrinktas bent vienas narys. Geografiniais regionais yra laikomi: Afrika, Azija, Lotynų Amerika, Rytų Europa (socialistinis regionas), Vakarų Europa ir kiti.
2. Rinkdama Tarybos narius pagal 1 dalį, Asamblėja užtikrina, kad:
- a) valstybėms, neturinčioms priėjimo prie jūros, ir valstybėms, kurių geografinė padėtis nepalanki, būtų atstovaujama tokiu mastu, koks yra pagrįstai proporcingas jų atstovavimui Asamblėjoje;
- b) pakrantės valstybėms, ypač besivystančioms valstybėms, kurios neįeina į 1 dalies a, b, c ar d punktų kategorijas, būtų atstovaujama tokiu mastu, koks yra pagrįstai proporcingas jų atstovavimui Asamblėjoje;
- c) kiekvienai Taryboje atstovautinai valstybių šalių grupei atstovautų tos grupės paskirti nariai, jei tokių narių yra.
3. Rinkimai vyksta eilinėse Asamblėjos sesijose. Kiekvienas Tarybos narys renkamas ketveriems metams. Tačiau per pirmuosius rinkimus pusės kiekvienos 1 dalyje nurodytos grupės narių kadencija yra dveji metai.
4. Tarybos nariai gali būti perrenkami kitai kadencijai, tačiau turi būti deramai atsižvelgta į tai, kad narių rotacija yra pageidautina.
5. Taryba dirba Institucijos būstinėje ir renkasi taip dažnai, kaip tai yra reikalinga Institucijos vykdomai veiklai, bet ne rečiau kaip tris kartus per metus.
6. Tarybos narių dauguma sudaro kворumą.
7. Kiekvienas Tarybos narys turi po vieną balsą.
8. a) sprendimai procedūriniais klausimais priimami dalyvaujančių ir balsuojančių narių dauguma;
- b) sprendimai dėl esmės klausimų, kylančių dėl 162 straipsnio 2 dalies f, g, h, i, n, p, v punktų ir 191 straipsnio nuostatų, priimami dviejų trečdalių dalyvaujančių ir balsuojančių narių dauguma su sąlyga, kad tokia dauguma sudaro Tarybos narių daugumą;
- c) sprendimai dėl esmės klausimų, kylančių dėl toliau išvardytų nuostatų, priimami trijų ketvirtadalių dalyvaujančių ir balsuojančių narių dauguma su sąlyga, kad tokia dauguma sudaro Tarybos narių daugumą: dėl 162 straipsnio 1 dalies; dėl 162 straipsnio 2 dalies a, b, c, d, e, l, q, r, s, t, u punktų (u punkto atveju – kai sutarties šalis ar remianti valstybė nesilaiko sąlygų); dėl w punkto su sąlyga, kad pagal jį duoti nurodymai privalomi ne ilgiau kaip 30 dienų, jei nėra patvirtinami sprendimu, priimtu pagal d punktą; dėl 162 straipsnio 2 dalies x, y, z punktų; dėl 163 straipsnio 2 dalies; dėl 174 straipsnio 3 dalies bei dėl IV priedo 11 straipsnio nuostatų;
- d) sprendimai dėl esmės klausimų, kylančių dėl 162 straipsnio 2 dalies m ir o punktų bei XI dalies pataisų, priimami bendru sutarimu;
- e) d, f ir g punktuose „bendras sutarimas“ reiškia jokio oficialaus prieštaravimo nebuvimą. Per 14 dienų po pasiūlymo pateikimo Tarybai, Tarybos prezidentas nustato, ar yra oficialių prieštaravimų dėl pasiūlymo priėmimo. Jei prezidentas nustato, kad tokių prieštaravimų yra, per tris dienas tai nustatęs jis sušaukia iš ne daugiau kaip devynių Tarybos narių taikinamąjį komitetą, kuriame prezidentas atlieka pirmininko funkcijas, tam, kad suderintų skirtumus ir parengtų pasiūlymą, kurį būtų galima priimti bendru sutarimu. Komitetas priima sprendimus skubos tvarka ir pateikia ataskaitą Tarybai per 14 dienų po jo įkūrimo. Jei komitetas negali pasiūlyti sprendimo, kuris būtų priimtas bendru sutarimu, jis ataskaitoje nurodo priežastis, dėl kurių yra prieštaraujama tokiam pasiūlymui;
- f) sprendimai kitais, negu anksčiau išvardyti klausimais, kuriuos Taryba yra įgaliota priimti pagal Institucijos

normas, taisykles ir procedūras arba kitu būdu, priimami vadovaujantis šios straipsnio dalies punktais, konkrečiai nurodytais tokiose normose, taisyklėse ir procedūrose, arba, jei konkrečiai nenurodyta, vadovaujantis Tarybos bendru sutarimu, jei įmanoma, iš anksto nustatytu punktu;

g) jei kyla diskusijos, ar kuris nors klausimas yra reglamentuojamas a, b, c arba d punkto, laikoma, kad tokį klausimą reglamentuoja didesnės ar didžiausios balsų daugumos arba bendro sutarimo reikalaujantis punktas, jei Taryba nenusprendžia kitaip, minėta balsų dauguma ar bendru sutarimu.

9. Taryba nustato tvarką, pagal kurią Taryboje neatstovaujamas Institucijos narys gali atsiųsti savo atstovą į Tarybos posėdį, kai jis to pageidauja arba kai svarstomas šiam nariui ypač svarbus klausimas. Toks atstovas turi teisę dalyvauti svarstymuose, tačiau balsuoti neturi teisės.

162 straipsnis

Igaliojimai ir funkcijos

1. Taryba yra Institucijos vykdomasis organas. Taryba yra įgaliota, vadovaujantis šia konvencija bei Asamblėjos nustatytais bendromis politikos kryptimis, nustatyti konkrečias veiklos kryptis, kurių Institucija turi laikytis sprendžiant jos kompetencijai priklausančią klausimą ar problemą.

2. Be to, Taryba:

- a) prižiūri ir koordinuoja šios XI dalies nuostatų įgyvendinimą visais Institucijos kompetencijai priklausančiais klausimais ar problemomis bei atkreipia Asamblėjos dėmesį į pažeidimus;
- b) pateikia Asamblėjai kandidatų į Generalinio sekretoriaus pareigas sąrašą;
- c) rekomenduoja Asamblėjai kandidatus į įmonės valdybos narius bei į įmonės generalinio direktoriaus pareigas;
- d) steigia, ir prireikus deramai atsižvelgusi į ekonomiškumą ir veiksmingumą, pavaldžius organus, kurie vykdytų jos funkcijas pagal šios XI dalies nuostatas. Steigiant pavaldžius organus, ypatingas dėmesys yra kreipiamas į kvalifikuotų ir kompetentingų specialistų, tvarkančių techninius klausimus, kuriuos sprendžia tokie organai, poreikį, su sąlyga, kad bus deramai atsižvelgiama į teisingo geografinio pasiskirstymo principą ir ypatingus interesus;
- e) priima savo darbo reglamentą, taip pat nustato prezidento rinkimo tvarką;
- f) Institucijos vardu ir vadovaudamasi savo kompetencija sudaro su Jungtinėmis Tautomis ar kitomis tarptautinėmis organizacijomis sutartis, kurias turi patvirtinti Asamblėja;
- g) svarsto įmonės ataskaitas ir perduoda jas Asamblėjai, pateikdama savo rekomendacijas;
- h) teikia Asamblėjai metinę atskaitomybę ir specialias ataskaitas, kurių prašo Asamblėja;
- i) teikia direktyvas įmonei pagal 170 straipsnį;
- j) tvirtina darbų planus pagal III priedo 6 straipsnį. Taryba dėl kiekvieno darbų plano nusprendžia per 60 dienų, per kurias Teisės ir technikos komisija jį pateikia Tarybos sesijoje, šia tvarka:
 - i) Komisijai rekomendavus patvirtinti darbų planą, jis laikomas Tarybos patvirtintu, jei nė vienas Tarybos narys per 14 dienų nepateikia prezidentui konkretaus prieštaravimo raštu dėl III priedo 6 straipsnio reikalavimų nevykdymo. Jei yra toks prieštaravimas, taikoma 161 straipsnio 8 dalies e punkte numatyta taikinimo procedūra. Jei po taikinimo procedūros prieštaravimo neatsiimama, darbų planas laikomas Tarybos patvirtintu, nebent Taryba atmetų jį visų savo narių, neskaičiuojant prašymą pateikusių ar pareiškėjų remiančios valstybės ar valstybių, bendru sutarimu;
 - ii) Komisijai rekomendavus nepatvirtinti darbų plano arba nepateikus rekomendacijos, Taryba gali patvirtinti tokį darbų planą trijų ketvirtadalių dalyvaujančių ir balsuojančių narių dauguma su sąlyga, kad tokia dauguma sudaro sesijoje dalyvaujančių narių daugumą;
- k) tvirtina darbų planus, kuriuos įmonė pateikia pagal IV Priedo 12 straipsnį, *mutatis mutandis* taikant j punkte nustatytas procedūras;
- l) kontroliuoja veiklą rajone pagal 153 straipsnio 4 dalį ir Institucijos normas, taisykles ir procedūras;

- m) Ekonominio planavimo komisijai rekomendavus, imasi būtinų ir tinkamų priemonių pagal 150 straipsnio h punktą, siekdama apsaugoti nuo tame punkte nurodyto neigiamo ekonominio poveikio;
- n) Ekonominio planavimo komisijos patarimu rekomenduoja Asamblėjai kompensavimo sistemą ar kitokias ekonominio suregulavimo paramos priemones, kaip nurodyta 151 straipsnio 10 dalyje;
- o) i) rekomenduoja Asamblėjai normas, taisykles ir procedūras finansinės ir kitokios ekonominės naudos, gautos iš veiklos rajone, bei pagal 82 straipsnį atliekamų įmokų ir įnašų teisingam paskirstymui, visų pirma atsižvelgdama į besivystančių valstybių ir visiškos nepriklausomybės ar savivaldos statuso nepasiekusių tautų interesus ir poreikius;
- ii) priima ir iki Asamblėjos patvirtinimo laikinai taiko Institucijos normas, taisykles ir procedūras bei bet kokias jų pataisas, atsižvelgdama į Teisės ir technikos komisijos ar kitos suinteresuotos jai pavaldžios institucijos rekomendacijas. Tokios normos, taisyklės ir procedūros reglamentuoja žvalgymą, tyrinėjimą ir eksploatavimą rajone bei Institucijos finansų valdymą ir vidaus administravimą. Prioritetas teikiamas priimamoms normoms, taisyklėms ir procedūroms dėl polimetallų junginių tyrimo ir eksploatavimo. Normas, taisykles ir procedūras dėl kitų išteklių, išskyrus polimetallų junginius, tyrimo ir eksploatavimo Taryba priima per trejus metus nuo tos dienos, kurią Institucija gauna bet kurio savo nario prašymą dėl tokių normų, taisyklių ir procedūrų dėl minėtų išteklių priėmimo. Visos normos, taisyklės ir procedūros galioja laikinai, iki jas patvirtina Asamblėja arba pataiso Taryba, atsižvelgusi į Asamblėjos pareiktą nuomonę;
- p) tikrina, kaip surenkami visi Institucijos įnašai ir įmokos, susiję su veikla pagal šią XI dalį;
- q) atlieka pareiškėjų atranką dėl prašymų gavybos leidimams gauti pagal III priedo 7 straipsnį, kai tokios atrankos reikalauja minėtos nuostatos;
- r) teikia Asamblėjai tvirtinti siūlomą Institucijos metinį biudžetą;
- s) teikia Asamblėjai rekomendacijas dėl veiklos kryptių dėl bet kokio Institucijos kompetencijai priklausančio klausimo ar problemos;
- t) teikia Asamblėjai rekomendacijas dėl naudojimosi narystės teisėmis ir privilegijomis sustabdymo pagal 185 straipsnį;
- u) pažeidimų atvejais Institucijos vardu kelia bylas Ginčų dėl jūros dugno kolegijoje;
- v) informuoja Asamblėją apie Ginčų dėl jūros dugno kolegijos sprendimus pagal u punktą iškeltose bylose ir teikia tikslingas, jos manymu, rekomendacijas dėl priemonių, kurių reikia imtis;
- w) nepaprastais atvejais skelbia nurodymus, įskaitant nurodymus sustabdyti ar pakeisti veiklą, kurių tikslas – užkirsti kelią rimtai žalai, kurią jūros aplinkai daro veikla rajone;
- x) atsisako patvirtinti rajonus, kuriuose sutarties šalis ar įmonė užsiimtų eksploatavimu, jei svarūs įrodymai patvirtina rimtos žalos jūros aplinkai pavojų;
- y) įsteigia pavaldų organą, kuris parengia finansinių taisyklių, normų ir procedūrų, projektus, susijusių su:
- i) finansų tvarkymu pagal 171–175 straipsnius ir
- ii) finansinėmis sutartimis pagal III priedo 13 straipsnį ir to priedo 17 straipsnio 1 dalies c punktą;
- z) sukuria tinkamus mechanizmus vadovauti ir prižiūrėti inspektorių grupei, kuri tikrina veiklą rajone, siekdama nustatyti, ar laikomasi šios XI dalies nuostatų, Institucijos normų, taisyklių ir procedūrų bei bet kokios su Institucija sudarytos sutarties nuostatų ir sąlygų.

163 straipsnis

Tarybos organai

1. Šiuo dokumentu įsteigiami šie Tarybos organai:

a) Ekonominio planavimo komisija;

b) Teisės ir technikos komisija.

2. Kiekvieną Komisiją sudaro 15 narių, kuriuos renka Taryba iš valstybių šalių pasiūlytų kandidatų. Tačiau, jei būtina, Taryba gali padidinti bet kurios Komisijos narių skaičių, deramai atsižvelgusi į ekonomiškumą ir efektyvumą.

3. Kiekvienos Komisijos nariai turi būti tinkamos kvalifikacijos tos Komisijos kompetencijai priskirtoje srityje. Valstybės šalys siūlo kandidatus, kurių kompetencija bei kvalifikacija atitinkamose srityse yra aukščiausio lygio, taip užtikrinamos veiksmingą Komisijų funkcijų vykdymą.

4. Renkant Komisijų narius, deramai atsižvelgiama į teisingo geografinio pasiskirstymo principą ir ypatingų interesų atstovavimą.

5. Jokia valstybė šalis negali pasiūlyti daugiau kaip po vieną kandidatą į tą pačią Komisiją. Joks asmuo negali būti išrinktas darbu daugiau kaip vienoje Komisijoje.

6. Komisijų nariai pareigas eina penkerius metus. Jie gali būti renkami naujai kadencijai.

7. Jei bet kurios Komisijos narys miršta, tampa neveiksnius ar atsistatydina jo kadencijai dar nepasibaigus, Taryba likusiam kadencijos laikui renka naują narį iš to paties geografinio regiono arba tos pačios interesų srities.

8. Komisijų nariai negali turėti jokių finansinių interesų bet kioje veikloje, susijusioje su tyrimais ir eksploatavimu rajone. Atsižvelgiant į jų pareigas Komisijoje, kurioje jie dirba, jie negali atskleisti, net ir jų funkcijoms pasibaigus, jokios pramoninės paslapties, pramoninės nuosavybės duomenų, perduodamų Institucijai pagal III priedo 14 straipsnį, bei jokios kitos konfidencialios informacijos, kurią jie sužinojo eidami pareigas Institucijoje.

9. Kiekviena Komisija savo funkcijas atlieka pagal tokias gaires ir direktyvas, kurias patvirtina Taryba.

10. Kiekviena Komisija parengia ir pateikia Tarybai tvirtinti normas ir taisykles, kurių reikia veiksmingam Komisijos funkcijų vykdymui.

11. Komisijos sprendimų priėmimo procedūrą nustato Institucijos normos, taisyklės ir procedūros. Jei tai būtina, kartu su rekomendacijomis Tarybai pateikiama ir Komisijos narių atskirųjų nuomonių apžvalga.

12. Kiekviena Komisija paprastai dirba Institucijos būstinėje ir renkasi taip dažnai, kad užtikrintų veiksmingą Komisijos funkcijų vykdymą.

13. Vykdydama savo funkcijas, kiekviena Komisija prireikus gali konsultuotis su kita Komisija, bet kuriuo kompetentingu Jungtinių Tautų organu ar specializuota agentūra arba su bet kokia tarptautine organizacija, turinčia kompetencijos svarstomoje srityje.

164 straipsnis

Ekonominio planavimo komisija

1. Ekonominio planavimo komisijos nariai turi turėti tinkamą kvalifikaciją mineralinių išteklių gavybos ir valdymo veikloje bei tarptautinės prekybos arba tarptautinės ekonomikos srityse. Taryba stengiasi užtikrinti, kad tarp Komisijos narių būtų visų reikiamų kvalifikacijų. Komisijoje turi būti bent du nariai iš besivystančių valstybių, kurių mineralų kategorijų, kurios bus išgaunamos rajone, eksportas sudaro didelę jų ekonomikos dalį.

2. Komisija:

a) Tarybai paprašius, siūlo priemones, kaip įgyvendinti pagal šią konvenciją priimtus sprendimus dėl veiklos rajone;

b) nagrinėja tendencijas ir veiksnius, kurie veikia mineralų, kurie gali būti išgauti rajone, pasiūlą, paklausą ir kainas, atsižvelgdama į importuojančių ir eksportuojančių valstybių interesus, ypač į besivystančių valstybių interesus;

c) tiria bet kokią situaciją, kuri gali sukelti neigiamą 150 straipsnio h punkte nurodytą poveikį, kai valstybė šalis arba suinteresuotos valstybės šalys atkreipia į tai jos dėmesį, bei teikia Tarybai atitinkamas rekomendacijas;

d) siūlo Tarybai teikti Asamblėjai, kaip nurodyta 151 straipsnio 10 dalyje, kompensavimo sistemą arba kitokias ekonominio reguliavimo paramos priemones besivystančioms valstybėms, kurioms veikla rajone daro neigiamą poveikį. Komisija teikia Tarybai rekomendacijas, kurios yra būtinos taikant minėtą sistemą ar kitokias Asamblėjos priimtas priemones.

165 straipsnis

Teisės ir technikos komisija

1. Teisės ir technikos komisijos nariai turi turėti reikiamą kvalifikaciją mineralinių išteklių tyrinėjimo, eksploatavimo ir

perdirbimo, okeanologijos, jūros aplinkos apsaugos srityse arba ekonomikos ar teisės klausimais, susijusiais su vandenynų išteklių gavyba ar kitomis giminingomis sritimis. Taryba stengiasi užtikrinti, kad į Komisijos sudėtį būtų įtraukta visų reikiamų kvalifikacijų specialistų.

2. Komisija:

- a) Tarybai paprašius, teikia rekomendacijas dėl Institucijos funkcijų vykdymo;
- b) nagrinėja oficialius rašytinius darbų planus dėl veiklos rajone pagal 153 straipsnio 3 dalį bei teikia atitinkamas rekomendacijas Tarybai. Komisija rengia rekomendacijas tik dėl III priede pateiktų reikalavimų ir teikia Tarybai išsamią ataskaitą šiuo klausimu;
- c) Tarybai paprašius, prižiūri veiklą rajone, prireikus konsultuodamasi ir bendradarbiaudama su bet koku tokią veiklą vykdančiu subjektu arba suinteresuota valstybe ar valstybėmis, ir atsiskaito Tarybai;
- d) rengia galimų veiklos rajone ekologinių padarinių įvertinimus;
- e) teikia Tarybai rekomendacijas dėl jūros aplinkos apsaugos, atsižvelgdama į šioje srityje pripažintų ekspertų nuomonę;
- f) parengia ir teikia Tarybai 162 straipsnio 2 dalies o punkte nurodytas normas, taisykles ir procedūras, atsižvelgdama į visus svarbius veiksnius, įskaitant veiklos rajone galimų ekologinių padarinių įvertinimą;
- g) nuolat peržiūri minėtas normas, taisykles ir procedūras bei kartkartėmis rekomenduoja Tarybai tokias jų pataisas, kokias mano esant būtinas ar tikslingas;
- h) teikia Tarybai rekomendacijas dėl stebėjimo programų sukūrimo, siekiant pripažintais moksliniais metodais reguliariai stebėti, nustatyti, įvertinti ir analizuoti jūros aplinkos teršimo dėl veiklos rajone pavojų ar poveikį, užtikrinti, kad egzistuojančios taisyklės yra adekvačios ir jų yra laikomasi, taip pat koordinuoja Tarybos patvirtintų stebėjimo programų įgyvendinimą;
- i) rekomenduoja Tarybai Institucijos vardu kelti bylas Ginčų dėl jūros dugno kolegijoje pagal šios XI dalies nuostatas bei atitinkamus priedus, ypačingai atsižvelgiant į 187 straipsnį;

- j) teikia Tarybai rekomendacijas dėl taikytinų priemonių, kurių reikia imtis dėl sprendimų, kuriuos Ginčų dėl jūros dugno kolegija priima pagal i punktą iškeltose bylose;
- k) teikia Tarybai rekomendacijas nepaprastais atvejais paskelbti nurodymus, įskaitant nurodymus sustabdyti ar pakeisti veiklą, kurių tikslas – užkirsti kelią rimtai žalai, kurią jūros aplinkai daro veikla rajone. Tokias rekomendacijas Taryba priima pirmumo tvarka;
- l) teikia Tarybai rekomendacijas atsisakyti patvirtinti rajonus, kuriuose sutarties šalys ar įmonė užsiimtų eksploatavimu, jei svarūs įrodymai patvirtina rimtos žalos jūros aplinkai pavojų;
- m) teikia Tarybai rekomendacijas dėl vadovavimo ir dėl priežiūros inspektorių grupės, kuri tikrina veiklą rajone, siekdama nustatyti, ar laikomasi šios XI dalies nuostatų, Institucijos normų, taisyklių ir procedūrų bei bet kokios su Institucija sudarytos sutarties nuostatų ir sąlygų;
- n) skaičiuoja produkciją bei Institucijos vardu išduoda leidimus gavybai pagal 151 straipsnio 2–7 dalis po to, kai Taryba atlieka visą reikiamą leidimų gavybai prašančiųjų atranką pagal III priedo 7 straipsnį.

3. Bet kuriai valstybės šalies ar bet kurios kitos suinteresuotos šalies prašymu, Komisijos narius, kai jie atlieka priežiūros ir tikrinimo funkcijas, lydi tos valstybės ar kitos suinteresuotos šalies atstovas.

D poskyris

Sekretoriatas

166 straipsnis

Sekretoriatas

1. Institucijos Sekretoriatą sudaro Generalinis sekretorius ir kitas Institucijai reikalingas personalas.
2. Generalinį sekretorių renka Asamblėja iš Tarybos pasiūlytų kandidatų ketverių metų kadencijai. Jis gali būti renkamas ir kitai kadencijai.
3. Generalinis sekretorius yra Institucijos administracijos vyriausiasis pareigūnas ir tokias pareigas eina visuose Asamblėjos,

Tarybos bei bet kurio pavaldaus organo posėdžiuose bei atlieka visas kitas administravimo funkcijas, kurios yra šių institucijų priskiriamos Generaliniam sekretoriui.

4. Generalinis sekretorius teikia Asamblėjai metinę ataskaitą apie Institucijos veiklą.

167 straipsnis

Institucijos personalas

1. Institucijos personalą sudaro kvalifikuoti moksliniai, techniniai ar kiti darbuotojai, kurių reikia Institucijos administracinėms funkcijoms vykdyti.

2. Parenkant ir įdarbinant personalą bei nustatant jų darbo sąlygas, pagrindinis dėmesys skiriamas į būtinybę užtikrinti aukščiausią produktyvumo, kompetencijos bei kvalifikacijos lygį. Laikantis šio reikalavimo, taip pat deramai atsižvelgiama į tai, kad svarbu parinkti personalą kuo platesnio geografinio atstovavimo pagrindu.

3. Darbuotojus skiria Generalinis sekretorius. Jų skyrimo, darbo užmokesčio bei atleidimo tvarka ir sąlygos nustatomos pagal Institucijos normas, taisykles ir procedūras.

168 straipsnis

Sekretoriato tarptautinis pobūdis

1. Generalinis sekretorius ir personalas, eidami savo pareigas, neturi prašyti ir neturi gauti nurodymų iš jokios Vyriausybės, taip pat iš jokio Institucijai nepriklausančio šaltinio. Jie susilaiko nuo bet kokių veiksmų, kurie gali turėti įtakos jų, kaip tarptautinių pareigūnų, atsakingų tik Institucijai, padėčiai. Kiekviena valstybė šalis įsipareigoja gerbti Generalinio sekretoriaus ir personalo pareigų išskirtinai tarptautinį pobūdį ir nesiekia daryti jiems jokios įtakos jiems einant savo pareigas. Bet koks personalo nario pareigų pažeidimas perduodamas nagrinėto atitinkamam administraciniam teismui, kaip numatyta Institucijos normose, taisyklėse ir procedūrose.

2. Generalinis sekretorius ir visas personalas negali turėti jokių finansinių interesų bet kokiaje veikloje, susijusioje su tyrimais ir eksploatavimu rajone. Atsižvelgiant į jų pareigas Institucijoje, jie negali atskleisti, net ir jų funkcijoms pasibaigus, jokios pramoninės paslapties, pramoninės nuosavybės duomenų,

perduodamų Institucijai pagal III priedo 14 straipsnį, bei jokios kitos konfidencialios informacijos, kurią jie sužinojo eidami pareigas Institucijoje.

3. Bet kokie Institucijos personalo nario pareigų, nurodytų šio straipsnio 2 dalyje, pažeidimai dėl tokio pažeidimo nukentėjusios valstybės šalies ar bet kokio nuo tokio pažeidimo nukentėjusio fizinio ar juridinio asmens, kurį remia valstybė šalis, kaip nurodyta 153 straipsnio 2 dalies b punkte, prašymu Institucijos turi būti perduodami nagrinėti teismui, paskirtam pagal Institucijos normas, taisykles ir procedūras. Nuo pažeidimo nukentėjusi šalis turi teisę dalyvauti pažeidimo nagrinėjimo metu. Teismo rekomendavimu Generalinis sekretorius tokį personalo narį atleidžia iš pareigų.

4. Į Institucijos normas, taisykles ir procedūras įtraukiamos nuostatos, kurių reikia šiam straipsniui įgyvendinti.

169 straipsnis

Konsultacijos ir bendradarbiavimas su tarptautinėmis ir nevyriausybėmis organizacijomis

1. Institucijos kompetencijai priskirtais klausimais Generalinis sekretorius, Tarybai pritarus, parengia atitinkamus susitarimus dėl konsultacijų ir bendradarbiavimo su Jungtinių Tautų Ekonominės ir socialinės tarybos pripažintomis tarptautinėmis ir nevyriausybėmis organizacijomis.

2. Bet kokia organizacija, su kuria Generalinis sekretorius susitarė pagal šio straipsnio 1 dalį, gali paskirti atstovus dalyvauti Institucijos organų posėdžiuose stebėtojų teisėmis pagal šių organų darbo tvarkos taisykles. Nustatomos procedūros tokių organizacijų nuomonei reikiama atvejais gauti.

3. Generalinis sekretorius gali išplatinti valstybėms šalims šio straipsnio 1 dalyje nurodytų nevyriausybinių organizacijų pateiktus rašytinius pranešimus dėl klausimų, kurie priklauso jų specialiai kompetencijai ir kurie yra susiję su Institucijos veikla.

E poskyris

Įmonė

170 straipsnis

Įmonė

1. Įmonė yra Institucijos organas, tiesiogiai vykdamas veiklą rajone pagal 153 straipsnio 2 dalies a punktą bei

transportuojan tįs, perdirbantis ir realizuojantis rajone išgaunamus mineralus.

173 straipsnis

Institucijos išlaidos

2. Įmonės teisinis subjektiškumas Institucijos, kaip tarptautinės teisės subjekto, struktūroje yra toks, koks nurodytas IV priede išdėstytuose įstatuose. Įmonė veikia pagal šią konvenciją ir Institucijos normas, taisykles ir procedūras bei pagal Asamblėjos nustatytas bendras politikos kryptis ir paklūsta Tarybos direktyvoms bei kontrolei.

3. Įmonės pagrindinė buveinė yra Institucijos būstinėje.

4. Pagal 173 straipsnio 2 dalį ir IV priedo 11 straipsnį įmonei yra skiriama lėšų, kurių jai reikia funkcijoms vykdyti, bei perduodama technologija, kaip tai numatyta 144 straipsnyje bei kitose atitinkamose šios konvencijos dalyse.

1. 171 straipsnio a punkte nurodytos įmokos mokamos į specialiąją sąskaitą Institucijos administracinėms išlaidoms padengti tol, kol Institucija turės pakankamai lėšų šioms išlaidoms padengti iš kitų šaltinių.

2. Iš Institucijos lėšų visų pirma padengiamos Institucijos administracinės išlaidos. Išskyrus 171 straipsnio a punkte nurodytas įmokas, po administracinių išlaidų apmokėjimo likusios lėšos gali būti, *inter alia*:

- a) paskirstytos pagal 140 straipsnį ir 160 straipsnio 2 dalies g punktą;
- b) naudojamos suteikiant įmonei lėšas pagal 170 straipsnio 4 dalį;
- c) naudojamos kompensacijoms besivystančioms valstybėms pagal 151 straipsnio 10 dalį ir 160 straipsnio 2 dalies l punktą.

F poskyris

Institucijos finansai

171 straipsnis

Institucijos lėšos

Institucijos lėšas sudaro:

- a) pagal 160 straipsnio 2 dalies e punktą mokamos nustatytos Institucijos narių įmokos;
- b) pagal III priedo 13 straipsnį iš veiklos rajone gautos Institucijos pajamos;
- c) pagal IV priedo 10 straipsnį įmonės pervestos lėšos;
- d) pagal 174 straipsnį skolintos sumos;
- e) narių ar kitų subjektų savanoriški įnašai ir
- f) pagal 151 straipsnio 10 dalį mokomos įmokos į kompensacijos fondą, kurių šaltinius rekomenduoja Ekonominio planavimo komisija.

172 straipsnis

Institucijos metinis biudžetas

Generalinis sekretorius parengia Institucijos metinio biudžeto projektą ir pateikia jį Tarybai. Taryba svarsto pasiūlytą metinį biudžeto projektą ir pateikia jį Asamblėjai kartu su savo rekomendacijomis. Asamblėja apsvarsto ir patvirtina pasiūlytą metinį biudžetą pagal 160 straipsnio 2 dalies h punktą.

174 straipsnis

Institucijos teisė skolintis

1. Institucija turi teisę skolintis lėšų.
2. Asamblėja nustato Institucijos teisės skolintis ribas finansinėse taisyklėse, priimtose pagal 160 straipsnio 2 dalies f punktą.
3. Taryba įgyvendina Institucijos teisę skolintis.
4. Valstybės šalys nėra atsakingos už Institucijos skolas.

175 straipsnis

Metinis auditas

Kasmet Asamblėjos paskirtas nepriklausomas auditorius atlieka Institucijos dokumentų, apskaitos registrų ir sąskaitų, įskaitant ir metinę finansinę atskaitomybę, auditą.

G poskyris

Teisinis statusas, privilegijos ir imunitetai

176 straipsnis

Teisinis statusas

Institucija yra tarptautinės teisės subjektas ir turi tokį teisinį subjektiškumą, koks yra reikalingas jos funkcijoms vykdyti ir tikslams pasiekti.

177 straipsnis

Privilegijos ir imunitetai

Tam, kad būtų užtikrintas Institucijos funkcijų vykdymas, ji kiekvienos valstybės šalies teritorijoje naudoja šiame poskyryje nustatytomis privilegijomis ir imunitetais. Įmonės privilegijos ir imunitetai nustatyti IV priedo 13 straipsnyje.

178 straipsnis

Imunitetas nuo jurisdikcijos

Institucija, jos nuosavybė ir turtas naudoja imunitetu nuo jurisdikcijos, išskyrus konkrečius atvejus, kai Institucija aiškiai atsisako tokio imuniteto.

179 straipsnis

Imunitetas nuo apieškojimo ir bet kokios formos suvaržymo

Institucijos nuosavybė ir turtas, nesvarbu, kur jie būtų ir kieno būtų valdomi, negali būti apieškomi, rekvizuojami, konfiskuojami, nusavinami ar kokia nors kita forma suvaržomi vykdomosios ar įstatymų leidžiamosios valdžios veiksmais.

180 straipsnis

Apribojimų, nurodymų, kontrolės ir moratoriumų netaikymas

Institucijos nuosavybės ir turto nevaržo jokie apribojimai, nurodymai, kontrolė ir moratoriai.

181 straipsnis

Institucijos archyvai ir oficialus susižinojimas

1. Institucijos archyvai yra neliečiami, kur jie bebūtų.
2. Pramoninės nuosavybės duomenys, pramoninės paslaptys ar panaši informacija ir asmenų bylos negali būti saugomi viešuose archyvuose.
3. Institucijos oficialiam susižinojimui kiekviena valstybė šalis suteikia ne mažiau palankų režimą, negu tas, kurį ta valstybė suteikia bet kuriai kitai tarptautinei organizacijai.

182 straipsnis

Tam tikrų su Institucija susijusių asmenų privilegijos ir imunitetai

Kiekvienos valstybės šalies teritorijoje Asamblėjos, Tarybos arba Asamblėjos ar Tarybos organų posėdžiuose dalyvaujantys valstybių šalių atstovai, taip pat Generalinis sekretorius ir Institucijos personalas naudoja:

- a) imunitetu nuo jurisdikcijos dėl veiksmų, padarytų vykdam savo funkcijas, išskyrus konkrečius atvejus, kai valstybė, kuriai jie atstovauja, ar Institucija tokio imuniteto aiškiai atsisako;
- b) jei jie nėra tos valstybės šalies piliečiai, – tokiu atleidimu nuo imigracijos apribojimų, užsieniečių registracijos reikalavimų ar valstybės tarnybos prievolių, taip pat tokiomis pat valiutos keitimo lengvatomis bei tokiomis pat judėjimo sąlygomis, kokius minėta valstybė suteikia kitų valstybių šalių atitinkamo rango atstovams, pareigūnams bei tarnautojams.

183 straipsnis

Atleidimas nuo mokesčių ir muitų

1. Kai Institucija vykdo savo oficialią veiklą, jos turtas ir nuosavybė, pajamos, operacijos ir sandoriai, leidžiami pagal šią konvenciją, atleidžiami nuo bet kokių tiesioginių mokesčių, o oficialiam naudojimui importuojamos ar eksportuojamos prekės atleidžiamos nuo visų muitų. Institucija nereikalauja atleisti nuo mokesčių, kurie tėra užmokestis už suteiktas paslaugas.

2. Kai pati Institucija perka arba kai jos vardu yra perkamos didelės vertės prekės ar paslaugos, būtinos Institucijos oficialiai veiklai vykdyti, ir kai tokių prekių ar paslaugų kainos dalį sudaro mokesčiai ar muitai, valstybės šalys imasi visų reikiamų ir įgyvendinamų priemonių atleisti Instituciją nuo tokių mokesčių ar muitų arba juos kompensuoti. Prekės, pirktos ar importuotos naudojantis šiame straipsnyje numatytais lengvatomis, negali būti parduotos ar kitaip realizuotos lengvatas suteikusių valstybės šalies teritorijoje, nebent tik pagal su šia valstybe šalimi sutartas sąlygas.

3. Valstybės šalys neapmokestina atlyginimo, darbo užmokesčio ar kitų išmokų, kuriuos Institucija moka Institucijos Generaliniam sekretoriui ir personalui bei Institucijos užduotis atliekantiems ekspertams, kurie nėra tų valstybių piliečiai.

H poskyris

Narių naudojimosi teisėmis ir privilegijomis sustabdymas

184 straipsnis

Naudojimosi balsavimo teise sustabdymas

Bet kuri valstybė šalis, kuri yra išskolinusi Institucijai dėl nesumokėtų piniginių įmokų, netenka balsavimo teisės, jei jos išskolinimas už paskutinius dvejus metus yra lygus mokėtinų įmokų sumai arba ją viršija. Tačiau Asamblėja gali leisti tokiai Institucijos narei balsuoti, jei Asamblėja įsitikina, kad valstybė nesumokėjo dėl nuo jos nepriklausančių priežasčių.

185 straipsnis

Narystės teikiamų teisių ir privilegijų sustabdymas

1. Tarybos rekomendavimu Asamblėja gali sustabdyti valstybės šalies, kuri šiurkščiai ir nuolat pažeidinėja šios XI dalies nuostatas, naudojimąsi narystės teikiamomis teisėmis ir privilegijomis.

2. Negalima imtis jokių veiksmų pagal šio straipsnio 1 dalį tol, kol Ginčų dėl jūros dugno kolegija nenusprendė, kad valstybė šalis šiurkščiai ir nuolat pažeidinėja šios XI dalies nuostatas.

5 SKYRIUS

GINČŲ SPRENDIMAS IR KONSULTACINĖS IŠVADOS

186 straipsnis

Tarptautinio jūrų teisės tribunolo Ginčų dėl jūros dugno kolegija

Ginčų dėl jūros dugno kolegijos įkūrimo ir jos jurisdikcijos įgyvendinimo tvarką nustato šio skyriaus, XV dalies ir VI priedo nuostatos.

187 straipsnis

Ginčų dėl jūros dugno kolegijos jurisdikcija

Ginčų dėl jūros dugno kolegijos jurisdikcijai, vadovaujantis šios XI dalies ir su ja susijusių priedų nuostatomis, priskiriami šių kategorijų ginčai dėl veiklos rajone:

a) valstybių šalių ginčai dėl šios XI dalies ir su ja susijusių priedų nuostatų aiškinimo ir taikymo;

b) valstybės šalies ir Institucijos ginčai dėl:

i) Institucijos ar valstybės šalies veiksmų arba neveikimo, kurie, kaip manoma, pažeidžia šios XI dalies ar su ja susijusių priedų nuostatas arba pagal juos priimtas Institucijos normas, taisykles ir procedūras arba

ii) Institucijos veiksmų, kurie, kaip teigiama, viršija jos kompetenciją arba buvo padaryti piktnaudžiaujant suteiktais įgaliojimais;

c) sutarties šalių, kuriomis gali būti valstybės šalys, Institucija arba įmonė, 153 straipsnio 2 dalies b punkte nurodytos valstybės įmonės arba fiziniai ar juridiniai asmenys, ginčai dėl:

i) atitinkamos sutarties arba darbų plano aiškinimo ar taikymo arba

ii) sutarties šalies veiksmų arba neveikimo, susijusių su veikla rajone ir nukreiptų prieš kitą šalį arba tiesiogiai darančių įtaką pastarosios teisėtiems interesams;

d) Institucijos ir būsimos sutarties šalies, kurią remia kokia nors valstybė, kaip nurodyta 153 straipsnio 2 dalies b punkte, ir kuri tinkamai įvykdė sąlygas, nurodytas III priedo 4 straipsnio 6 dalyje ir 13 straipsnio 2 dalyje, ginčai dėl atsisakymo sudaryti sutartį arba dėl teisės klausimų, iškilusių derybų dėl sutarties metu;

e) Institucijos ir bet kurios valstybės šalies, valstybės įmonės arba fizinio ar juridinio asmens, remiamo valstybės šalies, kaip nurodyta 153 straipsnio 2 dalies b punkte, ginčai, kai teigiama, kad Institucijai atsirado atsakomybė pagal III priedo 22 straipsnį;

f) kiti ginčai, dėl kurių Kolegijos jurisdikciją ši konvencija numato atskirai.

188 straipsnis

Ginčų pateikimas Tarptautinio jūrų teisės tribunolo specialiajai kolegijai arba Ginčų dėl jūros dugno kolegijos ad hoc kolegijai arba privalomą sprendimą priimančiam komerciniam arbitražui

1. Valstybių šalių ginčai, nurodyti 187 straipsnio a punkte, gali būti pateikiami spręsti:

- a) visų ginčo šalių prašymu – Tarptautinio jūrų teisės tribunolo specialiajai kolegijai, sudaromai pagal VI priedo 15 ir 17 straipsnius, arba
- b) bet kurios ginčo šalies prašymu – Ginčų dėl jūros dugno kolegijos *ad hoc* kolegijai, sudaromai pagal VI priedo 36 straipsnį.

- 2. a) ginčai dėl bet kokios 187 straipsnio c punkto i papunktyje nurodytos sutarties aiškinimo ar taikymo bet kurios ginčo šalies prašymu perduodami spręsti komerciniam arbitražui, kurio sprendimas yra privalomas, jei šalys nesusitaria kitaip. Komercinis arbitražas, kuriam perduodamas minėtas ginčas, neturi jurisdikcijos spręsti šios konvencijos aiškinimo klausimų. Jei ginčas apima XI dalies ir su ja susijusių priedų nuostatų aiškinimą dėl veiklos rajone, toks klausimas pateikiamas Ginčų dėl jūros dugno kolegijai, kad ši priimtų sprendimą;

- b) jei tokio arbitražo proceso pradžioje arba jo metu arbitražas bet kurios ginčo šalies prašymu arba *proprio motu* nusprendžia, kad jo sprendimas priklauso nuo Ginčų dėl jūros dugno kolegijos sprendimo, tai arbitražas pateikia tokį klausimą Ginčų dėl jūros dugno kolegijai. Po to arbitražas priima savo sprendimą atsižvelgdamas į Ginčų dėl jūros dugno kolegijos sprendimą;

- c) jei sutartyje nėra nuostatų dėl ginčo atveju taikytinų arbitražo procedūrų, arbitražas vyksta pagal Uncitral arbitražo taisykles arba kitas arbitražo taisykles, numatytas Institucijos normose, taisyklėse ir procedūrose, jei ginčo šalys nesusitaria kitaip.

189 straipsnis

Kompetencijos dėl Institucijos sprendimų apribojimas

Ginčų dėl jūros dugno kolegija neturi kompetencijos dėl Institucijos savo nuožiūra vykdomų įgaliojimų, suteiktų pagal šios

XI dalies nuostatas; jokių atveju Kolegija negali pakeisti Institucijos įgaliojimų veikti savo nuožiūra savo pačios tokiais įgaliojimais. Ginčų dėl jūros dugno kolegija, nepažeisdama 191 straipsnio ir naudodamasi savo kompetencija pagal 187 straipsnį, neskelbia savo nuomonės, ar Institucijos normos, taisyklės ir procedūros atitinka šią konvenciją, taip pat negali paskelbti tų normų, taisyklių ir procedūrų negaliojančiomis. Šiuo požiūriu Kolegija yra igaliota nagrinėti tik: ieškinius dėl to, kad Institucijos normų, taisyklių ir procedūrų taikymas konkrečiais atvejais prieštarautų ginčo šalių sutartiniam įsipareigojimams arba jų pareigoms pagal šią konvenciją, taip pat ieškinius dėl kompetencijos viršijimo arba piktnaudžiavimo įgaliojimais, ir ieškinius dėl nuostolių atlyginimo arba kitos kompensacijos suinteresuotajai šaliai, kai kita šalis nesilaiko savo sutartinių įsipareigojimų arba pareigų pagal šią konvenciją.

190 straipsnis

Remiančių valstybių šalių dalyvavimas nagrinėjant ginčus

1. Jei fizinis ar juridinis asmuo tampa 187 straipsnyje nurodyto ginčo šalimi, jį remianti valstybė šalis apie tai informuojama ir turi teisę dalyvauti ginčo nagrinėjimo metu ir pateikti pareiškimus raštu ar žodžiu.

2. Jei fizinis ar juridinis asmuo, remiamas valstybės šalies, pareiškia ieškinį kitai valstybei šaliai dėl 187 straipsnio c punkte nurodyto ginčo, valstybė, kuriai yra pareikštas ieškinys, gali prašyti tą asmenį remiančios valstybės dalyvauti ginčo nagrinėjimo metu to asmens vardu. Jei tokiu būdu nedalyvaujama, valstybė, kuriai yra pareikštas ieškinys, gali pasirūpinti, kad jai atstovautų juridinis asmuo, kuris yra jos nacionalinis subjektas.

191 straipsnis

Konsultacinės išvados

Asamblėjos arba Tarybos prašymu Ginčų dėl jūros dugno kolegija pateikia konsultacines išvadas teisiniais klausimais, kurie kyla Asamblėjos ar Tarybos veiklos srityse. Tokios išvados pateikiamos ypatingos skubos tvarka.

XII DALIS

JŪROS APLINKOS APSAUGA IR IŠSAUGOJIMAS

1 SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

192 straipsnis

Visuotinė pareiga

Valstybių pareiga – saugoti ir išsaugoti jūros aplinką.

193 straipsnis

Valstybių suvereni teisė eksploatuoti savo gamtos turtus

Valstybės turi suverenią teisę eksploatuoti savo gamtos turtus vadovaudamosi savo aplinkos apsaugos politika ir pareiga saugoti ir išsaugoti jūros aplinką.

194 straipsnis

Priemonės, skirtos išvengti jūros aplinkos teršimo, jį sumažinti ir kontroliuoti

1. Kartu arba pavieniui valstybės pagal galimybes imasi visų būtinų šiai konvencijai neprieštarujančių priemonių, kad būtų išvengta jūros aplinkos teršimo iš bet kokio šaltinio, jis būtų sumažintas ir kontroliuojamas, tuo tikslu naudojamos veiksmingiausios priemonės, kuriomis valstybės disponuoja ir kurios atitinka jų galimybes, taip pat siekia suderinti savo politiką šiuo klausimu su kitomis valstybėmis.

2. Valstybės imasi visų būtinų priemonių, kad pagal jų jurisdikciją vykdoma ar jų kontroliuojama veikla būtų vykdoma tokiu būdu, kad dėl teršimo nebūtų padaryta žalos kitoms valstybėms ar jų aplinkai, taip pat kad teršimas, įvykęs dėl nelaimingų atsitikimų ar dėl veiklos pagal jų jurisdikciją ar joms kontroliuojant, neišsiplėstų už rajonų, kuriuose pagal šią konvenciją jos naudojasi suverenėmis teisėmis.

3. Pagal šią XII dalį taikomos priemonės apima visus jūros aplinkos teršimo šaltinius. Tokiomis priemonėmis, *inter alia*, siekiama sumažinti iki įmanomai mažiausio lygio:

a) toksinių, kenksmingų ar nuodingųjų medžiagų, ypač patvarių, išmetimą iš sausumoje esančių šaltinių, iš arba per atmosferą, arba laidojant;

b) teršimą iš laivų, visų pirma priemonėmis, kurios užkertą kelią avarijoms ir yra taikomos avariniais atvejais, užtikrina jūroje atliekamų darbų saugą, užkertą kelią tyčiniam ir netyčiniam teršalų išmetimui bei reglamentuoja laivų projektavimą, statybą, įrengimą, eksploatavimą ir įgulos komplektavimą;

c) teršimą iš įrenginių ar įrengimų, kurie yra naudojami jūros dugno arba jo gelmių gamtos turtų tyrimui bei eksploatavimui, visų pirma priemonėmis, kurios užkertą kelią avarijoms ir yra taikomos avariniais atvejais, užtikrina jūroje atliekamų darbų saugą bei reglamentuoja tokių įrenginių ar įrengimų projektavimą, statybą, įrengimą, eksploatavimą ir darbuotojų komplektavimą;

d) teršimą iš kitų įrenginių ar įrengimų, eksploatuojamų jūros aplinkoje, visų pirma priemonėmis, kurios užkertą kelią avarijoms ir yra taikomos avariniais atvejais, užtikrina jūroje atliekamų darbų saugą bei reglamentuoja tokių įrenginių ar įrengimų projektavimą, statybą, įrengimą, eksploatavimą ir darbuotojų komplektavimą.

4. Valstybės, imdamosi priemonių jūros aplinkos teršimui išvengti, sumažinti arba kontroliuoti, susilaiko nuo nepateisinamo kišimosi į kitų valstybių veiklą, kai šios naudojasi savo teisėmis ir vykdo savo įsipareigojimus pagal šią konvenciją.

5. Vadovaujantis šia XII dalimi, taikomos priemonės apima priemones, būtinas saugoti ir išsaugoti retas ar pažeidžiamas ekosistemas, taip pat natūralią terpę nykstančioms ar pavojuje atsistūrusioms rūšims bei kitoms jūros gyvybės formoms, taip pat toms, kurioms gresia išnykimas.

195 straipsnis

Pareiga neperkelti žalos, atsiradusios dėl teršimo, ar jo pavojaus, ir nekeisti vienos teršimo formos kita

Taikydamos priemonės jūros aplinkos teršimui išvengti, sumažinti arba kontroliuoti, valstybės veikia taip, kad žala, atsiradusi dėl teršimo, ar jo pavojus nebūtų tiesiogiai ar netiesiogiai perkeltami iš vieno rajono į kitą arba viena teršimo forma pakeičiama kita.

196 straipsnis

Technologijų naudojimas ir svetimų ar naujų rūšių paskleidimas

1. Valstybės imasi visų būtinų priemonių, skirtų išvengti, sumažinti ir kontroliuoti jūros aplinkos teršimą, atsiradusį dėl jų jurisdikcijai priklausančių ar kontroliuojamų technologijų naudojimo arba numatyto ar atsitiktinio svetimų ar naujų rūšių paskleidimo konkrečioje jūros aplinkos srityje, kas gali sukelti didelių ar kenksmingų šios aplinkos pokyčių.

2. Šis straipsnis nedaro įtakos šios konvencijos taikymui siekiant išvengti, sumažinti ir kontroliuoti jūros aplinkos teršimą.

2 SKYRIUS

PASAULINIS IR REGIONINIS BENDRADARBIAVIMAS

197 straipsnis

Pasaulinis ir regioninis bendradarbiavimas

Valstybės bendradarbiauja pasauliniu mastu, o jei reikalinga, – ir regioniniu mastu, tiesiogiai arba per kompetentingas tarptautines organizacijas rengdamos ir kurdamos tarptautines normas, standartus bei rekomenduojamą praktiką ir procedūras, atitinkančias šią konvenciją, siekdamos apsaugoti ir išsaugoti jūros aplinką, kartu atsižvelgdamos į regionui būdingus bruožus.

198 straipsnis

Pranešimas apie gresiančią arba padarytą žalą

Kai kokia nors valstybė sužino apie jūros aplinkai gresiančią teršimo žalą pavojų arba padarytą žalą, ji turi nedelsdama pranešti kitoms valstybėms, kurias, jos manymu, gali paveikti tokia žala, taip pat kompetentingoms tarptautinėms organizacijoms.

199 straipsnis

Nepaprastosios padėties planai teršimo atvejams

198 straipsnyje nurodytais atvejais teršimo paveikto rajono valstybės pagal savo galimybes ir kompetentingos tarptautinės organizacijos bendradarbiauja, kiek įmanoma, šalindamos teršimo padarinius ir užkirsdamos kelią žalai ar mažindamos ją. Šiuo tikslu valstybės bendradarbiauja kurdamos ir įgyvendindamos nepaprastosios padėties planus jūros aplinkos teršimo padariniams likviduoti.

200 straipsnis

Moksliniai tyrimai, tyrinėjimų programos ir pasikeitimas informacija bei duomenimis

Valstybės bendradarbiauja tiesiogiai arba per kompetentingas tarptautines organizacijas siekdamos paremti mokslinius tyrimus, imtis tyrinėjimų programų ir skatinti pasikeitimą informacija ir duomenimis apie jūros aplinkos teršimą. Jos siekia aktyviai dalyvauti per regionines ar pasaulines programas, kad įgytų žinių, reikalingų įvertinant teršimo pobūdį ir mastą, galimą grėsmę, plitimo kelius, riziką ir kovos priemones.

201 straipsnis

Moksliniai reguliavimo kriterijai

Atsižvelgdamos į pagal 200 straipsnį gautą informaciją ir duomenis, valstybės tiesiogiai ar per kompetentingas tarptautines organizacijas bendradarbiauja nustatydamos tinkamus mokslinius kriterijus, naudojamus rengiant ir kuriant normas, standartus ir rekomenduojamą praktiką ar procedūras, skirtus išvengti jūros aplinkos teršimo, jį sumažinti ir kontroliuoti.

3 SKYRIUS

TECHNINĖ PAGALBA

202 straipsnis

Mokslinė ir techninė pagalba besivystančioms valstybėms

Tiesiogiai arba per kompetentingas tarptautines organizacijas valstybės:

a) skatina mokslo, švietimo, techninės ir kitokios paramos besivystančioms valstybėms programas, skirtas apsaugoti ir išsaugoti jūros aplinką bei išvengti jūros teršimo, jį sumažinti ir kontroliuoti. Tokia parama, *inter alia*, apima:

i) šių valstybių mokslo ir techninių darbuotojų mokymą;

ii) paramą, skirtą šioms valstybėms dalyvauti atitinkamose tarptautinėse programose;

iii) joms reikalingos įrangos ir aptarnavimo priemonių tiekimą;

iv) jų galimybių gaminti tokią įrangą plėtimą;

v) konsultacijas ir priemonių vykdyti tyrimo, stebėjimo, švietimo ir kitokias programas kūrimą;

b) suteikia reikiamą paramą, ypač besivystančioms valstybėms, skirtą mažinti stambių incidentų, kurie gali sukelti rimtą jūros aplinkos teršimą, pasekmes;

c) suteikia reikiamą paramą, ypač besivystančioms valstybėms, skirtą pasirengti aplinkos būklės vertinimui.

203 straipsnis

Pirmenybė besivystančioms valstybėms

Siekdamos išvengti jūros aplinkos teršimo, jį sumažinti ir kontroliuoti bei sumažinti jo poveikį, tarptautinės organizacijos teikia pirmenybę besivystančioms valstybėms:

- a) skirdamos reikalingų lėšų ir techninę pagalbą bei
- b) naudodamosi organizacijų specializuotomis paslaugomis.

4 SKYRIUS

STEBĖJIMAS IR APLINKOS BŪKLĖS VERTINIMAS

204 straipsnis

Teršimo rizikos ir teršimo poveikio stebėjimas

1. Atsižvelgdamos į kitų valstybių teises, valstybės stengiasi, kiek įmanoma, tiesiogiai arba per kompetentingas tarptautines organizacijas pripažintais moksliniais metodais stebėti, matuoti, vertinti ir analizuoti jūros aplinkos teršimo riziką arba poveikį.

2. Valstybės ypač stengiasi nuolat stebėti visos veiklos, kurią jos leidžia arba kurią jos vykdo, poveikį siekdamos nustatyti, ar tokia veikla neteršia jūros aplinkos.

205 straipsnis

Ataskaitų skelbimas

Valstybės skelbia gautų rezultatų vykdant 204 straipsnio nuostatas ataskaitas arba nustatytais terminais tokias ataskaitas pateikia kompetentingoms tarptautinėms organizacijoms, kurios šias ataskaitas pateikia visoms valstybėms susipažinti.

206 straipsnis

Galimo veiklos poveikio įvertinimas

Kai valstybės turi pakankamai svarių priežasčių manyti, kad pagal jų jurisdikciją planuojama ar kontroliuojama veikla gali sukelti rimtą jūros aplinkos teršimą arba didelius ar žalingus jos pokyčius, jos, kiek įmanoma, įvertina tokios veiklos galimą poveikį jūros aplinkai ir pateikia tokių įvertinimų rezultatų ataskaitas 205 straipsnyje nurodyta tvarka.

5 SKYRIUS

TARPTAUTINĖS NORMOS IR NACIONALINĖS TEISĖS AKTAI, SKIRTI IŠVENGTI JŪROS APLINKOS TERŠIMO, JĮ SUMAŽINTI IR KONTROLIUOTI

207 straipsnis

Teršimas iš sausumos šaltinių

1. Valstybės priima įstatymus bei kitus teisės aktus, skirtus išvengti jūros aplinkos teršimo iš sausumos šaltinių, jį sumažinti ir kontroliuoti, įskaitant upes, upių žiotis, vamzdynus bei vandens nuotėkų įrenginius, atsižvelgdamos į pripažintas tarptautines normas ir standartus bei rekomenduojamą praktiką ir procedūras.

2. Valstybės, siekdamos išvengti tokio teršimo, jį sumažinti ir kontroliuoti, imasi kitų reikalingų priemonių.

3. Valstybės tinkamu regioniniu mastu stengiasi suderinti savo politiką šiais klausimais.

4. Valstybės, veikdamos pirmiausia per kompetentingas tarptautines organizacijas arba diplomatinę konferencijų metu, stengiasi nustatyti pasaulines bei regionines normas ir standartus bei rekomenduojamą praktiką ir procedūras, skirtus išvengti, sumažinti ir kontroliuoti jūros aplinkos teršimą iš sausumos šaltinių, atsižvelgiant į tam regionui būdingus bruožus, besivystančių valstybių ekonominius pajėgumus bei jų ekonominės plėtros poreikį. Minėtos normos ir standartai bei rekomenduojama praktika ir procedūros prireikus peržiūrimi.

5. Įstatymai, kiti teisės aktai, priemonės, normos, standartai bei rekomenduojama praktika ir procedūros, nurodyti šio straipsnio 1, 2 ir 4 dalyse, skirti, kiek įmanoma, sumažinti toksinių, kenksmingų ar nuodingųjų medžiagų, ypač patvarių, išmetimą į jūros aplinką.

208 straipsnis

Teršimas dėl nacionalinei jurisdikcijai priklausančios veiklos jūros dugne

1. Pakrantės valstybės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, skirtus išvengti, sumažinti ir kontroliuoti jūros aplinkos teršimą, kuris atsiranda dėl jų jurisdikcijai priskirtos vykdomos veiklos jūros dugne, taip pat iš jų jurisdikcijai priskirtų pagal šios konvencijos 60 ir 80 straipsnius dirbtinių salų, įrenginių ar statinių.

2. Valstybės, siekdamos išvengti tokio teršimo, jį sumažinti ir kontroliuoti, imasi kitų reikalingų priemonių.

3. Minėti įstatymai, kiti teisės aktai ir priemonės turi būti ne mažiau veiksmingi, negu tarptautinės normos, standartai bei rekomenduojama praktika ir procedūros.

4. Valstybės tinkamu regioniniu mastu stengiasi suderinti savo politiką šiais klausimais.

5. Valstybės, veikdamos pirmiausia per kompetentingas tarptautines organizacijas arba diplomatinį konferencijų metu, stengiasi nustatyti pasaulines ir regionines normas ir standartus bei rekomenduojamą praktiką ir procedūras, skirtus išvengti, sumažinti ir kontroliuoti jūros aplinkos teršimą, nurodytą šio straipsnio 1 dalyje. Minėtos normos ir standartai bei rekomenduojama praktika ir procedūros prireikus peržiūrimi.

209 straipsnis

Teršimas dėl veiklos rajone

1. Pagal XI dalies nuostatas yra nustatomos tarptautinės normos, taisyklės ir procedūros siekiant išvengti, sumažinti ir kontroliuoti jūros aplinkos teršimą dėl veiklos rajone. Tokios normos, taisyklės ir procedūros prireikus peržiūrimos.

2. Atsižvelgdamos į taikytinas šio skyriaus nuostatas, valstybės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, skirtus išvengti, sumažinti ir kontroliuoti jūros aplinkos teršimą, atsirandantį dėl laivų, įrenginių, statinių ar kitų priemonių, plaukiojančių su jų vėliava arba

jose registruotų, arba veikiančių su jų leidimu, veiklos rajone. Tokių įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimai turi būti ne mažiau veiksmingi, negu šio straipsnio 1 dalyje nurodytos tarptautinės normos, taisyklės ir procedūros.

210 straipsnis

Teršimas dėl laidojimo

1. Valstybės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, skirtus išvengti jūros aplinkos teršimo dėl laidojimo, jį sumažinti ir kontroliuoti.

2. Valstybės imasi kitų reikalingų priemonių, siekdamos išvengti tokio teršimo, jį sumažinti ir kontroliuoti.

3. Tokie įstatymai, kiti teisės aktai ir priemonės užtikrina, kad nebus laidojama be valstybių kompetentingų valdžios institucijų leidimo.

4. Valstybės, veikdamos pirmiausia per kompetentingas tarptautines organizacijas arba diplomatinį konferencijų metu, stengiasi nustatyti pasaulines ar regionines normas, standartus bei rekomenduojamą praktiką ir procedūras, skirtus išvengti, sumažinti ir kontroliuoti tokį jūros aplinkos teršimą. Minėtos normos ir standartai bei rekomenduojama praktika ir procedūros prireikus peržiūrimi.

5. Nelaidojama teritorinėje jūroje ir išskirtinėje ekonominėje zonoje ar kontinentiniame šelfe be aiškaus išankstinio pakrantės valstybės, kuri turi teisę duoti leidimus ir reglamentuoti bei kontroliuoti tokį laidojimą, sutikimo. Leidimas duodamas deramai apsvarsčius šį klausimą su kitomis valstybėmis, kurioms toks laidojimas gali daryti neigiamą poveikį dėl jų geografinės padėties.

6. Nacionaliniai įstatymai, kiti teisės aktai ir priemonės turi būti ne mažiau veiksmingi užkertant kelią tokiam teršimui, jį mažinant ir kontroliuojant, negu pasaulinės normos ir standartai.

211 straipsnis

Teršimas iš laivų

1. Valstybės, veikdamos per kompetentingas tarptautines organizacijas ir visuotinių diplomatinį konferencijų metu, nustato tarptautines normas ir standartus, skirtus išvengti, sumažinti ir kontroliuoti jūros aplinkos teršimą iš laivų, taip pat panašia tvarka skatina, kai tai įmanoma, jūrų kelių nustatymo sistemų kūrimą, siekiant sumažinti avarijų, galinčių užteršti jūros aplinką ir pakrantes, grėsmę bei su jomis susijusiems pakrantės valstybių

interesams tokio teršimo daromą žalą. Tokios normos ir standartai tokia pačia tvarka prireikus peržiūrimi.

2. Valstybės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, skirtus išvengti, sumažinti ir kontroliuoti jūros aplinkos teršimą iš laivų, plaukiojančių su jų vėliava ar registruotų jose. Tokie įstatymai ir kiti teisės aktai turi būti tiek pat veiksmingi, kaip ir visuotinai pripažįstamos tarptautinės normos bei standartai, nustatyti kompetentingų tarptautinių organizacijų arba visuotinių diplomatinų konferencijų metu.

3. Valstybės, kurios nustato ypatingus reikalavimus, skirtus išvengti, sumažinti ir kontroliuoti jūros aplinkos teršimą, kaip sąlygą užsienio laivams įplaukti į jų uostus, vidaus vandenį ar sustoti jūros terminaluose, turi deramai paskelbti tokius reikalavimus ir pranešti apie juos kompetentingai tarptautinei organizacijai. Kai siekdamas suderinti savo veiksmus tokius reikalavimus identiška forma nustato dvi ar daugiau pakrantės valstybių, minėtuose pranešimuose turi būti nurodoma, kokios valstybės yra tokių bendrų susitarimų dalyvės. Kiekviena valstybė turi reikalauti, kad su jos vėliava plaukiančio ar joje registruoto laivo kapitonas, plaukdamas tokio bendro susitarimo valstybės dalyvės teritorinė jūra, tokiai valstybei paprašius, pateiktų informaciją, ar jis plaukia į to paties regiono valstybę, tokio bendro susitarimo dalyvę, ir jei taip, nurodytą, ar jis laikosi tos valstybės nustatytų reikalavimų dėl įplaukimo į uostą. Šis straipsnis neriboja laivo nepertraukiamai įgyvendinamos taikaus plaukimo teisės ar 25 straipsnio 2 dalies taikymo.

4. Pakrantės valstybės, įgyvendindamos suverenitetą savo teritorinėje jūroje, gali priimti įstatymus ir kitus teisės aktus, skirtus išvengti, sumažinti ir kontroliuoti jūros aplinkos teršimą iš užsienio laivų, taip pat ir jų taikaus plaukimo metu. Tokie įstatymai ir kiti teisės aktai negali trukdyti užsienio laivams taikiai plaukti pagal II dalies 3 skyrių.

5. Vykdomo užtikrinimo, numatyto 6 skyriuje, tikslais, pakrantės valstybės gali priimti įstatymus ir kitus teisės aktus, taikomus jų išskirtinėse ekonominėse zonose ir skirtus išvengti, sumažinti ir kontroliuoti jūros aplinkos teršimą iš laivų, neprieštaraujančius ir įgyvendinančius visuotinai pripažintas tarptautines normas ir standartus, nustatytus kompetentingų tarptautinių organizacijų arba visuotinių diplomatinų konferencijų metu.

6. a) kai šio straipsnio 1 dalyje nurodytos tarptautinės normos ir standartai neatitinka ypatingų aplinkybių ir pakrantės valstybės turi svarių priežasčių manyti, kad konkrečiame ir aiškiai apibrėžtame jų išskirtinėse ekonominėse zonos rajone

dėl pripažintų techninių priežasčių, susijusių su šių valstybių okeonografinė ir ekologinė padėtimi, taip pat jų išteklį panaudojimo ar apsaugos bei ypatingo laivų judėjimo pobūdžio, būtina imtis specialų privalomų priemonių, skirtų teršimui iš laivų išvengti, minėtos pakrantės valstybės, deramai pasitarusios per kompetentingą tarptautinę organizaciją su kitomis suinteresuotomis valstybėmis, gali dėl minėto rajono tokiai organizacijai pateikti pranešimą kartu su tai patvirtinančiais moksliniais ir techniniais įrodymais bei informacija apie būtinas priemones. Per 12 mėnesių po tokio pranešimo gavimo minėta organizacija nusprendžia, ar sąlygos tame rajone atitinka anksčiau išvardytus reikalavimus. Jei ši organizacija taip nusprendžia, minėtos pakrantės valstybės gali priimti šiam rajonui taikomus įstatymus ir kitus teisės aktus, skirtus išvengti, sumažinti ir kontroliuoti jūros aplinkos teršimą iš laivų, įgyvendinančius tarptautines normas ir standartus arba laivybos praktiką, kurios tokia tarptautinė organizacija pripažįsta kaip taikytinus ypatingiems rajonams. Tokie įstatymai ir kiti teisės aktai netaikomi užsienio laivams anksčiau kaip po 15 mėnesių nuo minėto pranešimo pateikimo šiai organizacijai;

b) pakrantės valstybės paskelbia tokio konkretaus ir aiškiai apibrėžto rajono ribas;

c) jei pakrantės valstybės ketina priimti papildomus įstatymus ir kitus teisės aktus, skirtus išvengti, sumažinti ir kontroliuoti jūros aplinkos teršimą iš laivų tame pačiame rajone, pateikdamos anksčiau minėtą pranešimą, jos taip pat praneša minėtai organizacijai apie tokius savo ketinimus. Tokie papildomi įstatymai ir kiti teisės aktai gali būti susiję su atliekų išmetimu ar laivybos praktika, tačiau negali reikalauti laikytis kitokių užsienio laivų projektavimo, statybos, įgulos komplektavimo ar įrengimo standartų, negu nustato visuotinai pripažintos tarptautinės normos ir standartai; tokie papildomi įstatymai ir kiti teisės aktai taikomi užsienio laivams praėjus 15 mėnesių po tokio pranešimo pateikimo šiai organizacijai su sąlyga, kad ši organizacija su tuo sutinka per 12 mėnesių po tokio pranešimo pateikimo.

7. Šiame straipsnyje nurodytos tarptautinės normos ir standartai, *inter alia*, turėtų numatyti skubų informacijos pateikimą pakrantės valstybėms, kurių pakrantė ar susiję interesai gali nukentėti nuo avarių, kurių metu išmetamos ar gali būti išmetamos įvairios medžiagos, tarp jų ir nuo jūrų avarių.

212 straipsnis

Teršimas iš atmosferos arba per atmosferą

1. Valstybės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, skirtus išvengti, sumažinti ir kontroliuoti jūros aplinkos teršimą iš atmosferos

arba per atmosferą, taikytinus jų suverenai oro erdvei ir su jų vėliava plaukiojantiems laivams arba jose registruotiems laivams arba orlaiviams, atsižvelgdamos į tarptautiniu mastu priimtas normas, standartus bei rekomenduojamą praktiką ir procedūras, taip pat oro navigacijos saugumą.

2. Valstybės, siekdamos išvengti tokio teršimo, jį sumažinti ir kontroliuoti, imasi kitų reikalingų priemonių.

3. Valstybės, veikdamos pirmiausia per kompetentingas tarptautines organizacijas arba diplomatinį konferencijų metu, stengiasi nustatyti pasaulines ar regionines normas, standartus bei rekomenduojamą praktiką ir procedūras, skirtus išvengti, sumažinti ir kontroliuoti tokį jūros aplinkos teršimą.

6 SKYRIUS

vykdymo užtikrinimas

213 straipsnis

Nuostatų dėl teršimo iš šaltinių sausumoje vykdymo užtikrinimas

Valstybės užtikrina pagal 207 straipsnį priimtų įstatymų ir kitų teisės aktų vykdymą, priima įstatymus bei kitus teisės aktus ir imasi kitų priemonių, būtinų įgyvendinti taikytinas tarptautines normas ir standartus, priimtus kompetentingų tarptautinių organizacijų ar diplomatinį konferencijų metu ir skirtus išvengti, sumažinti ir kontroliuoti jūros aplinkos teršimą iš sausumos šaltinių.

214 straipsnis

Nuostatų dėl teršimo, atsirandančio dėl veiklos jūros dugne, vykdymo užtikrinimas

Valstybės užtikrina pagal 208 straipsnį priimtų įstatymų ir kitų teisės aktų vykdymą, priima įstatymus bei kitus teisės aktus ir imasi kitų priemonių, būtinų įgyvendinti taikytinas tarptautines normas ir standartus, priimtus kompetentingų tarptautinių organizacijų ar diplomatinį konferencijų metu ir skirtus išvengti, sumažinti ir kontroliuoti jūros aplinkos teršimą, kuris atsiranda dėl pagal jų jurisdikciją vykdomos veiklos jūros dugne, taip pat iš jų jurisdikcijai priklausančių pagal šios konvencijos 60 ir 80 straipsnius dirbtinių salų, įrenginių ar statinių.

215 straipsnis

Nuostatų dėl teršimo, atsirandančio dėl veiklos rajone, vykdymo užtikrinimas

Pagal XI dalį priimtų tarptautinių normų, taisyklių ir procedūrų, skirtų išvengti, sumažinti ir kontroliuoti jūros aplinkos teršimą, atsirandantį dėl veiklos rajone, vykdymo užtikrinimą reglamentuoja XI dalis.

216 straipsnis

Nuostatų dėl teršimo laidojant vykdymo užtikrinimas

1. Įstatymų ir kitų teisės aktų, priimtų pagal šią konvenciją, ir taikytinų tarptautinių normų ir standartų, priimtų kompetentingų tarptautinių organizacijų ar diplomatinį konferencijų metu ir skirtų išvengti, sumažinti ir kontroliuoti jūros aplinkos teršimą dėl laidojimo, vykdymą užtikrina:

- a) pakrantės valstybė, jei laidojama jos teritorinėje jūroje ar jos išskirtinėje ekonominėje zonoje, ar jos kontinentiniame šelfe;
- b) valstybė, su kurios vėliava plaukioja laivas, jei laidojama iš su jos vėliava plaukiančių laivų ar joje registruotų laivų ar orlaivų;
- c) bet kokia valstybė, jei jos teritorijoje ar jūros terminaluose pakraunamos atliekos arba kitokios medžiagos.

2. Šis straipsnis neįpareigoja jokios valstybės iškelti bylą, jei kita valstybė jau iškėlė bylą pagal šį straipsnį.

217 straipsnis

Nuostatų vykdymo užtikrinimas valstybėse, su kurių vėliavomis plaukioja laivai

1. Valstybės užtikrina, kad su jų vėliava plaukiojantys laivai jose registruoti laivai laikytųsi taikytinų tarptautinių normų ir standartų, priimtų kompetentingų tarptautinių organizacijų ar visuotinių diplomatinį konferencijų metu, bei pagal šią konvenciją priimtų nacionalinių įstatymų ir kitų teisės aktų, skirtų išvengti, sumažinti ir kontroliuoti jūros aplinkos teršimą iš laivų, taip pat atitinkamai priima įstatymus bei kitus teisės aktus ir imasi kitų priemonių, būtinų jų vykdymui užtikrinti. Valstybės, su kurių vėliavomis plaukioja laivai, užtikrina tokių normų, standartų, įstatymų ir kitų teisės aktų veiksmingą vykdymą, nesvarbu, kur padarytas pažeidimas.

2. Valstybės imasi atitinkamų priemonių siekdamos užtikrinti, kad su jų vėliava plaukiojantiems ar jose registruotiems laivams būtų draudžiama plaukiooti tol, kol jie negali išplaukti į jūrą taip, kad atitiktų šio straipsnio 1 dalyje nurodytų tarptautinių normų ir standartų reikalavimus, įskaitant reikalavimus dėl laivų projektavimo, statybos, įrengimo ir įgulos komplektavimo.

3. Valstybės užtikrina, kad laive, plaukiojančiame su jų vėliava ar jose registruotame, būtų pagal šio straipsnio 1 dalyje nurodytas tarptautines normas ir standartus reikalaujami ir pagal juos išduoti sertifikatai. Valstybės užtikrina, kad su jų vėliava plaukiojantys laivai būtų reguliariai tikrinami, siekiant nustatyti, ar minėti sertifikatai atitinka faktinę laivo būklę. Tokius sertifikatus kitos valstybės pripažįsta kaip įrodymus, patvirtinančius laivų būklę, ir jie pripažįstami kaip turintys tokią pačią galią kaip ir tų valstybių išduodami sertifikatai, išskyrus atvejus, kai yra aiškių priežasčių manyti, kad laivų būklė labai neatitinka tokių sertifikatų duomenų.

4. Jei laivas pažeidžia kompetentingų tarptautinių organizacijų ar visuotinių diplomatinių konferencijų metu nustatytas normas ir standartus, valstybė, su kurios vėliava plaukioja laivas, nepažeisdama 218, 220 ir 228 straipsnių, nedelsdama pradeda tyrimą, o jei reikia, iškelia bylą dėl įtariamo pažeidimo, neatsižvelgiant į tai, kur toks pažeidimas buvo padarytas arba kur dėl tokio pažeidimo įvyko ar buvo pastebėtas teršimas.

5. Valstybė, su kurios vėliava plaukioja laivas, vykdydama pažeidimo tyrimą, gali prašyti kitų valstybių paramos, jei toks bendradarbiavimas padėtų nustatyti to įvykio aplinkybes. Kitos valstybės stengiasi patenkinti tokius valstybės, su kurios vėliava plaukioja laivas, prašymus.

6. Bet kokiai valstybei raštu paprašius, valstybės tiria bet koki įtariamą pažeidimą, kurį galėjo įvykdyti su jų vėliava plaukiojantys laivai. Jei valstybė, su kurios vėliava plaukioja laivas, turi pakankamų įrodymų dėl įtariamo pažeidimo, kad iškeltą bylą, byla yra nedelsiant iškeliama pagal jos įstatymus.

7. Valstybė, su kurios vėliava plaukioja laivas, nedelsdama praneša prašančiai valstybei ir kompetentingai tarptautinei organizacijai apie savo veiksmus ir jų rezultatus. Tokia informacija turi būti prieinama visoms valstybėms.

8. Bausmės, kurias valstybių įstatymai ir kiti teisės aktai numato su jų vėliava plaukiojantiems laivams, turi būti pakankamai griežtos, kad užkirstų kelią pažeidimams neatsižvelgiant į tai, kur jie buvo padaryti.

218 straipsnis

Nuostatų vykdymo užtikrinimas uosto valstybėse

1. Kai laivas savanoriškai yra kokios nors valstybės uoste arba jūros terminale, ši valstybė gali imtis tyrimo, o jei pakanka

įrodymų, iškelti bylą dėl medžiagų išmetimo iš tokio laivo už šios valstybės vidaus vandenų, teritorinės jūros ar išskirtinės ekonominės zonos pažeidžiant kompetentingų tarptautinių organizacijų ar visuotinių diplomatinių konferencijų metu nustatytas taikytinas tarptautines normas ir standartus.

2. Jokio byla pagal šio straipsnio 1 dalį negali būti keliama dėl atliekų išmetimo kitos valstybės vidaus vandenyse, teritorinėje jūroje ar išskirtinėje ekonominėje zonoje, jei to nereikalauja minėta valstybė, valstybė, su kurios vėliava plaukioja laivas, arba minėto išmetimo pavojuje atsidūrusi ar dėl jo žalą patyrusi valstybė arba jei minėtas pažeidimas nesukėlė ir nesukels tyrimą pradedančios valstybės vidaus vandenų, teritorinės jūros ar išskirtinės ekonominės zonos teršimo.

3. Kai laivas savanoriškai yra kokios nors valstybės uoste arba jūros terminale, ši valstybė, kiek įmanoma, vykdo bet kurios valstybės prašymą pradėti tyrimą dėl šio straipsnio 1 dalyje nurodyto atliekų išmetimo sukulto pažeidimo, kai manoma, kad toks pažeidimas įvyko prašančios valstybės vidaus vandenyse, teritorinėje jūroje ar išskirtinėje ekonominėje zonoje arba sukėlė ar grėsė padaryti žalos šiuose rajonuose. Minėta valstybė, kiek įmanoma, vykdo valstybės, su kurios vėliava plaukioja laivas, prašymus tirti tokį pažeidimą neatsižvelgiant į tai, kur jis buvo padarytas.

4. Pagal šį straipsnį uosto valstybės vykdomo tyrimo medžiaga perduodama valstybei, su kurios vėliava plaukioja laivas, arba pakrantės valstybei jų prašymu. Atsižvelgiant į 7 skyrių, tokių tyrimų pagrindu uosto valstybės iškelta byla gali būti sustabdoma pakrantės valstybės prašymu, jei toks pažeidimas įvyko jos vidaus vandenyse, teritorinėje jūroje ar išskirtinėje ekonominėje zonoje. Tokiu atveju visi bylos įrodymai ir medžiaga, taip pat ir bet koks užstatas ar kitas finansinis prievolės įvykdymo užtikrinimas uosto valstybei perduodami minėtai pakrantės valstybei. Perdavus visą medžiagą, bylos tyrimas nebegali būti tęsiamas uosto valstybėje.

219 straipsnis

Priemonės, susijusios su laivų tinkamumu plaukiooti ir skirtos išvengti teršimo

Atsižvelgiant į 7 skyriaus nuostatas, valstybės, kurios kitų valstybių prašymu ar savo iniciatyva nustatė, kad viename iš jų uostų ar

viename iš jų jūros terminalų esantis laivas pažeidžia taikytinas tarptautines normas ir standartus dėl laivų tinkamumo plaukinti ir kartu kelia grėsmę jūros aplinkai, imasi visų tinkamų administracinių priemonių, užkertančių kelią tokiam laivui plaukinti. Tokios valstybės leidžia laivui plaukti į artimiausias tinkamas remonto dirbtuves ir pašalinus pažeidimo priežastis nedelsdamos leidžia laivui tęsti plaukiojimą.

220 straipsnis

Nuostatų vykdymo užtikrinimas pakrantės valstybėse

1. Kai laivas savanoriškai yra kokios nors valstybės uoste ar jūros terminale, ši valstybė gali, atsižvelgiant į 7 skyriaus nuostatas, iškelti bylą dėl bet kokių jos įstatymų ir kitų teisės aktų, priimtų pagal šią konvenciją, ar taikytinų tarptautinių normų ir standartų, skirtų išvengti, sumažinti ir kontroliuoti jūros aplinkos teršimą iš laivų, pažeidimų, jei tokie pažeidimai įvykdomi tos valstybės teritorinėje jūroje arba išskirtinėje ekonominėje zonoje.

2. Kai yra pakankamas pagrindas manyti, kad laivas, plaukdamas valstybės teritorinėje jūroje, pažeidė tos valstybės įstatymus ir kitus teisės aktus, priimtus pagal šią konvenciją, ar taikytinas tarptautines normas ir standartus, skirtus išvengti, sumažinti ir kontroliuoti jūros aplinkos teršimą iš laivų, minėta valstybė, nepažeisdama atitinkamų II dalies 3 skyriaus nuostatų taikymo, gali atlikti su pažeidimu susijusio laivo fizinę apžiūrą, ir, jei pakanka įrodymų, iškelti bylą, įskaitant ir laivo sulaikymą, pagal savo įstatymus ir atsižvelgiant į 7 skyriaus nuostatas.

3. Kai yra pakankamas pagrindas manyti, kad laivas, plaukiantis valstybės išskirtinėje ekonominėje zonoje ar teritorinėje jūroje, išskirtinėje ekonominėje zonoje pažeidė taikytinas tarptautines normas ir standartus, skirtus išvengti, sumažinti ir kontroliuoti jūros aplinkos teršimą iš laivų, arba tos valstybės įstatymus ir kitus teisės aktus, atitinkančius tarptautines normas ir standartus ir skirtus jiems įgyvendinti, minėta valstybė gali pareikalauti, kad šis laivas praneštų savo pavadinimą ir registracijos uostą, paskutinį ir būsimą sustojimo uostą bei kitą svarbią informaciją, kurios reikia siekiant nustatyti, ar buvo įvykdytas pažeidimas.

4. Valstybės priima įstatymus bei kitus teisės aktus ir imasi kitų priemonių, užtikrinančių, kad su jų vėliava plaukiojantys laivai laikytųsi reikalavimų pateikti informaciją pagal šio straipsnio 3 dalį.

5. Kai yra pakankamas pagrindas manyti, kad laivas, plaukiantis valstybės išskirtinėje ekonominėje zonoje ar teritorinėje jūroje, išskirtinėje ekonominėje zonoje įvykdė šio straipsnio 3 dalyje nurodytą pažeidimą, kurio metu buvo išmestas didelis kiekis teršalų, dėl to buvo labai užteršta jūros aplinka ar kilo to grėsmė, minėta valstybė gali atlikti to laivo fizinę apžiūrą su pažeidimu susijusiems klausimams tirti, jei laivas atsisakė pateikti reikalingą informaciją arba jei laivo pateikta informacija aiškiai neatitinka tikrovės, o aplinkybės pateisina tokią apžiūrą.

6. Kai yra pakankamai objektyvių įrodymų, kad laivas, plaukiantis valstybės išskirtinėje ekonominėje zonoje ar teritorinėje jūroje, išskirtinėje ekonominėje zonoje įvykdė šio straipsnio 3 dalyje nurodytą pažeidimą išmesdamas medžiagas, tuo padarydamas didelės žalos ar sukeldamas pavojų padaryti didelės žalos valstybės pakrantei ar su ja susijusiems interesams arba bet kokiems jos teritorinės jūros ar išskirtinės ekonominės zonos ištekliams, minėta valstybė gali, laikydamasi 7 skyriaus nuostatų, jei tik pakanka įrodymų, pagal savo įstatymus iškelti bylą, įskaitant laivo sulaikymą.

7. Nepaisant šio straipsnio 6 dalies nuostatų, tais atvejais, kai per kompetentingas tarptautines organizacijas ar kitais būdais susitarta dėl procedūrų, kurios užtikrina reikalavimų įvykdymą pateikiant užstatą ar kitas atitinkamas finansines užtikrinimo priemones, pakrantės valstybė leidžia laivui toliau plaukti, jei ji įsipareigojusi laikytis tokių procedūrų.

8. Šio straipsnio 3, 4, 5, 6 ir 7 dalių nuostatos taip pat taikomos nacionaliniams įstatymams ir kitiems teisės aktams, priimtiems pagal 211 straipsnio 6 dalį.

221 straipsnis

Priemonės, skirtos išvengti jūros teršimo jūrų avarių atvejais

1. Nė viena šios XII dalies nuostata neriboja valstybių teisės pagal paprotinę ar sutartinę tarptautinę teisę imtis tokių priemonių, kurios atitinka faktinę ar grėšiančią žalą, ir užtikrinti jų vykdymą už jų teritorinės jūros ribų, siekiant apsaugoti savo pakrantę ar susijusius su ja interesus, taip pat žvejybą, nuo teršimo arba teršimo grėsmės, kilusios dėl jūrų avarijos ar dėl su jūros avarija susijusių veiksmų, kurie, kaip pagrįstai galima tikėtis, gali sukelti rimtų kenksmingų padarinių.

2. Šiame straipsnyje „jūrų avarija“ reiškia laivų susidūrimą, užplaukimą ant seklumos ar kitus laivybos incidentus, taip pat

kitus atsitikimus laive ar už jo ribų, kurie sukelia materialinės žalos ar tiesioginį materialinės žalos pavojų laivui ar kroviniui.

225 straipsnis

222 straipsnis

Nuostatų dėl teršimo iš atmosferos arba per atmosferą vykdymo užtikrinimas

Valstybės užtikrina, kad vadovaujantis 212 straipsnio 1 dalimi priimti įstatymai ir kiti teisės aktai bei kitos šios konvencijos nuostatos būtų vykdomi jų suverenioje oro erdvėje arba su jų vėliava plaukiojančių laivų ar jose registruotų laivų ar orlaivių, taip pat priima įstatymus ir kitus teisės aktus bei imasi kitų priemonių, būtinų įgyvendinti kompetentingų tarptautinių organizacijų ar visuotinių diplomatinė konferencijų metu nustatytas taikytinas tarptautines normas ir standartus, skirtus išvengti, sumažinti ir kontroliuoti jūros aplinkos teršimą iš atmosferos arba per atmosferą, atsižvelgiant į visas atitinkamas tarptautines normas ir standartus dėl oro navigacijos saugumo.

7 SKYRIUS

GARANTIJOS

223 straipsnis

Priemonės, skirtos palengvinti bylų nagrinėjimą

Nagrinėdamos pagal šios XII dalies nuostatas iškeltas bylas, valstybės imasi priemonių palengvinti liudininkų apklausą bei įrodymų, kuriuos pateikia kitos valstybės valdžios institucijos ar kompetentingos tarptautinės organizacijos, priimtinumą, taip pat sudaro sąlygas tokiose bylose dalyvauti kompetentingų tarptautinių organizacijų, valstybės, su kurios vėliava plaukioja laivas, ir bet kurios tokio pažeidimo sukeltos teršimo paveiktos valstybės atstovams. Tokiose bylose dalyvaujantys oficialūs atstovai turi tokias teises ir pareigas, kokias jiems suteikia nacionaliniai įstatymai ir kiti teisės aktai ar tarptautinė teisė.

224 straipsnis

Priverstinio vykdymo teisės įgyvendinimas

Teise pagal šios XII dalies nuostatas imtis priverstinio vykdymo užsienio laivams gali naudotis tik pareigūnai ar karo laivai, kariniai orlaiviai arba kiti laivai ar orlaiviai, kurie turi aiškius skiriamuosius ženklus, leidžiančius nustatyti, kad jie atlieka valstybės tarnybą ir yra įgalioti atlikti tokius veiksmus.

Pareiga vengti neigiamų pasekmių imantis priverstinio vykdymo

Valstybės, naudodamosi teise imtis priverstinio vykdymo užsienio laivams pagal šią konvenciją, turi nekelti pavojaus laivybos saugumui ar kitokio pavojaus laivui, neturi nukreipti laivo į nesaugų uostą ar nesaugią stovėjimo vietą, taip pat turi nekelti nepagrįsto pavojaus jūros aplinkai.

226 straipsnis

Tyrimas užsienio laivuose

1. a) valstybės užsienio laivo nesulaiko ilgiau, negu tai yra būtina, siekiant atlikti 216, 218 ir 220 straipsniuose numatytą tyrimą. Bet kokia užsienio laivo fizinė apžiūra yra ribota – tikrinti galima tik tokius sertifikatus, įrašus ir kitus dokumentus, kurie turi būti laive pagal visuotinai pripažintas tarptautines normas ir standartus, arba analogiškus dokumentus, kurie yra laive; bet kokia išsamesnė laivo fizinė apžiūra gali būti vykdoma tik atlikus jau minėtą patikrinimą ir kai:

i) yra aiškus pagrindas manyti, kad laivo ar jo įrengimų būklė akivaizdžiai neatitinka tų dokumentų duomenų;

ii) tokių dokumento turinio nepakanka įtariamam pažeidimui patvirtinti ar patikrinti;

iii) laive nėra galiojančių sertifikatų ir dokumentų;

b) jei tyrimo metu nustatomas taikytinų įstatymų ir kitų teisės aktų ar tarptautinių normų ir standartų, skirtų apsaugoti ir išsaugoti jūros aplinką, pažeidimas, laivas nedelsiant paleidžiamas, jei atliekamos pagrįstos procedūros, tokios kaip užstato ar kitų atitinkamų finansinių užtikrinimo priemonių pateikimas;

c) nepažeidžiant taikytinų tarptautinių normų ir standartų dėl laivų tinkamumo plaukiojti, laivui, kuris kelia padidėjusią grėsmę jūros aplinkai, gali būti neleidžiama išplaukti arba jam gali būti iškelta sąlyga plaukti į artimiausias tinkamas remonto dirbtuves. Jei laivui neleista išplaukti arba jam iškeltos sąlygos, to laivo vėliavos valstybei turi būti nedelsiant pranešta, ir pastaroji gali siekti, kad jos laivas būtų paleistas pagal XV dalies nuostatas.

2. Valstybės bendradarbiauja kuriant procedūras, skirtas išvengti nereikalingų laivo apžiūrų jūroje.

227 straipsnis

Užsienio laivų nediskriminavimas

Naudodamosi savo teisėmis ir vykdydamos savo pareigas pagal šios XII dalies nuostatas, valstybės formaliai ar faktiškai nediskriminuoja nė vienos kitos valstybės laivų.

228 straipsnis

Bylų iškėlimo apribojimai ir bylos nagrinėjimo sustabdymas

1. Valstybė, iškėlusią bylą dėl nuobaudų skyrimo už taikytinų įstatymų ar tarptautinių normų ir standartų, skirtų išvengti, sumažinti ir kontroliuoti iš laivų keliamą teršimą, pažeidimus, kuriuos padaro užsienio laivai už bylą iškėlusios valstybės teritorinės jūros ribų, jos nagrinėjimą sustabdo, jei valstybė, su kurios vėliava plaukioja laivas, iškelia bylą dėl pateikto kaltinimo per šešis mėnesius nuo pirminės bylos iškėlimo, išskyrus atvejus, kai byla susijusi su didelio masto žala, padaryta pakrantės valstybei, arba jei minėta valstybė, su kurios vėliava plaukioja laivas, pakartotinai nevykdo savo pareigos veiksmingai įgyvendinti taikytinas tarptautines normas ir standartus pažeidimus padariusiems jos laivams. Valstybė, su kurios vėliava plaukioja laivas, paprašiusi sustabdyti bylos nagrinėjimą pagal šį straipsnį, laiku pateikia pirminį bylos nagrinėjimą pradėjusiai valstybei visą bylos medžiagą ir bylos protokolus. Kai valstybės, su kurios vėliava plaukioja laivas, pradėtas bylos nagrinėjimas baigiamas, minėta sustabdyta byla nutraukiama. Apmokėjus visas su tokios bylos nagrinėjimu susijusias išlaidas, minėta pakrantės valstybė grąžina su sustabdytos bylos nagrinėjimu susijusius užstatus ar kitas atitinkamas finansines užtikrinimo priemones.

2. Byla dėl nuobaudų skyrimo užsienio laivams nekeliamą, jei po pažeidimo padarymo dienos praėjo treji metai, taip pat jokia valstybė, laikantis šio straipsnio 1 dalies nuostatų, nekelia bylos, jei bylą jau iškėlė kita valstybė.

3. Šio straipsnio nuostatos neatima vėliavos valstybės teisės imtis bet kokių priemonių, taip pat ir iškelti bylas dėl nuobaudų skyrimo pagal tos valstybės įstatymus, nepaisant kitų valstybių anksčiau iškeltų bylų.

229 straipsnis

Civilinės bylos iškėlimas

Jokios šios konvencijos nuostatos neturi įtakos teisei iškelti civilinę bylą dėl bet kokių reikalavimų atlyginti nuostolius ar žalą, atsiradusius dėl jūros aplinkos teršimo.

230 straipsnis

Piniginės baudos ir pripažintų kaltinamojo teisių laikymasis

1. Už nacionalinių įstatymų ir kitų teisės aktų arba tarptautinių normų ir standartų, skirtų išvengti, sumažinti ir kontroliuoti jūros aplinkos teršimą, pažeidimus, kuriuos už teritorinės jūros ribų padaro užsienio laivai, gali būti skiriamos tik piniginės baudos.

2. Už nacionalinių įstatymų ir kitų teisės aktų arba tarptautinių normų ir standartų, skirtų išvengti, sumažinti ir kontroliuoti jūros aplinkos teršimą, pažeidimus, kuriuos teritorinėje jūroje padaro užsienio laivai, išskyrus atvejus, kai įvykdomas tyčinis ar ypatin-gai sunkus teritorinės jūros teršimas, gali būti skiriamos tik piniginės baudos.

3. Nagrinėjant bylą dėl tokių užsienio laivų padarytų pažeidimų, kurioje gali būti paskirta bauda, turi būti laikomasi pripažintų kaltinamojo teisių.

231 straipsnis

Valstybės, su kurios vėliava plaukioja laivas, ir kitų suinteresuotų valstybių informavimas

Valstybės nedelsdamos praneša valstybei, su kurios vėliava plaukioja laivas, ir kitoms suinteresuotoms valstybėms apie bet kokias priemones, kurios taikytos pagal 6 skyrių užsienio laivams, ir pateikia valstybei, su kurios vėliava plaukioja laivas, visas oficialias ataskaitas dėl tokių priemonių taikymo. Tačiau teritorinėje jūroje padarytų pažeidimų atveju šis pakrantės valstybių išipareigojimas apima tik priemones, kurios taikomos nagrinėjant bylą. Diplomatiniai agentai ar konsuliniai pareigūnai, o kai įmanoma ir valstybės, su kurios vėliava plaukioja laivas, jūros valdžios institucijos, nedelsiant informuojami apie priemones, taikomas užsienio laivams pagal 6 skyrių.

232 straipsnis

Valstybės atsakomybė už vykdymo priemones

Valstybės atsako už žalą ar nuostolius, atsiradusius dėl jų pagal 6 skyrių taikomų priemonių, jei tokios priemonės yra neteisėtos

arba viršija tas priemonės, kurių pagrįstai reikėtų pagal turimą informaciją. Valstybės užtikrina galimybę kreiptis į jų teismus dėl tokios žalos ar nuostolių atlyginimo.

233 straipsnis

Garantijos, susijusios su tarptautinei laivybai naudojamais sąsiauriais

5, 6 ar 7 skyriaus nuostatos nepakeičia tarptautinei laivybai naudojamų sąsiaurių teisinio režimo. Tačiau jei užsienio laivas, išskyrus 10 skyriuje nurodytus laivus, pažeidžia 42 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose nurodytus įstatymus ir kitus teisės aktus, tuo padarydamas didelio masto žalą ar sukeldamas grėsmę, kad tokia žala bus padaryta jūros aplinkai sąsiauryje, šių sąsiaurių pakrantės valstybės gali imtis atitinkamų priemonių, kartu laikydamosi *mutatis mutandis* šio skyriaus nuostatų.

8 SKYRIUS

LEDU PADENGTI RAJONAI

234 straipsnis

Ledu padengti rajonai

Pakrantės valstybės turi teisę priimti ir taikyti nediskriminuojančius įstatymus ir kitus teisės aktus, skirtus išvengti, sumažinti ir kontroliuoti jūros teršimą iš laivų ledu padengtuose rajonuose, esančiuose išskirtinių ekonominių zonų ribose, kur labai atšiaurios klimato sąlygos ir ledo danga tokiuose rajonuose beveik išties metus sudaro kliūtis ar ypatingą pavojų navigacijai, o tokios jūros aplinkos teršimas padarytų didelio masto žalą ekologiniam balansui ar nepataisomai jį pažeistų. Tokie įstatymai ir kiti teisės aktai deramai atsižvelgia į laivybos reikalavimus bei poreikį apsaugoti ir išsaugoti jūros aplinką remiantis patikimiausiomis mokslo žiniomis.

9 SKYRIUS

ATSAKOMYBĖ

235 straipsnis

Atsakomybė

1. Valstybės atsako už tarptautinių įsipareigojimų dėl jūros aplinkos apsaugos ir išsaugojimo vykdymą. Jos atsako pagal tarptautinę teisę.

2. Valstybės užtikrina, kad pagal jų teisinės sistemos būtų galimybė kreiptis dėl greitos ir adekvačios kompensacijos ar kitokio atlygimo dėl jų jurisdikcijai priklausančių fizinių ar juridinių asmenų teršimo jūros aplinkai padarytos žalos.

3. Siekiant užtikrinti greitą ir adekvatų kompensavimą dėl visos jūros aplinkai padarytos žalos, valstybės bendradarbiauja įgyvendindamos galiojančias tarptautinės teisės normas ir toliau plėtodamos tarptautinę teisę, reglamentuojančią atsakomybę, taip pat klausimais, susijusiais su žalos įvertinimu ir atlyginimu, bei kilusių ginčų sprendimu, o prireikus nustatant adekvataus žalos atlyginimo kriterijus ir procedūras, tokias kaip privalomasis draudimas ar kompensavimo fondai.

10 SKYRIUS

SUVERENUS IMUNITETAS

236 straipsnis

Suverenus imunitetas

Šios konvencijos nuostatos dėl jūros aplinkos apsaugos ir išsaugojimo netaikomos jokiems karo laivams, karo pagalbiniais laivams, kitiems laivams ar orlaiviams, kurie priklauso valstybei ar yra jos naudojami, ir kurie tuo metu yra naudojami tik valstybės nekomerciniais tikslais. Tačiau kiekviena valstybė, nemažindama tokių laivų ir orlaivių panaudojimo ar panaudojimo galimybių, imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad laivai ar orlaiviai, kiek tai praktiškai įmanoma ir tikslinga, laikysis šios konvencijos reikalavimų.

11 SKYRIUS

ĮSIPAREIGOJIMAI PAGAL KITAS KONVENCIJAS DĖL JŪROS APLINKOS APSAUGOS IR IŠSAUGOJIMO

237 straipsnis

Įsipareigojimai pagal kitas konvencijas dėl jūros aplinkos apsaugos ir išsaugojimo

1. Šios XII dalies nuostatos nepažeidžia konkrečių valstybių įsipareigojimų, prisiimtų pagal specialiąsias anksčiau sudarytas

konvencijas ir susitarimus dėl jūros aplinkos apsaugos ir išsaugojimo bei pagal susitarimus, kurie gali būti sudaryti plėtojant bendrus šioje konvencijoje išdėstytus principus.

2. Konkretūs valstybių įsipareigojimai, priimti pagal specialiąsias konvencijas dėl jūros aplinkos apsaugos ir išsaugojimo, vykdomi atsižvelgiant į šios konvencijos bendrus principus ir tikslus.

XIII DALIS

MOKSLINIAI JŪROS TYRINĖJIMAI

1 SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

238 STRAIPSNIS

Teisė vykdyti mokslinius jūros tyrinėjimus

Visos valstybės, nesvarbu, kokia jų geografinė padėtis, taip pat kompetentingos tarptautinės organizacijos turi teisę vykdyti mokslinius jūros tyrinėjimus atsižvelgdamos į kitų valstybių teises ir pareigas, numatytas šioje konvencijoje.

239 straipsnis

Mokslinių jūros tyrinėjimų skatinimas

Valstybės ir kompetentingos tarptautinės organizacijos skatina ir remia mokslinių jūros tyrinėjimų plėtoją ir vykdymą pagal šią konvenciją.

240 straipsnis

Mokslinių jūros tyrinėjimų vykdymo bendrieji principai

Vykdam mokslinius jūros tyrinėjimus, vadovaujamosi šiais principais:

- a) moksliniai jūros tyrinėjimai vykdomi tik taikiais tikslais;
- b) moksliniai jūros tyrinėjimai vykdomi tinkamais moksliniais metodais ir priemonėmis, suderintais su šios konvencijos nuostatomis;
- c) moksliniai jūros tyrinėjimai negali nepateisinamai trukdyti kitokio teisėto jūros naudojimo, suderinamo su šios konvencijos nuostatomis; taip pat į tokius tyrinėjimus turi būti deramai atsižvelgiama tokio jūros naudojimo metu;

- d) moksliniai jūros tyrinėjimai vykdomi pagal visus atitinkamus teisės aktus, priimtus pagal šią konvenciją, įskaitant teisės aktus dėl jūros aplinkos apsaugos ir išsaugojimo.

241 straipsnis

Mokslinių jūros tyrinėjimų kaip teisinio pagrindo pretenzijoms nepripažinimas

Moksliniai jūros tyrinėjimai nesukuria teisinio pagrindo pretenzijoms į jokią jūros aplinkos dalį ar jos išteklius.

2 SKYRIUS

TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS

242 straipsnis

Tarptautinio bendradarbiavimo skatinimas

1. Valstybės ir kompetentingos tarptautinės organizacijos, vadovaudamosi pagarbos valstybių suverenitetui ir jurisdikcijai principu bei abipusės naudos pagrindu, skatina tarptautinį bendradarbiavimą mokslinių jūros tyrinėjimų taikiais tikslais srityje.

2. Šiame kontekste, nepažeisdama valstybių teisių ir pareigų, suteiktų šia konvencija, valstybė, taikydama šios XIII dalies nuostatas, prireikus suteikia kitoms valstybėms pakankamai galimybių gauti iš jos arba bendradarbiaujant su ja informaciją, kuri būtina siekiant išvengti žmonių sveikatai ir saugumui bei jūros aplinkai daromos žalos ar ją kontroliuoti.

243 straipsnis

Palankių sąlygų sudarymas

Valstybės ir kompetentingos tarptautinės organizacijos bendradarbiauja sudarydamos dvišalius ar daugiašalius susitarimus,

siekdamos sukurti palankias sąlygas moksliniams jūros tyrinėjimams jūros aplinkoje ir suvienyti mokslininkų pastangas tirti jūros aplinkoje susidarančių reiškinių esmę ir procesus bei jų tarpusavio sąveiką.

244 straipsnis

Informacijos ir duomenų skelbimas bei sklaidimas

1. Valstybės ir kompetentingos tarptautinės organizacijos, remdamosi šia konvencija, tinkamais kanalais skelbia ir sklaidžia informaciją apie siūlomas stambaus masto programas ir jų tikslus, taip pat mokslinių jūros tyrinėjimų metu gautus duomenis.

2. Šiuo tikslu valstybės pavieniui ir bendradarbiaudamos su kitomis valstybėmis bei kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis aktyviai skatina keitimąsi moksliniais duomenimis ir informacija bei mokslinių jūros tyrinėjimų metu gautų duomenų perdavimą, ypač besivystančioms valstybėms, taip pat stiprina besivystančių valstybių gebėjimą savarankiškai vykdyti mokslinius jūros tyrinėjimus, *inter alia*, per programas padėdamos mokyti ir rengti jų techninius ir mokslinius specialistus.

3 SKYRIUS

MOKSLINIŲ JŪROS TYRINĖJIMŲ VYKDYMAS IR SKATINIMAS

245 straipsnis

Moksliniai jūros tyrinėjimai teritorinėje jūroje

Igyvendindamos savo suverenitetą, pakrantės valstybės turi išimtinę teisę savo teritorinėje jūroje reglamentuoti mokslinius jūros tyrinėjimus, duoti jiems leidimą ir juos vykdyti. Moksliniai jūros tyrinėjimai teritorinėje jūroje vykdomi tiksliai gavus aiškų tos pakrantės valstybės sutikimą ir jos nustatytais sąlygomis.

246 straipsnis

Moksliniai jūros tyrinėjimai išskirtinėje ekonominėje zonoje ir kontinentiniame šelfe

1. Igyvendindamos savo jurisdikciją, pakrantės valstybės turi teisę savo išskirtinėje ekonominėje zonoje ir kontinentiniame šelfe reglamentuoti mokslinius jūros tyrinėjimus, duoti jiems leidimą ir juos vykdyti vadovaudamosi atitinkamomis šios konvencijos nuostatomis.

2. Moksliniai jūros tyrinėjimai išskirtinėje ekonominėje zonoje ir kontinentiniame šelfe vykdomi gavus pakrantės valstybės sutikimą.

3. Pakrantės valstybės įprastomis aplinkybėmis duoda sutikimą kitoms valstybėms arba kompetentingoms tarptautinėms organizacijoms vykdyti jų ekonominėje zonoje arba kontinentiniame šelfe mokslinių jūros tyrinėjimų projektus, atliekamus pagal šią konvenciją išskirtinai taikiems tikslams ir siekiant visos žmonijos labui padidinti mokslo žinias apie jūros aplinką. Tuo tikslu pakrantės valstybės nustato taisykles ir tvarką, užtikrinančias, kad sutikimas nebus vilkinamas arba kad nebus nepagrįstai atsisakyta jį išduoti.

4. Šio straipsnio 3 dalyje nurodytos įprastos aplinkybės gali būti net ir tuo atveju, kai pakrantės valstybė ir tyrinėjimus vykdanči valstybė nėra užmezgusios tarpusavio diplomatinių santykių.

5. Pakrantės valstybės gali savo nuožiūra neduoti kitoms valstybėms arba kompetentingoms tarptautinėms organizacijoms sutikimo įgyvendinti mokslinių jūros tyrinėjimų projektų joms priklausančioje ekonominėje zonoje arba kontinentiniame šelfe tuo atveju, jei projektas:

- a) turi tiesioginės svarbos tiriant ir eksploatuojant tiek gyvuosius, tiek negyvuosius gamtos turtais;
- b) apima kontinentinio šelfo grėžimą, sprogstamųjų medžiagų panaudojimą arba kenksmingų medžiagų išmetimą į jūros aplinką;
- c) apima 60 ir 80 straipsniuose nurodytų dirbtinių salų, įrenginių ir statinių statybą, eksploatavimą bei naudojimą ir
- d) jei pagal 248 straipsnį yra pateikta netiksli informacija apie projekto pobūdį ir tikslus arba jei tyrinėjimus atliekanti valstybė ar kompetentinga tarptautinė organizacija turi dar neįvykdytų įsipareigojimų pakrantės valstybei dėl ankstesnio tyrinėjimų projekto.

6. Nepaisant šio straipsnio 5 dalies nuostatų, pakrantės valstybės negali vadovaudamosi šio straipsnio 5 dalies a punktu savo nuožiūra neduoti sutikimo vykdyti mokslinių jūros tyrinėjimų projektus, kuriuos rengiamasi įgyvendinti pagal šios XIII dalies

nuostatas kontinentiniame šelfe už 200 jūrmylių nuo bazinių linijų, nuo kurių yra matuojamas teritorinės jūros plotis, ribos, už tų specifinių rajonų, kuriuos pakrantės valstybės gali bet kuriuo metu oficialiai paskelbti rajonais, kuriuose yra arba po konkretaus pagrįsto laiko bus eksploatuojama arba atliekami išsamūs tyrinėjimai, ribų. Pakrantės valstybės turi gerokai iš anksto pranešti apie tokių rajonų nustatymą, taip pat apie bet kokius pasikeitimus juose, tačiau neprivalo pateikti duomenų apie ten vykdomus darbus.

7. Šio straipsnio 6 dalies nuostatos nepažeidžia pakrantės valstybės teisių, nurodytų 77 straipsnyje, į kontinentinį šelfą.

8. Šiame straipsnyje nurodyti moksliniai jūros tyrinėjimai negali nepateisinamai trukdyti veiklai, kurią atlieka pakrantės valstybė įgyvendindama savo suverenias teises ir jurisdikciją, nustatytą šioje konvencijoje.

247 straipsnis

Mokslinių jūros tyrinėjimų projektai, kuriuos vykdo arba remia tarptautinės organizacijos

Laikoma, kad pakrantės valstybė, kuri yra tarptautinės organizacijos narė arba yra su tarptautine organizacija sudariusi dvišalę sutartį ir kurios išskirtinėje ekonominėje zonoje arba kontinentiniame šelfe ta organizacija nori įgyvendinti arba remti mokslinių jūros tyrinėjimų projektą, davė sutikimą projektą įgyvendinti sutartomis sąlygomis, jei ta valstybė patvirtino detalų projektą tuo metu, kai organizacija priėmė sprendimą įgyvendinti projektą, arba jei valstybė pareiškė pageidavimą dalyvauti įgyvendinant projektą ir nepareikšė jokių prieštaravimų per keturis mėnesius nuo tos dienos, kai tarptautinė organizacija pranešė pakrantės valstybei apie projektą.

248 straipsnis

Pareiga teikti informaciją pakrantės valstybei

Valstybės ir kompetentingos tarptautinės organizacijos, kurios ketina vykdyti mokslinius jūros tyrinėjimus pakrantės valstybės išskirtinėje ekonominėje zonoje arba kontinentiniame šelfe, ne mažiau kaip prieš šešis mėnesius iki numatytos mokslinių jūros tyrinėjimų projekto pradžios turi tokiai valstybei pateikti išsamią informaciją apie:

- a) projekto pobūdį ir tikslus;
- b) metodus ir priemones, kuriuos ketina naudoti, taip pat laivų pavadinimus, talpą, tipus ir klases bei mokslinės įrangos aprašymą;
- c) tikslus geografinius rajonus, kuriuose bus įgyvendinamas projektas;

- d) numatytas tyrinėjimų laivų pirmojo pasirodymo ir galutinio išvykimo datas arba atitinkamai įrengimų sumontavimo bei išvežimo laiką;
- e) remiančios institucijos pavadinimą, jos vadovą bei darbuotoją, atsakingą už projektą;
- f) mastą, kuriuo projekte galėtų dalyvauti arba būti atstovaujama pakrantės valstybė.

249 straipsnis

Pareiga laikytis nustatytų sąlygų

1. Valstybės ir kompetentingos tarptautinės organizacijos, vykdydamos mokslinius jūros tyrinėjimus pakrantės valstybės išskirtinėje ekonominėje zonoje arba kontinentiniame šelfe, turi laikytis šių sąlygų:

- a) užtikrinti pakrantės valstybės teisę, jai pageidaujant, dalyvauti arba būti atstovaujama mokslinių jūros tyrinėjimų projekte, ypač, jei tai praktiškai įmanoma, tyrinėjimų laivuose arba mokslinių tyrinėjimų įrengimuose, nemokant atlyginimo pakrantės valstybės mokslininkams bei neįsipareigojant prisidėti padengiant projekto išlaidas;
- b) kai tik įmanoma, pakrantės valstybės prašymu jai pateikti pirmines ataskaitas bei galutinius rezultatus ir išvadas baigus tyrinėjimus;
- c) įsipareigoti sudaryti pakrantės valstybės prašymu sąlygas jai gauti visus duomenis ir pavyzdžius, gautus mokslinių jūros tyrinėjimų projekto vykdymo metu, taip pat jai pateikti duomenis, kurie gali būti kopijuojami, ir paimtus pavyzdžius, kurie gali būti padalyti be žalos jų mokslinei vertei;
- d) jei yra prašymas, pakrantės valstybei pateikti duomenų, pavyzdžių bei tyrinėjimų rezultatų įvertinimą arba padėti jai pačiai juos įvertinti ar išaiškinti;
- e) pagal šios straipsnio 2 dalį užtikrinti, kad, kai tik įmanoma, su tyrinėjimų rezultatais būtų suteikta galimybė susipažinti tarptautiniu mastu, tinkamais nacionaliniais arba tarptautiniais kanalais;
- f) nedelsiant informuoti pakrantės valstybę apie esminius pasikeitimus tyrinėjimų programoje;
- g) jei nėra susitarta kitaip, baigus tyrinėjimus išvežti mokslinių tyrinėjimų įrangą bei priemones.

2. Šis straipsnis nepažeidžia sąlygų, nustatytų pakrantės valstybės įstatymais ir kitais teisės aktais, kuriais įgyvendinama tos valstybės

teisė savo nuožiūra išduoti sutikimą pagal 246 straipsnio 5 dalį arba jo neduoti, įskaitant teisę reikalauti, kad būtų išankstinis sutikimas, jei norima tarptautinei bendrijai pateikti projekto tyrinėjimo rezultatus, kurie turi tiesioginės svarbos gamtos turtų tyrinėjimui ir eksploatavimui.

250 straipsnis

Informacija apie mokslinių jūros tyrinėjimų projektus

Jei nėra susitarta kitaip, apie mokslinių jūros tyrinėjimų projektus pranešama atitinkamais oficialiais kanalais.

251 straipsnis

Bendri kriterijai ir gairės

Valstybės per kompetentingas tarptautines organizacijas stengiasi skatinti, kad būtų nustatyti bendri kriterijai ir gairės, kurie padėtų valstybėms nustatyti mokslinių jūros tyrinėjimų pobūdį ir pasekmes.

252 straipsnis

Numanomas sutikimas

Valstybės arba kompetentingos tarptautinės organizacijos gali imti vykdyti mokslinių jūros tyrinėjimų projektą praėjus šešiams mėnesiams nuo tos dienos, kai pakrantės valstybei buvo pateikta reikiama informacija pagal 248 straipsnį, jei per keturis mėnesius nuo tos informacijos gavimo dienos pakrantės valstybė nepranešė tyrinėjimus atliekančiai valstybei arba organizacijai, kad:

- a) ji atsisakė duoti sutikimą vadovaudamasi 246 straipsniu arba
- b) informacija apie projekto pobūdį ir tikslus, kurią pateikė valstybė arba kompetentinga tarptautinė organizacija, neatitinka akivaizdžių faktų;
- c) jai reikia papildomos informacijos, susijusios su 248 ir 249 straipsniuose nurodytomis sąlygomis ir informacija;
- d) pagal 249 straipsnyje nustatytas sąlygas yra neišvykdytų išpaieigojimų, susijusių su ankstesniu mokslinių jūros tyrinėjimų projektu, kurį vykdė ta valstybė arba organizacija.

253 straipsnis

Mokslinių jūros tyrinėjimų sustabdymas arba nutraukimas

1. Pakrantės valstybė turi teisę reikalauti, kad būtų sustabdyti bet kokie moksliniai jūros tyrinėjimai jos išskirtinėje ekonominėje zonoje arba kontinentiniame šelfe, jei:

- a) tyrinėjimai vykdomi prieštaraujant pagal 248 straipsnį pateiktai informacijai, kuria remiantis pakrantės valstybė davė savo sutikimą, arba
- b) valstybė arba kompetentinga tarptautinė organizacija, atlikdamos tyrinėjimo darbus, nesilaiko 249 straipsnio nuostatų dėl pakrantės valstybės teisių, susijusių su mokslinių jūros tyrinėjimų projektu.

2. Pakrantės valstybė turi teisę reikalauti, kad būtų nutraukti bet kokie moksliniai jūros tyrinėjimai tuo atveju, jei nesilaikoma 248 straipsnio nuostatų ir dėl to atsiranda esminiai pasikeitimai tyrinėjimo projekte ar tyrinėjimų veikloje.

3. Pakrantės valstybė taip pat gali reikalauti, kad būtų nutraukti moksliniai jūros tyrinėjimai, jei kuri nors šio straipsnio 1 dalyje nurodyta situacija nebuvo ištaisyta per pagrįstą laikotarpį.

4. Gavusios pakrantės valstybės pranešimą apie jos sprendimą sustabdyti ar nutraukti mokslinius jūros tyrinėjimus, valstybės arba kompetentingos tarptautinės organizacijos, turėjusios teisę vykdyti mokslinius jūrų tyrinėjimus, nutraukia pranešime nurodytą veiklą.

5. Pagal šio straipsnio 1 dalį paskelbtas pakrantės valstybės nurodymas sustabdyti veiklą atšaukiamas ir moksliniai jūros tyrinėjimai atnaujinami, kai tyrinėjimus atliekanti valstybė arba kompetentinga tarptautinė organizacija įvykdo 248 ir 249 straipsniuose nurodytas sąlygas.

254 straipsnis

Kaimyninių valstybių, kurios neturi priėjimo prie jūros ir kurių nepalanki geografinė padėtis, teisės

1. Valstybės ir kompetentingos tarptautinės organizacijos, pagal 246 straipsnio 3 dalį pateikusias pakrantės valstybei projektą dėl mokslinių jūros tyrinėjimų vykdymo, praneša apie pasiūlytą tyrinėjimo projektą kaimyninėms valstybėms, kurios neturi priėjimo prie jūros ir kurių nepalanki geografinė padėtis, bei pakrantės valstybei.

2. Kai suinteresuota pakrantės valstybė pagal 246 straipsnį bei atitinkamas šios konvencijos nuostatas pareiškia, jog sutinka vykdyti pasiūlytą mokslinių jūros tyrinėjimų projektą, valstybės ar kompetentingos tarptautinės organizacijos, vykdančios šį projektą, kaimyninių valstybių, kurios neturi priėjimo prie jūros ir kurių nepalanki geografinė padėtis, prašymu pateikia 248 straipsnyje ir 249 straipsnio 1 dalies f punkte nurodytą informaciją.

3. Minėtų kaimyninių valstybių, kurios neturi priėjimo prie jūros ir kurių nepalanki geografinė padėtis, pageidavimu ir esant galimybei bei pakrantės valstybės sutikimu gali dalyvauti pasiūlytame mokslinių jūros tyrinėjimų projekte, paskirdamos savo kvalifikuotus ekspertus pagal suinteresuotos pakrantės valstybės ir valstybės arba kompetentingos tarptautinės organizacijos, vykdančios mokslinius jūros tyrinėjimus, suderintas projekto sąlygas laikantis šios konvencijos nuostatų.

4. Minėtų kaimyninių valstybių, kurios neturi priėjimo prie jūros ir kurių nepalanki geografinė padėtis, prašymu šio straipsnio 1 dalyje nurodytos valstybės ir kompetentingos tarptautinės organizacijos suteikia joms informaciją ir pagalbą, nurodytą 249 straipsnio 1 dalies d punkte, pagal 249 straipsnio 2 dalies sąlygas.

255 straipsnis

Priemonės, palengvinančios mokslinius jūros tyrinėjimus ir padedančios tyrinėjimų laivams

Valstybės turi siekti, kad būtų priimtos pagrįstos normos, taisyklės ir procedūros, kad būtų skatinami ir palengvinami moksliniai jūros tyrinėjimai, vykdomi pagal šią konvenciją už jų teritorinės jūros ribų ir, esant galimybėms, pagal jų įstatymus bei kitus teisės aktus palengvinamos galimybės naudotis jų uostais bei skatinama teikti pagalbą mokslinių jūros tyrinėjimų laivams, kurie laikosi atitinkamų šios XIII dalies nuostatų.

256 straipsnis

Moksliniai jūros tyrinėjimai rajone

Visos valstybės, nesvarbu, kokia jų geografinė padėtis, ir kompetentingos tarptautinės organizacijos turi teisę vykdyti mokslinius jūros tyrinėjimus rajone vadovaudamosi XI dalies nuostatomis.

257 straipsnis

Moksliniai jūros tyrinėjimai vandens plote už išskirtinės ekonominės zonos ribų

Visos valstybės, nesvarbu, kokia jų geografinė padėtis, ir kompetentingos tarptautinės organizacijos turi teisę vykdyti mokslinius jūros tyrinėjimus vandens plote už išskirtinės ekonominės zonos ribų vadovaudamosi šia konvencija.

4 SKYRIUS

MOKSLINIŲ TYRINĖJIMŲ ĮRENGINIAI ARBA ĮRENGIMAI JŪROS APLINKOJE

258 straipsnis

Įrengimas ir naudojimas

Bet kokio tipo mokslinių tyrinėjimų įrenginiai ar įrengimai įrengiami ir naudojami bet kuriame jūros aplinkos rajone laikantis tų pačių sąlygų, kurios yra nustatytos šioje konvencijoje dėl mokslinių jūros tyrinėjimų vykdymo tokiaime rajone.

259 straipsnis

Teisinis statusas

Šiame skyriuje nurodyti įrenginiai ar įrengimai neturi salos statuso. Jie neturi jokios savo teritorinės jūros ir jos buvimas nedaro įtakos teritorinės jūros, išskirtinės ekonominės zonos ar kontinentinio šelfo delimitavimui.

260 straipsnis

Saugumo zonos

Vadovaujantis atitinkamomis šios konvencijos nuostatomis, aplink mokslinių tyrinėjimų įrenginius gali būti sukurtos pagrįsto ploto saugumo zonos, neviršijančios 500 metrų atstumo. Valstybės turi užtikrinti, kad jų laivai laikytųsi tokių saugumo zonų.

261 straipsnis

Pareiga nesudaryti kliūčių jūros keliams

Bet kokio tipo mokslinių tyrinėjimų įrenginių ar įrengimų statyba ir naudojimas neturi sudaryti kliūčių nustatytiems tarptautiniams jūrų keliams.

262 straipsnis

Atpažinimo ženklai bei įspėjamieji signalai

Įrenginiai bei įrengimai, nurodyti šiame skyriuje, pažymimi atpažinimo ženklais, rodančiais valstybę, kurioje jie yra registruoti, arba tarptautinę organizaciją, kuriai jie priklauso, ir turi turėti

i adekvačius tarptautiniu mastu pripažintus įspėjamuosius signalus, kad būtų užtikrintas saugumas jūroje ir oro navigacijos saugumas pagal kompetentingų tarptautinių organizacijų nustatytas normas ir standartus.

5 SKYRIUS

ATSAKOMYBĖ

263 straipsnis

Atsakomybė

1. Valstybės ir kompetentingos tarptautinės organizacijos turi užtikrinti, kad jų pačių arba jų vardu atliekami moksliniai jūros tyrinėjimai būtų vykdomi laikantis šios konvencijos.

2. Valstybės ir kompetentingos tarptautinės organizacijos atsako už priemones, kurias jos taikė pažeisdamos šią konvenciją kitoms mokslinius jūros tyrinėjimus atliekančioms valstybėms, jų fiziniais ar juridiniams asmenims arba kompetentingoms tarptautinėms organizacijoms, ir privalo atlyginti žalą, atsiradusią dėl tokių priemonių taikymo.

3. Pagal 235 straipsnį valstybės ir kompetentingos tarptautinės organizacijos atsako už teršalų, atsiradusių dėl jų pačių arba jų vardu vykdomų mokslinių jūros tyrinėjimų, padarytą žalą jūros aplinkai.

6 SKYRIUS

GINČŲ SPRENDIMAS IR LAIKINOSIOS PRIEMONĖS

264 straipsnis

Ginčų sprendimas

Ginčai, kylantys dėl šios konvencijos nuostatų aiškinimo ar taikymo moksliniams jūros tyrinėjimams, sprendžiami pagal XV dalies 2 ir 3 skyrius.

265 straipsnis

Laikinosios priemonės

Ginčo sprendimo pagal XV dalies 2 ir 3 skyrius metu valstybei arba kompetentingai tarptautinei organizacijai, įgaliotai vykdyti mokslinių jūros tyrinėjimų projektą, draudžiama vykdyti tyrinėjimus neturint aiškaus suinteresuotos pakrantės valstybės sutikimo.

XIV DALIS

JŪRŲ TECHNOLOGIJOS PLĖTOJIMAS IR PERDAVIMAS

1 SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

266 straipsnis

Jūrų technologijos plėtojimo ir perdavimo skatinimas

1. Valstybės tiesiogiai arba per kompetentingas tarptautines organizacijas pagal galimybes bendradarbiauja tam, kad būtų aktyviai skatinamas jūrų mokslo ir jūrų technologijos plėtojimas ir perdavimas teisingomis ir pagrįstomis sąlygomis.

2. Valstybės skatina jūrų mokslo ir technologijos pajėgumų plėtrą tose valstybėse, kurioms reikia ir kurios prašo techninės pagalbos šioje srityje, ypač besivystančiose valstybėse, taip pat valstybėse, kurios neturi priėjimo prie jūros ir kurių nepalanki geografinė

padėtis, kiek tai susiję su jūros išteklių tyrinėjimu, eksploatavimu, išsaugojimu ir valdymu, jūros aplinkos apsauga bei išsaugojimu, moksliniais jūros tyrinėjimais ir kita veikla jūros aplinkoje, neprieštaraujančia šiai konvencijai, siekiant paspartinti besivystančių valstybių socialinę ir ekonominę plėtrą.

3. Valstybės siekia sukurti palankias ekonomines bei teises sąlygas perduoti jūrų technologiją lygiateisiškumo pagrindu visų suinteresuotų šalių naudai.

267 straipsnis

Teisėtų interesų apsauga

Skatindamos bendradarbiavimą pagal 266 straipsnį, valstybės deramai atsižvelgia į visus teisėtus interesus, *inter alia*, į jūrų technologijos savininkų, tiekėjų bei gavėjų teises ir pareigas.

268 straipsnis

Pagrindiniai tikslai

Valstybės tiesiogiai arba per kompetentingas tarptautines organizacijas skatina:

- a) jūrų technologijos žinių įgijimą, įvertinimą ir platinimą bei palengvina tos informacijos ir duomenų gavimą;
- b) atitinkamos jūrų technologijos plėtojimą;
- c) reikalingos technologijos infrastruktūros plėtojimą, kad būtų palengvintas jūrų technologijos perdavimas;
- d) žmogiškųjų išteklių plėtrą, vykdant besivystančių valstybių, ypač mažiausiai išsivysčiusių valstybių, piliečių profesinį mokymą ir švietimą;
- e) tarptautinį bendradarbiavimą visais lygmenimis, ypač regioniniu, subregioniniu ir dvišaliu.

269 straipsnis

Priemonės pagrindiniams tikslams pasiekti

Valstybės, kad pasiektų 268 straipsnyje nurodytus tikslus, tiesiogiai arba per kompetentingas tarptautines organizacijas siekia, *inter alia*:

- a) sudaryti techninio bendradarbiavimo programas, užtikrinančias efektyvų visų rūšių jūrų technologijos perdavimą valstybėms, kurioms reikia ir kurios prašo techninės pagalbos šioje srityje, ypač besivystančioms valstybėms, kurios neturi priėjimo prie jūros ir kurių nepalanki geografinė padėtis, bei kitoms besivystančioms valstybėms, kurios nepajėgia sukurti arba išplėtoti savo pačių jūrų mokslo bei jūrų išteklių tyrinėjimo ir eksploatavimo technologinių pajėgumų, arba negali plėtoti tokios technologijos infrastruktūros;
- b) sukurti palankias sąlygas sudaryti susitarimus, komercines sutartis ir panašias priemones teisingomis bei pagrįstomis sąlygomis;
- c) rengti konferencijas, seminarus ir simpoziumus mokslo ir technologijų temomis, ypač jūrų technologijos perdavimo politikos ir metodų klausimais;
- d) skatinti pasikeitimą mokslininkais, technologijos bei kitų sričių specialistais;
- e) vykdyti projektus ir skatinti bendras įmones ir kitas dvišalio bei daugiašalio bendradarbiavimo formas.

2 SKYRIUS

TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS

270 straipsnis

Tarptautinio bendradarbiavimo formos

Tarptautinis bendradarbiavimas jūrų technologijos plėtojimo ir perdavimo srityje vykdomas, kai tai galima ir tinkama, per egzistuojančias dvišales, regionines arba daugiašales programas, taip pat per išplėstas bei naujas programas tam, kad palengvintų mokslinius jūrų tyrinėjimus, jūrų technologijos perdavimą, ypač naujose srityse, ir užtikrintų tinkamą vandenyno tyrinėjimų ir plėtos tarptautinį finansavimą.

271 straipsnis

Gairės, kriterijai ir standartai

Valstybės tiesiogiai arba per kompetentingas tarptautines organizacijas skatina visuotinai pripažintų gairių, kriterijų ir standartų dėl jūrų technologijos perdavimo dvišaliu pagrindu arba tarptautinėse organizacijose ir kituose forumuose sukūrimą, didelį dėmesį skirdamos besivystančių valstybių interesams ir poreikiams.

272 straipsnis

Tarptautinių programų koordinavimas

Jūrų technologijos perdavimo srityje valstybės siekia užtikrinti, kad tarptautinės organizacijos koordinuotų savo veiklą, įskaitant bet kokiais regionines arba pasaulines programas, atsižvelgdamos į besivystančių valstybių, ypač tų, kurios neturi priėjimo prie jūros ir kurių nepalanki geografinė padėtis, interesus ir poreikius.

273 straipsnis

Bendradarbiavimas su tarptautinėmis organizacijomis ir Institucija

Valstybės aktyviai bendradarbiauja su kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis ir Institucija siekdamas užtikrinti ir palengvinti igūdžių ir jūrų technologijos, susijusios su veikla rajone, perdavimą besivystančioms valstybėms, jų nacionaliniams subjektams ir įmonei.

274 straipsnis

Institucijos tikslai

Atsižvelgdama į visus teisėtus interesus, *inter alia*, į technologijos savininkų, tiekėjų bei gavėjų teises ir pareigas, Institucija užtikrina, kad vykdamas veiklą rajone:

- a) remiantis teisingo geografinio paskirstymo principu besivystančių valstybių – tiek pakrantės valstybių, tiek neturinčių priėjimo prie jūros ar tų, kurių nepalanki geografinė padėtis, – piliečiai būtų įtraukiami, siekiant juos apmokyti, į Institucijos vadybos, mokslo ar techninio į personalo sudėtį per Institucijos vykdomus projektus;
- b) techninė atitinkamų įrengimų, mechanizmų, prietaisų ir procesų dokumentacija būtų prieinama visoms valstybėms, ypač besivystančioms, kurioms reikia ir kurios prašo techninės pagalbos šioje srityje;
- c) Institucija nustatytų normas, palengvinančias techninės pagalbos gavimą jūrų technologijos srityje valstybėms, ypač besivystančioms, kurioms jos reikia ir kurios jos prašo, o tų šalių piliečiams padėtų įgyti reikiamų įgūdžių ir žinių bei profesinį mokymą;
- d) valstybės, ypač besivystančios, kurioms reikia ir kurios prašo techninės pagalbos šioje srityje, gautų paramą reikalingiems įrengimams, procesams, priemonėms ir kitoms techninėms žinioms įgyti pasinaudodamos finansiniais mechanizmais, numatytais šioje konvencijoje.

3 SKYRIUS

NACIONALINIAI IR REGIONINIAI JŪROS MOKSLINIAI IR TECHNOLOGINIAI CENTRAI

275 straipsnis

Nacionalinių centrų kūrimas

1. Valstybės, tiesiogiai arba per kompetentingas tarptautines organizacijas bei Instituciją, skatina nacionalinių jūros mokslinių ir technologinių tyrimų centrų kūrimą, ypač besivystančiose valstybėse, ir esamų centrų stiprinimą tam, kad būtų skatinami ir

tobulinami moksliniai jūros tyrinėjimai besivystančiose pakrantės valstybėse ir kad būtų plečiamos jų nacionalinės galimybės naudoti ir išsaugoti jūros išteklius savo ekonominiais interesais.

2. Valstybės per kompetentingas tarptautines organizacijas ir Instituciją teikia tinkamą paramą, kad skatintų tokių nacionalinių centrų kūrimą bei stiprinimą, kad valstybėms, kurioms reikia ir kurios prašo pagalbos, būtų užtikrintos šiuolaikinės mokymo sąlygos ir būtini įrengimai, suteikti įgūdžiai bei žinios ir techninių ekspertų pagalba.

276 straipsnis

Regioninių centrų kūrimas

1. Valstybės, koordinuodamos veiksmus su kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis, Institucija ir nacionalinėmis jūrų mokslinių ir technologinių tyrimų institucijomis, skatina regioninių jūros mokslinių ir technologinių tyrimų centrų kūrimą, ypač besivystančiose valstybėse, kad būtų skatinami ir tobulinami moksliniai jūros tyrinėjimai besivystančiose valstybėse bei skatinamas jūrų technologijos perdavimas.

2. Visos regiono valstybės bendradarbiauja su regioniniais centrais, kad užtikrintų kuo veiksmingesnį savo tikslų įgyvendinimą.

277 straipsnis

Regionų centrų funkcijos

Regioniniai centrai, *inter alia*:

- a) rengia visų lygių tobulinimosi ir mokymo programas įvairiais jūros mokslinių ir technologinių tyrinėjimų aspektais, ypač jūros biologijos klausimais, įskaitant gyvųjų išteklių išsaugojimą ir valdymą, okeanografiją, hidrografiją, inžineriją, jūros dugno geologinius tyrinėjimus ir vandens gėlinimo technologijas;
- b) rengia vadybos studijas;
- c) rengia studijų programas, susijusias su jūros aplinkos apsauga ir išsaugojimu bei su teršimo išvengimu, sumažinimu ir kontrole;
- d) organizuoja regionines konferencijas, seminarus ir simpoziumus;
- e) gauna ir apdoroja jūros mokslinius ir technologinius duomenis bei informaciją;
- f) greitai platina jūros mokslinių ir technologinių tyrinėjimų rezultatus, skelbdami juos lengvai gaunamuose leidiniuose;

- g) viešai skelbia nacionalinę politiką, susijusią su jūros technologijos perdavimu, ir sistemingai vykdo lyginamąją tos politikos analizę;

4 SKYRIUS

TARPTAUTINIŲ ORGANIZACIJŲ BENDRADARBIAVIMAS

278 straipsnis

Tarptautinių organizacijų bendradarbiavimas

Kompetentingos tarptautinės organizacijos, minimos šioje XIV dalyje bei XIII dalyje, imasi visų reikiamų priemonių tiesiogiai ar glaudžiai bendradarbiauja, kad užtikrintų veiksmingą šioje XIV dalyje nustatytų savo funkcijų ir įsipareigojimų įgyvendinimą.

- h) renka ir sistemina informaciją apie technologijos rinkodarą bei su patentais susijusias komercines sutartis ir kitus susitarimus;
- i) vykdo techninį bendradarbiavimą su kitomis to regiono valstybėmis.

XV DALIS

GINČŲ SPRENDIMAS

1 SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

279 straipsnis

Pareiga spręsti ginčus taikiomis priemonėmis

Valstybės šalys visus tarpusavio ginčus dėl šios konvencijos aiškinimo ar taikymo sprendžia taikiomis priemonėmis, laikydamosi Jungtinių Tautų Chartijos 2 straipsnio 3 dalies nuostatų, ir tuo tikslu siekia sprendimo įstatų 33 straipsnio 1 dalyje nurodytomis priemonėmis.

280 straipsnis

Ginčų sprendimas bet kuriomis šalių pasirinktomis taikiomis priemonėmis

Jokia šios XV dalies nuostata nevaržo bet kurių valstybių šalių teisės bet kuriuo metu susitarti išspręsti tarpusavio ginčą dėl šios konvencijos aiškinimo ar taikymo jų pasirinktomis taikiomis priemonėmis.

281 straipsnis

Procedūra, kai šalims nepavyko išspręsti ginčo

1. Jei valstybės šalys, kurios yra ginčo dėl šios konvencijos aiškinimo ar taikymo šalys, susitarė spręsti ginčą taikiomis jų pačių pasirinktomis priemonėmis, šioje XV dalyje numatytos procedūros yra taikomos tik tuo atveju, jei joms nepavyko išspręsti ginčo

pasinaudojus tokiomis priemonėmis ir jei susitarimas tarp šalių nedraudžia tolesnio ginčo nagrinėjimo.

2. Jei šalys taip pat susitarė dėl terminų, šio straipsnio 1 dalis yra taikoma tik praėjus nurodytam terminui.

282 straipsnis

Įsipareigojimai, numatyti visuotiniuose, regioniniuose ir dvišaliuose susitarimuose

Jei valstybės šalys, kurios yra ginčo dėl šios konvencijos aiškinimo ar taikymo šalys, visuotiniuose, regioniniuose ar dvišaliuose susitarimuose arba kitokiu būdu susitarė, kad vienos ginčo šalies pageidavimu tas ginčas bus perduotas spręsti pagal procedūrą, kuri numato įpareigojantį sprendimą, tai ta procedūra turi būti taikoma vietoj procedūrų, nurodytų šioje XV dalyje, nebent ginčo šalys susitarė kitaip.

283 straipsnis

Pareiga pasikeisti nuomonėmis

1. Jei tarp valstybių šalių kyla ginčas dėl šios konvencijos aiškinimo arba taikymo, ginčo šalys turi nedelsdamos pasikeisti nuomonėmis dėl galimo ginčo sprendimo derybomis ar kitomis taikiomis priemonėmis.

2. Šalys taip pat nedelsdamos pasikeičia nuomonėmis, jei procedūra, skirta ginčui spręsti, buvo nutraukta nepasiekus sprendimo,

arba tuo atveju, kai sprendimas buvo pasiektas ir aplinkybės rei kalauja konsultacijų dėl sprendimo įgyvendinimo būdų.

287 straipsnis

284 straipsnis

Taikinamoji procedūra

1. Valstybė šalis, kuri yra ginčo dėl šios konvencijos aiškinimo ar taikymo šalis, gali pasiūlyti kitai ginčo šaliai ar šalims perduoti ginčą spręsti pagal taikinamąją procedūrą, nustatytą V priedo 1 skyriuje, arba pagal kitą taikinamąją procedūrą.

2. Jei pasiūlymas priimamas ir jei šalys susitaria dėl taikinamosios procedūros taikymo, bet kuri iš šalių gali perduoti ginčą spręsti šia tvarka.

3. Jei pasiūlymas atmetamas ar jei šalys nesusitaria dėl procedūros, taikinamoji procedūra yra nutraukiama.

4. Jei šalys nėra susitarę kitaip, pagal taikinamąją procedūrą sprendžiamo ginčo tolesnis nagrinėjimas gali būti nutrauktas tik pagal taikinamąją procedūrą, dėl kurios buvo susitarta.

285 straipsnis

Šio skyriaus taikymas ginčams, pateiktiems pagal XI dalį

Šis skyrius yra taikomas bet kokiems ginčams, kurie pagal XI dalies 5 skyriaus nuostatas turi būti išspręsti laikantis šios XV dalies procedūrų. Jei tokio ginčo šalis nėra valstybė šalis, šis skyrius yra taikomas *mutatis mutandis*.

2 SKYRIUS

PRIVALOMOS PROCEDŪROS, NUMATANČIOS IPAREIGOJANČIUS SPRENDIMUS

286 straipsnis

Šiame skyriuje nurodytų procedūrų taikymas

Atsižvelgiant į 3 skyrių, bet koks ginčas dėl šios konvencijos aiškinimo ar taikymo, neišspręstas pagal 1 skyrių, bet kurios ginčo šalies prašymu perduodamas teismui ar arbitražui, turinčiam jurisdikciją pagal šį skyrių.

Procedūros pasirinkimas

1. Pasirašydama, ratifikuodama ar prisijungdama prie šios konvencijos arba bet kuriuo metu vėliau valstybė rašytiniu pareiškimu gali pasirinkti vieną ar kelis toliau nurodytus būdus ginčams, kiliams dėl šios konvencijos aiškinimo ar taikymo, spręsti:

a) Tarptautinį jūrų teisės tribunolą, įsteigtą pagal VI priedą;

b) Tarptautinį Teisingumo Teismą;

c) arbitražą, sudarytą pagal VII priedą;

d) specialų arbitražą, sudarytą pagal VIII priedą vienai ar kelioms tame priede nurodytoms ginčų kategorijoms.

2. Pareiškimas, padarytas pagal šio straipsnio 1 dalį, nekeičia valstybės šalies išipareigojimo pripažinti Tarptautinio jūrų teisės tribunolo Ginčų dėl jūros dugno kolegijos jurisdikciją XI dalies 5 skyriuje numatyta apimtimi ir tvarka; minėtas išipareigojimas taip pat neturi įtakos tokiam pareiškimui.

3. Valstybė šalis, kuri yra ginčo, nenurodyto galiojančiame pareiškime, šalis, laikoma sutikusia su arbitražo jurisdikcija pagal VII priedą.

4. Jei ginčo šalys pripažino tą pačią ginčo sprendimo procedūrą ir jei jos nesusitarė kitaip, jų ginčas gali būti nagrinėjamas tik pagal tą procedūrą.

5. Jei ginčo šalys nepasirinko tos pačios ginčo sprendimo procedūros ir jei jos nesusitarė kitaip, jų ginčas gali būti perduotas tik arbitražui pagal VII priedą.

6. Pareiškimas, padarytas pagal šio straipsnio 1 dalį, galioja tol, kol praeis trys mėnesiai nuo pranešimo apie jo atšaukimą depozitavimo Jungtinių Tautų Generaliniam sekretoriui.

7. Naujas pareiškimas, pranešimas apie atšaukimą arba pareiškimo galiojimo termino pabaiga neturi įtakos teisme arba arbitraže, turinčiame jurisdikciją pagal šį straipsnį, vykstančiam ginčo nagrinėjimui, nebent šalys susitaria kitaip.

8. Šiame straipsnyje minimi pareiškimai ir pranešimai turi būti deponuojami Jungtinių Tautų Generaliniam sekretoriui, kuris jų nuorašus perduoda valstybėms šalims.

288 straipsnis

Jurisdikcija

1. 287 straipsnyje nurodytas teismas ar arbitražas turi jurisdikciją bet kokiame ginčui pagal šią XV dalį perduodamam ginčui, kuris susijęs su šios konvencijos aiškinimu ar taikymu.

2. 287 straipsnyje nurodytas teismas ar arbitražas taip pat turi jurisdikciją bet kokiame ginčui dėl tarptautinių susitarimų, susijusių su šios konvencijos tikslais, aiškinimu ar taikymu, kuris jam perduotas pagal tokį susitarimą.

3. Tarptautinio jūrų teisės tribunolo Ginčų dėl jūros dugno kole-gija, įkurta pagal VI priedą, ar bet kuri kita kolegija arba arbitražas, nurodyti XI dalies 5 skyriuje, turi jurisdikciją bet kuriuo klausimu, dėl kurio į juos kreiptasi pagal minėtą priedą bei skyrių.

4. Kilus ginčui dėl to, ar teismas ar arbitražas yra kompetentingi, sprendžia tas teismas arba arbitražas.

3. Vadovaujantis šiuo straipsniu, laikinosios priemonės gali būti paskirtos, pakeistos arba atšauktos tik ginčo šalies prašymu ir tik po to, kai ginčo šalims buvo suteikta galimybė būti išklausytoms.

4. Teismas arba arbitražas nedelsdami praneša ginčo šalims bei kitoms valstybėms šalims, kurioms, jų manymu, turi būti pranešta, apie laikinųjų priemonių paskyrimą, pakeitimą arba atšaukimą.

5. Iki arbitražo, kuriam pagal šį skyrių bus perduotas ginčas, sudarymo bet kuris šalių susitarimu paskirtas teismas ar arbitražas arba, šalims nepavykus susitarti per dvi savaites nuo prašymo paskirti laikinąsias priemones pateikimo, Tarptautinis jūrų teisės tribunolas, arba dėl veiksmų rajone – Ginčų dėl jūros dugno kolegija turi teisę paskirti, pakeisti arba atšaukti laikinąsias priemones pagal šį straipsnį, jei jis mano, kad arbitražas, kuris bus sudarytas, *prima facie* turės jurisdikciją tam ginčui, ir kad to reikia dėl neatidėliotino situacijos pobūdžio. Sudarius arbitražą, kuriam perduodamas ginčas, jis, vadovaudamasis šio straipsnio 1–4 dalimis, gali pakeisti, atšaukti arba patvirtinti šias laikinąsias priemones.

6. Ginčo šalys nedelsdamos vykdo visas laikinąsias priemones, paskirtas pagal šį straipsnį.

289 straipsnis

Ekspertai

Kilus bet kokiame ginčui, kuris apima mokslo ar technikos klausimus, teismas arba arbitražas, turintis šiame skyriuje apibrėžtą jurisdikciją, šalies prašymu arba *proprio motu* ir pasikonsultavę su ginčo šalimis gali pasirinkti ne mažiau kaip du mokslo arba technikos ekspertus, kurie būtų, yra pageidautina, iš pagal VIII priedo 2 straipsnį sudaryto sąrašo ir kurie dalyvautų teismo ar arbitražo posėdžiuose be balso teisės.

290 straipsnis

Laikinosios priemonės

1. Jei ginčas buvo tinkamai perduotas teismui arba arbitražui, kuris mano, jog jis *prima facie* turi jurisdikciją pagal šią XV dalį ar XI dalies 5 skyrių, iki bus priimtas galutinis sprendimas, teismas arba arbitražas gali paskirti, jų manymu, tokiomis aplinkybėmis tinkamas laikinąsias priemones, kad apsaugotų atitinkamų ginčo šalių teises arba apsaugotų jūros aplinką nuo didelės žalos.

2. Laikinosios priemonės gali būti pakeistos arba atšauktos, kai tik jas pateisinančios aplinkybės pasikeitė arba išnyko.

291 straipsnis

Galimybė pasinaudoti ginčų sprendimo procedūromis

1. Visos šioje XV dalyje numatytos ginčų sprendimo procedūros yra prieinamos valstybėms šalims.

2. Šioje XV dalyje numatytos ginčų sprendimo procedūros yra prieinamos kitiems subjektams nei valstybės šalys, jei tai atskirai numatyta šioje konvencijoje.

292 straipsnis

Laivų ir įgulų paleidimas nedelsiant

1. Jei valstybės šalies valdžios institucijos sulaiko laivą, plaukiantį su kitos valstybės šalies vėliava, ir yra teigiama, kad laivą sulaikiusi valstybė šalis nesilaikė šios konvencijos sąlygų dėl laivo ir jo įgulos greito paleidimo sumokėjus užstatą ar suteikus kitas finansines užtikrinimo priemones, laivo paleidimo klausimas gali būti perduotas bet kuriam teismui ar arbitražui, dėl kurio ginčo šalys susitarę, arba, nepavykus susitarti per 10 dienų nuo sulaikymo dienos, teismui ar arbitražui, kurį pagal 287 straipsnį pasirinko

sulaikiusioji valstybė, arba į Tarptautinį jūrų teisės tribunolą, nebent ginčo šalys susitaria kitaip.

295 straipsnis

Vidaus gynybos priemonių išsėmimas

2. Pareiškimas dėl paleidimo gali būti pateiktas tik pačios valstybės, su kurios vėliava plaukioja laivas, arba jos vardu.

valstybių šalių ginčas dėl šios konvencijos aiškinimo ar taikymo gali būti perduotas nagrinėti šiame skyriuje numatyta tvarka tik po to, kai išnaudojamos vidaus teisinės gynybos priemonės, kada to reikalauja tarptautinė teisė.

296 straipsnis

3. Teismas ar arbitražas turi nedelsdami nagrinėti pareiškimą dėl paleidimo ir sprendžia tik paleidimo klausimą, nesikišdami į su laivu, jo savininku ar įgula susijusio ginčo sprendimą iš esmės atitinkamose nacionalinėse institucijose. Valstybės, kuri sulaikė laivą, valdžios institucijos turi teisę bet kada paleisti laivą ar įgulą.

Sprendimų galutinis pobūdis ir privaloma galia

4. Po to, kai suteikiamas teismo ar arbitražo nustatytas užstatas ar kita finansinė užtikrinimo priemonė, sulaikiusios valstybės valdžios institucijos privalo nedelsiant įvykdyti teismo arba arbitražo sprendimą dėl laivo ar įgulos paleidimo.

1. Bet kuris sprendimas, kurį priėmė teismas ar arbitražas, turintis jurisdikciją pagal šį skyrį, yra galutinis ir jį privalo vykdyti visos ginčo šalys.

2. Toks sprendimas turi privalomą galią tik ginčo šalims ir tik dėl konkretaus ginčo.

293 straipsnis

Taikytina teisė

1. Teismas ar arbitražas, turintis jurisdikciją pagal šį skyrį, taiko šią konvenciją bei kitas tarptautinės teisės normas, neprieštaraujančias šiai konvencijai.

3 SKYRIUS

2. Šio straipsnio 1 dalis neužkerta kelio teismui ar arbitražui, turintiems jurisdikciją pagal šį skyrį, išspręsti bylą *ex aequo et bono*, jei ginčo šalys su tuo sutinka.

2 SKYRIAUS TAIKymo APRIBOJIMAI IR IŠIMTYS

297 straipsnis

294 straipsnis

Ikiteisminės procedūros

1. 287 straipsnyje nurodytas teismas ar arbitražas, kuriems buvo pateiktas prašymas dėl 297 straipsnyje nurodyto ginčo, šalies prašymu nustato arba *proprio motu* gali nustatyti, ar ieškiniu nėra piktnaudžiaujama teismo arba arbitražo procedūra, ir ar ieškiny yra *prima facie* tinkamai pagrįstas. Tuo atveju, jei teismas ar arbitražas nustato, kad ieškiniu yra piktnaudžiaujama teismo arba arbitražo procedūra, ar kad jis yra *prima facie* nepagrįstas, jis nesii-mama jokių tolesnių veiksmų šioje byloje.

2. Gavęs prašymą, teismas ar arbitražas nedelsdami praneša kitai ginčo šaliai ar šalims ir nustato pagrįstą terminą, per kurį jos gali prašyti jo priimti sprendimą pagal šio straipsnio 1 dalį.

3. Jokia šio straipsnio nuostata neatima iš bet kurios ginčo šalies teisės pateikti preliminarinius prieštaravimus pagal taikytinas procedūros taisykles.

2 skyriaus taikymo apribojimai

1. Ginčams dėl šios konvencijos aiškinimo arba taikymo, susijusiems su pakrantės valstybės naudojimu savo suverenijomis teisėmis ar jurisdikcija, nustatytomis šioje konvencijoje, taikomos 2 skyriuje nustatytos procedūros šiais atvejais:

- a) kai teigiama, jog pakrantės valstybė savo veiksmais pažeidė konvencijos nuostatas dėl laivybos, skridimo ar povandeninių kabelių ir vamzdynų klojimo laisvių bei teisių ar dėl kitokio tarptautinės teisės požiūriu teisėto jūros naudojimo, nurodyto 58 straipsnyje;
- b) kai teigiama, kad valstybė, įgyvendindama minėtas laisves ir teises ar naudodamasi jūra, pažeidė šią konvenciją ar pakrantės valstybės pagal šią konvenciją priimtus įstatymus ir kitus teisės aktus bei kitas tarptautinės teisės normas, neprieštaraujančias šiai konvencijai;
- c) kai teigiama, kad pakrantės valstybė savo veiksmais pažeidė konkrečias jūros aplinkos apsaugos ir išsaugojimo tarptautines normas ir standartus, taikytinus pakrantės valstybei, kurie yra nustatyti šioje konvencijoje arba kompetentingų tarptautinių organizacijų ar diplomatinėse konferencijose pagal šią konvenciją.

2. a) ginčai dėl šios konvencijos nuostatų aiškinimo ar taikymo, susiję su moksliniais jūrų tyrinėjimais, sprendžiami pagal 2 skyrių, išskyrus tai, kad pakrantės valstybė nėra įpareigota sutikti, kad tokiame sprendime būtų pateiktas ginčas, kilęs dėl:
- i) pakrantės valstybės naudojimosi savo teise ar veiksmų laisve pagal 246 straipsnį arba
 - ii) pakrantės valstybės sprendimo sustabdyti arba nutraukti tyrinėjimo projektą pagal 253 straipsnį;
- b) ginčas, kilęs dėl tyrinėjimą vykdančios valstybės tvirtinimo, kad konkrečiame projekte pakrantės valstybė naudoja savo teisėmis pagal 246 ir 253 straipsnius su šia konvencija nesuderinamu būdu, vienos iš ginčo šalių prašymu perduodamas spręsti pagal taikinamąją procedūrą vadovaujantis V priedo 2 skyriumi, tačiau su sąlyga, kad taiknamoji komisija nekvestionuoja pakrantės valstybės teisės savo nuožiūra nustatyti specifinius rajonus, nurodytus 246 straipsnio 6 dalyje, ar jos teisės savo nuožiūra neduoti sutikimo pagal 246 straipsnio 5 dalį.
- iii) pakrantės valstybė savavališkai atsisakė skirti bet kuriai kitai valstybei, remiantis 62, 69 ir 70 straipsniais bei tokia tvarka ir sąlygomis, kurias nustatė pakrantės valstybė pagal šią konvenciją, visą arba dalį paskelbtos nesugauto laimikio dalies;
- c) jokių atvejų taiknamoji komisija negali nuspręsti už pakrantės valstybę;
- d) taiknamosios komisijos ataskaita perduodama atitinkamoms tarptautinėms organizacijoms;
- e) derantis dėl susitarimų pagal 69 ir 70 straipsnius, valstybės šalys, jei nesusitarė kitaip, įtraukia nuostatą dėl priemonių, kurių jos imasi mažindamos nesutarimų dėl susitarimo aiškinimo ar taikymo galimybę, bei dėl ginčo sprendimo būdų, jei toks ginčas vis tik kiltų.

298 straipsnis

Galimos išimtys dėl 2 skyriaus taikymo

3. a) ginčai dėl šios konvencijos nuostatų aiškinimo ar taikymo, susiję su žvejyba, sprendžiami pagal 2 skyrių, išskyrus tai, kad pakrantės valstybė nėra įpareigota sutikti, kad tokiame sprendime būtų pateiktas ginčas dėl jos suverenių teisių gyvųjų išteklių atžvilgiu išskirtinėje ekonominėje zonoje arba dėl jos naudojimosi tokiomis teisėmis, įskaitant jos teisę savo nuožiūra nustatyti leistiną žvejybos normą, žvejybos pajėgumus, nesugauto laimikio dalies perdavimą kitoms valstybėms ir teisę nustatyti atitinkamą tvarką ir sąlygas savo įstatymuose ir kituose teisės aktuose dėl gyvųjų išteklių išsaugojimo ir valdymo;
- b) jei pasinaudojus šios XV dalies 1 skyriumi ginčas neišsprendžiamas, bet kurios ginčo šalies prašymu ginčas perduodamas nagrinėti pagal taikinamąją procedūrą vadovaujantis V priedo 2 skyriumi, kai yra teigiama, jog:
- i) pakrantės valstybė akivaizdžiai nesugebėjo įvykdyti savo įsipareigojimų tinkamomis išsaugojimo ir valdymo priemonėmis užtikrinti, kad išskirtinės ekonominės zonos gyviesiems ištekliams nebūtų sukurta didelė grėsmė;
 - ii) pakrantės valstybė savavališkai atsisakė kitos valstybės prašymu nustatyti rūšių leistinas žvejybos normas ir savo žvejybos pajėgumus toms atsargoms, kurių žvejyba yra suinteresuota kita valstybė;
1. Pasirašydama, ratifikuodama ar prisijungdama prie šios konvencijos arba bet kuriuo metu vėliau, valstybė, nepažeisdama įsipareigojimų, atsirandančių iš 1 skyriaus, gali raštu pareikšti, jog ji nesutinka taikyti vienos ar kelių procedūrų, nurodytų 2 skyriuje, vienos ar kelių toliau išvardytų kategorijų ginčams:
- a) i) ginčams, susijusiems su 15, 74 ir 83 straipsnių aiškinimu ir taikymu dėl jūros sienų žymėjimo, arba ginčams, susijusiems su istorinėmis įlankomis ar istoriškai susiklosčiusiomis teisėmis, su sąlyga, kad valstybė, padariusi tokį pareiškimą, kilus ginčui po šios konvencijos įsigaliojimo ir šalių derybomis nepasiekus susitarimo per pagrįstą laikotarpį, kurios nors ginčo šalies prašymu sutinka, kad ginčas būtų perduotas nagrinėti pagal taikinamąją procedūrą vadovaujantis V priedo 2 skyriumi; ir taip pat su sąlyga, kad bet koks ginčas, kurį svarstant būtinai reikėtų kartu svarstyti ir neišspręstą ginčą dėl suvereniteto ar kitų teisių į žemyno arba salų sausumos teritorijas, neperduodamas nagrinėti tokiu būdu;
 - ii) po to, kai taiknamoji komisija pateikia savo ataskaitą, kurioje nurodytos priežastys, kuriomis buvo remtasi, ginčo šalys derasi dėl susitarimo sudarymo ataskaitos pagrindu; jei derybų metu nepavyksta pasiekti susitarimo, abiejų šalių sutikimu ir jei nėra kitokio susitarimo klausimas

perduodamas spręsti pagal vieną iš procedūrų, nurodytų 2 skyriuje;

iii) šis punktas nėra taikomas jokiame ginčui dėl jūros sienų, kuris yra galutinai sureguliuotas ginčo šalių tarpusavio susitarimu, ar bet kuriam kitam ginčui, kuris turi būti išspręstas pagal dvišalį ar daugiašalį susitarimą, privalomą šioms šalims;

b) ginčams, kylantiems dėl karinių veiksmų, įskaitant nekomerciniais tikslais naudojamų valstybės laivų bei orlaivių karinius veiksmus, ir ginčams dėl veiksmų, kuriais siekiama užtikrinti teisės aktų laikymąsi įgyvendinant suverenias teises ar jurisdikciją, kurie nepatenka į teismo ar arbitražo jurisdikciją pagal 297 straipsnio 2 ir 3 dalis;

c) ginčams, dėl kurių Jungtinių Tautų Saugumo Taryba vykdo funkcijas, jai patikėtas Jungtinių Tautų Chartija, nebent Saugumo Taryba nutaria išbraukti tokį klausimą iš savo darbotvarkės arba paragina šalis išspręsti ginčą šioje konvencijoje nurodytais būdais.

2. Valstybė šalis, kuri padarė pareiškimą pagal šio straipsnio 1 dalį, gali bet kuriuo metu jį atšaukti arba sutikti, kad ginčas, kuris buvo nurodytas tame pareiškime, būtų perduotas nagrinėti pagal procedūrą, numatytą šioje konvencijoje.

3. Valstybė šalis, kuri padarė pareiškimą pagal šio straipsnio 1 dalį, negali reikalauti, kad ginčas su kita valstybe šalimi, kurio ji nesutiko perduoti spręsti pagal šią konvenciją, būtų perduotas spręsti pagal šioje konvencijoje numatytas procedūras be tos kitos valstybės sutikimo.

4. Jei kuri nors valstybė šalis padarė pareiškimą pagal šio straipsnio 1 dalies a punktą, bet kuri kita valstybė šalis gali perduoti su pareiškimą padariusia šalimi kilusį ginčą, kuris patenka į kategoriją ginčų, kuriuos buvo atsisakyta perduoti spręsti pagal šią konvenciją, spręsti pagal procedūrą, nurodytą tokiam pareiškime.

5. Naujas pareiškimas arba pareiškimo atšaukimas jokių būdu neturi įtakos neužbaigtam bylos svarstymui teisme arba arbitraže pagal šį straipsnį, nebent šalys susitaria kitaip.

6. Pagal šį straipsnį daromi pareiškimai ir pranešimai apie pareiškimų atšaukimą yra deponuojami Jungtinių Tautų Generaliniam sekretoriui, kuris jų nuorašus perduoda visoms valstybėms šalims.

299 straipsnis

Ginčo šalių teisė susitarti dėl procedūros

1. Ginčams, kuriems pagal 297 straipsnį arba pareiškimu, padarytu pagal 298 straipsnį, netaikomos 2 skyriuje nurodytos ginčų sprendimo procedūros, tokios procedūros gali būti taikomos tik tuo atveju, jei ginčo šalys dėl to susitaria.

2. Jokia šio skyriaus nuostata nevaržo ginčo šalių teisių susitarti dėl kokios nors kitos ginčo sprendimo procedūros arba pasiekti draugišką susitarimą.

XVI DALIS

BENDROSIOS NUOSTATOS

300 straipsnis

Sąžiningumas ir piktnaudžiavimas teisėmis

Valstybės šalys sąžiningai vykdo pagal šią konvenciją prisiimtus įsipareigojimus ir savo teisėmis, jurisdikcija bei laisvėmis, pripažįstamomis šioje konvencijoje, naudojasi taip, kad tai nebūtų piktnaudžiavimas teisėmis.

301 straipsnis

Taikus jūrų naudojimas

Valstybės šalys, naudodamosi savo teisėmis bei vykdydamos savo įsipareigojimus pagal šią konvenciją, susilaiko nuo bet kokių

grasinių jėga ar jėgos panaudojimo prieš bet kurios valstybės teritorijos vientisumą ar politinę nepriklausomybę, taip pat nuo bet kokių kitų veiksmų, nesuderinamų su tarptautinės teisės principais, įtvirtintais Jungtinių Tautų Chartijoje.

302 straipsnis

Informacijos atskleidimas

Nepažeidžiant valstybės šalies teisės pasinaudoti šioje konvencijoje nustatytais ginčų sprendimo procedūromis, jokia šios

konvencijos nuostata neturi būti aiškinama kaip nustatanti reikavimą, kad valstybė šalis, vykdydama savo įsipareigojimus pagal šią konvenciją, suteiktų informaciją, kurios atskleidimas prieštarautų jos esminiams saugumo interesams.

303 straipsnis

Jūroje rasti archeologiniai ir istoriniai objektai

1. Valstybės privalo saugoti archeologinės ar istorinės vertės objektus, rastus jūroje, ir bendradarbiauja šiuo tikslu.

2. Siekiant kontroliuoti prekybą tokiais objektais, pakrantės valstybė, taikydama 33 straipsnį, gali laikyti, jog jų iškėlimas iš jūros dugno tame straipsnyje nurodytoje zonoje be jos sutikimo yra tame straipsnyje nurodytų jos teritorijoje bei teritorinėje jūroje galiojančių įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimas.

3. Jokia šio straipsnio nuostata nekeičia savininkų, kurių tapatybė gali būti nustatyta, teisių, gelbėjimo teisės ar kitų jūrų teisės normų, taip pat įstatymų ir praktikos, susijusios su kultūriniais mainais.

4. Šis straipsnis nepažeidžia kitų tarptautinių susitarimų ir tarptautinės teisės normų dėl archeologinės ir istorinės vertės objektų apsaugos.

304 straipsnis

Atsakomybė už žalą

Šios konvencijos nuostatos dėl atsakomybės už žalą nepažeidžia jau egzistuojančių atsakomybę pagal tarptautinę teisę nustatančių normų taikymo ir tolesnio šių normų plėtojimo.

XVII DALIS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

305 straipsnis

Pasirašymas

1. Šią konvenciją gali pasirašyti:

- a) visos valstybės;
- b) Namibija, atstovaujama Jungtinių Tautų Tarybos Namibijai;
- c) visos savivaldžios asocijuotos valstybės, kurios šį statusą pasirinko apsisprendimo aktu, prižiūrint ir patvirtint Jungtiniams Tautoms pagal Generalinės Asamblėjos Rezoliuciją 1514 (XV), ir kurios turi kompetenciją šios konvencijos reglamentuojamais klausimais, įskaitant kompetenciją tais klausimais sudaryti tarptautines sutartis;
- d) visos savivaldžios asocijuotos valstybės, kurios, remiantis atitinkamais jų asociacijos dokumentais, turi kompetenciją šios konvencijos reglamentuojamais klausimais, įskaitant kompetenciją tais klausimais sudaryti tarptautines sutartis;
- e) visos teritorijos, kurios turi visišką vidaus savivaldą, pripažįstamą kaip tokią Jungtinių Tautų, bet kurios nėra pasiekusios visiškos nepriklausomybės pagal Generalinės Asamblėjos Rezoliuciją 1514 (XV) ir kurios turi kompetenciją šios konvencijos reglamentuojamais klausimais, įskaitant kompetenciją tais klausimais sudaryti tarptautines sutartis;

f) tarptautinės organizacijos pagal IX priedą.

2. Ši konvencija gali būti pasirašyta iki 1984 m. gruodžio 9 d. Jamaikos užsienio reikalų ministerijoje, taip pat nuo 1983 m. liepos 1 d. iki 1984 m. gruodžio 9 d. – Jungtinių Tautų būstinėje Niujorke.

306 straipsnis

Ratifikavimas ir oficialus patvirtinimas

Ši konvencija valstybių ir kitų subjektų, nurodytų 305 straipsnio 1 dalies b, c, d ir e punktuose, turi būti ratifikuota, o subjektai, nurodyti 305 straipsnio 1 dalies f punkte, turi šią konvenciją oficialiai patvirtinti pagal IX priedą. Ratifikavimo ir oficialaus patvirtinimo dokumentai deponuojami Jungtinių Tautų Generaliniam sekretoriui.

307 straipsnis

Prisijungimas

Prie šios konvencijos gali prisijungti valstybės ir subjektai, nurodyti 305 straipsnyje. Subjektai, nurodyti 305 straipsnio 1 dalies f punkte, prisijungia pagal IX priedą. Prisijungimo dokumentai deponuojami Jungtinių Tautų Generaliniam sekretoriui.

308 straipsnis

Įsigaliojimas

1. Ši konvencija įsigalioja praėjus 12 mėnesių nuo tos dienos, kai deponuojamas šešiasdešimtas ratifikavimo ar prisijungimo dokumentas.

2. Kiekvienai po šešiasdešimtojo ratifikavimo ar prisijungimo dokumento deponavimo šią konvenciją ratifikavusiai ar prie jos prisijungusiai valstybei ši konvencija įsigalioja trisdešimtą dieną po jos ratifikavimo ar prisijungimo dokumento deponavimo, atsižvelgiant į šio straipsnio 1 dalį.

3. Institucijos Asamblėja susirenka šios konvencijos įsigaliojimo dieną ir išrenka Institucijos Tarybą. Jei 161 straipsnio sąlygos negali būti griežtai taikomos, pirmoji Taryba sudaroma taip, kad atitiktų 161 straipsnio tikslus.

4. Parengiamosios komisijos parengtos normos, taisyklės ir procedūros yra laikinai taikomos tol, kol jas oficialiai priima Institucija pagal XI dalį.

5. Institucija ir jos organai veikia vadovaudamiesi Jungtinių Tautų Trečiosios jūrų teisės konferencijos II Rezoliucija dėl paruošiamųjų investicijų ir Parengiamosios komisijos sprendimais, priimtais pagal šią rezoliuciją.

309 straipsnis

Išlygos ir išimtys

Dėl šios konvencijos jokios išlygos ar išimtys nedaromos, išskyrus tuos atvejus, kai kiti konvencijos straipsniai tai aiškiai leidžia.

310 straipsnis

Pareiškimai

Šios konvencijos 309 straipsnis nedraudžia valstybei šios konvencijos pasirašymo ar ratifikavimo metu arba prisijungimo prie jos metu daryti pareiškimus, nesvarbu, kaip jie būtų suformuluoti ar pavadinti, siekiant, *inter alia*, suderinti savo įstatymus ir kitus teisės aktus su šios konvencijos nuostatomis, su sąlyga, kad tokiu pareiškimu nesiekama apriboti ar pakeisti šios konvencijos nuostatų taikymo minėtai valstybei.

311 straipsnis

Santykis su kitomis konvencijomis ir tarptautiniais susitarimais

1. Valstybių šalių santykiams ši konvencija yra viršesnė už 1958 m. balandžio 29 d. Ženevos Jūrų teisės konvencijas.

2. Ši konvencija nekeičia valstybių šalių teisių ir įsipareigojimų, priimtų pagal kitus susitarimus, kurie neprieštarauja šiai konvencijai ir netrukdo kitoms valstybėms šalims naudotis savo teisėmis ar vykdyti savo įsipareigojimus pagal šią konvenciją.

3. Dvi ar daugiau valstybių šalių gali sudaryti susitarimus, pakeičiančius ar sustabdančius šios konvencijos nuostatų taikymą, kurie yra taikomi išskirtinai jų tarpusavio santykiams, jei tik tokie susitarimai nekeičia nuostatų, kurių nevykdant taptų neįmanomas veiksmingas šios konvencijos tikslų ir uždavinių įgyvendinimas, ir taip pat jei tokie susitarimai nedaro įtakos konvencijoje įtvirtintų pagrindinių principų įgyvendinimui ir jų nuostatos netrukdo kitoms valstybėms šalims naudotis savo teisėmis ar vykdyti savo įsipareigojimus pagal šią konvenciją.

4. Valstybės šalys, ketinančios sudaryti šio straipsnio 3 dalyje nurodytą susitarimą, praneša kitoms valstybėms šalims per šios konvencijos depozitarą apie ketinimą sudaryti susitarimą bei apie jo numatomus pakeitimus ar taikymo sustabdymą.

5. Šis straipsnis neturi įtakos tarptautiniams susitarimams, kuriuos kiti šios konvencijos straipsniai aiškiai leidžia sudaryti ar kurių tolesnis galiojimas aiškiai leidžiamas tuose straipsniuose.

6. Valstybės šalys susitaria, kad nebus keičiamas pagrindinis principas dėl bendro žmonijos palikimo, išdėstytas 136 straipsnyje, ir kad jos nedalyvaus jokiuose susitarimuose, kurie nuo to principo nukrypsta.

312 straipsnis

Pataisos

1. Praėjus 10 metų nuo šios konvencijos įsigaliojimo, valstybė šalis gali rašytiniu pranešimu, siunčiamu Jungtinių Tautų Generaliniam sekretoriui, pasiūlyti konkrečias šios konvencijos pataisas, nesusijusias su veikla rajone, ir pareikalauti, kad būtų sušaukta konferencija pasiūlytomis pataisoms apsvastyti. Generalinis sekretorius perduoda šį pranešimą visoms valstybėms šalims. Jei per 12 mėnesių nuo pranešimo perdavimo dienos ne mažiau kaip pusė valstybių šalių pritaria pasiūlymui, Generalinis sekretorius sušaukia konferenciją.

2. Sprendimų priėmimo procedūra pataisoms skirtoje konferencijoje yra tokia pati kaip ta, kuri buvo naudota Jungtinių Tautų Trečiosios jūrų teisės konferencijoje, nebent konferencija

nusprendžia kitaip. Ši konferencija deda visas pastangas, kad būtų pasiektas bendras sutarimas dėl kiekvienos pataisos, ir dėl jų nebalsuojama tol, kol nėra išnaudotos visos pastangos pasiekti bendrą sutarimą.

313 straipsnis

Supaprastinta pataisų priėmimo procedūra

1. Valstybė šalis gali rašytiniu pranešimu, siunčiamu Jungtinių Tautų Generaliniam sekretoriui, pasiūlyti, kad šios konvencijos pataisa, nesusijusi su veikla rajone, būtų priimta nešaukiant konferencijos, o taikant šiame straipsnyje nurodytą supaprastintą procedūrą. Generalinis sekretorius perduoda šį pranešimą visoms valstybėms šalims.

2. Jei per 12 mėnesių nuo pranešimo perdavimo dienos kuri nors valstybė šalis atmeta siūlomą pataisą ar pasiūlymą ją priimti supaprastinta procedūra, laikoma, kad pataisa yra atmesta. Generalinis sekretorius apie tai nedelsdamas praneša visoms valstybėms šalims.

3. Jei per 12 mėnesių nuo pranešimo perdavimo dienos nė viena valstybė šalis neprieštarauja siūlomai pataisai arba pasiūlymui ją priimti supaprastinta procedūra, laikoma, kad pasiūlyta pataisa yra priimta. Generalinis sekretorius apie tai praneša visoms valstybėms šalims.

314 straipsnis

Šios konvencijos nuostatų, susijusių išimtinai su veikla rajone, pataisos

1. Valstybė šalis gali rašytiniu pranešimu, siunčiamu Jungtinių Tautų Generaliniam sekretoriui, pasiūlyti šios konvencijos nuostatų, susijusių išimtinai su veikla rajone, įskaitant VI priedo 4 skyrių, pataisą. Generalinis sekretorius perduoda tokį pranešimą visoms valstybėms šalims. Pasiūlytą pataisą turi patvirtinti Taryba, po to Asamblėja. valstybių šalių atstovai tuose organuose turi įgaliojimus svarstyti ir patvirtinti pasiūlytą pataisą. Jei Taryba ir Asamblėja patvirtina pasiūlytą pataisą, ji yra laikoma priimta.

2. Prieš tvirtindamos bet kokią pataisą pagal šio straipsnio 1 dalį, Taryba ir Asamblėja turi užtikrinti, kad ta pataisa nedaro žalos išteklį tyrinėjimo bei eksploatavimo rajone sistemai, kol pagal 155 straipsnį susirinks įvertinimo konferencija.

315 straipsnis

Pataisų pasirašymas, ratifikavimas arba prisijungimas prie jų ir autentiški pataisų tekstai

1. Po priėmimo šios konvencijos pataisas valstybės šalys gali pasirašyti per 12 mėnesių nuo jų priėmimo datos Jungtinių Tautų būstinėje Niujorke, nebent pačiose pataisose numatyta kitaip.

2. 306, 307 ir 320 straipsniai taikomi visoms šios konvencijos pataisoms.

316 straipsnis

Pataisų įsigaliojimas

1. Šios konvencijos pataisos, išskyrus pataisas, nurodytas šio straipsnio 5 dalyje, jas ratifikavusioms ar prie jų prisijungusioms valstybėms šalims įsigalioja trisdešimtą dieną po to, kai du trečdaliai valstybių šalių arba 60 valstybių šalių, atsižvelgiant į tai, kuris skaičius didesnis, deponuoja ratifikavimo ar prisijungimo dokumentus. Šios pataisos netrukdo kitoms valstybėms šalims naudotis savo teisėmis arba vykdyti savo įsipareigojimus pagal šią konvenciją.

2. Pataisoje gali būti numatyta, kad jai įsigaliooti reikia didesnio skaičiaus ratifikavimo ar prisijungimo dokumentų, negu nurodyta šiame straipsnyje.

3. Kiekvienai valstybei šaliai, kuri ratifikavo ar prisijungė prie šio straipsnio 1 dalyje nurodytos pataisos po to, kai buvo deponuotas reikiamas skaičius ratifikavimo ar prisijungimo dokumentų, pataisa įsigalioja trisdešimtą dieną po pataisos ratifikavimo ar prisijungimo dokumentų deponavimo.

4. Valstybė, kuri tampa šios konvencijos šalimi po pataisos įsigaliojimo pagal šio straipsnio 1 dalį, jei ji nepareiškė kitokios valios, laikoma:

a) šios konvencijos su tokia pataisa šalimi;

b) šios konvencijos be pataisų šalimi santykiams su valstybėmis šalimis, kurios nėra įsipareigojusios pagal tą pataisą.

5. Bet kuri pataisa, susijusi išimtinai su veikla rajone, ir VI priedo pataisa įsigalioja visoms valstybėms šalims praėjus vieneriems

metams nuo tos dienos, kai trys ketvirtadaliai valstybių šalių deponuoja savo ratifikavimo ar prisijungimo dokumentus.

6. Valstybė, kuri tampa šios konvencijos šalimi po pataisų išigaliojimo pagal šio straipsnio 5 dalį, laikoma šios konvencijos su tokiais pataisomis šalimi.

317 straipsnis

Denonsavimas

1. Valstybė šalis gali rašytiniu pranešimu, siunčiamu Jungtinių Tautų Generaliniam sekretoriui, denonsuoti šią konvenciją, taip pat gali nurodyti denonsavimo priežastis. Jei priežastys nenurodomos, tai neturi įtakos denonsavimo galiojimui. Denonsavimas išigalioja praėjus vieneriems metams nuo tos dienos, kai gaunamas pranešimas, nebent pranešime nurodyta vėlesnė data.

2. Denonsavimas neatleidžia valstybės nuo finansinių ir sutartinių išpareigojimų, atsiradusių tuo metu, kai ji buvo šios konvencijos šalis, ir neturi įtakos valstybės teisėms, išpareigojimams ar jos teisiniam statusui, susidariusiems jai vykdant šią konvenciją iki jos galiojimo šiai valstybei pabaigos.

3. Denonsavimas jokia būdu neturi įtakos bet kurios valstybės šalies pareigai vykdyti šioje konvencijoje numatytus išpareigojimus, kurių ji turėtų laikytis pagal tarptautinę teisę nepriklausomai nuo šios konvencijos.

318 straipsnis

Priedų statusas

Priedai yra neatskiriama šios konvencijos dalis ir, jei aiškiai nenurodyta kitaip, nuoroda į šią konvenciją ar į kurią nors jos dalį apima ir nuorodą į susijusius priedus.

319 straipsnis

Depozitaras

1. Jungtinių Tautų Generalinis sekretorius yra šios konvencijos bei jos pataisų depozitaras.

2. Be minėtų depozitaro funkcijų, Generalinis sekretorius:

- a) praneša visoms valstybėms šalims, Institucijai bei kompetentingoms tarptautinėms organizacijoms apie bendro pobūdžio klausimus, susijusius su šia konvencija;
- b) praneša Institucijai apie kiekvieną šios konvencijos ir jos pataisų ratifikavimą, oficialų patvirtinimą ar prisijungimą prie jų, taip pat apie šios konvencijos denonsavimą;
- c) praneša valstybėms šalims apie susitarimus pagal 311 straipsnio 4 dalį;
- d) perduoda valstybėms šalims ratifikuoti arba prisijungti pataisus, priimtus pagal šią konvenciją;
- e) vadovaudamasis šia konvencija, šaukia būtinus valstybių šalių susitikimus.

3. a) Generalinis sekretorius taip pat perduoda 156 straipsnyje nurodytiems stebėtojams:

- i) pranešimus, nurodytus šio straipsnio 2 dalies a punkte;
- ii) pranešimus, nurodytus šio straipsnio 2 dalies b ir c punktuose;
- iii) pataisų, nurodytų šio straipsnio 2 dalies d punkte, tekstus susipažinti;

b) Generalinis sekretorius taip pat kviečia minėtus stebėtojus stebėtojų teisėmis dalyvauti Valstybių šalių pasitarimuose, nurodytuose šio straipsnio 2 dalies e punkte.

320 straipsnis

Autentiški tekstai

Šios konvencijos originalas, kurio tekstai anglų, arabų, ispanų, kinų, prancūzų ir rusų kalbomis yra autentiški, vadovaujantis 305 straipsnio 2 dalimi, yra deponuojamas Jungtinių Tautų Generaliniam sekretoriui.

Tai patvirtindami, toliau nurodyti tinkamai įgalioti atstovai pasirašė šią konvenciją.

Sudaryta tūkstantis devyni šimtai aštuoniasdešimt antrųjų metų gruodžio dešimtą dieną Montego Bėje.

PRIEDAS

I PRIEDAS

TOLI MIGRUOJANČIOS RŪŠYS

1. Ilgapelėkis tunas:	<i>Thunnus alalunga</i>
2. Paprastasis tunas:	<i>Thunnus thynnus</i>
3. Didžiaakis tunas:	<i>Thunnus obesus</i>
4. Juostuotasis tunas:	<i>Katsuwonus pelamis</i>
5. Geltonpelėkis tunas:	<i>Thunnus albacares</i>
6. Juodapelėkis tunas:	<i>Thunnus atlanticus</i>
7. Mažasis tunas:	<i>Euthynnus alletteratus; Euthynnus affinis</i>
8. Pietinis paprastasis tunas:	<i>Thunnus maccoyii</i>
9. Skumbrinis tunas:	<i>Auxis thazard; Auxis rochei</i>
10. Jūrų karšiai:	<i>Bramidae</i> šeimos gyvūnai.
11. Marlinai:	<i>Tetrapturus angustirostris; Tetrapturus belone; Tetrapturus pnuegeri; Tetrapturus albidus; Tetrapturus audax; Tetrapturus georgei; Makaira mazara; Makaira indica; Makaira nigricans</i>
12. Buržuvės:	<i>Istiophorus platypterus; Istiophorus albicans</i>
13. Kardžuvė:	<i>Xiphias gladius</i> .
14. Sairos:	<i>Scomberesox saurus; Cololabis saira; Cololabis adocetus; Scomberesox saurus scombroide</i>
15. Korifenos:	<i>Coryphaena hippurus; Coryphaena equiselis</i>
16. Rykliai:	<i>Hexanchus griseus; Cetorhinus maximus; Alopiidae</i> šeima; <i>Rhincodon typus; Carcharhinidae</i> šeima; <i>Sphymidae</i> šeima; <i>Isurida</i> šeima
17. Banginių	šeimos gyvūnai: <i>Physeteridae</i> šeima; <i>Balaenopteridae</i> šeima; <i>Balaenidae</i> šeima; <i>Eschrichtiidae</i> šeima; <i>Monodontidae</i> šeima; <i>Ziphiidae</i> šeima; <i>Delphinidae</i> šeima.

II PRIEDAS

KONTINENTINIO ŠELFO RIBŲ KOMISIJA

1 straipsnis

Remiantis 76 straipsnio nuostatomis, pagal toliau išdėstytus straipsnius yra sudaroma Kontinentinio šelfo ribų už 200 jūrmylių komisija.

2 straipsnis

1. Komisiją sudaro 21 narys, kurie yra geologijos, geofizikos ar hidrografijos ekspertai kuriuos išrenka valstybės šalys iš savo piliečių, atsižvelgdamos į būtinybę užtikrinti teisingą geografinį atstovavimą, ir kurie dirba kaip individualūs asmenys.

2. Pirmieji rinkimai turi būti surengti kaip galima anksčiau, tačiau bet kuriuo atveju per 18 mėnesių nuo šios konvencijos įsigaliojimo dienos. Mažiausiai prieš tris mėnesius iki kiekvienų rinkimų dienos Jungtinių Tautų Generalinis sekretorius perduoda valstybėms šalims laišką, kviečiantį per tris mėnesius po atitinkamų regioninių konsultacijų pateikti kandidatūras. Generalinis sekretorius turi sudaryti visų pateiktų kandidatūrų abėcėlinį sąrašą ir pateikti jį visoms valstybėms šalims.

3. Komisijos narių rinkimai turi būti surengti valstybių šalių susitikime, kurį sušaukia Generalinis sekretorius Jungtinių Tautų būstinėje. Šiame susitikime, kurio kvorumą sudaro du trečdaliai valstybių šalių, Komisijos nariais išrenkami tie kandidatai, kurie gauna ne mažiau kaip du trečdalius valstybių šalių atstovų, dalyvaujančių ir balsuojančių susitikime, balsų.

4. Komisijos nariai išrenkami penkeriems metams. Jie turi teisę būti perrinkti kitai kadencijai.

5. Valstybė šalis, pateikusi kandidatą į Komisijos narius, apmoka jo išlaidas, kai jis eina pareigas Komisijoje. Atitinkama pakrantės valstybė apmoka išlaidas, atsiradusias dėl šio priedo 3 straipsnio 1 dalies b punkte numatytų konsultacijų. Šios Komisijos sekretoriatu rūpinasi Jungtinių Tautų Generalinis sekretorius.

3 straipsnis

1. Komisijos funkcijos:

- analizuoti duomenis ir kitą medžiagą, pakrantės valstybių pateiktus apie išorines kontinentinio šelfo ribas rajonuose, kur tos ribos yra už 200 jūrmylių ribų, ir teikti rekomendacijas pagal 76 straipsnį ir Supratinimo memorandumą, priimtą 1980 m. rugpjūčio 29 d. Jungtinių Tautų Trečiojoje jūrų teisės konferencijoje;
- atitinkamos pakrantės valstybės prašymu patarti mokslo ir techniniais klausimais ruošiant a punkte nurodytus duomenis.

2. Komisija gali bendradarbiauti tokiu mastu, kuris laikomas būtinu ir naudingu, su Unesco Tarpyvyriausybine okeanografijos komisija, Tarptautine hidrografijos organizacija ir kitomis kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis siekiant keistis moksline ir technine informacija, kuri padėtų Komisijai vykdyti savo uždavinius.

4 straipsnis

Tuo atveju, jei pakrantės valstybė, vadovaudamasi 76 straipsniu, ketina nustatyti išorines kontinentinio šelfo ribas už 200 jūrmylių ribos, ji privalo pateikti Komisijai konkrečius tų ribų duomenis kartu su papildoma moksline ir technine informacija kaip galima greičiau, tačiau bet kuriuo atveju per 10 metų nuo šios konvencijos įsigaliojimo tai valstybei dienos. Tuo pat metu pakrantės valstybė turi nurodyti pavardes tų Komisijos narių, kurie jai patarė mokslo ir techniniais klausimais.

5 straipsnis

Jei Komisija nenusprendžia kitaip, ji veikia per pakomises, susidedančias iš septynių narių, paskirtų suderintai, atsižvelgiant į kiekvieno atskiro pakrantės valstybės teikimo specifinius elementus. Teikimą duodančios pakrantės valstybės piliečiai, kurie yra Komisijos nariai, taip pat bet kuris Komisijos narys, kuris patarė pakrantės valstybei mokslo ir techniniais ribų nustatymo klausimais, negali būti pakomisės, nagrinėjančios teikimą, narys, bet turi teisę dalyvauti nario teisėmis Komisijos posėdžiuose, susijusiuose su minėtu teikimu. Pakrantės valstybė, kuri padavė teikimą Komisijai, gali deleguoti savo atstovus dalyvauti atitinkamuose svarstymuose be balsavimo teisės.

6 straipsnis

1. Pakomisė teikia savo rekomendacijas Komisijai.

2. Komisija tvirtina pakomisės rekomendacijas dviem trečdaliais dalyvaujančių ir balsuojančių Komisijos narių balsų.

3. Komisijos rekomendacijos raštu pateikiamos teikimą padavusiai pakrantės valstybei ir Jungtinių Tautų Generaliniam sekretoriui.

7 straipsnis

Pakrantės valstybės nustato išorines kontinentinio šelfo ribas vadovaudamasi 76 straipsnio 8 dalies nuostatomis pagal atitinkamas vidaus procedūras.

8 straipsnis

Tuo atveju, jei pakrantės valstybė nesutinka su Komisijos rekomendacijomis, per pagrįstą laiką pakrantės valstybė paduoda Komisijai peržiūrėtą ar naują teikimą.

9 straipsnis

Komisijos veiksmai neturi įtakos klausimams, susijusiems su valstybių, turinčių priešingus arba gretimus krantus, sienų delimitavimu.

III PRIEDAS

BENDROS ŽVALGYMO, TYRINĖJIMO IR EKSPLOATAVIMO SĄLYGOS

1 straipsnis

Nuosavybės teisė į mineralus

Nuosavybės teisė į mineralus atsiranda nuo jų išgavimo momento pagal šią konvenciją.

2 straipsnis

Žvalgymas

1. a) Institucija skatina išteklių žvalgymą rajone;
 - b) žvalgymas vykdomas tik tada, kai Institucija gauna tinkamą rašytinį įsipareigojimą, kad siūlomas žvalgytojas remsis šia konvencija ir atitinkamomis Institucijos normomis, taisyklėmis ir procedūromis, susijusiomis su bendradarbiavimu personalo mokymo programme, nurodytose 143 ir 144 straipsniuose, bei jūros aplinkos apsauga, ir kad jis sutiks su Institucijos kontrole dėl minėtų nuostatų laikymosi. Tuo pat metu siūlomas žvalgytojas praneša Institucijai apie numanomą rajoną ar rajonus, kuriuose bus vykdomi žvalgyimo darbai;
 - c) žvalgymas tame pačiame rajone ar rajonuose gali būti vykdomas tuo pat metu vieno ar kelių žvalgytojų.
2. Žvalgymas nesuteikia žvalgytojui jokių teisių į išteklius. Tačiau žvalgytojas gali išgauti pagrįstą mineralų kiekį, reikalingą bandymams.

3 straipsnis

Tyrinėjimas ir eksploatavimas

1. Įmonė, valstybės šalys arba bet kuris kitas subjektas, nurodytas 153 straipsnio 2 dalies b punkte, gali kreiptis į Instituciją patvirtinti darbų planus veiklai rajone.
2. Įmonė gali kreiptis dėl bet kurios rajono dalies, tačiau kitų kreipimasis dėl rezervuotų rajonų turi atitikti papildomus šio priedo 9 straipsnio reikalavimus.
3. Tyrinėjimas ir eksploatavimas turi būti vykdomi tik tuose rajonuose, kurie yra numatyti 153 straipsnio 3 dalyje nurodytuose darbų planuose, patvirtintuose Institucijos pagal šią konvenciją ir atitinkamas Institucijos normas, taisykles bei procedūras.
4. Kiekvienas patvirtintas darbų planas turi:
 - a) atitikti šią konvenciją ir Institucijos normas, taisykles bei procedūras;
 - b) numatyti Institucijos kontrolę veiklai rajone pagal 153 straipsnio 4 dalį;

- c) pagal Institucijos normas, taisykles bei procedūras suteikia darbų vykdytojui išimtinę teisę tyrinėti bei eksploatuoti nurodytas išteklių kategorijas rajonuose, numatytuose darbų plane. Tačiau jei pareiškėjas pateikia tvirtinti darbų planą, kuris apima tik tyrinėjimo arba tik eksploatavimo stadiją, patvirtintas darbų planas suteikia išimtinę teisę tik tai konkrečiai veiklos stadijai.

5. Kiekvienas Institucijos patvirtintas darbų planas, išskyrus tą, kurį pateikia įmonė, turi būti Institucijos ir pareiškėjo ar pareiškėjų sutarties formos.

4 straipsnis

Pareiškėjų tinkamumas

1. Pareiškėjai, išskyrus įmonę, yra laikomi tinkamais tuo atveju, jei jie yra 153 straipsnio 2 dalies b punkte nurodyti nacionaliniai subjektai arba jei jie yra kontroliuojami ar remiami, kaip to reikalauja 153 straipsnio 2 dalies b punktas, ir jei jie laikosi procedūrų ir atitinka tinkamumo standartus, nustatytus Institucijos normose, taisyklėse bei procedūrose.
2. Tinkamumo standartai, išskyrus šio straipsnio 6 dalyje nurodytus atvejus, yra susiję su pareiškėjo finansinėmis ir techninėmis galimybėmis ir su jo veikla pagal ankstesnes sutartis su Institucija.
3. Kiekvieną pareiškėją turi remti valstybė šalis, kurios nacionalinis subjektas jis yra, išskyrus tuos atvejus, kai pareiškėjas yra kelių valstybių nacionalinis subjektas, pavyzdžiui, kai sudaroma kelių valstybių subjektų partnerystė ar konsorciumas, – tokiu atveju pareiškėją turi remti visos susijusios valstybės šalys; arba, išskyrus tuos atvejus, kai pareiškėjas iš tikrųjų yra kontroliuojamas kitos valstybės šalies arba jos nacionalinių subjektų, – tokiu atveju abi valstybės šalys turi remti pareiškėją. Kriterijai ir procedūros dėl paramos reikalavimų vykdymo turi būti nustatyti Institucijos normose, taisyklėse bei procedūrose.
4. Remianti valstybė arba valstybės yra pagal 139 straipsnį atsakingos pagal savo teisės sistemas, kad taip remiama sutarties šalis vykdytų veiklą rajone pagal sutarti sąlygas ir savo įsipareigojimus pagal šią konvenciją. Tačiau remianti valstybė neatsako už žalą, padarytą dėl jos remiamos sutarties šalies nesugebėjimo įvykdyti savo įsipareigojimų, tuo atveju, jei ta valstybė šalis priėmė įstatymus ir kitus teisės aktus bei ėmėsi administracinių priemonių, kurie jos teisės sistemoje yra pakankami ir tinkami, kad užtikrintų, jog jos jurisdikcijai priklausantys asmenys tokius įsipareigojimus vykdytų.
5. Vertinant valstybių šalių, kurios yra pareiškėjai, tinkamumą atsižvelgiama į šių valstybių pobūdį.

6. Tinkamumo standartai reikalauja, kad kiekvienas be išimties pareiškėjas savo paraiškoje išsipareigojęs:

- a) pripažinti vykdytiniais ir vykdyti taikytinus išsipareigojimus, numatytus XI dalies nuostatose, taip pat Institucijos normas, taisykles bei procedūras, Institucijos sprendimus ir savo sutarties su Institucija sąlygas;
- b) sutikti su Institucijos pagal šią konvenciją vykdoma veiklos rajone kontrole;
- c) pateikti Institucijai rašytinę garantiją, kad pareiškėjo išsipareigojimai pagal sutartį bus sąžiningai įvykdyti;
- d) laikytis nuostatų dėl technologijos perdavimo, numatytų šio priedo 5 straipsnyje.

5 straipsnis

Technologijos perdavimas

1. Pateikdamas darbų planą, kiekvienas pareiškėjas pateikia Institucijai bendrą įrengimų ir metodų, kurie bus naudojami vykdamas veiklą rajone, aprašymą ir kitą susijusią pramoninės nuosavybės statuso neturinčią informaciją apie tokios technologijos pobūdį bei informaciją apie tai, kur ta technologija prieinama.

2. Kiekvienas darbų vykdytojas praneša Institucijai apie aprašymų ir informacijų pasikeitimus, pateiktus pagal šio straipsnio 1 dalį, kiekvieną kartą, kai įdiegiamas esminis technologinis pakeitimas arba naujovė.

3. Kiekvienoje sutartyje dėl veiklos rajone turi būti šie sutarties šalies išsipareigojimai:

- a) Institucijos reikalavimu teisingais ir pagrįstais komerciniais pagrindais bei sąlygomis aprūpinti įmonę technologija, kurią ši sutarties šalis naudoja vykdydama veiklą rajone pagal sutartį ir kurią ji turi teisę teisėtai perduoti. Tai turi būti atlikta licencijų pagrindu ar kitu tinkamu būdu, dėl kurio sutarties šalis su įmone susitars ir nustatys sutartį papildančiame atskirame susitarime. Reikalauti vykdyti šį išsipareigojimą galima tik tuo atveju, jei įmonei nepavyksta įsigyti tokios pačios ar tiek pat veiksmingos ir naudingos technologijos atviroje rinkoje teisingais ir pagrįstais komerciniais pagrindais ir sąlygomis;
- b) gauti technologijos, kuri naudojama vykdamas veiklą rajone pagal sutartį ir kurios paprastai negalima įsigyti atviroje rinkoje, taip pat kuri nenurodyta a punkte, savininko rašytinį patvirtinimą, kad šis bet

kuriuo metu, Institucijai pareikalavus, aprūpins įmonę ta technologija licencijos pagrindu ar kitu tinkamu būdu ir tokiais pat teisingais bei pagrįstais komerciniais pagrindais bei sąlygomis, kokie buvo taikyti sutarties šaliai. Jei toks patvirtinimas nėra gautas, sutarties šalis nenaudoja tokios technologijos vykdydama veiklą rajone;

- c) įmonės prašymu ir jei tai iš sutarties šalies nepareikalauja didelių išlaidų, sutartimi, kurią galima reikalauti įvykdyti, įgyti iš savininko teisę perleisti įmonei bet kurią sutarties šalies vykdamas veiklą rajone naudojamą technologiją, kurios kitu atveju sutarties šalis neturi teisės perleisti ir kurios paprastai negalima įsigyti atviroje rinkoje. Tais atvejais, kai tarp sutarties šalies ir technologijos savininko yra esminiai korporaciniai santykiai, tų santykių artumas ir kontrolės ar įtakos lygis yra svarbūs nustatant, ar buvo imtasi visų reikiamų priemonių tai teisei įgyti. Tais atvejais, kai sutarties šalis veiksmingai kontroliuoja technologijos savininką, tokios teisės iš technologijos savininko neįgijimas turi reikšmės svarstant sutarties šalies tinkamumą tvirtinant vėlesnes paraiškas dėl darbų plano patvirtinimo;

- d) įmonės prašymu padėti jai įsigyti bet kurią technologiją, nurodytą b punkte, pagal licenciją ar kitu tinkamu būdu teisingais ir pagrįstais komerciniais pagrindais ir sąlygomis, jei įmonė nutaria tiesiogiai tartis su technologijos savininku;

- e) imtis a, b, c ir d punktuose numatytų priemonių besivystančios valstybės ar besivystančių valstybių grupės labui, kurios padavė pareikimą sudaryti sutartį pagal šio priedo 9 straipsnį, su sąlyga, kad tos priemonės bus taikomos tik sutarties šalies pasiūlytos rajono dalies, kuri buvo rezervuota pagal šio priedo 8 straipsnį, eksploatavimui, ir taip pat su sąlyga, kad sutartyje nurodyta veikla, kurią siekia vykdyti besivystanti valstybė ar besivystančių valstybių grupė, nenumato technologijos perdavimo trečiajai valstybei arba trečiosios valstybės nacionaliniams subjektams. Ši nuostata taikoma minėtai sutarties šaliai tik tais atvejais, kai įmonė neprašė perleisti technologijos arba technologiją sutarties šalies nebuvo perduota įmonei.

4. Ginčai dėl išsipareigojimų, reikalaujamų pagal šio straipsnio 3 dalį, lygiai kaip ir dėl kitų sutarties sąlygų, sprendžiami XI dalyje nustatyta privaloma tvarka, o tuo atveju, jei išsipareigojimai yra pažeidžiami, sutartis gali būti sustabdoma ar nutraukiama arba skiriamos piniginės baudos pagal šio priedo 18 straipsnį. Ginčai dėl to, ar sutarties šalies pasiūlymai atitinka teisingus ir pagrįstus komercinius pagrindus ir sąlygas, gali būti bet kurios ginčo šalies perduoti privalomam komerciniam arbitražui spręsti pagal Uncitral Arbitražo taisykles ar kitas arbitražo taisykles, kurios gali būti numatytos Institucijos normose, taisyklėse bei procedūrose. Jei yra nustatoma, kad sutarties šalies pasiūlymas neatitinka teisingų ir pagrįstų komercinių pagrindų ir sąlygų tol, kol Institucija imasi šio priedo 18 straipsnyje nurodytų veiksmų, sutarties šaliai yra duodamos 45 dienos tam, kad ji pakeistų pasiūlymą taip, kad šis atitiktų minėtas sąlygas.

5. Jei įmonei nepavyksta teisingais ir pagrįstais komerciniais pagrindais ir sąlygomis gauti reikiamos technologijos, kurios pagalba ji galėtų laiku atlikti mineralų gavybą ir apdorojimą rajone, Taryba arba Asamblėja gali sušaukti valstybių šalių grupę, susidedančią iš tų valstybių šalių, kurios vykdo veiklą rajone, ir iš tų, kurios rėmė subjektus, vykdančius veiklą rajone, bei kitų valstybių šalių, kurios turi galimybę gauti minėtą

technologiją. Ši grupė kartu konsultuojasi ir priima veiksmingas priemones tam, kad užtikrintų, jog įmonė gautų technologiją teisingais ir realiais komerciniais pagrindais ir sąlygomis. Kiekviena tokia valstybė šalis savo teisės sistemoje imasi visų galimų priemonių šiam tikslui pasiekti.

6. Bendros su įmone įmonės atveju technologija perduodama pagal bendros įmonės steigimo sutarties sąlygas.

7. Šio straipsnio 3 dalyje nurodyti išsipareigojimai turi būti įtraukti į kiekvieną sutartį dėl veiklos vykdymo rajone 10 metų nuo įmonės komercinės gavybos pradžios, ir jais galima remtis viso šio laikotarpio metu.

8. Šiame straipsnyje „technologija“ reiškia specializuotą įrangą ir patirtį bei žinias technikos srityje, taip pat žinynus, brėžinius, eksploataavimo instrukcijas, mokymo bei technines konsultacijas bei pagalbą, būtiną veikiančioms sistemoms surinkti, prižiūrėti ir eksploatuoti, taip pat teisę naudotis šiais dalykais neišskirtinėmis sąlygomis.

6 straipsnis

Darbų plano tvirtinimas

1. Praėjus šešiams mėnesiams nuo šios konvencijos įsigaliojimo, o vėliau kas keturi mėnesiai Institucija priima svarstymui pateiktus darbų planus.

2. Svarstydamą sutarties forma pateiktą darbų planą, Institucija pirmiausia privalo įsitikinti, kad:

a) pareiškėjas laikėsi pagal šio priedo 4 straipsnį nustatytų pateikimo procedūrų ir pateikė Institucijai išsipareigojimus ir garantijas, kurių reikalauja tas straipsnis. Jei nesilaikyta numatytų procedūrų arba nėra nurodytų išsipareigojimų ar garantijų, pareiškėjui suteikiamos 45 dienos šioms trūkumams pašalinti;

b) pareiškėjas yra tinkamas pagal šio priedo 4 straipsnio sąlygas.

3. Visi pasiūlyti darbų planai svarstomi ta eilės tvarka, kokia jie buvo gauti. Pasiūlyti darbų planai turi remtis ir atitikti šios konvencijos nuostatas ir Institucijos normas, taisykles bei procedūras, įskaitant tas, kurios yra nustatytos vykdymui, finansiniams įnašams bei išsipareigojimams, susijusiems su technologijos perleidimu. Jei pateikti darbų planai atitinka šiuos reikalavimus, Institucija juos patvirtina tuo atveju, kai jie atitinka vienus nediskriminacinio pobūdžio reikalavimus, numatytus Institucijos normose, taisyklėse bei procedūrose, išskyrus tuos atvejus, kai:

a) pateiktame darbų plane nurodyta rajono dalis arba visas rajonas yra įtraukti į jau patvirtintą darbų planą arba į anksčiau pateiktą darbų planą, dėl kurio Institucija dar nėra priėmusi galutinio sprendimo;

b) pateiktame darbų plane nurodyta rajono dalis arba visas rajonas yra Institucijos atmeti vadovaujantis 162 straipsnio 2 dalies x punktu, arba

c) pasiūlytą darbų planą pateikė arba jį rėmė valstybė šalis, kuri jau turi:

i) darbų planus, susijusius su polimetalių junginių tyrinėjimu ir eksploatavimu nerezervuotuose rajonuose, kurie kartu su bet kuria rajono dalimi, nurodyta pasiūlyme dėl darbų plano, savo dydžiu viršija 30 % skritulio, kurio plotas yra 400 tūkstančių kvadratinųjų kilometrų, o centras yra siūlomame darbų plane nurodyto rajono kurios nors dalies centras;

ii) darbų planus, susijusius su polimetalių junginių tyrinėjimu bei eksploatavimu nerezervuotuose rajonuose, kurie, kartu paėmus, sudaro 2 % viso jūros dugno ploto, kuris nėra rezervuotas arba nepatvirtintas eksploatavimui vadovaujantis 162 straipsnio 2 dalies x punktu.

4. Taikant šio straipsnio 3 dalies c punkte nustatytą standartą, darbų planas, kurį pateikia partnerių grupė arba konsorciūmas, vertinamas *pro rata* pagrindu visoms atitinkamoms remiančioms valstybėms šalims pagal šio priedo 4 straipsnio 3 dalį. Institucija gali patvirtinti darbų planus, numatytus šio straipsnio 3 dalies c punkte, jei ji nustato, kad toks patvirtinimas neleidžia valstybei šaliai ar jos remiamiems subjektams monopolizuoti veiklos rajone ar užkirsti kelią kitoms valstybėms šalims vykdyti veiklą rajone.

5. Nepaisant šio straipsnio 3 dalies a punkto, pasibaigus 151 straipsnio 3 dalyje nurodytam pereinamajam laikotarpiui, Institucija, priimdama normas, taisykles bei procedūras, nustatyti kitas procedūras ir kriterijus, neprieštaraujančius šiai konvencijai, skirtus nuspręsti, kurių pareiškėjų pateikti darbų planai turi būti patvirtinti tuo atveju, kai reikia nuspręsti dėl kelių pareiškėjų pasiūlytame rajone. Šios procedūros ir kriterijai turi užtikrinti teisingą ir nediskriminuojantį darbų planų tvirtinimą.

7 straipsnis

Pareiškėjų, prašančių leidimų gavybai, atranka

1. Praėjus šešiams mėnesiams nuo šios konvencijos įsigaliojimo, o vėliau kas keturi mėnesiai Institucija priima svarstyti paraiškas dėl leidimų gavybai, kurios buvo pateiktos paskutinio pasibaigusio laikotarpio metu. Institucija išduoda prašomus leidimus, jei visos paraiškos gali būti patvirtintos neviršijant gavybos kvotų arba nepažeidžiant Institucijos išsipareigojimų, numatytų susitarimuose prekių klausimais arba kituose susitarimuose, kurių šalimi ji tapo pagal 151 straipsnį.

2. Kai reikia atrinkti pareiškėjus, pateikusius paraiškas dėl gavybos leidimo, dėl gavybos apribojimo pagal 151 straipsnio 2–7 dalis arba dėl Institucijos išsipareigojimų, numatytų susitarimuose prekių klausimais arba kituose susitarimuose, kurių šalimi ji tapo pagal 151 straipsnio 1 dalį, Institucija atranka pareiškėjus objektyvių ir nediskriminuojančių standartų,

nustatytų jos normose, taisyklėse bei procedūrose, pagrindu.

9 straipsnis

Veikla rezervuotuose rajonuose

3. Taikydama šio straipsnio 2 dalį, Institucija teikia pirmenybę tiems pareiškėjams, kurie:

- a) suteikia geresnes darbų atlikimo garantijas, atsižvelgiant į jų finansines ir technines kvalifikacijas ir darbų vykdymą pagal anksčiau patvirtintus darbų planus;
- b) užtikrina Institucijai ankstesnę būsimą finansinę naudą, atsižvelgiant į numatytą komercinės gavybos pradžią;
- c) jau įdėjo nemažai lėšų ir pastangų į žvalgymą ir tyrinėjimą.

4. Pareiškėjai, kurie nebuvo atrinkti ankstesniais laikotarpiais, turi pirmenybės teisę vėlesniais laikotarpiais tol, kol jiems bus suteiktas gavybos leidimas.

5. Atrankos metu turi būti atsižvelgta į poreikį išplėsti visų valstybių šalių, nesvarbu, kokia jų socialinė ar ekonominė sistema arba geografinė padėtis, galimybes dalyvauti vykdančią veiklą rajone, kad nebūtų diskriminuojama kuri nors valstybė ar sistema, taip pat neleisti monopolizuoti tos veiklos.

6. Jei eksploatuojamų rezervuotų rajonų yra mažiau negu nerezervuotų, paraiškoms dėl gavybos rezervuotuose rajonuose taikoma pirmenybė.

7. Šiame straipsnyje nurodyti sprendimai priimami, kiek įmanoma greičiau, pasibaigus kiekvienam laikotarpiui.

8 straipsnis

Rajonų rezervavimas

Kiekviena paraiška, išskyrus tas, kurias įmonė ar kuris kitas subjektas pateikia dėl rezervuotų rajonų, turi apimti rajoną, nebūtinai vientisą, tačiau pakankamai didelį ir pakankamai didelės apskaičiuotos komercinės vertės, kad būtų galima vykdyti dvi gavybos operacijas. Pareiškėjas turi nurodyti koordinatas, skiriančias rajoną į dvi vienodos apskaičiuotos komercinės vertės dalis, ir pateikti visus savo turimus duomenis apie abi dalis. Nepažeidžiant Institucijos įgaliojimų, nurodytų šio priedo 17 straipsnyje, pateikiami duomenys apie polimetalo junginius turi būti susiję su žemėlapių sudarymu, pavyzdžių ėmimu, junginių gausumu ir juose esančių metalų sudėtimi. Per 45 dienas nuo duomenų gavimo dienos Institucija turi nuspręsti, kuri dalis turi būti išimtinai rezervuota Institucijos veiklai, vykdomai per įmonę ar kartu su besivystančiomis valstybėmis. Šis sprendimas gali būti atidėtas dar vienam 45 dienų laikotarpiui, jei Institucija kviečia nepriklausomą ekspertą įvertinti, ar pateikti visi pagal šį straipsnį reikalaujami duomenys. Numatytas plotas tampa rezervuotu rajonu nuo darbų plano nerezervuotam rajonui patvirtinimo ir sutarties pasirašymo.

1. Įmonei suteikiama galimybė nuspręsti, ar ji ketina vykdyti veiklą kiekviename rezervuotame rajone. Šis sprendimas gali būti priimtas bet kuriuo metu, nebent Institucija gauna pranešimą pagal šio straipsnio 4 dalį – tokiu atveju įmonė privalo apsispręsti per pagrįstą laiko tarpą. Įmonė gali nutarti eksploatuoti tokius rajonus steigdama bendras įmones su suinteresuota valstybe ar suinteresuotu subjektu.

2. Įmonė gali sudaryti sutartis dėl dalies jos veiklos vykdymo pagal IV priedo 12 straipsnį. Ji taip pat gali steigti bendras įmones tokiai veiklai vykdyti su bet kuriuo subjektu, kuris turi teisę vykdyti veiklą rajone pagal 153 straipsnio 2 dalies b punktą. Svarstydamą tokių bendrų įmonių steigimo klausimą įmonė turi pasiūlyti besivystančioms valstybėms šalims ir šių valstybių nacionaliniams subjektams galimybę veiksmingai dalyvauti tokioje įmonėje.

3. Institucija, priimdama normas, taisykles ir procedūras, gali nustatyti materialinius ir procedūrinius reikalavimus bei sąlygas, taikomas minėtoms sutartims ir bendroms įmonėms.

4. Bet kuri besivystanti valstybė šalis arba bet kuris fizinis ar juridinis asmuo, jos remiamas ir veiksmingai kontroliuojamas ar veiksmingai kontroliuojamas kitos besivystančios valstybės, kuri yra reikalavimus atitinkantis pareiškėjas, taip pat bet kokia šių subjektų grupė gali pranešti Institucijai, jog ji nori pateikti darbų rezervuotame rajone planą pagal šio priedo 6 straipsnį. Darbų planas svarstomas, jei įmonė pagal šio straipsnio 1 dalį nusprendžia, kad ji pati tame rajone neketina vykdyti veiklos.

10 straipsnis

Pirmenybė ir prioritetas tarp pareiškėjų

Darbų vykdytojas, turintis patvirtintą darbų planą tik tyrinėjimui, kaip nurodyta šio priedo 3 straipsnio 4 dalies c punkte, turi pirmenybę ir prioritetą prieš pareiškėjus darbų planui, apimančiam to rajono išteklį eksploatavimą. Tačiau šios pirmenybės ar prioriteto darbų vykdytojas gali netekti, jei jis darbus vykdo nepatenkinamai.

11 straipsnis

Jungtinė veikla

1. Sutartimis gali būti numatyta sutarties šalies ir Institucijos, veikiančios per įmonę, jungtinė veikla steigiant bendrą įmonę arba pasidalijant gavybą, taip pat bet kokia kita jungtinės veiklos forma, kuriai galioja tos pačios nuostatos dėl peržiūrėjimo, sustabdymo arba nutraukimo, kaip ir sutartims su Institucija.

2. Sutarties šalims, susitariančioms su įmone dėl tokios jungtinės veiklos, gali būti suteiktos šio priedo 13 straipsnyje nurodytos finansinės lengvatos.

3. Bendros įmonės, įsteigtos kartu su įmone, partneriai privalo mokėti šio priedo 13 straipsnyje nurodytas sumas pagal turimą bendros įmonės dalį, atsižvelgiant į tame straipsnyje nurodytas finansines lengvatas.

12 straipsnis

Įmonės vykdoma veikla

1. Įmonės veiklą rajone, vykdomą pagal 153 straipsnio 2 dalies a punktą, reglamentuoja XI dalis ir Institucijos normos, taisyklės bei procedūros, taip pat jos atitinkami sprendimai.

2. Prie bet kurio įmonės pateikto darbų plano pridedamas dokumentas, patvirtinantis jos finansines ir technines galimybes.

13 straipsnis

Finansinės sutarčių sąlygos

1. Priimdama normas, taisykles bei procedūras dėl Institucijos ir 153 straipsnio 2 dalies b punkte nurodytų subjektų finansinių sąlygų sutarties, taip pat tardamasi dėl šių sąlygų pagal XI dalį ir minėtas normas, taisykles bei procedūras, Institucija vadovaujasi šiais tikslais:

- a) garantuoti optimalias Institucijos pajamas iš komercinės gavybos pajamų;
- b) pritraukti investicijas ir technologiją rajonui tyrinėti ir eksploatuoti;
- c) užtikrinti sutarties šalims vienodas finansines sąlygas ir proporcingus finansinius įsipareigojimus;
- d) suteikti sutarties šalims vienodais ir nediskriminuojančiais pagrindais nuolaidas dalyvaujant jungtinėje veikloje su įmone ir besivystančiomis valstybėmis arba su jų nacionaliniais subjektais, skatinti technologijų perleidimą ir mokytį Institucijos ir besivystančių valstybių personalą;
- e) suteikti galimybę įmonei tuo pačiu metu, kaip ir 153 straipsnio 2 dalies b punkte nurodyti subjektai, sėkmingai įsitraukti į jūros dugno kasybos darbus;
- f) užtikrinti, kad dėl finansinių lengvatų, teikiamų sutarties šalims remiantis šio straipsnio 14 dalimi, pagal sutarčių sąlygas, peržiūrėtas vadovaujantis šio priedo 19 straipsniu, arba pagal šio priedo 11 straipsnio nuostatas dėl bendrų įmonių, sutarties šalys nebūtų taip subsidijuojamos, jog joms būtų suteiktas konkurencinis pranašumas palyginti su kasyklomis sausumoje.

2. Administracinėms išlaidoms, susijusioms su paraiškų dėl sutarties formos darbų planų patvirtinimo nagrinėjimu, padengti už kiekvieną paraišką imamas 500 tūkstančių JAV dolerių mokestis. Šio mokesčio dydį periodiškai peržiūri Taryba, siekiant užtikrinti, kad nustatyta suma

padengtų administracines išlaidas. Jei tokios administracinės Institucijos išlaidos dėl paraiškos nagrinėjimo yra mažesnės už nustatytą sumą, Institucija grąžina skirtumą pareiškėjui.

3. Sutarties šalis moka, skaičiuojant nuo sutarties įsigaliojimo dienos, metinį nustatytą 1 milijono JAV dolerių mokestį. Jei patvirtintas komercinės gavybos laikas atidedamas dėl pagal 151 straipsnį laiku nesuteikto leidimo gavybai, nustatyto metinio mokesčio už uždelstą laikotarpį mokėti nereikia. Pradėjusi komercinę gavybą sutarties šalis moka arba gavybos mokestį, arba nustatytą metinį mokestį, t. y. tą, kuris didesnis.

4. Per vienerius metus nuo komercinės gavybos pradžios, remiantis šio straipsnio 3 dalimi, sutarties šalis pasirinktinai moka Institucijai arba:

- a) tik gavybos mokestį arba
- b) gavybos mokesčio ir gryųjų pajamų dalies derinį.

5. a) Jei sutarties šalis nusprendžia kaip savo finansinį įnašą Institucijai mokėti tik gavybos mokestį, jis nustatomas kaip procentas nuo apdorotų metalų, išskirtų iš polimetallų junginių, išgautų sutartyje nurodytame rajone, rinkos vertės. Nustatomi tokie procentų dydžiai:

- i) 1–10 komercinės gavybos metai – 5 %;
- ii) nuo 11 metų iki komercinės gavybos pabaigos – 12 %;

b) minėta rinkos vertė nustatoma padauginus metalų, išskirtų iš polimetallų junginių, išgautų sutartyje nurodytame rajone, kiekį iš vidutinės šių metalų kainos atitinkamais finansiniais metais, kaip nurodyta šio straipsnio 7 ir 8 dalyse.

6. Jei sutarties šalis nusprendžia kaip savo finansinį įnašą Institucijai mokėti gavybos mokesčio ir gryųjų pajamų dalies derinį, jo dydis nustatomas šiuo būdu:

a) gavybos mokestis nustatomas kaip procentas nuo metalų, išskirtų iš polimetallų junginių, išgautų sutartyje nurodytame rajone, rinkos vertės, nustatomos pagal šios straipsnio dalies b punktą. Nustatomi tokie procentų dydžiai:

- i) pirmasis komercinės gavybos etapas – 2 %;
- ii) antrasis komercinės gavybos etapas – 4 %.

Jei antruoju komercinės gavybos etapu, apibūdintu šios straipsnio dalies d punkte, pajamos iš investicijų bet kuriais finansiniais metais, nurodytos m punkte, nukrinta žemiau negu 15 % dėl mokamo 4 % gavybos mokesčio, tais finansiniais metais vietoj 4 % mokamas 2 % gavybos mokestis;

b) minėta rinkos vertė nustatoma padauginus metalų, išskirtų iš polimetallų junginių, išgautų sutartyje nurodytame rajone, kiekį iš vidutinės šių metalų kainos atitinkamais finansiniais metais, kaip nurodyta šio straipsnio 7 ir 8 dalyse;

- c) i) Institucijos grynųjų pajamų dalis imama iš sutarties šalies tos grynųjų pajamų dalies, kuri gauta iš sutartyje nurodyto rajono išteklių gavybos, toliau vadinamos grynosiomis pajamomis iš gavybos;
- ii) Institucijos grynųjų pajamų iš gavybos dalis nustatoma pagal šią augimo skalę:

Grynųjų pajamų iš gavybos dalis	Institucijos dalis	
	Pirmasis komercinės gavybos etapas	Antrasis komercinės gavybos etapas
Dalis, atspindinti pajamas iš investicijų, kurios yra nuo 0 iki 10 %	35 %	40 %
Dalis, atspindinti pajamas iš investicijų, kurios yra nuo 10 iki 20 %	42,5 %	50 %
Dalis, atspindinti pajamas iš investicijų, kurios yra 20 % arba didesnės	50 %	70 %

- d) i) pirmasis komercinės gavybos etapas, nurodytas šios straipsnio dalies a ir c punktuose, prasideda pirmaisiais komercinės gavybos finansiniais metais ir baigiasi tais finansiniais metais, kuriais sutarties šalies įsisavinimo išlaidos kartu su palūkanomis nepadengtai šių išlaidų daliai yra visiškai padengiamos iš jo grynųjų pinigų perviršio, kaip tai nurodyta toliau:

pirmaisiais finansiniais metais, kuriais atsiranda įsisavinimo išlaidos, nepadengtos įsisavinimo išlaidos yra lygios įsisavinimo išlaidų ir tais metais gauto grynųjų pinigų perviršio skirtumui. Kiekvienais kitais finansiniais metais nepadengtos įsisavinimo išlaidos yra lygios praėjusių finansinių metų pabaigos nepadengtomis įsisavinimo išlaidoms, prie jų pridėjus 10 % metinių palūkanų už jas ir pridėjus einamųjų finansinių metų įsisavinimo išlaidas bei atėmus sutarties šalies einamųjų finansinių metų grynųjų pinigų perviršį. Finansiniais metais, kuriais nepadengtos įsisavinimo išlaidos tampa pirmą kartą lygios nuliui, laikomi finansiniai metai, kuriais sutarties šalies įsisavinimo išlaidos kartu su palūkanomis nepadengtai jų daliai yra visiškai padengtos jo grynųjų pinigų perviršio. Bet kuriais finansiniais metais sutarties šalies grynųjų pinigų perviršis yra jo bendrosios pajamos atėmus eksploatavimo išlaidas bei įmokas Institucijai pagal c punktą;

- ii) antrasis komercinės gavybos etapas prasideda tais finansiniais metais, kai baigiasi pirmasis komercinės gavybos etapas, ir tęsiasi iki sutarties pabaigos;

- e) sąvoka „grynosios pajamos iš gavybos“ reiškia sutarties šalies grynųjų pajamų ir įsisavinimo išlaidų gavybos sektoriuje bei sutarties šalies įsisavinimo išlaidų santykių sandaugą. Jei sutarties šalis užsiima gavyba, polimetalių junginių transportavimu ir pirmiausia trijų apdorotų metalų – kobalto, vario ir nikelio – gamyba, grynųjų pajamų iš gavybos dydis turi būti ne mažesnis kaip 25 % sutarties šalies grynųjų pajamų. Atsižvelgiant į n punktą, visais kitais atvejais, taip pat tais, kai sutarties šalis užsiima gavyba, polimetalių junginių transportavimu ir pirmiausia keturių apdorotų metalų – kobalto, vario, mangano ir nikelio – gamyba, Institucija gali savo normose, taisyklėse bei procedūrose nustatyti atitinkamas žemiausias ribas, kiekvienu atveju panaudodama tuos pačius santykius kaip ir nustatydamas 25 % žemiausią ribą trijų metalų atveju;

- f) „sutarties šalies grynosios pajamos“ yra sutarties šalies bendrosios pajamos atėmus eksploatavimo išlaidas ir atėmus jos įsisavinimo išlaidų padengimą, kaip nurodyta j punkte;

- g) i) jei sutarties šalis užsiima gavyba, polimetalių junginių transportavimu ir apdorotų metalų gamyba, „sutarties šalies bendrosios pajamos“ yra bendrosios įplaukos, gautos už parduotus apdorotus metalius, ir bet kokios kitos piniginės lėšos, pagrįstai priskirtinos pagal sutartį atliekamoms operacijoms pagal Institucijos finansines normas, taisykles bei procedūras;

- ii) visais kitais atvejais, negu nurodyti g punkto i papunktyje ir n punkto iii papunktyje, „sutarties šalies bendrosios pajamos“ yra bendrosios įplaukos, gautos pardavus pusiau apdorotus metalius, išskirtus iš polimetalių junginių, išgautų sutartyje nurodytame rajone, ir bet kokios kitos piniginės lėšos, pagrįstai priskirtinos pagal sutartį atliekamoms operacijoms pagal Institucijos finansines normas, taisykles bei procedūras;

- h) „sutarties šalies įsisavinimo išlaidos“ yra:

- i) visos išlaidos, atsiradusios prieš pradedant komercinę gavybą, kurios yra tiesiogiai susijusios su sutartyje nurodyto rajono gavybos potencialo įsisavinimu bei su tuo susijusia veikla pagal sutartį, išskyrus n punkte nurodytus atvejus, apskaičiuotos pagal bendruosius apskaitos principus, įskaitant, *inter alia*, išlaidas prietaisams, įrengimams, laivams, apdorojimo įrenginiams, statyboms, pastatams, žemei, keliams, sutartyje nurodytai teritorijai žvalgyti ir tyrinėti, tyrimams ir įsisavinimui, taip pat palūkanas, nuomos mokesčius, licencijas ir rinkliavas, ir

- (ii) išlaidos, panašios į nurodytas i papunktyje, atsiradusias po komercinės gavybos pradžios, kurios yra būtinos darbų plano vykdymui, išskyrus tas, kurios gali būti priskirtos eksploatavimo išlaidoms;

- i) pajamos, gautos realizavus turtą, bei to turto, kuris daugiau nėra reikalingas veiklai pagal sutartį vykdyti ir nėra parduotas, rinkos vertė yra išskaitomi iš sutarties šalies įsisavinimo išlaidų atitinkamais finansiniais metais. Kai šie išskaitymai viršija sutarties šalies įsisavinimo išlaidas, perteklius pridedamas prie sutarties šalies bendrųjų pajamų;

- j) sutarties šalies įsisavinimo išlaidos, atsiradusios prieš pradedant komercinę gavybą, nurodytos h punkto i papunktyje ir n punkto iv

papunktyje, padengiamos 10 kasmetinių lygių įmokų pradedant nuo komercinės gavybos pradžios. Sutarties šalies įsisavinimo išlaidos, atsiradusios pradėjus komercinę gavybą, nurodytos h punkto i papunktyje ir n punkto iv papunktyje, padengiamos 10 ar mažesniu skaičiumi kasmetinių lygių įmokų taip, kad būtų užtikrintas jų visiškas padengimas iki sutarties galiojimo pabaigos;

k) „sutarties šalies eksploatavimo išlaidos“ yra visos išlaidos, atsiradusios po komercinės gavybos pradžios, plėtojant sutartyje nurodyto rajono gavybos potencialą bei su tuo susijusią veiklą pagal sutartį, apskaičiuotos pagal bendruosius apskaitos principus, įskaitant, *inter alia*, nustatytą metinį mokestį arba gavybos mokestį, atsižvelgiant į tai, kuris iš jų yra didesnis, išlaidas darbo užmokesčiui, atlyginimams, darbuotojų pašalpoms, medžiagoms, paslaugoms, transportui, perdirbimo ir rinkodaros išlaidas, palūkanas, išlaidas komunalinėms paslaugoms, išlaidas jūros aplinkai išsaugoti, pridėtinės ir administracinės išlaidas, susijusias su veikla pagal sutartį, taip pat bet kokius grynuosius veiklos nuostolius, nukeltus į priekį arba atgal, kaip nurodyta toliau. Grynieji veiklos nuostoliai gali būti nukeliami į priekį dvejus metus iš eilės, išskyrus paskutinius dvejus sutarties galiojimo metus; pastaruoju atveju grynieji veiklos nuostoliai gali būti atkelti atgal į dvejus praėjusius metus;

l) jei sutarties šalis užsiima gavyba, polimetalių junginių pervežimu bei apdorotų ir pusiau apdorotų metalų gamyba, „gavybos sektoriaus įsisavinimo išlaidos“ yra sutarties šalies įsisavinimo išlaidų dalis, tiesiogiai susijusi su išteklų gavyba sutartyje nurodytame rajone, apskaičiuotos pagal bendruosius apskaitos principus ir Institucijos finansines normas, taisykles bei procedūras, įskaitant, *inter alia*, mokestį, mokamą pateikiant paraišką, nustatytą metinį mokestį ir atitinkamais atvejais sutartyje nurodyto rajono žvalgymo ir tyrinėjimo išlaidas bei tyrimų ir įsisavinimo išlaidų dalį;

m) „pajamos iš investicijų“ kiekvienais finansiniais metais yra tų metų gryųjų pajamų iš gavybos ir gavybos sektoriaus įsisavinimo išlaidų santykis. Apskaičiuojant šį santykį, į gavybos sektoriaus įsisavinimo išlaidas įtraukiamos išlaidos naujiems įrengimams arba senų įrengimų keitimui gavybos sektoriuje atėmus pradinę pakeistų įrengimų kainą;

n) jei sutarties šalis užsiima vien gavyba:

i) „grynosios pajamos iš gavybos“ – sutarties šalies visos grynosios pajamos;

ii) „sutarties šalies grynosios pajamos“ – apibrėžiamos f punkte;

iii) „sutarties šalies bendrosios pajamos“ – bendrosios įplaukos, gautos pardavus polimetalių junginius, ir bet kokios kitos piniginės lėšos, pagrįstai priskirtinos pagal sutartį atliekamoms operacijoms pagal Institucijos finansines normas, taisykles bei procedūras;

iv) „sutarties šalies įsisavinimo išlaidos“ – visos išlaidos, atsiradusios iki komercinės gavybos pradžios, kaip nurodyta h punkto i papunktyje, ir visos išlaidos, atsiradusios po komercinės

gavybos pradžios, kaip nurodyta h punkto ii papunktyje, kurios yra tiesiogiai susijusios su išteklų gavyba sutartyje nurodytame rajone, apskaičiuotos pagal bendruosius apskaitos principus;

v) „sutarties šalies eksploatavimo išlaidos“ – sutarties šalies eksploatavimo išlaidos, nurodytos k punkte, tiesiogiai susijusios su išteklų gavyba sutartyje nurodytame rajone ir apskaičiuotos pagal bendruosius apskaitos principus;

vi) „pajamos iš investicijų“ – kiekvienais finansiniais metais sutarties šalies gryųjų pajamų tais metais ir sutarties šalies įsisavinimo išlaidų santykis. Apskaičiuojant šį santykį, į sutarties šalies įsisavinimo išlaidas įtraukiamos išlaidos naujiems įrengimams įsigyti arba seniems įrengimams keisti atėmus pradinę pakeistų įrengimų kainą;

o) h, k, l ir n punktuose nurodytos išlaidos dėl sutarties šalies mokamų palūkanų yra leistinos, jei tik Institucija, atsižvelgusi į visas aplinkybes, pagal šio priedo 4 straipsnio 1 dalį patvirtina, kad bendras skolos rodiklis (įsiskolinimų ir kapitalo santykis) bei palūkanų norma yra pagrįsti, atsižvelgiant į esamą komercinę praktiką;

p) šio straipsnio dalyje nurodytos išlaidos negali būti aiškinamos kaip apimančios juridinių asmenų pelno mokesčius ar panašius mokesčius, kuriuos valstybės nustato sutarties šalies veiklai.

7. a) šio straipsnio 5 ir 6 dalyse nurodyti „apdoroti metalai“ – paprasčiausio pavidalo metalai, kuriais yra prekiaujama tarptautinėse galutinėse biržose. Šiuo tikslu Institucija savo finansinėse normose, taisyklėse bei procedūrose nurodo atitinkamą tarptautinę galutinę biržą. Metalų, kuriais tokiose biržose neprekiuojama, atveju sąvoka „apdoroti metalai“ reiškia paprasčiausio pavidalo metalus, kuriais prekiaujama nepriklausomų sandorių būdu;

b) jei Institucija negali kitu būdu nustatyti apdorotų metalų, išskirtų iš polimetalių junginių, išgautų sutartyje nurodytame rajone, kiekio, kaip nurodyta 5 dalies b punkte ir 6 dalies b punkte, jis nustatomas pagal metalo kiekį polimetalių junginiuose, metalų išgavimo naudingumo koeficientą ir kitus reikšmingus veiksnius, remiantis Institucijos normomis, taisyklėmis bei procedūromis ir bendraisiais apskaitos principais.

8. Jei kurioje nors tarptautinėje galutinėje biržoje yra nustatytas kainodaros mechanizmas apdorotiems metalams, polimetalių junginiams ir pusiau apdorotiems metalams, naudojama vidutinė tos biržos kaina. Visais kitais atvejais Institucija, pasitarusi su sutarties šalimi, nustato teisingą aukščiau minėtų produktų kainą pagal šio straipsnio 9 dalį.

9. a) visos šiame straipsnyje nurodytos išlaidos, sąnaudos, pajamos ir įplaukos, taip pat visos kainos bei vertės yra laisvos rinkos ar nepriklausomų sandorių rezultatas. Jei jų nėra, visa tai nustato

Institucija, pasitarusi su sutarties šalimi, tokiu būdu, lyg tai būtų laisvos rinkos ar nepriklausomų sandorių rezultatas, atsižvelgdama į panašius sandorius kitose rinkose;

- b) siekdama užtikrinti, kad būtų laikomasi šios straipsnio dalies nuostatų ir jos būtų vykdomos, Institucija vadovaujasi Jungtinių Tautų Daugiašalių korporacijų komisijos, Besivystančių ir išsivysčiusių valstybių tarptautinių sutarčių mokesčių klausimais ekspertų grupės bei kitų tarptautinių organizacijų priimtais principais dėl nepriklausomų sandorių ir tų sandorių aiškinimu, ir savo normose, taisyklėse bei procedūrose tiksliai nustato vienodas ir tarptautiniu mastu priimtinas apskaitos taisykles ir procedūras, taip pat būdus, kuriais vadovaudamasi sutarties šalis renkasi Institucijai priimtinus auditorius vykdyti auditą pagal minėtas normas, taisykles bei procedūras.

10. Sutarties šalis, vadovaudamasi Institucijos finansinėmis normomis, taisyklėmis bei procedūromis, pateikia auditoriui tokius finansinius duomenis, kokių reikia nustatyti, ar laikomasi šio straipsnio nuostatų.

11. Visos šiame straipsnyje nurodytos išlaidos, sąnaudos, pajamos ir įplaukos, taip pat visos kainos ir vertė nustatomi remiantis bendraisiais apskaitos principais ir Institucijos finansinėmis normomis, taisyklėmis bei procedūromis.

12. Mokėjimai Institucijai Pagal šio straipsnio 5 ir 6 dalis yra daromi valiuta, kurią galima laisvai naudoti, arba valiuta, kurios galima laisvai įsigyti pagrindinėse užsienio valiutų rinkose ir kurią tose rinkose galima veiksmingai naudoti, arba, jei sutarties šalis taip pasirenka, apdorotais metalais rinkos kaina kaip atitikmeniu. Rinkos kaina yra nustatoma pagal šio straipsnio 5 dalies b punktą. Laisvai naudojama valiuta arba valiuta, kurios galima laisvai įsigyti pagrindinėse užsienio valiutų rinkose ir kurią tose rinkose galima veiksmingai naudoti, apibrėžiama Institucijos normose, taisyklėse bei procedūrose, vadovaujantis vyraujančia tarptautine monetarine praktika.

13. Visi finansiniai sutarties šalies išpareigojimai Institucijai, taip pat visi mokesčiai, sąnaudos, išlaidos, pajamos ir įplaukos, nurodyti šiame straipsnyje, koreguojami suteikiant jiems pastovią išraišką baziniams metams.

14. Institucija, atsižvelgusi į Ekonominio planavimo komisijos ir Teisės ir technikos komisijos rekomendacijas, gali priimti normas, taisykles bei procedūras, nustatančias lengvatas, taikomas vienodai ir be diskriminacijos, sutarties šalims, kad būtų įgyvendinti šio straipsnio 1 dalyje nurodyti tikslai.

15. Kilus Institucijos ir sutarties šalies ginčui dėl sutarties finansinių sąlygų aiškinimo ar taikymo, bet kuri ginčo šalis pagal 188 straipsnio 2 dalį gali perduoti ginčą spręsti komerciniam arbitražui, kurio sprendimas yra privalomas, nebent abi šalys susitaria ginčą spręsti kitu būdu.

14 straipsnis

Duomenų perdavimas

1. Darbų vykdytojas institucijos nustatytais intervalais bei vadovaudamasis jos nustatytais normomis, taisyklėmis bei procedūromis ir darbų

plano nuostatomis bei sąlygomis perduoda jai visus duomenis, būtinus ir svarbius pagrindinių institucijos organų įgaliojimų ir funkcijų veiksmingam vykdymui darbų plane nurodytame rajone.

2. Perduotus duomenis apie darbų plane nurodytą rajoną, kurie gali būti laikomi pramonine nuosavybe, galima naudoti tik šiame straipsnyje nurodytais tikslais. Duomenys, reikalingi Institucijai rengiant normas, taisykles bei procedūras dėl jūros aplinkos apsaugos ir saugumo, išskyrus duomenis apie įrengimų konstrukciją, nėra laikomi pramonine nuosavybe.

3. Duomenys, kuriuos Institucijai perduoda žvalgytojai, pareiškėjai, teikiantys paraiškas dėl sutarčių, arba sutarties šalys ir kurie yra laikomi pramonine nuosavybe, negali būti Institucijos atskleisti įmonei arba bet kuriam kitam su Institucija nesusijusiam asmeniui, tačiau duomenys apie rezervuotus rajonus gali būti atskleisti įmonei. Įmonė tokių duomenų, kuriuos jai perdavė tokie asmenys, negali atskleisti Institucijai arba kitam su Institucija nesusijusiam asmeniui.

15 straipsnis

Mokymo programos

Institucijos ir besivystančių valstybių darbuotojų mokymui sutarties šalis parengia praktines programas, apimančias šių darbuotojų dalyvavimą visoje veikloje sutartyje nurodytame rajone, pagal 144 straipsnio 2 dalį.

16 straipsnis

Išimtinė teisė tyrinėti ir eksploatuoti

Institucija, vadovaudamasi xi dalimi ir savo normomis, taisyklėmis bei procedūromis, suteikia darbų vykdytojui išimtinę teisę tyrinėti ir eksploatuoti darbų plane nurodytą rajoną dėl tam tikros išteklių kategorijos ir užtikrina, kad joks kitas subjektas tame pačiame rajone nevykdytų su kita išteklių kategorija susijusios veiklos taip, kad jo veikla trukdytų darbų vykdytojo darbams. darbų vykdytojui užtikrinama teisė valdyti turtą pagal 153 straipsnio 6 dalį.

17 straipsnis

Institucijos normos, taisyklės bei procedūros

1. Institucija, vadovaudamasi 160 straipsnio 2 dalies f punkto ii papunkčiu ir 162 straipsnio 2 dalies o punkto ii papunkčiu, priima ir vienodai taiko normas, taisykles bei procedūras, kad galėtų vykdyti xi dalyje nurodytas savo funkcijas, *inter*

alia, šiais klausimais:

- a) administracinės procedūros, susijusios su žvalgymu, tyrinėjimu ir eksploatavimu rajone;
- b) veiklos klausimai:
 - i) rajono dydis;
 - ii) veiklos trukmė;

- iii) darbų vykdymui keliami reikalavimai, įskaitant šio priedo 4 straipsnio 6 dalies c punkte nurodytas garantijas; apdorojimo įrenginius gavybos ir apdorojimo sistemų bandymams;
- iv) išteklių kategorijos;
- v) rajonų atsisakymas;
- vi) darbų eigos ataskaitos;
- vii) duomenų pateikimas;
- viii) veiklos tikrinimas ir priežiūra;
- ix) trukdymų kitai veiklai jūros aplinkoje prevencija;
- x) sutarties šalies teisių ir pareigų perleidimas;
- xi) technologijų perleidimo besivystančioms valstybėms pagal 144 straipsnį ir jų tiesioginio dalyvavimo tvarka;
- xii) gavybos standartai ir praktika, įskaitant saugumo techniką, išteklių išsaugojimą ir jūros aplinkos apsaugą;
- xiii) komercinės gavybos apibūdinimas;
- xiv) pareiškėjų tinkamumas standartai;
- c) finansiniai klausimai:
- i) vienodų nediskriminacinių išlaidų apskaičiavimo ir apskaitos taisyklių, auditorių parinkimo metodo nustatymas;
- ii) pajamų iš veiklos paskirstymas;
- iii) šio priedo 13 straipsnyje nurodytos lengvatos;
- d) sprendimų, priimtų pagal 151 straipsnio 10 dalį ir 164 straipsnio 2 dalies d punktą, įgyvendinimas.
2. Normos, taisyklės bei procedūros šiais klausimais turi atspindėti toliau išvardytus objektyvius kriterijus:
- a) rajonų dydis:
- tam, kad būtų galima vykdyti intensyvius tyrinėjimo darbus, Institucija nustato reikiamą tyrinėjimams reikalingų rajonų dydį, kuris gali 2 kartus viršyti eksploatavimo rajonų dydį. rajono dydis apskaičiuojamas taip, kad patenkintų šio priedo 8 straipsnio reikalavimus dėl rajonų rezervavimo, taip pat pagal 151 straipsnį nustatytus reikalavimus gavybai pagal sutarties sąlygas ir atsižvelgiant į to meto naudingų iškasenų gavybos iš jūros dugno technologijos lygį ir atitinkamas rajonų fizines charakteristikas. Rajonai neturi būti mažesni ar didesni, negu reikia užtikrinti šiuos tikslus;
- b) veiklos trukmė:
- i) žvalgymo laikas neribojamas;
- ii) tyrinėjimas turi trukti pakankamai ilgai, kad būtų galima išsamiai ištirti konkretų rajoną, suprojektuoti ir sumontuoti gavybos įrengimus, taip pat suprojektuoti ir pastatyti mažus ir vidutinio dydžio eksploataavimo trukmė turi būti susieta su ekonomine gavybos projekto trukme, atsižvelgiant į tokius veiksnius, kaip rūdų išteklių išekvojimas, gavybos įrangos ir apdorojimo įrenginių naudingumo trukmė bei komercinės perspektyvos. Eksploatavimo trukmė turi būti pakankama, kad rajone būtų galima vykdyti komercinę mineralų gavybą, įskaitant pakankamą laiką, skirtą sumontuoti komercinės gavybos ir apdorojimo sistemas, per kurį nereikalaujama vykdyti komercinę gavybą. Tačiau bendra eksploatavimo trukmė taip pat turi būti pakankamai trumpa, kad Institucija galėtų pakeisti darbų plano sąlygas, kai ji svarstys jo pratęsimo klausimą pagal normas, taisykles bei procedūras, Institucijos priimtas po darbų plano patvirtinimo;
- c) darbų vykdymui keliami reikalavimai:
- Institucija reikalauja, kad tyrinėjimo stadijoje darbų vykdytojas periodiškai turėtų išlaidų, kurių dydis būtų pagrįstai susijęs su darbų plane nurodyto rajono dydžiu, ir išlaidų, kurių tikimasi iš *bona fide* darbų vykdytojo, kuris Institucijos nurodytais terminais ketina pradėti komercinę gavybą rajone. Reikalaujamos išlaidos neturėtų būti nustatytos tokio dydžio, kad neskatintų potencialių darbų vykdytojų, naudojančių pigesnę nei įprasta technologiją. Institucija nustato maksimalų laiko tarpą, per kurį baigus tyrinėjimo darbus ir pradėjus eksploatavimą turi būti pradėta komercinė gavyba. Nustatydama šį laiko tarpą, Institucija turėtų atsižvelgti į tai, kad didelio masto gavybos ir apdorojimo sistemos negali būti pradėtos statyti tol, kol nebaigti tyrinėjimo darbai ir nepradėta eksploatavimo stadija. Atitinkamai, laiko tarpas, per kurį rajone turi būti pradėta komercinė gavyba, turėtų būti nustatytas atsižvelgiant į laiką, būtiną statyboms po to, kai baigiami tyrinėjimo darbai, taip pat tam tikras protingos trukmės laikotarpis turėtų būti numatytas neišvengiamam vėlavimui pagal statybų grafiką. Pradėjus komercinę gavybą, Institucija motyvuotai ir atsižvelgdama į svarbius veiksnius reikalauja, kad darbų vykdytojas išlaikytų reikiamą komercinės gavybos mastą darbų plano laikotarpiu;
- d) išteklių kategorijos:
- nustatydama išteklių kategoriją, kuriai gali būti patvirtintas darbų planas, Institucija, *inter alia*, skiria ypatingą dėmesį šiems kriterijams:
- i) kad tam tikriems ištekliams išgauti naudojami panašūs gavybos metodai;
- ii) kad tam tikri ištekliai gali būti įsisavinami tuo pat metu, darbų vykdytojams netrukdant vieni kitiems įsisavinti skirtingus išteklius tame pačiame rajone;
- Jokia šio punkto nuostata nedraudžia Institucijai patvirtinti darbų plano daugiau negu vienai išteklių kategorijai tame pačiame rajone tam pačiam pareiškėjui;
- e) rajonų atsisakymas:
- darbų vykdytojas turi teisę bet kuriuo metu netaikydamas visų arba dalies savo teisių darbų plane nurodytame rajone, ir už tai netaikomos sankcijos;

f) jūros aplinkos apsauga:

nustatomos normos, taisyklės ir procedūros, siekiant veiksmingai apsaugoti jūros aplinką nuo tiesioginio žalingo poveikio, kylančio dėl rajone vykdomos veiklos arba dėl mineralų, išgautų iš kasyklos, apdorojimo iš karto virš kasyklos esančiuose laivuose, atsižvelgiant į tai, kiek toks žalingas poveikis gali kilti dėl gręžimo, dugno gilinimo, mėginių ėmimo, kasimo, taip pat dėl nuosėdų, atliekų ar nuotėkų pašalinimo, laidojimo ir išmetimo į jūros aplinką;

g) komercinė gavyba:

komercinė gavyba yra laikoma pradėta, jei darbų vykdytojas vykdo ilgalaikes stambias gavybos operacijas, kurių metu išgaunamas medžiagų kiekis yra pakankamas, kad aiškiai rodytų, jog pagrindinis veiklos tikslas yra stambaus masto gavyba, o ne gavyba, skirta rinkti informaciją, atlikti analizę arba išbandyti mechanizmus ar įrenginius.

18 straipsnis

Nuobaudos

1. Sutarties šalies teisės pagal sutartį gali būti sustabdytos arba panaikintos tik šiais atvejais:

- a) jei nepaisydama Institucijos išpėjimų sutarties šalis vykdytų veiklą taip, kad nuolat šiukščiau ir tyčia pažeidinėjo pagrindines sutarties sąlygas, XI dalies nuostatas bei Institucijos normas, taisykles bei procedūras;
- b) jei sutarties šalis nevykdytų jai taikytino galutinio įpareigojančio ginčų sprendimo Institucijos sprendimo.

2. Bet kokio sutarties pažeidimo atveju, nenumatyto šio straipsnio 1 dalies a punkte, arba vietoj teisių sustabdymo ar panaikinimo pagal šio straipsnio 1 dalies a punktą, Institucija gali sutarties šaliai skirti piniginę baudą, proporcingą pažeidimo sunkumui.

3. Išskyrus 162 straipsnio 2 dalies w punkte nurodytus nepaprastais atvejais skelbiamus nurodymus, Institucija negali įgyvendinti sprendimų, susijusių su pinigineis baudomis, teisių sustabdymu ar panaikinimu tol, kol sutarties šaliai nesuteikiama pagrįsta galimybė pasinaudoti teisinės gynybos priemonėmis pagal XI dalies 5 skyrių.

19 straipsnis

Sutarties pakeitimai

1. Jei iškyla arba gali iškilti aplinkybės, kuriomis, vienos šalies nuomone, sutartis taptų neteisinga arba praktiškai neįgyvendinama, arba būtų

neįmanoma pasiekti sutartyje ar xi dalyje nustatytų tikslų, šalis pradeda derybas dėl sutarties atitinkamo pakeitimo.

2. Bet kokia sutartis, sudaryta pagal 153 straipsnio 3 dalį, gali būti pakeista tik abiejų šalių sutikimu.

20 straipsnis

Teisių ir pareigų perleidimas

Iš sutarties atsirančios teisės ir pareigos gali būti perduotos tik gavus institucijos sutikimą ir pagal jos normas, taisykles bei procedūras. Institucija negali be motyvų nesutikti su tokiu perleidimu, jei siūlomas teisių ir pareigų perėmėjas yra visais požiūriais reikalavimus atitinkantis pareiškėjas ir prisiima visus perleidžiančiojo išpareigojimus, ir jei perėmėjui kartu neperduodamas darbų planas, kurio patvirtinimas būtų draudžiamas pagal šio priedo 6 straipsnio 3 dalies c punktą.

21 straipsnis

Taikytina teisė

1. Sutarčiai taikomos šio sutarties sąlygos, institucijos normos, taisyklės bei procedūros, xi dalis bei kitos tarptautinės teisės nuostatos, neprieštaraujančios šiai konvencijai.

2. Bet koks galutinis pagal šią konvenciją kompetentingo teismo ar arbitražo sprendimas, susijęs su Institucijos ir sutarties šalies teisėmis ir pareigomis, yra vykdomas kiekvienos valstybės šalies teritorijoje.

3. Nė viena valstybė šalis negali sutarties šaliai nustatyti sąlygų, prieštaraujančių XI daliai. Tačiau jei valstybė šalis savo remiamoms sutarties šalims arba laivams, plaukiojantiems su jos vėliava, taiko aplinkos arba kitus įstatymus ir teisės aktus, kurie yra griežtesni, negu Institucijos normos, taisyklės bei procedūros, priimtose pagal šio priedo 17 straipsnio 2 dalies f punktą, tai nėra laikoma prieštaravimu XI daliai.

22 straipsnis

Atsakomybė

Sutarties šalis atsako už bet kokią žalą, padarytą neteisėtais veiksmais vykdydama savo veiklą, atsižvelgiant į institucijos atsakomybės dalį už bendrus veiksmus arba neveikimą. Lygiai taip pat institucija atsako už bet kokią žalą, padarytą neteisėtais veiksmais vykdydama savo įgaliojimus ir funkcijas, įskaitant 168 straipsnio 2 dalyje nurodytus pažeidimus, atsižvelgiant į sutarties šalies atsakomybės dalį už bendrus veiksmus arba neveikimą. Kiekvienu atveju atsakomybė nustatoma pagal faktišką žalos dydį.

IV PRIEDAS

ĮMONĖS ĮSTATAI

1 straipsnis

Tikslai

1. Įmonė yra Institucijos organas, tiesiogiai vykdamas veiklą rajone pagal 153 straipsnio 2 dalies a punktą, taip pat užsiimantis rajone išgautų mineralų transportavimu, perdirbimu ir prekyba.

2. Vykdydama savo tikslus ir atlikdama funkcijas, įmonė veikia vadovaudamasi šia konvencija ir Institucijos normomis, taisyklėmis bei procedūromis.

3. Išgaudama rajono išteklius pagal šio straipsnio 1 dalį, įmonė, atsižvelgdama į šią konvenciją, veikia vadovaudamasi pagrįstais komerciniais principais.

2 straipsnis

Ryšys su Institucija

1. Pagal 170 straipsnį, įmonė veikia vadovaudamasi bendromis Asamblėjos politikos kryptimis ir Tarybos direktyvomis.

2. Atsižvelgiant į šio straipsnio 1 dalį, įmonės veikla yra autonomiška.

3. Jokia šios konvencijos nuostata nenustato įmonės atsakomybės už Institucijos veiksmus ar įsipareigojimus, taip pat nenustato Institucijos atsakomybės už įmonės veiksmus ar įsipareigojimus.

3 straipsnis

Atsakomybės apribojimas

Nepažeidžiant šio priedo 11 straipsnio 3 dalies, joks Institucijos narys vien dėl savo narystės neatsako už įmonės veiksmus arba įsipareigojimus.

4 straipsnis

Struktūra

Įmonė turi valdybą, generalinį direktorių ir įmonės funkcijoms atlikti reikalingą personalą.

5 straipsnis

Valdyba

1. Valdybą sudaro 15 narių. Juos renka Asamblėja pagal 160 straipsnio 2 dalies c punktą. Renkant valdybos narius, deramai atsižvelgiama į teisingą geografinį pasiskirstymą. Keldami kandidatus į valdybą Institucijos nariai, siekdami užtikrinti įmonės gyvybingumą ir sėkmę, atsižvelgia į tai, kad kandidatai būtų atitinkamų svarbių sričių aukščiausios kompetencijos ir kvalifikacijos.

2. Valdybos nariai renkami ketveriems metams ir gali būti perrinkti. Renkant ar perrenkant deramai atsižvelgiama į narių rotacijos principą.

3. Valdybos nariai eina pareigas tol, kol į jų vietą išrenkami kiti nariai. Jei nario pareigybė valdyboje lieka laisva, Asamblėja pagal 160 straipsnio 2 dalies c punktą likusiam laikui išrenka naują narį.

4. Valdybos nariai veikia kaip individualūs asmenys. Vykdydami savo pareigas, jie neturi teisės prašyti arba gauti nurodymų iš bet kokios Vyriausybės arba bet kokio kito šaltinio. Institucijos nariai gerbia valdybos narių nepriklausomumą ir susilaiko nuo bet kokių bandymų daryti jiems įtaką.

5. Kiekvienam valdybos nariui mokamas atlyginimas iš įmonės lėšų. Atlyginimo dydį nustato Asamblėja, remdamasi Tarybos rekomendacija.

6. Valdyba paprastai veikia pagrindinėje įmonės būstinėje ir posėdžiauja taip dažnai, kaip to reikia dėl įmonės veiklos.

7. Kvorumą sudaro du trečdaliai valdybos narių.

8. Kiekvienas valdybos narys turi po vieną balsą. Visi valdybos sprendimai priimami narių balsų dauguma. Jei valdybos sprendimai nesutampa su valdybos nario interesais, jis dėl to klausimo nebalsuoja.

9. Bet kuris Institucijos narys turi teisę gauti iš valdybos informaciją apie jos veiklą, kuri turi įtakos konkrečiai tam nariui. Valdyba stengiasi suteikti šią informaciją.

6 straipsnis

Valdybos įgaliojimai ir funkcijos

Valdyba vadovauja įmonės veiklai. Atsižvelgdama į šią konvenciją, valdyba naudojami įgaliojimais, būtiniais įmonės tikslams pasiekti, įskaitant

šiuos įgaliojimus:

- a) rinkti valdybos pirmininką iš valdybos narių;
- b) priimti valdybos darbo reglamentą;
- c) sudaryti oficialius darbų planus ir teikti juos Tarybai pagal 153 straipsnio 3 dalį ir 162 straipsnio 2 dalies j punktą;
- d) rengti darbų planus ir programas 170 straipsnyje nurodytai veiklai vykdyti;
- e) rengti paraiškas gavybai ir teikti jas Tarybai pagal 151 straipsnio 2–7 dalis;
- f) suteikti įgaliojimus derėtis dėl technologijos įsigijimo, įskaitant III priedo 5 straipsnio 3 dalies a, c ir d punktuose nurodytas derybas, taip pat tvirtinti tokių derybų rezultatus;
- g) nustatyti bendrų įmonių bei kitos III priedo 9 ir 11 straipsniuose minimos jungtinės veiklos tvarką ir sąlygas, suteikti įgaliojimus dėl jų derėtis, taip pat tvirtinti tokių derybų rezultatus;
- h) teikti rekomendacijas Asamblėjai, kokią grynųjų pajamų dalį įmonė turėtų pasilikti kaip savo rezervus pagal 160 straipsnio 2 dalies f punktą ir šio priedo 10 straipsnį;
- i) tvirtinti metinį įmonės biudžetą;
- j) išduoti leidimus prekėms ir paslaugoms įsigyti pagal šio priedo 12 straipsnio 3 dalį;
- k) teikti Tarybai metinę ataskaitą pagal šio priedo 9 straipsnį;
- l) teikti Tarybai įmonės personalo organizavimo, valdymo, paskyrimo ir atleidimo nuostatų projektą, kurį tvirtina Asamblėja, ir priimti tvarką tiems nuostatomis įgyvendinti;
- m) skolintis lėšų ir įkeisti turtą ar suteikti kitas prievolės įvykdymo užtikrinimo garantijas, kurias ji nustato pagal šio priedo 11 straipsnio 2 dalį;
- n) dalyvauti bet kokiame teisiniame procese, sudaryti susitarimus ir sandorius, taip pat imtis bet kokių kitų veiksmų pagal šio priedo 13 straipsnį;
- o) perduoti savo įgaliojimus, kurie nepriskirtini išimtinai valdybos kompetencijai, generaliniam direktoriui ir komitetams, gavus Tarybos sutikimą.

7 straipsnis

Įmonės generalinis direktorius ir personalas

1. Asamblėja, remdamasi Tarybos rekomendacijomis ir valdybos teikimu, išrenka įmonės generalinį direktorių, kuris nėra valdybos narys. Generalinis direktorius savo pareigas eina nustatytą laikotarpį, neviršijantį 5 metų, ir gali būti perrinktas kitiems laikotarpiams.

2. Generalinis direktorius yra teisėtas įmonės atstovas ir vyriausiasis vadovas, kuris už įmonės veiklą tiesiogiai atsako valdybai. Jis atsako už įmonės personalo organizavimą, valdymą, priėmimą ir atleidimą pagal šio priedo 6 straipsnio 1 dalyje nurodytus nuostatus ir tvarką. Jis dalyvauja valdybos posėdžiuose be teisės balsuoti ir gali dalyvauti Asamblėjos ir Tarybos posėdžiuose be teisės balsuoti, kai šios institucijos sprendžia su įmone susijusius klausimus.

3. Priimant į darbą personalą bei nustatant jo darbo sąlygas, didžiausias dėmesys skiriamas būtinybei užtikrinti aukščiausius darbo veiksmingumo ir techninės kompetencijos standartus. Atsižvelgiant į šią nuostatą, priimant į darbą personalą turi būti deramai atsižvelgiama į teisingą geografinį pasiskirstymą.

4. Generalinis direktorius ir personalas, eidami savo pareigas, neturi prašyti ir neturi gauti nurodymų iš jokios Vyriausybės, taip pat iš jokio įmonei nepriklausančio šaltinio. Jie susilaiko nuo bet kokių veiksmų, kurie gali turėti įtakos jų, kaip tarptautinių pareigūnų, atsakingų tik Institucijai, padėčiai. Kiekviena valstybė šalis įsipareigoja gerbti generalinio direktoriaus ir personalo pareigų išskirtinai tarptautinį pobūdį ir nesiekia daryti jiems jokios įtakos, kai jie eina savo pareigas.

5. 168 straipsnio 2 dalyje išdėstytos pareigos taip pat taikomos įmonės personalui.

8 straipsnis

Būstinės vieta

Įmonės pagrindinė būstinė yra Institucijos būstinėje. Įmonė gali steigti kitas būstines ir įstaigas bet kurios valstybės šalies teritorijoje, gavusi tos valstybės šalies sutikimą.

9 straipsnis

Ataskaitos ir finansinė atskaitomybė

1. Įmonė ne vėliau kaip per tris mėnesius pasibaigus finansiniams metams pateikia Tarybai svarstyti metinę ataskaitą su audituota finansine atskaitomybe, taip pat periodiškai pateikia Tarybai sutrumpintą atskaitomybę apie finansinę padėtį bei pelno ir nuostolių ataskaitą su jos veiklos rezultatais.

2. Įmonė skelbia metinę ataskaitą bei kitas, jos manymu, skelbtinas ataskaitas.

3. Visos šiame straipsnyje nurodytos ataskaitos ir finansinės atskaitomybės perduodamos Institucijos nariams.

10 straipsnis

Grynųjų pajamų paskirstymas

1. Atsižvelgdama į šio straipsnio 3 dalį, įmonė moka įmokas Institucijai pagal III priedo 13 straipsnį arba moka jų ekvivalentą.

2. Asamblėja, vadovaudamasi valdybos rekomendacijomis, nustato, kuri įmonės grynųjų pajamų dalis paliekama įmonės rezervuose. Likusi dalis pervedama Institucijai.

3. Pradiniu laikotarpiu, kol įmonė taps finansiškai savarankiška, neviršijančiu 10 metų nuo įmonės komercinės gavybos pradžios, Asamblėja atleidžia įmonę nuo šio straipsnio 1 dalyje nurodytų įmokų ir įmonės visas grynasis pelnas paliekamas jos rezervuose.

11 straipsnis

Finansai

1. Įmonės lėšas sudaro:

- a) lėšos, gautos iš Institucijos pagal 173 straipsnio 2 dalies b punktą;
- b) savanoriški valstybių šalių įnašai įmonės veiklai finansuoti;
- c) pagal šio straipsnio 2 ir 3 dalis įmonės pasiskolintos lėšos;
- d) įmonės pajamos iš jos veiklos;
- e) kitos lėšos, suteiktos įmonei, kad ji, kaip galima greičiau, pradėtų veiklą ir vykdytų savo funkcijas.

2. a) įmonė turi teisę skolintis lėšų ir įkeisti turtą ar suteikti kitas prievolės įvykdymo užtikrinimo garantijas, kurias ji mano esant reikalingas. Prieš pradėdama viešą obligacijų pardavimą kurios nors valstybės šalies finansinėse rinkose ar jos valiuta, įmonė privalo gauti tos valstybės šalies sutikimą. Bendrą pasiskolinamų lėšų sumą tvirtina Taryba, remdamasi valdybos rekomendacija;

b) valstybės šalys imasi visų pagrįstų pastangų, kad paremtų įmonės prašymus paskoloms iš kapitalo rinkų ir tarptautinių finansinių institucijų gauti.

3. a) įmonei yra skiriamos lėšos vienai gavybos vietai tyrinėti ir eksploatuoti, iš tos gavybos vietos išgautų mineralų ir iš jų išgautam nikeliiui, variui, kobaltui ir manganui transportuoti, perdirbti ir parduoti bei pradinėms administracinėms išlaidoms padengti. Minėtų lėšų dydį ir jų koregavimo kriterijus bei veiksnius Parengiamoji komisija įtraukia į Institucijos normų, taisyklių bei procedūrų projektą;

b) visos valstybės šalys suteikia įmonei pusę a punkte nurodytos sumos ilgalaikėmis paskolomis be palūkanų pagal įnašo mokėjimo metu galiojančią įnašų į Jungtinių Tautų reguliarųjį biudžetą nustatymo skalę, pakoreguotą atsižvelgiant į valstybes, kurios nėra Jungtinių Tautų narės. Paskolas, imamas kaupiant kitą pusę įmonės lėšų,

garantuoja visos valstybės šalys pagal tą pačią skalę;

c) jei valstybių šalių finansinių įnašų suma yra mažesnė už įmonei pagal a punktą suteiktinas lėšas, pirmojoje savo sesijoje Asamblėja apsvarto lėšų trūkumą ir bendru sutarimu patvirtina priemonės susidariusiam trūkumui padengti, atsižvelgdama į valstybių šalių įsipareigojimus pagal a ir b punktus ir Parengiamosios komisijos rekomendacijas;

d) i) kiekviena valstybė šalis per 60 dienų nuo šios konvencijos įsigaliojimo arba per 30 dienų nuo jos ratifikavimo arba prisijungimo dokumentų deponavimo, atsižvelgiant į tai, kas įvyksta vėliau, deponuoja įmonei neatšaukiamus, neapyvartinius, nepalūkaninius vekselius sumai, lygiai tos valstybės šalies paskolai be palūkanų pagal b punktą;

ii) po šios konvencijos įsigaliojimo valdyba per galimai trumpiausią laiką ir vėliau kasmet arba kitais atitinkamais intervalais paruošia administracinių išlaidų ir įmonės veiklos pagal 170 straipsnį ir šio priedo 12 straipsnį finansavimo terminų ir dydžio planą;

iii) vėliau įmonė per Instituciją praneša valstybėms šalims apie jų įnašų dalį kaupiant lėšas pagal b punktą, reikalingas tokioms išlaidoms padengti. Įmonė grynaisiais pinigais paima tokias vekselių sumas, kokių reikia paskolų be palūkanų plane nurodytoms išlaidoms padengti;

iv) valstybės šalys, gavusios pranešimą, suteikia įmonei atitinkamam paskolos dydžiui garantijas pagal b punktą;

e) i) įmonės prašymu valstybės šalys gali suteikti papildomas paskolos garantijas, be tų, kurios suteikiamos pagal b punkte nurodytą skalę;

ii) vietoj paskolos garantijų valstybė šalis gali savanoriškai sumokėti įmonei sumą, lygią tai daliai paskolos, už kurią kitu atveju ji turėtų garantuoti;

f) paskolų su palūkanomis grąžinimas turi pirmenybę prieš paskolų be palūkanų grąžinimą. Paskolos be palūkanų grąžinamos laikantis grafiko, kurį sudaro Asamblėja pagal Tarybos rekomendaciją ir valdybos patarimus. Vykdydama šią funkciją, valdyba vadovaujasi atitinkamomis Institucijos normų, taisyklių bei procedūrų nuostatomis, kuriose atsižvelgiama į tai, kad ypač svarbu yra užtikrinti veiksmingą įmonės funkcionavimą ir jos finansinį savarankiškumą;

g) lėšos įmonei suteikiamos valiuta, kurią galima laisvai naudoti, arba valiuta, kurios galima laisvai įsigyti pagrindinėse užsienio valiutų rinkose ir kurią tose rinkose galima veiksmingai naudoti. Šios valiutos nustatomos Institucijos normose, taisyklėse bei procedūrose

pagal vyraujančią tarptautinę pinigų praktiką. Išskyrus šio straipsnio 2 dalyje nurodytus atvejus, jokia valstybė šalis negali nustatyti ar taikyti įmonei šių lėšų laikymo, panaudojimo ar keitimo apribojimų;

- h) „paskolos garantija“ reiškia valstybės šalies pažadą įmonės kreditoriams įvykdyti *pro rata* pagal atitinkamą skalę įmonės finansinius išpareigojimus, kuriems taikoma garantija, jei valstybė šalis gauna kreditorių pranešimą apie tai, kad įmonė negali tų išpareigojimų įvykdyti. Mokėjimo pagal šiuos išpareigojimus tvarka turi atitikti Institucijos normas, taisykles bei procedūras.

4. Įmonės lėšos, turtas ir išlaidos yra atskirti nuo Institucijos lėšų, turto ir išlaidų. Šis straipsnis nedraudžia įmonei susitarti su Institucija dėl objektų, personalo ir paslaugų, taip pat susitarti, kaip turėtų būti atlygintos administracinės išlaidos, kurias įmonė ar Institucija sumokėjo viena už kitą.

5. Įmonės dokumentus, apskaitos registrus ir sąskaitas, įskaitant metinę finansinę atskaitomybę, kasmet audituoja Tarybos skiriamas nepriklausomas auditorius.

12 straipsnis

Veikla

1. Įmonė siūlo Tarybai projektus veiklai pagal 170 straipsnį vykdyti. Tokie pasiūlymai apima oficialų rašytinį darbų planą veiklai rajone pagal 153 straipsnio 3 dalį, taip pat visus kitus duomenis ir informaciją, kurių kartais gali prireikti, kad planą įvertintų Teisės ir technikos komisija bei patvirtintų Taryba.

2. Kai Taryba patvirtina, įmonė vykdo projektą pagal šio straipsnio 1 dalyje nurodytą oficialų rašytinį darbų planą.

3. a) jei įmonė neturi reikiamų prekių ir paslaugų veiklai vykdyti, ji gali jas pirkti. Šiuo tikslu ji paskelbia kvietimus dalyvauti konkurse ir sudaro sutartis su tais konkurso dalyviais, kurie pasiūlo geriausią kokybę, kainos ir pristatymo laiko derinį;

b) jei pasiūlymų, siūlančių tokį derinį, yra keli, sutartis sudaroma vadovaujantis:

- i) principu nediskriminuoti dalyvių politiniu ar kitu pagrindu, nesusijusiu su deramu ir veiksmingu operacijų vykdymu;
- ii) Tarybos patvirtintomis gairėmis dėl preferencijų teikimo besivystančių valstybių, įskaitant tas, kurios neturi priėjimo prie jūros ir kurių nepatogi geografinė padėtis, paslaugoms ir prekėms;

c) valdyba gali patvirtinti taisykles, nustatančias tam tikras aplinkybes, kuriomis įmonė, paisydama savo interesų, gali neskelbti kvietimo teikti pasiūlymus.

4. Įmonė turi nuosavybės teisę į visus jos išgautus mineralus ir apdorotas medžiagas.

5. Įmonė parduoda savo produkciją nediskriminavimo pagrindu. Ji nesuteikia nekomercinių nuolaidų.

6. Nepažeisdama jokių bendrų ar specialių šia konvencija jai suteiktų įgaliojimų, įmonė turi kitus būtinus įgaliojimus, susijusius su jos veikla.

7. Įmonė nesikiša į valstybių šalių politinius reikalus; įmonės sprendimams nedaro poveikio susijusios valstybės šalies politinis pobūdis. Įmonė priima sprendimus vadovaudamasi vien verslo motyvais, kurie turi būti nešališkai apsvarstomi, siekiant įgyvendinti šio priedo 1 straipsnyje nurodytus tikslus.

13 straipsnis

Teisinis statusas, privilegijos ir imunitetai

1. Įmonės funkcijų vykdymui užtikrinti valstybių šalių teritorijoje jai suteikiamas šiame straipsnyje įtvirtintas statusas, privilegijos ir imunitetai. Šiam principui įgyvendinti įmonė ir valstybės šalys prireikus gali sudaryti specialius susitarimus.

2. Įmonė turi tokį teisinį subjektiškumą, kokio reikia jos funkcijoms vykdyti ir tikslams siekti, ypač teisę:

- a) sudaryti sutartis, jungtinės veiklos ir kitus susitarimus, įskaitant sutartis su valstybėmis ir tarptautinėmis organizacijomis;
- b) įgyti, nuomoti, valdyti nekilnojamąjį ir kilnojamąjį turtą bei juo disponuoti;
- c) būti teisinio proceso šalimi.

3. a) ieškiniai įmonei gali būti pareikšti tik kompetentingame valstybės šalies teisme, kurios teritorijoje įmonė:

- i) turi būstinę arba įstaigą;
- ii) yra paskyrusi atstovą, kuris priimtų įteikiamus teismo pranešimus ir oficialius teismo proceso dokumentus;
- iii) yra sudariusi sutartį dėl prekių arba paslaugų;
- iv) yra išleidusi vertybinius popierius;
- v) kitu būdu vykdo komercinę veiklą;

b) įmonės nuosavybė ir turtas, nesvarbu, kur jie būtų ir kieno būtų valdomi, naudojasi imunitetu nuo bet kokio konfiskavimo, arešto ir nuo to, kad iš jų būtų išieškoma, iki to laiko, kai priimamas galutinis sprendimas dėl įmonės.

4. a) įmonės nuosavybė ir turtas, nesvarbu, kur jie būtų ir kieno būtų valdomi, naudojasi imunitetu nuo rekvizicijos, konfiskavimo, nusavinimo arba paėmimo bet kokia kita forma vykdomosios arba įstatymų leidžiamosios valdžios sprendimu;
- b) įmonės nuosavybei ir turtui, nesvarbu, kur jie būtų ir kieno būtų valdomi, netaikomi jokio pobūdžio diskriminuojantys apribojimai, taisyklės, kontrolė ar moratoriumai;
- c) įmonė ir jos darbuotojai laikosi bet kurios valstybės ar teritorijos, kuriose įmonė ar jos darbuotojai vykdo veiklą, vietos įstatymų ir kitų teisės aktų;
- d) valstybės šalys užtikrina įmonės teisę naudotis teisėmis, privilegijomis ir imunitetais, nustatytais ūkio subjektams, kurie verčiasi komercine veikla jų teritorijose. Šios teisės, privilegijos ir imunitetai suteikiami įmonei ne mažiau palankiomis sąlygomis, negu jie suteikiami kitiems subjektams, besiverčiantiems panašia komercine veikla. Jei valstybės šalys suteikia specialias privilegijas besivystan-
čioms valstybėms ar tų šalių ūkio subjektams, įmonė naudojami toms privilegijomis tokiu pačiu preferenciniu pagrindu;
- e) valstybės šalys gali suteikti įmonei specialias lengvatas, teises, privilegijas, imunitetus ir kitaip ją remti be išipareigojimo suteikti tokias lengvatas, teises, privilegijas, imunitetus ir paramą kitiems subjektams.
5. Įmonė derasi su valstybėmis, kuriose yra jos būstinės ir įstaigos, dėl atleidimo nuo tiesioginių ir netiesioginių mokesčių.
6. Kiekviena valstybė šalis imasi tokių veiksmų, kurie reikalingi pagal tos valstybės šalies įstatymus įgyvendinti šiame priede išdėstytus principus, ir informuoja įmonę apie veiksmus, kurių ji ėmėsi.
7. Įmonė savo nuožiūra ir tokiomis sąlygomis, dėl kurių ji pati nusprendžia, gali atsisakyti bet kurių privilegijų ir imunitetų, suteiktų pagal šį straipsnį arba specialiais šio straipsnio 1 dalyje nurodytais susitarimais.

V PRIEDAS

TAIKINIMAS

1 skyrius

TAIKINAMOJI PROCEDŪRA PAGAL XV DALIES 1 SKYRIŲ

1 straipsnis

Proceso pradžia

Jei ginčo šalys pagal 284 straipsnį susitarė spręsti tą ginčą pagal šiame skyriuje nurodytą taikinamąją procedūrą, bet kuri tokia ginčo šalis gali inicijuoti taikinimo procesą rašytiniu pranešimu kitai ginčo šaliai arba šalims.

2 straipsnis

Taikintojų sąrašas

Taikintojų sąrašą sudaro ir tvarko Jungtinių Tautų Generalinis sekretorius. Kiekviena valstybė šalis turi teisę pasiūlyti keturis taikintojus, turinčius nepriekaištingą nešališką, kompetentingą ir garbingą asmenų reputaciją. Pasiūlytų asmenų pavardės sudaro minėtą sąrašą. Jei kurio nors metu valstybės šalies pasiūlytų taikintojų sąrašas lieka mažiau kaip keturi, ta valstybė šalis turi teisę siūlyti papildomus taikintojus. Taikintojo pavardė lieka sąrašas tol, kol jį atšaukia jį pasiūliusi valstybė šalis; toks taikintojas tęsia darbą taikinamojoje komisijoje, į kurią buvo paskirtas, tol, kol tos komisijos nagrinėjamas procesas baigiamas.

3 straipsnis

Taikinamosios komisijos sudarymas

Jei ginčo šalys nesusitaria kitaip, taikinamoji komisija sudaroma tokiu būdu:

- atsižvelgiant į g punktą, taikinamąją komisiją sudaro penki nariai;
- taikinimo procesą inicijavusi valstybė paskiria du taikintojus, pageidautina iš šio priedo 2 straipsnyje nurodyto sąrašo, vienas iš kurių gali būti jos pilietis, jei ginčo šalys nesusitaria kitaip. Tokie paskyrimai yra įtraukiami į pranešimą, nurodytą šio priedo 1 straipsnyje;
- kita ginčo šalis per 21 dieną nuo šio priedo 1 straipsnyje nurodyto pranešimo gavimo paskiria du taikintojus tokiu pat būdu, kaip nurodyta b punkte. Jei taikintojai nepaskiriami per minėtą laikotarpį, taikinimo procesą inicijavusi valstybė gali per vieną savaitę nuo to laikotarpio pabaigos arba nutraukti procesą, apie tai pranešusi kitai šaliai, arba prašyti Jungtinių Tautų Generalinio sekretoriaus paskirti taikintojus pagal e punktą;

d) per 30 dienų nuo visų keturių taikintojų paskyrimo jie paskiria penktą taikintoją iš sąrašo, nurodyto šio priedo 2 straipsnyje. Jis eina pirminko pareigas. Jei šis taikintojas nepaskiriamas per minėtą laikotarpį, bet kuri ginčo šalis gali per vieną savaitę nuo to laikotarpio pabaigos prašyti Jungtinių Tautų Generalinio sekretoriaus paskirti tą taikintoją pagal e punktą;

e) per 30 dienų nuo prašymo pagal c ar d punktą gavimo Jungtinių Tautų Generalinis sekretorius, pasikonsultavęs su ginčo šalimis, padaro reikiamus paskyrimus iš sąrašo, nurodyto šio priedo 2 straipsnyje;

f) į laisvas pareigybes skiriama tokia pat tvarka, kokia atliekami pirmieji paskyrimai;

g) dvi ar daugiau ginčo šalių, kurios susitarimu nustato turinčios tuos pačius interesus, paskiria du taikintojus bendrai. Jei dvi ar daugiau ginčo šalių turi atskirus interesus arba jei nesutaria, ar jų interesai sutampa, jos paskiria taikintojus atskirai;

h) ginčiuose, kuriuose yra daugiau kaip dvi šalys, turinčios atskirus interesus arba nesutariančios, ar jų interesai sutampa, ginčo šalys, kiek įmanoma, taiko a–f punktus.

4 straipsnis

Procedūra

Jei ginčo šalys nesusitaria kitaip, taikinamoji komisija pati nustato savo darbo tvarką. Komisija ginčo šalių sutikimu gali paprašyti bet kurios valstybės šalies pateikti komisijai savo nuomonę žodžiu arba raštu. Komisijos sprendimai procedūrų klausimais, taip pat jos pranešimas ir rekomendacijos yra priimami narių balsų dauguma.

5 straipsnis

Draugiškas sprendimas

Komisija gali atkreipti šalių dėmesį į visas priemones, kurios galėtų padėti draugiškai išspręsti ginčą.

6 straipsnis

Komisijos funkcijos

Komisija išklauso šalis, svarsto jų reikalavimus ir prieštaravimus bei teikia šalims pasiūlymus, kad būtų pasiektas draugiškas ginčo sprendimas.

7 straipsnis

Pranešimas

1. Komisija pateikia pranešimą per 12 mėnesių nuo jos sudarymo. Jos pranešime pažymimi visi pasiekti susitarimai ir, nepavykus susitarti, jos išvados visais faktų ar teisės klausimais, susijusiais su ginčytinu klausimu, bei rekomendacijos, kurios komisijai atrodo tinkamos draugiškam ginčo sprendimui pasiekti. Pranešimas deponuojamas Jungtinių Tautų Generaliniam sekretoriui, o jis nedelsdamas perduoda pranešimą ginčo šalims.

2. Komisijos pranešimas, įskaitant išvadas arba rekomendacijas, nėra privalomas ginčo šalims.

8 straipsnis

Nutraukimas

Taikinimo procesas nutraukiamas, kai ginčas išsprendžiamas ir kai rašytiniu pranešimu Jungtinių Tautų Generaliniam sekretoriui ginčo šalys priima arba viena ginčo šalis atmeta komisijos pranešimo rekomendacijas, arba kai pasibaigia trys mėnesiai nuo komisijos pranešimo perdavimo valstybėms.

9 straipsnis

Atlyginimai ir išlaidos

Komisijos atlyginimus ir išlaidas apmoka ginčo šalys.

10 straipsnis

Šalių teisė keisti procedūrą

Ginčo šalys tik konkrečiam ginčui taikomu susitarimu gali pakeisti bet kurią šio priedo nuostatą.

2 skyrius

**PRIVALOMAS GINČO PERDAVIMAS TAIKINAMAJAI PROCEDŪRAI
PAGAL XV DALIES 3 SKYRIŲ**

11 straipsnis

Proceso pradžia

1. Bet kuri ginčo, kuris pagal XV dalies 3 skyrių gali būti nagrinėjimas pagal šiame skyriuje nurodytą taikinamąją procedūrą, šalis gali inicijuoti taikinimo procesą rašytiniu pranešimu kitai ginčo šaliai arba šalims.

2. Bet kuri ginčo šalis, gavusi šio straipsnio 1 dalyje nurodytą pranešimą, privalo sutikti su ginčo nagrinėjimu pagal tokią procedūrą.

12 straipsnis

**Atsakymo nepateikimas arba atsisakymas sutikti su nagrinėjimu
pagal taikinamąją procedūrą**

Tai, jog ginčo šalis arba šalys nepateikia atsakymo į pranešimą apie inicijuotą taikinimo procesą arba atsisako sutikti su nagrinėjimu pagal tokią procedūrą, nėra kliūtis tokiam procesui.

13 straipsnis

Kompetencija

Kilus nesutarimų dėl pagal šį skyrių veikiančios taikinamosios komisijos kompetencijos, juos sprendžia minėta komisija.

14 straipsnis

1 skyriaus taikymas

Šio priedo 1 skyriaus 2–10 straipsniai yra taikomi atsižvelgiant į šį skyrių.

VI PRIEDAS

TARPTAUTINIO JŪRŲ TEISĖS TRIBUNOLO STATUTAS

1 straipsnis

Bendrosios nuostatos

1. Tarptautinis jūrų teisės tribunolas sudaromas ir veikia remiantis šia konvencija ir šiuo Statutu.
2. Tribunolo būstinė yra Laisvajame Hanzos sąjungos mieste Hamburge, Vokietijos Federacinėje Respublikoje.
3. Tribunolas savo nuožiūra pririnkęs gali posėdžiauti ir vykdyti savo funkcijas kitose vietose.
4. Ginčo perdavimas Tribunalui yra reglamentuojamas XI ir XV dalių nuostatomis.

1 skyrius

TRIBUNOLO SĄRANGA

2 straipsnis

Sudėtis

1. Tribunalą sudaro 21 nepriklausomas narys. Jo nariai renkami iš asmenų, turinčių nepriekaištingą nešališkų ir garbingų asmenų reputaciją bei pripažintą kompetenciją jūrų teisės srityje.
2. Tribunole užtikrinamas atstovavimas pagrindinėms pasaulio teisinėms sistemoms ir teisingas geografinis pasiskirstymas.

3 straipsnis

Narystė

1. Tribunole negali būti dviejų narių, tos pačios valstybės piliečių. Asmuo, kurį dėl dalyvavimo Tribunole galima laikyti daugiau negu vienos valstybės piliečiu, yra laikomas tos valstybės piliečiu, kurioje jis paprastai naudojasi pilietinėmis ir politinėmis teisėmis.
2. Tribunole turi būti ne mažiau kaip po tris narius iš kiekvienos geografinės grupės, kurias nustato Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja.

4 straipsnis

Kandidatų iškėlimas ir rinkimai

1. Kiekviena valstybė šalis gali iškelti ne daugiau kaip po du kandidatus, turinčius šio priedo 2 straipsnyje nurodytas savybes. Tribunolo nariai yra renkami iš tokiu būdu iškeltų kandidatų sąrašo.

2. Ne vėliau kaip prieš tris mėnesius iki rinkimų dienos Jungtinių Tautų Generalinis sekretorius pirmųjų rinkimų atveju arba Tribunolo sekretorius vėlesnių rinkimų atveju perduoda valstybėms šalims rašytinį pakvietimą per du mėnesius pateikti savo kandidatus į Tribunolo narius. Jis abėcėlės tvarka sudaro visų tokiu būdu iškeltų kandidatų sąrašą nurodąs juos iškėlusias valstybes šalis ir pateikia sąrašą valstybėms šalims iki paskutinio mėnesio iki kiekvienų rinkimų pradžios septintos dienos.

3. Pirmieji rinkimai įvyksta per šešis mėnesius nuo šios konvencijos įsigaliojimo dienos.

4. Tribunolo nariai yra renkami slaptu balsavimu. Pirmieji rinkimai surengiami valstybių šalių posėdžio, kurį sušaukia Jungtinių Tautų Generalinis sekretorius, metu. Kiti rinkimai rengiami pagal valstybių šalių nustatytą tvarką. Kvorumą posėdyje sudaro du trečdaliai valstybių šalių. Išrinktais į Tribunalą yra laikomi tie kandidatai, kurie gauna daugiausiai balsų ir ne mažiau kaip du trečdaliai dalyvaujančių ir balsuojančių valstybių šalių balsų, su sąlyga, kad tokia dauguma yra ir valstybių šalių dauguma.

5 straipsnis

Igaliojimų laikas

1. Tribunolo nariai renkami devyneriems metams ir gali būti perrenkami, tačiau septynių per pirmuosius rinkimus išrinktų narių igaliojimų laikas baigiasi po trejų metų, o kitų septynių narių igaliojimų laikas baigiasi po šešerių metų.

2. Po pirmųjų rinkimų Jungtinių Tautų Generalinis sekretorius nedelsdamas burtais nustato, kurie iš Tribunolo narių yra išrinkti pirmiau nurodytiems pradiniais trejų ir šešerių metų laikotarpiams.

3. Tribunolo nariai eina pareigas tol, kol juos pakeičia nauji nariai. Net ir pakeisti jie baigia bet kurį procesą, kurį jie pradėjo nagrinėti iki jų pakeitimo.

4. Atsistatydindamas Tribunolo narys atsistatydinimo pareiškimą adresuoja Tribunolo pirmininkui. Pareigybė tampa laisva, kai gaunamas toks pareiškimas.

6 straipsnis

Laisvos pareigybės

1. Laisvos pareigybės užimamos tokia pat tvarka, kokia nustatyta pirmiesiems rinkimams, su šia sąlyga: per mėnesį nuo laisvos pareigybės atsiradimo Tribunolo sekretorius išsiunčia šio priedo 4 straipsnyje nurodytus pakvietimus, o rinkimų datą, pasikonsultavęs su valstybėmis šalimis, nustato Tribunolo pirmininkas.

2. Tribunolo narys, kuris yra išrinktas vietoj nario, kurio įgaliojimų laikas nebuvo pasibaigęs, eina pareigas tik iki savo pirmtako įgaliojimų laiko pabaigos.

7 straipsnis

Nesuderinama veikla

1. Tribunolo narys negali atlikti jokių politinių ar administracinių funkcijų ir būti aktyviai susijęs ar finansškai suinteresuotas bet kokios įmonės, kuri verčiasi jūros arba jūros dugno išteklių tyrinėjimu ar eksploatavimu arba kitokio pobūdžio komerciniu jūros arba jūros dugno naudojimu, veikla.

2. Tribunolo narys negali būti atstovas, patarėjas arba advokatas jokioje byloje.

3. Bet kokios abejonės, iškilusios šiais klausimais, sprendžiamos kitų dalyvaujančių Tribunolo narių balsų dauguma.

8 straipsnis

Sąlygos, sudaromos Tribunolo nariams dalyvauti konkrečioje byloje

1. Tribunolo narys negali dalyvauti nagrinėjant bylą, jei jis anksčiau dalyvavo joje kaip kurios nors šalies atstovas, patarėjas ar advokatas arba kaip nacionalinio ar tarptautinio teismo arba arbitražo narys, arba kokią kitą statų turintis asmuo.

2. Jei Tribunolo narys dėl kokių nors ypatingų priežasčių mano, kad jis negali dalyvauti, kai nagrinėjama tam tikra byla, jis apie tai praneša Tribunolo pirmininkui.

3. Jei Tribunolo pirmininkas mano, kad dėl kokių nors ypatingų priežasčių kas nors iš Tribunolo narių neturėtų dalyvauti, kai nagrinėjama tam tikra byla, jis apie tai praneša tokiam nariui.

4. Bet kokios šiais klausimais iškilusios abejonės sprendžiamos kitų dalyvaujančių Tribunolo narių balsų dauguma.

9 straipsnis

Pasekmės, jei narys nebeatitinka reikalavimų

Jei kiti Tribunolo nariai bendru sutarimu mano, jog kuris nors Tribunolo narys nebeatitinka keliamų reikalavimų, Tribunolo pirmininkas paskelbia, kad pareigybė yra laisva.

10 straipsnis

Privilegijos ir imunitetai

Tribunolo nariams, einantiems pareigas Tribunole, suteikiamos diplomatinės privilegijos ir imunitetai.

11 straipsnis

Iškilminga Tribunolo narių priesaika

Kiekvienas Tribunolo narys prieš pradėdamas eiti pareigas privalo atviraime posėdyje iškilmingai prisiekti, kad pareigas jį eis nešališkai ir sąžiningai.

12 straipsnis

Pirmininkas, pirmininko pavaduotojas ir sekretorius

1. Tribunolas išrenka pirmininką ir pirmininko pavaduotoją trejiems metams. Jie gali būti perrinkti.

2. Tribunolas paskiria sekretorių ir gali pasirūpinti kitų reikalingų pareigūnų paskyrimu.

3. Tribunolo pirmininkas ir sekretorius gyvena toje vietoje, kur yra Tribunolo būstinė.

13 straipsnis

Kvorumas

1. Tribunolo posėdžiuose dalyvauja visi galintys juose dalyvauti Tribunolo nariai. Tribunolas laikomas sudarytu, jei yra 11 išrinktų narių kvorumas.

2. Atsižvelgdamas į šio priedo 17 straipsnį, Tribunolas nustato, kurie nariai gali dalyvauti, kad sudarytų Tribunalą tam tikram ginčui nagrinėti, atsižvelgiant į veiksmingą Kolegijų funkcionavimą, kaip nurodyta šio priedo 14 ir 15 straipsniuose.

3. Tribunolas svarsto ir sprendžia visus jam pateiktus ginčus ir pareiškimus, išskyrus tuos atvejus, kai taikomas šio priedo 14 straipsnis arba kai šalys prašo, kad ginčas būtų nagrinėjamas pagal šio priedo 15 straipsnį.

14 straipsnis

Ginčų dėl jūros dugno kolegija

Ginčų dėl jūros dugno kolegija sudaroma pagal šio priedo 4 skyriaus nuostatas. Jos jurisdikcija, įgaliojimai ir funkcijos yra nurodyti XI dalies 5 skyriuje.

15 straipsnis

Specialios kolegijos

1. Tribunolas gali sudaryti kolegijas, susidedančias iš trijų arba daugiau išrinktų Tribunolo narių, jei tai, jo manymu, reikalinga nagrinėti tam tikrų kategorijų ginčus.

2. Tribunolas sudaro kolegiją tam tikrai jam pateiktai bylai nagrinėti, jei to prašo ginčo šalys. Tokios kolegijos sudėtį nustato Tribunolas, ginčo šalims pritarus.

3. Siekdamas sparčiau nagrinėti bylas, Tribunolas kasmet sudaro kolegiją, susidedančią iš penkių išrinktų Tribunolo narių, kurie gali svarstyti ir spręsti ginčus supaprastinta tvarka. Išrenkami du pavaduojantys nariai. Jie pakeičia tuos narius, kurie negali dalyvauti, kai nagrinėjamas koks nors konkretus ginčas.

4. Šiame straipsnyje nurodytos kolegijos svarsto ir sprendžia ginčus, jei to prašo ginčo šalys.

5. Sprendimas, kurį priima kolegija, nurodyta šiame straipsnyje ir šio priedo 14 straipsnyje, yra laikomas priimtu paties Tribunolo.

16 straipsnis

Tribunolo darbo reglamentas

Tribunolas nustato savo funkcijų vykdymo tvarką. Visų pirma jis priima savo darbo reglamentą.

17 straipsnis

Narių pilietybė

1. Tribunolo nariams, turintiems kurios nors ginčo šalies pilietybę, paliekama teisė dalyvauti nagrinėjant bylą kaip Tribunolo nariams.

2. Jei svarstant ginčą Tribunolo sudėtyje yra narys, turintis kurios nors ginčo šalies pilietybę, kita šalis gali pasirinkti asmenį, kuris dalyvautų kaip Tribunolo narys.

3. Jei svarstant ginčą, Tribunole nėra nario, turinčio kurios nors šalies pilietybę, kiekviena iš šalių gali pasirinkti asmenį, kuris dalyvautų kaip Tribunolo narys.

4. Šis straipsnis taikomas šio priedo 14 ir 15 straipsniuose nurodytoms kolegijoms. Tokiais atvejais Tribunolo pirmininkas, pasikonsultavęs su ginčo šalimis, prašo konkrečių Tribunolo narių, kolegijos narių, ir tiek, kiek jų reikia, užleisti savo vietas Tribunolo nariams, turintiems atitinkamų ginčo šalių pilietybę, o jei tokių narių nėra arba jie negali dalyvauti, nariams, kuriuos specialiai pasirinko ginčo šalys.

5. Jei kelios ginčo šalys turi tokius pačius interesus, taikant anksčiau nurodytas sąlygas jos yra laikomos viena šalimi. Bet kokias abejones, iškilusias šiuo klausimu, sprendžia Tribunolas.

6. Vadovaujantis šio straipsnio 2, 3 ir 4 dalimis pasirinkti nariai turi atitikti sąlygas, nurodytas šio priedo 2, 8 ir 11 straipsniuose. Jie dalyvauja priimančiam sprendimui visiškai lygiateisiškumo su savo kolegomis pagrindu.

18 straipsnis

Tribunolo narių darbo apmokėjimas

1. Kiekvienam išrinktam Tribunolo nariui mokamas metinis atlyginimas, o už kiekvieną dieną, kai jis atlieka savo funkcijas, mokama speciali išmoka, tačiau bet kuriais metais bendra specialių išmokų suma bet kuriam Tribunolo nariui neturi viršyti metinio atlyginimo.

2. Tribunolo pirmininkui mokama speciali metinė išmoka.

3. Tribunolo pirmininko pavaduotojui mokama speciali išmoka už kiekvieną dieną, kai jis atlieka pirmininko funkcijas.

4. Pagal šio priedo 17 straipsnį pasirinktiems nariams, kurie nėra Tribunolo išrinkti nariai, mokama kompensacija už kiekvieną dieną, kai jie atlieka savo funkcijas.

5. Šie atlyginimai, išmokos ir kompensacijos kartais nustatomi valstybių šalių susitikimuose, atsižvelgiant į Tribunolo darbo krūvį. Jie negali būti sumažinti Tribunolo nariams einant savo pareigas.

6. Sekretoriaus atlyginimas nustatomas valstybių šalių susitikimuose vadovaujantis Tribunolo pasiūlymu.

7. Valstybių šalių susitikimuose priimtos taisyklės nustato sąlygas, kuriomis Tribunolo nariams ir sekretoriui gali būti paskirtos pensijos baigus eiti pareigas, taip pat sąlygas, kuriomis atlyginamos Tribunolo narių ir sekretoriaus kelionių išlaidos.

8. Atlyginimai, išmokos ir kompensacijos nėra apmokestinami.

19 straipsnis

Tribunolo išlaidos

1. Tribunolo išlaidas apmoka valstybės šalys ir Institucija valstybių šalių susitikimuose nustatytais sąlygomis ir tvarka.

2. Kai Tribunalui pateikto svarstyti ginčo šalis nėra valstybė šalis arba Institucija, Tribunolas nustato sumą, kurią ta šalis turi įnešti Tribunolo išlaidoms padengti.

2 skyrius

KOMPETENCIJA

20 straipsnis

Teisė kreiptis į Tribunalą

1. Į Tribunalą gali kreiptis valstybės šalys.

2. Į Tribunalą gali kreiptis ne tik valstybės šalys, bet ir kiti subjektai XI dalyje tiesiogiai numatytoje byloje arba bet kokiaje byloje, perduotoje svarstyti Tribunalui remiantis bet kuriuo kitu susitarimu, numatančiu Tribunolo jurisdikciją, jei su tuo sutinka visos tos bylos šalys.

21 straipsnis

Jurisdikcija

Tribunolo jurisdikcijai priklauso visi ginčai ir pareiškimai, pateikti jam remiantis šia konvencija, ir visi klausimai, konkrečiai nurodyti bet kuriame kitame susitarime, numatančiame Tribunolo jurisdikciją.

22 straipsnis

Ginčų, sprendžiamų pagal kitus susitarimus, perdavimas Tribunalui

Jei galiojančios sutarties ar konvencijos, susijusios su šioje konvencijoje reglamentuojamais klausimais, visos šalys sutinka, bet kuris ginčas dėl tokios sutarties ar konvencijos aiškinimo arba taikymo, vadovaujantis tokiu sutikimu, gali būti perduotas svarstyti Tribunalui.

23 straipsnis

Taikytina teisė

Tribunolas sprendžia ginčus ir nagrinėja pareiškimus vadovaudamasis 293 straipsniu.

3 SKYRIUS

PROCEDŪRA

24 straipsnis

Proceso pradžia

1. Atsižvelgiant į aplinkybes, ginčai Tribunalui pateikiami arba pranešant sekretoriui apie specialų susitarimą, arba perduodant jam rašytinį pareiškimą. Abiem atvejais nurodomas ginčo objektas ir šalys.

2. Sekretorius nedelsdamas praneša apie specialų susitarimą arba pareiškimą visoms suinteresuotoms šalims.

3. Sekretorius taip pat informuoja visas valstybes šalis.

25 straipsnis

Laikinosios priemonės

1. Vadovaudamiesi 290 straipsniu, Tribunalas ir jo Ginčų dėl jūros dugno kolegija turi teisę paskirti laikinasias priemones.

2. Jei Tribunalas neposėdžiauja arba nėra pakankamo narių skaičiaus kvorumui sudaryti, laikinasias priemones paskiria supaprastintos procedūros kolegija, sudaryta pagal šio priedo 15 straipsnio 3 dalį. Nepaisant šio priedo 15 straipsnio 4 dalies nuostatų, tokios laikinosios priemonės gali būti priimtos bet kurios ginče dalyvaujančios šalies prašymu. Tribunalas gali jas peržiūrėti ir pakeisti.

26 straipsnis

Posėdis

1. Posėdžiui vadovauja pirmininkas arba, jei jis negali pirmininkauti, pirmininko pavaduotojas. Jei nė vienas iš jų negali pirmininkauti, pirmininkauja vyriausias pagal amžių dalyvaujantis teisėjas.

2. Posėdis yra viešas, jei Tribunalas nenusprendžia kitaip arba jei ginčo šalys nereikalauja, kad nebūtų įleidžiama pašaliniai asmenys.

27 straipsnis

Bylos nagrinėjimas

Tribunolas nustato bylos nagrinėjimo tvarką, nusprendžia, kokia forma ir koku laiku kiekviena ginčo šalis turi pateikti savo argumentus, ir duoda nurodymus su byla susijusiems įrodymams gauti.

28 straipsnis

Neatvykimas

Jei viena ginčo šalis neatvyksta į Tribunalą arba nepateikia savo argumentų, kita ginčo šalis gali prašyti Tribunolo tęsti bylos nagrinėjimą ir priimti sprendimą. Šalies neatvykimas arba argumentų nepateikimas neužkerta kelio nagrinėti bylą. Prieš priimdamas sprendimą, Tribunalas turi ne tik įsitikinti, kad ginčas priklauso jo jurisdikcijai, bet taip pat, kad ieškinys yra pakankamai faktiškai ir teisiškai pagrįstas.

29 straipsnis

Dauguma, reikalinga sprendimui priimti

1. Visi klausimai yra sprendžiami dalyvaujančių Tribunolo narių balsų dauguma.

2. Tuo atveju, jei balsai pasidalija po lygiai, lemia Pirmininko arba jį pavauduojančio Tribunolo nario balsas.

30 straipsnis

Sprendimas

1. Sprendime nurodomi jį pagrindžiantys motyvai.

2. Sprendime pateikiamos Tribunolo narių, dalyvavusių priimant sprendimą, pavardės.

3. Jei sprendimas visiškai arba iš dalies neatspindi bendros Tribunolo narių nuomonės, bet kuris narys gali pateikti atskirąją nuomonę.

4. Sprendimą pasirašo pirmininkas ir sekretorius. Reikiamai informavus ginčo šalis, sprendimas perskaitomas atvirame posėdyje.

31 straipsnis

Prašymas įstoti į procesą

1. Jei valstybė šalis mano, kad kurio nors ginčo sprendimas gali paveikti kuriuos nors jos teisinius interesus, ji gali prašyti Tribunalą leisti jai dalyvauti procese.

2. Sprendimą dėl tokio prašymo priima Tribunalas.

3. Jei prašymas dalyvauti procese patenkinamas, Tribunolo priimto sprendimo dalis, susijusi su klausimu, dėl kurio valstybė šalis dalyvauja procese, galioja ir tai valstybei šaliai.

32 straipsnis

Teisė dalyvauti procese dėl aiškinimo arba taikymo

1. Iškilus klausimui dėl šios konvencijos aiškinimo arba taikymo, sekretorius nedelsdamas informuoja visas valstybes šalis.

2. Iškilus klausimui dėl tarptautinio susitarimo aiškinimo arba taikymo pagal šio priedo 21 arba 22 straipsnį, sekretorius informuoja visas to susitarimo šalis.

3. Kiekviena šalis, nurodyta šio straipsnio 1 ir 2 dalyse, turi teisę dalyvauti procese; jei ji pasinaudoja šia teise, tai priimtas sprendimas dėl aiškinimo įpareigoja ir ją.

33 straipsnis

Galutinė ir privaloma sprendimų galia

1. Tribunolo sprendimas yra galutinis ir jo laikytis turi visos ginčo šalys.

2. Sprendimas turi privalomą galią tik santykiams tarp to konkretaus ginčo šalių.

3. Kilus ginčui dėl sprendimo prasmės ar masto, Tribunalas bet kurios šalies prašymu jį išnagrinėja.

34 straipsnis

Teismo išlaidos

Jei Tribunalas nenusprendžia kitaip, kiekviena ginčo šalis pati padengia savo išlaidas.

4 skyrius

GINČŲ DĖL JŪROS DUGNO KOLEGIJA

35 straipsnis

Sudėtis

1. Ginčų dėl jūros dugno kolegiją, nurodytą šio priedo 14 straipsnyje, sudaro 11 narių, kuriuos Tribunolo išrinktų narių dauguma parenka iš savo narių.

2. Parenkant Kolegijos narius, užtikrinamas atstovavimas pagrindinėms pasaulio teisinėms sistemoms ir teisingas geografinis pasiskirstymas. Institucijos Asamblėja gali priimti bendro pobūdžio rekomendacijas dėl tokio atstovavimo ir pasiskirstymo.

3. Kolegijos nariai yra parenkami kas treji metai ir gali būti parenkami antrai kadencijai.

4. Kolegija iš savo narių išrenka savo pirmininką, kuris šias pareigas eina tiek laiko, kuriam yra išrinkta Kolegija.

5. Jei koks nors procesas vis dar nagrinėjamas baigiantis bet kuriam trejų metų laikotarpiui, kuriam buvo sudaryta Kolegija, ta Kolegija pirminės sudėties baigia jį nagrinėti.

6. Jei Kolegijoje atsiranda laisva pareigybė, Tribunalas iš savo išrinktų narių parenka naują Kolegijos narį, kuris eina savo pirmtako pareigas iki pastarojo įgaliojimų pabaigos.

7. Kad Kolegija būtų sudaryta, reikia septynių Tribunolo parinktų narių kvorumo.

36 straipsnis

Ad hoc kolegijos

1. Ginčų dėl jūros dugno kolegija sudaro *ad hoc* kolegiją, kurią sudaro trys jos nariai, spręsti konkretų ginčą, pateiktą jai pagal 188 straipsnio 1 dalies b punktą. Tokios kolegijos sudėtį nustato Ginčų dėl jūros dugno kolegija šalių pritarimu.

2. Jei šalys nesutinka su *ad hoc* kolegijos sudėtimi, kiekviena ginčo šalis paskiria po vieną narį, o trečiasis narys paskiriamas jų susitarimu. Jei jos nesusitaria arba jei kuri nors ginčo šalis nepaskiria savo nario, Ginčų dėl jūros dugno kolegijos pirmininkas, pasitaręs su ginčo šalimis, nedelsdamas paskiria vieną ar kelis iš šios Kolegijos narių.

3. *Ad hoc* kolegijos nariai negali būti ginčo šalių tarnyboje arba turėti jų pilietybę.

37 straipsnis

Teisė kreiptis į Kolegiją

Į Kolegiją gali kreiptis valstybės šalys, Institucija ir kiti subjektai, nurodyti XI dalies 5 skyriuje.

38 straipsnis

Taikytina teisė

Greta 293 straipsnio nuostatų, Kolegija taiko:

- Institucijos normas, taisykles bei procedūras, priimtas pagal šią konvenciją, ir
- sutarčių, susijusių su veikla rajone, sąlygas, sprendžiant klausimus, susijusius su tomis sutartimis.

*39 straipsnis***Kolegijos sprendimų vykdymas**

Kolegijos sprendimai valstybių šalių teritorijoje vykdomi taip, kaip vykdomi tos valstybės šalies aukščiausiojo teismo sprendimai ir nutarimai.

*40 straipsnis***Kitų šio priedo skyrių taikymas**

1. Kolegijai taikomi kiti šiam skyriui neprieštaraujantys šio priedo skyriai.
2. Vykdydama savo funkcijas, susijusias su konsultacinėmis išvadomis, Kolegija vadovaujasi šio priedo nuostatomis, reglamentuojančiomis bylos nagrinėjimą Tribunole, tiek, kiek, jos manymu, tos nuostatos yra taikytinos.

5 SKYRIUS**PAKEITIMAI***41 straipsnis***Pakeitimai**

1. Šio priedo pakeitimai, išskyrus 4 skyriaus pakeitimus, gali būti priimti tik pagal 313 straipsnį arba bendru sutarimu konferencijoje, sušauktoje pagal šią konvenciją.
2. 4 skyriaus pakeitimai gali būti priimti tik pagal 314 straipsnį.
3. Tribunolas gali siūlyti šio Statuto pakeitimus, kurie jam atrodo būtini, pateikdamas juos raštu valstybėms, šios konvencijos šalims, apsvarstyti pagal šio straipsnio 1 ir 2 dalis.

VII PRIEDAS

ARBITRAŽAS

1 straipsnis

Proceso pradžia

Pagal XV dalies nuostatas bet kuri ginčo šalis gali perduoti ginčą nagrinėti arbitražui pagal šiame priede numatytą procedūrą pateikdama rašytinį pranešimą apie tai kitai ginčo šaliai arba šalims. Prie tokio pranešimo pridedamas prašymas dėl ieškinio ir ieškinio pagrindas.

2 straipsnis

Arbitrų sąrašas

1. Arbitrų sąrašą sudaro ir tvarko Jungtinių Tautų Generalinis sekretorius. Kiekviena valstybė šalis turi teisę paskirti keturis arbitrus, turinčius darbo jūrų srityje patirtį ir nepriekaištingą bešališką, kompetentingų ir garbingų asmenų reputaciją. Taip paskirtų asmenų pavardės sudaro minėtąjį sąrašą.

2. Jei kuriuo nors metu valstybės šalies paskirtų arbitrų sąraše lieka mažiau negu keturi, ta valstybė šalis turi teisę paskirti papildomus arbitrus.

3. Arbitro pavardė lieka sąraše tol, kol jį atšaukia jį paskyrusi valstybė šalis; toks arbitras tęsia darbą arbitraže, į kurio sudėtį buvo paskirtas, tol, kol užbaigiamas arbitraže nagrinėjamas procesas.

3 straipsnis

Arbitražo sudarymas

Jei ginčo šalys nesusitaria kitaip, byloms nagrinėti pagal šį priedą arbitražas sudaromas tokiu būdu:

- a) atsižvelgiant į g punktą, arbitražą sudaro penki nariai;
- b) procesą inicijuojanti šalis paskiria vieną jo narį, pageidautina iš šio priedo 2 straipsnyje nurodyto sąrašo, kuris gali būti jos pilietis. Toks paskyrimas įtraukiamas į pranešimą, nurodytą šio priedo 1 straipsnyje;
- c) kita ginčo šalis per 30 dienų nuo šio priedo 1 straipsnyje nurodyto pranešimo gavimo dienos paskiria vieną narį, pageidautina iš minėto sąrašo, kuris gali būti jos pilietis. Jei šis narys nepaskiriamas per minėtą laikotarpį, procesą inicijuojanti šalis per dvi savaites nuo šio termino pabaigos gali prašyti, kad narys būtų paskirtas pagal e punktą;
- d) likusieji trys nariai yra paskiriami ginčo šalių susitarimu. Pageidautina, kad jie būtų skiriami iš minėto sąrašo, jie turi būti trečiųjų valstybių piliečiai, jei šalys nesusitaria kitaip. Iš tų trijų narių ginčo šalys

išrenka arbitražo pirmininką. Jei per 60 dienų nuo šio priedo 1 straipsnyje nurodyto pranešimo gavimo dienos ginčo šalims nepavyksta susitarti dėl vieno ar kelių arbitražo narių paskyrimo bendru susitarimu arba dėl pirmininko paskyrimo, likęs narys ar nariai ginčo šalies prašymu paskiriami pagal e punktą. Toks prašymas turi būti pateiktas per dvi savaites nuo minėto 60 dienų laikotarpio pabaigos;

- e) jei ginčo šalys nesusitaria, kad kurį nors arbitražo narį pagal c ir d punktus paskirtų koks nors asmuo arba ginčo šalių pasirinkta trečioji valstybė, reikalingus narius paskiria Tarptautinio jūrų teisės tribunolo pirmininkas. Jei pirmininkas negali veikti pagal šį punktą arba yra vienos iš ginčo šalių pilietis, arbitražo narius paskiria kitas aukščiausias pareigas užimantis Tarptautinio jūrų teisės tribunolo narys, kuris gali tai atlikti ir nėra kurios nors ginčo šalies pilietis. Šiame punkte nurodyti paskyrimai atliekami iš šio priedo 2 straipsnyje nurodyto sąrašo per 30 dienų nuo prašymo gavimo dienos ir pasitarus su ginčo šalimis. Taip paskirti nariai turi būti skirtingų valstybių piliečiai ir negali būti kurios nors iš ginčo šalių tarnyboje, nuolatos joje gyventi arba būti jos piliečiai;
- f) į laisvas pareigybes paskiriama tokia pat tvarka, kokia vykdomi pirmieji paskyrimai;
- g) ginčo šalys, turinčios tuos pačius interesus, susitarimu paskiria vieną bendrą arbitražo narį. Kai kelios ginčo šalys turi atskirus interesus arba nesusitaria, ar jų interesai sutampa, kiekviena ginčo šalis paskiria po vieną arbitražo narį. Arbitražo narių, kuriuos ginčo šalys paskiria atskirai, visuomet turi būti vienu mažiau negu arbitražo narių, kuriuos ginčo šalys paskiria kartu;
- h) ginčiuose, kuriuose yra daugiau kaip dvi šalys, kiek įmanoma, taikomos a–f punktų nuostatos.

4 straipsnis

Arbitražo funkcijos

Pagal šio priedo 3 straipsnį sudarytas arbitražas dirba vadovaudamasis šiuo priedu ir kitomis šios konvencijos nuostatomis.

5 straipsnis

Procedūra

Jei ginčo šalys nenusprendžia kitaip, arbitražas pats nustato savo darbo tvarką, garantuojančią kiekvienai ginčo šaliai galimybę būti išklausytai ir pateikti savo argumentus.

6 straipsnis

Ginčo šalių pareigos

Ginčo šalys turi palengvinti arbitražo darbą visų pirma remdamosi savo įstatymais ir naudodamosi visomis prieinamomis priemonėmis:

- a) suteikti arbitražui visus su byla susijusius dokumentus, pagalbą ir informaciją ir
- b) prireikus suteikti arbitražui galimybę iškviesti liudytojus arba ekspertus ir gauti jų parodymus bei aplankyti su byla susijusias vietas.

7 straipsnis

Išlaidos

Jei arbitražas dėl ypatingų bylos aplinkybių nenusprendžia kitaip, arbitražo išlaidas, įskaitant atlyginimą jo nariams, lygiomis dalimis padengia ginčo šalys.

8 straipsnis

Sprendimų priėmimui reikalinga balsų dauguma

Arbitražo sprendimai priimami jo narių balsų dauguma. Jei balsuojant nedalyvauja arba susilaiko mažiau negu pusė narių, arbitražas vis tiek priima sprendimą. Jei balsai pasidalija po lygiai, lemia pirmininko balsas.

9 straipsnis

Neatvykimas

Jei viena ginčo šalis neatvyksta į arbitražo posėdį arba nepateikia savo argumentų, kita ginčo šalis gali prašyti arbitražo tęsti procesą ir priimti sprendimą. Šalies neatvykimas arba argumentų nepateikimas neužkerta kelio procesui. Prieš priimdamas sprendimą, arbitražas turi ne tik įsitikinti, kad ginčas priklauso jo jurisdikcijai, bet taip pat įsitikinti, kad ieškinys yra pakankamai faktiškai ir teisiškai pagrįstas.

10 straipsnis

Sprendimas

Arbitražo sprendimas priimamas tik dėl ginčo objekto, jame turi būti nurodyti motyvai, kuriais arbitražas remiasi. Jame nurodomos dalyvavusių narių pavardės ir sprendimo priėmimo data. Bet kuris arbitražo narys gali kartu pateikti savo atskirąjį arba nepritariančiąjį nuomonę.

11 straipsnis

Galutinė sprendimo galia

Sprendimas yra galutinis ir neskundžiamas, nebent ginčo šalys iš anksto susitarė dėl apeliacinės procedūros. Ginčo šalys laikosi sprendimo.

12 straipsnis

Sprendimo aiškinimas ar vykdymas

1. Bet kuriuos ginčo šalių nesutarimus dėl sprendimo aiškinimo arba jo vykdymo būdo bet kuri ginčo šalis gali perduoti spręsti tą sprendimą priėmusiam arbitražui. Šiuo tikslu į kiekvieną laisvą pareigybę arbitraže skiriama tokia pat tvarka, kaip ir vykdant pirmuosius paskyrimus į arbitražą.

2. Bet kuris toks nesutarimas gali būti perduotas spręsti kitam teismui arba arbitražui pagal 287 straipsnį, jei visos ginčo šalys su tuo sutinka.

13 straipsnis

Taikymas kitiems subjektams, kurie nėra valstybės šalys

Šio priedo nuostatos *mutatis mutandis* taikomos bet kuriam ginčui, kuriame dalyvauja kiti subjektai, kurie nėra valstybės šalys.

VIII PRIEDAS

SPECIALUSIS ARBITRAŽAS

1 straipsnis

Bylos iškėlimas

Pagal XV dalį bet kuri ginčo dėl šios konvencijos straipsnių, reglamentuojančių: 1) žvejybą; 2) jūrų aplinkos apsaugą ir išsaugojimą; 3) mokslinius jūros tyrinėjimus ar 4) laivybą, įskaitant teršimą iš laivų ir laidojant, aiškinimo arba taikymo šalis gali perduoti ginčą spręsti pagal šiame priede nustatytą specialiojo arbitražo procedūrą, pateikdama rašytinį pranešimą apie tai kitai ginčo šaliai arba šalims. Prie tokio pranešimo pridedamas ieškinio pareiškimas ir nurodomas ieškinio pagrindas.

2 straipsnis

Ekspertų sąrašai

1. Ekspertų sąrašas yra sudaromas ir tvarkomas atskirai pagal kiekvieną sritį: 1) žvejyba, 2) jūrų aplinkos apsauga ir išsaugojimas, 3) moksliniai jūros tyrinėjimai ir 4) laivybą, įskaitant teršimą iš laivų ir laidojant.

2. Ekspertų sąrašus sudaro ir tvarko: žvejybos srityje – Jungtinių Tautų Maisto ir žemės ūkio organizacija; jūrų aplinkos apsaugos ir išsaugojimo srityje – Jungtinių Tautų Aplinkos programa; mokslinių jūros tyrinėjimų srityje – Tarptautinė okeanografijos komisija; laivybės, įskaitant teršimą iš laivų ir laidojant, srityje – Tarptautinė jūrų organizacija; arba kiekvienu atveju atitinkama pavaldi institucija, kuriai tokia organizacija, programa arba komisija pavedė šią funkciją.

3. Kiekviena valstybė šalis turi teisę paskirti po du kiekvienos srities ekspertus, turinčius pripažintą kompetenciją tos srities teisės, mokslo arba technikos klausimais ir nepriekaištingą sąžiningų ir garbingų asmenų reputaciją. Tokių paskirtų asmenų pavardės sudaro kiekvienos srities sąrašą.

4. Jei kuriuo nors metu valstybės šalies paskirtų ekspertų sąrašė lieka mažiau negu du, ta valstybė šalis turi teisę paskirti papildomus ekspertus.

5. Eksperto pavardė lieka sąrašė tol, kol ji atšaukia jį paskyrusi valstybė, šios konvencijos šalis; toks ekspertas tęsia darbą specialiajame arbitraže, į kurio sudėtį buvo paskirtas, tol, kol baigiamas tame specialiajame arbitraže nagrinėjamas procesas.

3 straipsnis

Specialiojo arbitražo sudarymas

Jei ginčo šalys nesusitaria kitaip, byloms nagrinėti pagal šį priedą specialusis arbitražas sudaromas tokiu būdu:

a) atsižvelgiant į g punktą, specialusis arbitražas susideda iš penkių narių;

b) procesą inicijuojanti valstybė paskiria du narius, pageidautina iš šio priedo 2 straipsnyje nurodyto atitinkamo sąrašo arba sąrašų, susijusių su ginčo sritimi, vienas iš kurių gali būti jos pilietis. Tokie paskyrimai yra įtraukiami į pranešimą, nurodytą šio priedo 1 straipsnyje;

c) kita ginčo šalis per 30 dienų nuo šio priedo 1 straipsnyje nurodyto pranešimo gavimo dienos paskiria du narius, pageidautina iš atitinkamo sąrašo arba sąrašų, susijusių su ginčo sritimi, vienas iš kurių gali būti jos pilietis. Jei nariai nepaskiriami per minėtą laikotarpį, procesą inicijuojanti ginčo šalis per dvi savaites nuo šio termino pabaigos gali prašyti, kad nariai būtų paskirti pagal e punktą;

d) specialiojo arbitražo pirmininkas paskiriamas ginčo šalių susitarimu. Pageidautina, kad jis būtų paskiriamas iš atitinkamo sąrašo ir būtų trečiosios valstybės pilietis, jei ginčo šalys nesusitaria kitaip. Jei per 30 dienų nuo šio priedo 1 straipsnyje nurodyto pranešimo gavimo dienos ginčo šalims nepavyksta susitarti dėl pirmininko paskyrimo, pirmininkas paskiriamas pagal e punktą ginčo šalies prašymu. Toks prašymas turi būti pateiktas ne vėliau kaip per dvi savaites nuo anksčiau minėto 30 dienų laikotarpio pabaigos;

e) jei šalys nesusitaria, kad narį paskirtų koks nors asmuo arba šalių pasirinkta trečioji valstybė, reikiamus narius per 30 dienų nuo prašymo pagal c ir d punktus gavimo paskiria Jungtinių Tautų Generalinis sekretorius. Šiame punkte nurodyti nariai paskiriami iš šio priedo 2 straipsnyje nurodyto atitinkamo ekspertų sąrašo arba sąrašų pasitarus su ginčo šalimis ir atitinkama tarptautine organizacija. Taip paskirti nariai turi būti skirtingų valstybių piliečiai ir negali būti kurios nors iš ginčo šalių tarnyboje, nuolatos joje gyventi arba būti jos piliečiai;

f) į laisvas pareigybes skiriama tokia pat tvarka, kokia vykdomi pirmieji paskyrimai;

g) ginčo šalys, turinčios tuos pačius interesus, bendru susitarimu paskiria du arbitražo narius. Kai kelios ginčo šalys turi atskirus interesus arba nesusitaria, arba jų interesai sutampa, kiekviena ginčo šalis paskiria po vieną arbitražo narį;

h) ginčiuose, kuriuose yra daugiau kaip dvi šalys, kiek įmanoma, taikomos a–f punktų nuostatos.

4 straipsnis

Bendrosios nuostatos

VII priedo 4–13 straipsniai *mutatis mutandis* taikomi specialiojo arbitražo procesui.

*5 straipsnis***Faktų nustatymas**

1. Ginčo dėl šios konvencijos nuostatų, susijusių su: 1) žvejyba, 2) jūrų aplinkos apsauga ir išsaugojimu, 3) moksliniais jūros tyrinėjimais, 4) laivyba, įskaitant teršimą iš laivų ir laidojant, aiškinimo ir taikymo šalys gali bet kuriuo metu susitarti ir prašyti specialiojo arbitražo, sudaryto pagal šio priedo 3 straipsnį, atlikti tyrimą ir nustatyti faktus, dėl kurių kilo ginčas.

2. Jei ginčo šalys nesusitaria kitaip, faktai, kuriuos specialusis arbitražas nustato pagal šio straipsnio 1 dalį, šalių laikomi galutiniais.

3. Jei visos ginčo šalys pageidauja, specialusis arbitražas gali pateikti rekomendacijas, kurios, neturėdamos sprendimo galios, tik sudaro pagrindą ginčo šalims nagrinėti klausimus, dėl kurių kilo ginčas.

4. Atsižvelgiant į šio straipsnio 2 dalį, specialusis arbitražas veikia vadovaudamasis šio priedo nuostatomis, jei ginčo šalys nesusitaria kitaip.

IX PRIEDAS

TARPTAUTINIŲ ORGANIZACIJŲ DALYVAVIMAS

1 straipsnis

Vartojamos sąvokos

305 straipsnyje ir šiame priede sąvoka „tarptautinė organizacija“ reiškia tarpvyriausybę organizaciją, kurią įsteigė valstybės ir kuriai jos valstybės narės perleido kompetenciją spręsti šios konvencijos reglamentuojamus klausimus, įskaitant kompetenciją sudaryti tarptautines sutartis šiais klausimais.

2 straipsnis

Pasirašymas

Tarptautinė organizacija gali pasirašyti šią konvenciją, jei dauguma jos valstybių narių yra pasirašiusios šią konvenciją. Pasirašydama šią konvenciją, tarptautinė organizacija padaro pareiškimą, kuriame nurodo šios konvencijos reglamentuojamus klausimus, kuriuos spręsti tokiai organizacijai šią konvenciją pasirašiusios tos organizacijos valstybės narės perleido savo kompetenciją, taip pat nurodo tokios kompetencijos pobūdį ir mastą.

3 straipsnis

Oficialus patvirtinimas ir prisijungimas

1. Tarptautinė organizacija gali deponuoti savo oficialaus patvirtinimo arba prisijungimo dokumentus, jei dauguma jos valstybių narių deponuoja ar jau deponavo savo ratifikavimo arba prisijungimo dokumentus.

2. Prie deponuojamų tarptautinės organizacijos dokumentų pridedami išipareigojimai ir pareiškimai, kurių reikalaujama pagal šio priedo 4 ir 5 straipsnius.

4 straipsnis

Dalyvavimo mastas, teisės ir išipareigojimai

1. Tarptautinės organizacijos oficialaus patvirtinimo arba prisijungimo dokumente turi būti išipareigojimas prisiimti šioje konvencijoje numatytas valstybių teises ir išipareigojimus klausimais, kuriais tos organizacijos valstybės narės, šios konvencijos šalys, perleido jai savo kompetenciją.

2. Tarptautinė organizacija yra šios konvencijos šalis tokiu mastu, koks numatytas jos kompetenciją nustatančiais pareiškimais, perduota informacija ir pranešimais, nurodytais šio priedo 5 straipsnyje.

3. Tokia tarptautinė organizacija naudojasi teisėmis ir vykdo išipareigojimus, kuriuos jos valstybės narės, šios konvencijos šalys, kitu atveju turėtų

pagal šią konvenciją, klausimais, kuriais tos valstybės narės perleido jai savo kompetenciją. Tokios tarptautinės organizacijos valstybės narės nesi-
naudoja savo kompetencija, kurią jos perleido tarptautinei organizacijai.

4. Tokios tarptautinės organizacijos buvimas šios konvencijos šalimi jokių būdu nereiškia didesnio atstovavimo, į kurį jos valstybės narės, šios konvencijos šalys, turėtų teisę, įskaitant teises priimant sprendimus.

5. Tokios tarptautinės organizacijos buvimas šios konvencijos šalimi jokių būdu nesuteikia jokių šioje konvencijoje numatytų teisių jos valstybėms narėms, kurios nėra valstybės, šios konvencijos šalys.

6. Iškilus nesutarimams dėl tarptautinės organizacijos išipareigojimų pagal šią konvenciją ir jos išipareigojimų pagal sutartį dėl tokios organizacijos įkūrimo arba bet kurių aktų, susijusių su ja, viršesni yra išipareigojimai pagal šią konvenciją.

5 straipsnis

Pareiškimai, pranešimai ir perduodama informacija

1. Kartu su tarptautinės organizacijos oficialaus patvirtinimo arba prisijungimo dokumentu yra perduodamas pareiškimas. Jame nurodomi šios konvencijos reglamentuojami klausimai, kuriais tos organizacijos valstybės narės, šios konvencijos šalys, perleido tai organizacijai savo kompetenciją.

2. Tarptautinės organizacijos valstybė narė, ratifikuodama arba prisijungdama prie šios konvencijos, arba tuo metu, kai organizacija deponuoja oficialaus patvirtinimo arba prisijungimo dokumentus, atsižvelgiant į tai, kas įvyko vėliau, pateikia pareiškimą. Jame nurodo šios konvencijos reglamentuojamus klausimus, kuriais ji perleido savo kompetenciją organizacijai.

3. Laikoma, kad valstybės šalys, tarptautinės organizacijos, šios konvencijos šalies, narės, turi kompetenciją visais šios konvencijos reglamentuojamais klausimais, dėl kurių tos valstybės konkrečiai nepareišė, nepranešė ar neinformavo, kad perleido kompetenciją tai organizacijai pagal šį straipsnį.

4. Tarptautinė organizacija ir jos valstybės narės, šios konvencijos šalys, nedelsdamos praneša šios konvencijos depozitarui apie bet kuriuos kompetencijos pasidalijimo pasikeitimus, įskaitant naują kompetencijos, nurodytos pareiškimuose pagal šio straipsnio 1 ir 2 dalis, perdidimą.

5. Bet kuri valstybė šalis gali prašyti tarptautinės organizacijos ir jos valstybių narių, šios konvencijos šalių, suteikti informaciją apie tai, kam priklauso kompetencija bet kuriuo konkrečiu klausimu. Organizacija ir atitinkamos valstybės narės suteikia tą informaciją per pagrįstą laikotarpį. Tarptautinė organizacija ir jos valstybės narės gali pateikti tokią informaciją savo iniciatyva.

6. Pareiškimuose, pranešimuose ir perduotoje informacijoje pagal šį straipsnį nurodomas perleistos kompetencijos pobūdis ir mastas.

6 straipsnis

Atsakomybė

1. Šalys, turinčios kompetenciją pagal šio priedo 5 straipsnį, atsako už įsipareigojimų nevykdymą ir už bet kokią kitą šios konvencijos pažeidimą.

2. Bet kuri valstybė šalis gali paprašyti tarptautinės organizacijos arba jos valstybių narių, šios konvencijos šalių, suteikti informaciją apie tai, kam tenka atsakomybė konkrečiu klausimu. Organizacija ir atitinkamos jos valstybės narės suteikia tokią informaciją. Jei tokia informacija nesuteikiama per pagrįstą laikotarpį arba suteikiama prieštaringa informacija, atsakomybė yra solidari.

7 straipsnis

Ginčų sprendimas

1. Deponuodama savo oficialaus patvirtinimo arba prisijungimo dokumentus arba bet kuriuo metu vėliau, tarptautinė organizacija rašytiniu pareiškimu gali laisvai pasirinkti vieną ar daugiau ginčų dėl šios konvencijos aiškinimo arba taikymo sprendimo būdų, nurodytų 287 straipsnio 1 dalies a, c arba d punkte.

2. XV dalis *mutatis mutandis* taikoma bet kuriam ginčui tarp šios konvencijos šalių, iš kurių viena arba kelios yra tarptautinės organizacijos.

3. Jei tarptautinė organizacija ir viena arba daugiau jos valstybių narių yra bendra ginčo šalis arba turi tuos pačius interesus, laikoma, kad organizacija sutiko su ta pačia ginčo sprendimo procedūra kaip ir jos valstybės narės; tačiau jei valstybė narė pagal 287 straipsnį pasirinko tik Tarptautinį Teisingumo Teismą, laikoma, kad organizacija ir jos valstybė narė sutiko su arbitražu pagal VII priedą, jei ginčo šalys nesusitarė kitaip.

8 straipsnis

XVII dalies taikymas

XVII dalis *mutatis mutandis* taikoma tarptautinei organizacijai, tačiau:

- a) taikant 308 straipsnio 1 dalį neatsižvelgiama į tarptautinės organizacijos oficialaus patvirtinimo arba prisijungimo dokumentus;
- b) i) tarptautinė organizacija turi išimtinį subjektiškumą dėl 312–315 straipsnių taikymo, jei ji turi kompetenciją pagal šio priedo 5 straipsnį visam pataisos dalykui;
- ii) taikant 316 straipsnio 1, 2 ir 3 dalis, tarptautinės organizacijos oficialaus patvirtinimo arba prisijungimo prie pataisos, kurios visam dalykui tarptautinė organizacija turi kompetenciją pagal šio priedo 5 straipsnį, dokumentai yra laikomi kiekvienos jos valstybės narės, šios konvencijos šalies, ratifikavimo arba prisijungimo dokumentais;
- iii) dėl visų kitų pataisų į tarptautinės organizacijos oficialaus patvirtinimo ir prisijungimo dokumentą neatsižvelgiama taikant 316 straipsnio 1 ir 2 dalis;
- c) i) tarptautinė organizacija negali denonsuoti šios konvencijos pagal 317 straipsnį, jei kuri nors iš jos valstybių narių yra valstybė šalis ir jei ji vis dar atitinka šio priedo 1 straipsnyje nurodytus reikalavimus;
- ii) tarptautinė organizacija denonsuoja šią konvenciją, kai nė viena iš jos valstybių narių nėra valstybė šalis arba kai ta tarptautinė organizacija nebeatitinka šio priedo 1 straipsnyje nurodytų reikalavimų. Toks denonsavimas įsigalioja iš karto.

SUSITARIMAS

dėl 1982 metų gruodžio 10 dienos Jungtinių Tautų konvencijos dėl jūrų teisės xi dalies įgyvendinimo

Valstybės, šio susitarimo Šalys,

PRIPAŽINDAMOS svarbą 1982 m. gruodžio 10 d. Jungtinių Tautų konvencijos dėl jūrų teisės Nr. 1 (toliau – konvencija) indėlį į taikos, teisingumo ir visų pasaulio tautų pažangos skatinimą,

DAR KARTĄ PATVIRTINDAMOS, kad jūrų ir vandenynų dugnas bei jo gelmės, esantys už nacionalinių jurisdikcijų ribų (toliau – rajonas), taip pat rajono ištekliai yra bendras žmonijos palikimas,

SUPRASDAMOS konvencijos svarbą saugant ir išsaugant jūros aplinką, taip pat žinodamos apie didėjančią susirūpinimą dėl planetos aplinkos,

IŠNAGRINĖJUSIOS Jungtinių Tautų Generalinio sekretoriaus ataskaitą dėl valstybių neoficialių konsultacijų, vykusių 1990–1994

metais dėl neišspręstų klausimų, susijusių su konvencijos XI dalimi ir su susijusiomis konvencijos Nr. 4 nuostatomis (toliau – XI dalis), rezultatus,

PAŽYMĖDAMOS politinius ir ekonominius pokyčius, įskaitant į rinką orientuotą požiūrį, darančius poveikį XI dalies įgyvendinimui,

NORĖDAMOS palengvinti visuotinę dalyvavimą konvencijoje,

MANYDAMOS, kad šį tikslą pasiekti geriausiai padės susitarimas dėl XI dalies įgyvendinimo,

susitarė:

1 straipsnis

2. Konvencijos 309 ir 319 straipsniai taikomi šiam susitarimui taip pat kaip ir konvencijai.

XI dalies įgyvendinimas

3 straipsnis

1. Valstybės, šio susitarimo Šalys, įsipareigoja įgyvendinti XI dalį pagal šį Susitarimą.

Pasirašymas

2. Priedas yra sudedamoji šio susitarimo dalis.

Šis susitarimas teikiamas pasirašyti valstybėms ir konvencijos 305 straipsnio 1 dalies a, c, d, e ir f punktuose nurodytiems subjektams Jungtinių Tautų būstinėje 12 mėnesių nuo šio susitarimo priėmimo datos.

2 straipsnis

4 straipsnis

Šio susitarimo ir XI dalies santykis

Sutikimas priiimti įsipareigojimus

1. Šis susitarimas ir XI dalies nuostatos yra aiškinamos ir taikomos kartu kaip vienas dokumentas. Iškilus šio susitarimo ir XI dalies prieštaravimams, taikomos šio susitarimo nuostatos.

1. Po šio susitarimo priėmimo bet kokie konvencijos ratifikavimo ar oficialaus patvirtinimo arba prisijungimo prie jos dokumentai reiškia sutikimą įsipareigoti pagal šį susitarimą.

2. Jokia valstybė ar subjektas negali išreikšti savo sutikimo išpareigoti pagal šį susitarimą, jei ta valstybė ar subjektas neišreiškė anksčiau arba neišreiškia tuo pačiu metu savo sutikimo išpareigoti pagal konvenciją.

3. Šio susitarimo 3 straipsnyje nurodyti valstybė ar subjektas gali išreikšti savo sutikimą išpareigoti pagal šį susitarimą šiais būdais:

- a) susitarimą pasirašydami be reikalavimo jį ratifikuoti, oficialiai patvirtinti arba taikyti 5 straipsnyje išdėstytą procedūrą;
- b) susitarimą pasirašydami, kai susitarimas turi būti ratifikuotas ar oficialiai patvirtintas, ir vėliau jį ratifikuodami ar oficialiai patvirtindami;
- c) susitarimą pasirašydami, kai turi būti taikoma 5 straipsnyje išdėstyta procedūra, arba
- d) prisijungdami prie susitarimo.

4. Konvencijos 305 straipsnyje 1 dalies f punkte nurodyti subjektai oficialiai patvirtina susitarimą pagal konvencijos IX priedą.

5. Ratifikavimo, oficialaus patvirtinimo ar prisijungimo dokumentai deponuojami Jungtinių Tautų Generaliniam sekretoriui.

5 straipsnis

Supaprastinta procedūra

1. Laikoma, kad valstybė ar subjektas, kuris iki šio susitarimo priėmimo datos deponavo konvencijos ratifikavimo ar oficialaus patvirtinimo arba prisijungimo prie jos dokumentus ir kuris pasirašė šį susitarimą pagal 4 straipsnio 3 dalies c punktą, išreiškė savo sutikimą išpareigoti pagal šį susitarimą praėjus 12 mėnesių nuo susitarimo priėmimo dienos, jei ta valstybė ar subjektas iki tos datos raštu nepraneša depozitarui apie tai, kad jis nepasinaudos šiame straipsnyje išdėstyta supaprastinta procedūra.

2. Jei daromas toks pranešimas, sutikimas išpareigoti pagal šį susitarimą patvirtinamas pagal 4 straipsnio 3 dalies b punktą.

6 straipsnis

Įsigaliojimas

1. Šis susitarimas įsigalioja praėjus 30 dienų nuo tos dienos, kai 40 valstybių pagal 4 ir 5 straipsnius patvirtina savo sutikimą išpareigoti, su sąlyga, kad tarp šių valstybių yra mažiausiai

septynios valstybės, nurodytos Jungtinių Tautų Trečiosios jūrų teisės konferencijos Rezoliucijos Nr. II (toliau – Rezoliucija Nr. II) 1 dalies a punkte, ir kad mažiausiai penkios iš šių valstybių yra išsivysčiusios valstybės. Jei šios įsigaliojimo sąlygos bus įvykdytos iki 1994 m. lapkričio 16 d., susitarimas įsigalioja 1994 m. lapkričio 16 d.

2. Kiekvienai valstybei ar subjektui, išreiškusiems sutikimą išpareigoti pagal šį susitarimą po to, kai buvo įvykdyti šio straipsnio 1 dalyje nurodyti reikalavimai, šis susitarimas įsigalioja trisdešimtą dieną po to, kai buvo išreikštas tos valstybės ar subjekto sutikimas išpareigoti.

7 straipsnis

Laikinas taikymas

1. Jei šis susitarimas neįsigalioja 1994 m. lapkričio 16 d., jį laikinai taikoma:

a) valstybėms, kurios pritarė jos priėmimui Jungtinių Tautų Generalinėje Asamblėjoje, išskyrus valstybes, kurios iki 1994 m. lapkričio 16 d. raštu pranešė depozitarui apie tai, kad laikinai netaikys šio susitarimo arba kad pritars tokiam susitarimo taikymui tik vėliau jį pasirašydamos arba apie tai pranešdamos raštu;

b) valstybėms ir subjektams, kurie pasirašė šį susitarimą, išskyrus tuos, kurie pasirašydami raštu praneša depozitarui apie tai, kad jie laikinai netaikys šio susitarimo;

c) valstybėms ir subjektams, kurie pritarė šio susitarimo laikinam taikymui, raštu informuodamos apie tai depozitarą;

d) valstybėms, kurios prisijungė prie šio susitarimo.

2. Visos šios valstybės ir subjektai laikinai taikys šį susitarimą pagal savo nacionalinius ar vidaus įstatymus ir kitus teisės aktus nuo susitarimo įsigaliojimo 1994 m. lapkričio 16 d. arba nuo susitarimo pasirašymo, pranešimo apie sutikimą išpareigoti pagal šį susitarimą ar prisijungimo prie šio susitarimo dienos, jei tai įvyko vėliau.

3. Susitarimo laikinas taikymas baigiasi jo įsigaliojimo dieną. Bet koku atveju, susitarimo laikinas taikymas baigiasi 1998 m. lapkričio 16 d., jei iki tos datos nebus įvykdytas 6 straipsnio 1 dalies reikalavimas, kad savo sutikimą išpareigoti pagal šį susitarimą išreikštų mažiausiai septynios valstybės (iš kurių mažiausiai penkios turi būti išsivysčiusios valstybės), nurodytos Rezoliucijos Nr. II 1 dalies a punkte.

8 straipsnis

Valstybės šalys

1. Šiame susitarime sąvoka „valstybės šalys“ reiškia valstybes, kurios sutiko įsipareigoti pagal šį susitarimą ir kurioms šis susitarimas galioja.

2. Šis susitarimas *mutatis mutandis* taikomas konvencijos 305 straipsnio 1 dalies c, d, e ir f punktuose nurodytiems subjektams, kurie tampa šio susitarimo šalimis pagal kiekvienam iš jų taikomas sąlygas, ir sąvoka „valstybės šalys“ reiškia ir šiuos subjektus.

9 straipsnis

Depozitaras

Šio susitarimo depozitaras yra Jungtinių Tautų Generalinis sekretorius.

10 straipsnis

Autentiški tekstai

Šio susitarimo originalas, kurio tekstai anglų, arabų, ispanų, kinų, prancūzų ir rusų kalbomis yra autentiški, deponuojamas Jungtinių Tautų Generaliniam sekretoriui.

Tai patvirtindami, toliau nurodyti tinkami įgalioti atstovai pasirašė šį susitarimą.

Priimtas tūkstantis devyni šimtai devyniasdešimt ketvirtų metų liepos dvidešimt aštuntą dieną Niujorke.

PRIEDAS

1 SKYRIUS

Valstybių šalių išlaidos ir organizacinė tvarka

1. Tarptautinė jūros dugno institucija (toliau – Institucija) yra tokia organizacija, per kurią konvencijos valstybės šalys pagal XI dalyje ir šiame susitarime nustatytą rajono režimą organizuoja ir kontroliuoja veiklą rajone, atkreipdamos ypatingą dėmesį į rajono išteklių valdymą. Institucija turi įgaliojimus ir funkcijas, kurias jai aiškiai suteikia konvencija. Institucija turi tokius papildomus įgaliojimus, atitinkančius konvencijos nuostatas, kokie yra būtini įgyvendinant įgaliojimus ir funkcijas, susijusius su veikla rajone.
2. Siekiant sumažinti valstybių šalių išlaidas, visi organai ir pavaldžios įstaigos, kurie turi būti įkurti pagal konvenciją ir šį susitarimą, dirba kiek įmanoma veiksmingiau su mažiausiomis išlaidomis. Šis principas taip pat taikomas posėdžių dažnumui, trukmei ir jų planavimui.
3. Institucijos organų ir pavaldžių įstaigų steigimas ir veikla grindžiami nuoseklaus plėtojimo principu, atsižvelgiant į organų ir pavaldžių įstaigų poreikius, kad jie galėtų veiksmingai atlikti savo funkcijas įvairiais veiklos rajone etapais.
4. Pradines Institucijos funkcijas po konvencijos įsigaliojimo vykdo Asamblėja, Taryba, sekretoriatas, Teisės ir technikos komisija bei Finansų komitetas. Ekonominio planavimo komisijos funkcijas vykdo Teisės ir technikos komisija tol, kol Taryba nenuspręs kitaip arba kol bus patvirtintas pirmasis darbų planas eksploatavimui.
5. Laikotarpiu nuo konvencijos įsigaliojimo iki pirmojo darbų plano eksploatavimui patvirtinimo Institucija sutelkia veiklą šiose srityse:
 - a) paraiškų dėl tyrinėjimo darbų planų patvirtinimo pagal XI dalį ir šį susitarimą nagrinėjimas;
 - b) Tarptautinės jūros dugno institucijos ir Tarptautinio jūrų teisės tribunolo Parengiamosios komisijos (toliau – Parengiamoji komisija) sprendimų, susijusių su užregistruotais pirmaisiais investuotojais ir už juos patvirtinančiomis valstybėmis, įskaitant jų teises ir išipareigojimus, įgyvendinimas pagal konvencijos 308 straipsnio 5 dalį ir Rezoliucijos Nr. II 13 dalį;
 - c) sutartimis patvirtintų tyrinėjimo darbų planų vykdymo priežiūra;
 - d) stebėjimas ir apžvalga tendencijų bei pokyčių, susijusių su jūros dugno giluminės kasybos veikla, įskaitant nuolatinę pasaulio metalų rinkų sąlygų ir metalų kainų, tendencijų ir perspektyvų analizę;
 - e) potencialaus naudingųjų iškasenų gavybos rajone poveikio besivystančių valstybių, išgaunančių šias naudingąsias iškasenas sausumoje, kurios galėtų labiausiai nukentėti, ekonomikai tyrimas, siekiant iki minimumo sumažinti sunkumus ir padėti prisitaikyti jų ekonomikai, atsižvelgiant į Parengiamosios komisijos atliktą darbą šia linkme;
 - f) normų, taisyklių bei procedūrų, reikalingų vykdyti besiplečiančią veiklą rajone, priėmimas. Nepaisant konvencijos III priedo 17 straipsnio 2 dalies b ir c punktų nuostatų, tokiose normose, taisyklėse bei procedūrose atsižvelgiama į šio susitarimo nuostatas, komercinės jūros dugno giluminės kasybos pradžios vėlavimą ir numanomas veiklos rajone tempus;
 - g) normų, taisyklių bei procedūrų, numatančių jūros aplinkos apsaugai ir išsaugojimui taikomus standartus, priėmimas;
 - h) mokslinių jūros tyrinėjimų, susijusių su veikla rajone, plėtojimas ir skatinimas bei turimų tyrinėjimų ir analizės rezultatų rinkimas bei skleidimas, atkreipiant ypatingą dėmesį į tyrinėjimus, kurie skirti tirti veiklos rajone ekologinį poveikį;

- i) mokslinės patirties kaupimas ir jūros technologijų kūrimo ir diegimo stebėjimas, jei tai yra susiję su veikla rajone, ypač technologijų, susijusių su jūros aplinkos apsauga ir išsaugojimu;
 - j) turimų duomenų, susijusių su žvalgymu ir tyrinėjimu, vertinimas;
 - k) eksploatavimui taikomų normų, taisyklių bei procedūrų, įskaitant normas, taisykles bei procedūras, susijusias su jūros aplinkos apsauga ir išsaugojimu, parengimas laiku.
- 6 a) Gavus Teisės ir technikos komisijos rekomendaciją, paraiška dėl tyrinėjimo darbų plano patvirtinimo nagrinėjama Taryboje. Paraiška dėl tyrinėjimo darbų plano patvirtinimo nagrinėjama pagal konvencijos nuostatas, įskaitant ir jos III priedą, bei šį susitarimą, jei:
- i) valstybės ar kito subjekto arba tokio subjekto padalinio, nurodyto Rezoliucijos Nr. II 1 dalies a punkto ii arba iii papunkčiuose, nesančio pirmuoju įregistruotu investuotoju, kuris jau vykdė stambaus masto veiklą rajone iki konvencijos įsigaliojimo, arba jo teisių perėmėju, vardu pateiktas tyrinėjimo darbų planas laikomas atitinkančiu finansinius ir techninius reikalavimus darbų planui patvirtinti, jei remianti valstybė arba valstybės patvirtina, kad pareiškėjas yra išleidęs sumą, lygią mažiausiai 30 milijonų JAV dolerių, vykdyti tyrimus ir tyrinėjimą, ir ne mažiau kaip 10 % šios sumos yra išleidęs darbų plane nurodytam rajonui nustatyti, stebėti ir įvertinti. Jei ir kitais aspektais darbų planas atitinka konvencijos reikalavimus ir kitas pagal šią konvenciją priimtas normas, taisykles bei procedūras, jis yra Tarybos patvirtinamas sudarant sutartį. Atitinkamai aiškinamos ir taikomos šio priedo 3 skyriaus 11 dalies nuostatos;
 - ii) nepaisant Rezoliucijos Nr. II 8 dalies a punkto nuostatų, pirmasis įregistruotas investuotojas gali reikalausti patvirtinti tyrinėjimo darbų planą per 36 mėnesius nuo šios konvencijos įsigaliojimo. Tyrinėjimo darbų planą turi sudaryti dokumentai, ataskaitos ir kiti duomenys, pateikti Parengiamajai komisijai iki įregistravimo ir po jo, su juo taip pat pateikiama pažyma dėl išipareigojimų vykdymo, susidedanti iš faktinės ataskaitos, nurodančios, kaip buvo vykdomi išipareigojimai pagal pirmojo investuotojo režimą; tą pažymą išduoda Parengiamoji komisija pagal Rezoliucijos Nr. II 11 dalies a punktą. Laikoma, kad toks darbų planas yra patvirtintas. Darbų planas patvirtinamas sudarant Institucijos ir įregistruoto pirmojo investuotojo sutartį pagal XI dalį ir šį susitarimą. Vadovaujantis Rezoliucijos Nr. II 7 dalies a punktu sumokėtas 250 000 JAV dolerių mokestis yra laikomas mokesčiu už tyrinėjimo etapą pagal šio priedo 8 skyriaus 3 dalį. Atitinkamai yra aiškinama ir taikoma šio priedo 3 skyriaus 11 dalis;
 - iii) vadovaujantis nediskriminavimo principu, sutartyje su valstybe arba kitu subjektu, arba bet koku tokio subjekto padaliniu, nurodytu a punkto i papunktyje, turi būti įtrauktos panašios ir ne mažiau palankios nuostatos, negu tos, dėl kurių buvo susitarta su bet kuriuo įregistruotu pirmuoju investuotoju, nurodytu a punkto ii papunktyje. Jei su valstybe arba kitu subjektu, arba bet koku tokio subjekto padaliniu, nurodytu a punkto i papunktyje, sudaromi palankesni susitarimai, Taryba sudaro panašius ir ne mažiau palankius susitarimus dėl a punkto ii papunktyje nurodytų įregistruotų pirmųjų investuotojų teisių ir išipareigojimų, jei tik tokie susitarimai nedaro poveikio ar žalos Institucijos interesams;
 - iv) pagal a punkto i arba ii papunkčius paraišką darbų planui remianti valstybė gali būti valstybė šalis arba valstybė, kuri laikinai taiko šį susitarimą pagal 7 straipsnį, arba valstybė, kuri laikinai yra Institucijos narė pagal 12 dalį;
 - v) Rezoliucijos Nr. II 8 dalies c punktas aiškinamas ir taikomas pagal a punkto iv papunkčio nuostatas;
- b) tyrinėjimo darbų planas tvirtinamas pagal konvencijos 153 straipsnio 3 dalį.
7. Kartu su paraiška dėl darbų plano patvirtinimo pateikiamas siūlomos veiklos potencialaus poveikio aplinkai įvertinimas ir programos okeanografinėms ir bazinėms linijoms aplinkos apsaugos studijoms pagal Institucijos priimtas normas, taisykles bei procedūras.
8. Paraiška tyrinėjimo darbų planui pagal 6 dalies a punkto i arba ii papunkčio nuostatas nagrinėjama pagal procedūras, išdėstytas šio priedo 3 skyriaus 11 dalyje.

9. Tyrinėjimo darbų planas yra patvirtinamas 15 metų. Pasibaigus tyrinėjimo darbų plano galiojimui, sutarties šalis pateikia paraišką eksploatavimo darbų planui, jei jis to dar nėra padaręs arba jei jo tyrinėjimų darbų planas nėra pratęstas. Sutarties šalis gali pateikti paraiškas pratęsti darbų planus laikotarpiams, kurių kiekvienas neviršija penkerių metų. Tokie pratęsimai yra patvirtinami, jei sutarties šalis sąžiningai darė viską, kad būtų vykdomi darbų plano reikalavimai, tačiau dėl nuo jos nepriklausančių priežasčių negalėjo užbaigti reikalingo paruošiamojo darbo, kad pradėtų eksploatavimo stadiją, arba jei vyraujančios ekonominės aplinkybės neduoda pagrindo pradėti eksploatavimą.

10. Institucijai pagal konvencijos III priedo 8 straipsnį rezervuoti rajonai skiriami pagal patvirtintą paraišką dėl tyrinėjimo darbų plano arba patvirtintą paraišką dėl tyrinėjimo ir eksploatavimo darbų plano.

11. Nepaisant 9 dalies nuostatų, patvirtintas tyrinėjimo darbų planas, kurį remia mažiausiai viena valstybė, laikinai taikanti šį susitarimą, yra nutraukiamas, jei valstybė nustoja laikinai taikyti šį susitarimą ir netapo laikinu Institucijos nariu pagal 12 punktą arba netapo valstybe šalimi.

12. Įsigaliojus šiam susitarimui, valstybės ir šio susitarimo 3 straipsnyje nurodyti subjektai, laikinai taikę šį susitarimą pagal 7 straipsnį ir kuriems ji nėra įsigaliojusi, gali ir toliau likti laikiniais Institucijos nariais, kol tokioms valstybėms ir subjektams šis susitarimas įsigalios, pagal šiuos papunkčius:

- a) jei šis susitarimas įsigalioja iki 1996 m. lapkričio 16 d., tokios valstybės ir subjektai ir toliau gali likti laikiniais Institucijos nariais, pranešdami susitarimo depozitarui apie savo ketinimą likti laikiniais Institucijos nariais. Tokia narystė pasibaigia arba 1996 m. lapkričio 16 d., arba įsigaliojus šiam susitarimui ir konvencijai tokiam nariui, atsižvelgiant į tai, kas įvyksta anksčiau. Atitinkamos valstybės ar subjekto prašymu Taryba gali pratęsti tokią narystę ir po 1996 m. lapkričio 16 d. laikotarpiui ar laikotarpiams, kartu neviršijantiems dvejų metų, su sąlyga, kad Taryba yra įsitikinusi, jog atitinkama valstybė ar subjektas sąžiningai stengiasi tapti šio susitarimo ir konvencijos šalimi;
- b) jei šis susitarimas įsigalioja po 1996 m. lapkričio 15 d., tokios valstybės ir subjektai gali paprašyti Tarybos suteikti jiems teisę likti laikiniais Institucijos nariais tam tikram laikotarpiui ar laikotarpiams, bet ne ilgiau kaip iki 1998 m. lapkričio 16 d. Taryba leidžia būti tokiu nariu nuo prašymo pateikimo dienos, jei ji yra įsitikinusi, kad atitinkama valstybė ar subjektas sąžiningai stengiasi tapti šio susitarimo ir konvencijos šalimi;
- c) valstybės ir subjektai, kurie yra laikini Institucijos nariai pagal šio punkto a ar b papunkčius, taiko XI dalies ir šio susitarimo nuostatas pagal savo nacionalinius ar vidaus įstatymus, kitus teisės aktus ir kasmetinius biudžeto asignavimus, ir turi tokias pat teises ir įsipareigojimus kaip ir kiti Institucijos nariai, įskaitant:
 - i) įsipareigojimą sumokėti savo įnašą į Institucijos administracinį biudžetą pagal nustatytą įnašų skalę;
 - ii) teisę remti paraišką tyrinėjimo darbų planui. Jei paraišką paduoda subjektai, kuriuos sudarantys fiziniai ar juridiniai asmenys yra daugiau nei vienos valstybės nacionaliniai subjektai, tyrinėjimo darbų planas nėra patvirtinamas, jei visos valstybės, kurių nacionaliniai subjektai yra šie fiziniai ar juridiniai asmenys, nėra valstybės šalys arba laikinos Institucijos narės;
- d) nepaisant 9 dalies nuostatų, sutartimi patvirtintas tyrinėjimo darbų planas, kurį pagal šios dalies c punkto ii papunktį parėmė valstybė, kuri buvo laikina Institucijos narė, yra nutraukiamas, jei nutrūksta tokia narystė ir valstybė ar subjektas netapo valstybe šalimi;
- e) jei toks narys nesumokėjo nustatytą savo įnašų arba kitaip nevykdė savo įsipareigojimų pagal šią dalį, jo laikina narystė yra nutraukiama.

13. Konvencijos III priedo 10 straipsnio nuoroda į darbus, kurie buvo įvertinti kaip vykdyti nepatenkinamai, reiškia, kad sutarties šalis neįvykdė patvirtinto darbų plano reikalavimų, nepaisant rašytinio Institucijos išpėjimo ar išpėjimų laikytis tokių reikalavimų.

14. Institucija turi savo biudžetą. Iki kitų metų, einančių po tų metų, kai susitarimas įsigalioja, pabaigos Institucijos administracinės išlaidos dengiamos iš Jungtinių Tautų biudžeto. Vėliau Institucijos administracinės išlaidos dengiamos iš nustatytų jos narių įnašų, įskaitant ir visus laikinus narius, pagal konvencijos 171 straipsnio a punktą, 173 straipsnį

ir šį susitarimą tol, kol Institucija turės pakankamai lėšų iš kitų šaltinių, kad galėtų padengti tokias išlaidas. Institucija nesinaudoja konvencijos 174 straipsnio 1 dalyje nurodyta teise skolintis lėšas finansuoti savo administracinį biudžetą.

15. Vadovaudamasi konvencijos 162 straipsnio 2 dalies o punkto ii papunkčiu, Institucija rengia ir priima normas, taisykles bei procedūras, grindžiamas šio priedo 2, 5, 6, 7 ir 8 skyriuose įvardytais principais, taip pat bet kokiais papildomomis normomis, taisyklėmis bei procedūras, reikalingas palengvinti tyrinėjimo ar eksploatavimo darbų planų patvirtinimą, pagal žemiau išdėstytus papunkčius:

- a) Taryba gali pradėti rengti tokius dokumentus bet kuriuo metu, kai, jos nuomone, reikia parengti tokias normas, taisykles ar procedūras arba kai kuriuos iš šių dokumentų, kad būtų galima vykdyti veiklą rajone, arba jei ji nusprendžia, kad greitai bus vykdomas komercinis eksploatavimas, arba jei jai yra pateiktas valstybės, kurios nacionalinis subjektas ketina pateikti paraišką eksploatavimo darbų plano tvirtinimui, prašymas;
- b) jei yra gautas a papunktyje nurodytos valstybės prašymas, Taryba, vadovaudamasi konvencijos 162 straipsnio 2 dalies o punktu, per dvejus metus nuo tokio prašymo gavimo dienos baigia tokių normų, taisyklių bei procedūrų priėmimą;
- c) jei Taryba per nustatytą laiką neužbaigia tokių normų, taisyklių bei procedūrų, susijusių su eksploatavimu, rengimo, ir vis dar neišnagrinėta paraiška eksploatavimo darbų planui patvirtinti, Taryba vis tiek išnagrinėja ir laikinai patvirtina tokį darbų planą remdamasi konvencijos nuostatomis ir bet kokiomis normomis, taisyklėmis bei procedūromis, kurias Taryba laikinai priėmė vadovaudamasi konvencijoje nustatytais normomis bei šiame priede įtvirtintomis sąlygomis ir principais, taip pat ir sutarties šalių nediskriminavimo principu.

16. Priimdama normas, taisykles bei procedūras pagal XI dalį ir šį susitarimą, Institucija atsižvelgia į su XI dalies nuostatomis susijusių normų, taisyklių bei procedūrų ir bet kokių rekomendacijų projektus, kurie įtraukti į Parengiamosios komisijos ataskaitas ir rekomendacijas.

17. Atitinkamos konvencijos XI dalies 4 skyriaus nuostatos aiškinamos ir taikomos pagal šį susitarimą.

2 SKYRIUS

ĮMONĖ

1. Institucijos sekretoriatas atlieka įmonės funkcijas iki tol, kol įmonė pradės dirbti nepriklausomai nuo sekretoriato. Institucijos Generalinis sekretorius paskiria iš Institucijos darbuotojų laikinąjį generalinį direktorių, kuris prižiūrėtų, kaip sekretoriatas atlieka minėtas funkcijas.

Šios funkcijos yra:

- a) stebėjimas ir apžvalga tendencijų ir pokyčių, susijusių su jūros dugno giluminės kasybos veikla, įskaitant nuolatinę pasaulio metalų rinkų sąlygų ir metalų kainų tendencijų ir perspektyvų analizę;
- b) mokslinių jūros tyrimų, susijusių su veikla rajone, rezultatų vertinimas, atkreipiant ypatingą dėmesį į tyrimus, susijusius su rajone vykdomos veiklos poveikiu aplinkai;
- c) turimų duomenų, susijusių su žvalgymo ir tyrinėjimo darbais, vertinimas, įskaitant ir tokios veiklos kriterijus;
- d) technologijų pokyčių, susijusių su veikla rajone, vertinimas, ypač technologijų, susijusių su jūros aplinkos apsauga ir išsaugojimu;
- e) informacijos ir duomenų, susijusių su Institucijai rezervuotais rajonais, analizė;
- f) nuomonių dėl bendrų įmonių veiklos vertinimas;

- g) informacijos apie kvalifikuotą darbo jėgą rinkimas;
- h) vadovavimo politikos, kurią galima taikyti administruojant įmonės veiklą įvairiais jos veiklos etapais, galimybių tyrimas.
2. Pradiniu etapu jūros dugno giluminės kasybos veiklą įmonė vykdo įsteigusi bendras įmones. Patvirtinus eksploatavimo darbų planą subjektui, kitam nei įmonė, arba Tarybai gavus paraišką, pagal kurią norima steigti bendrą įmonę su įmone, Taryba svarsto klausimą dėl įmonės veiklos nepriklausomai nuo Institucijos sekretoriato. Jei su įmone įsteigtos bendros įmonės veikla yra suderinama su pagrindais komerciniais principais, Taryba pagal konvencijos 170 straipsnio 2 dalį išleidžia direktyvą, numatančią tokią nepriklausomą veiklą.
3. Valstybių šalių įsipareigojimas, numatytas konvencijos IV priedo 11 straipsnio 3 dalyje, finansuoti vieną įmonės kasybos vietą nėra taikomas, ir valstybės šalys nėra įpareigosios finansuoti bet kokių operacijų, kurios vykdomos bet kurioje įmonės arba su ja įsteigtos bendros įmonės kasybos vietoje.
4. Sutarties šalims nustatyti įsipareigojimai galioja ir įmonei. Nepaisant konvencijos 153 straipsnio 3 dalies ir III priedo 3 straipsnio 5 dalies nuostatų, patvirtintas įmonės darbų planas tampa Institucijos ir įmonės sutartimi.
5. Sutarties šalis, kuri perdavė konkretų rajoną Institucijai kaip rezervuotą rajoną, turi pirmenybės teisę sudaryti su įmone susitarimą dėl bendros įmonės tam rajonui tyrinėti ir eksploatuoti. Jei įmonė nepateikia paraiškos darbų planui tokiam rezervuotame rajone per 15 metų nuo to laiko, kai ji pradėjo vykdyti savo funkcijas nepriklausomai nuo Institucijos sekretoriato, arba per 15 metų nuo tada, kai šis rajonas buvo rezervuotas Institucijai, atsižvelgiant į tai, kas įvyko vėliau, sutarties šalis, kuri perdavė šį rajoną, turi teisę pateikti darbų planą tam rajonui, jei tik ji sąžiningai siūlo įtraukti įmonę kaip bendros įmonės partnerį.
6. Konvencijos 170 straipsnio 4 dalis, IV priedas ir kitos nuostatos, susijusios su įmone, aiškinamos ir taikomos pagal šį skyrį.

3 SKYRIUS

SPRENDIMŲ PRIĖMIMAS

1. Asamblėja, bendradarbiaudama su Taryba, nustato bendrąsias Institucijos politikos kryptis.
2. Paprastai Institucijos organuose sprendimai priimami bendru sutarimu.
3. Jei visos pastangos priimti sprendimą bendru sutarimu buvo nesėkmingos, dėl sprendimų Asamblėjoje balsuojama ir jie priimami procedūros klausimais dalyvaujančių ir balsuojančių narių balsų dauguma, o klausimais iš esmės – dviejų trečdalių dalyvaujančių ir balsuojančių narių balsų dauguma, kaip tai numatyta konvencijos 159 straipsnio 8 dalyje.
4. Asamblėjos sprendimai bet koku klausimu, dėl kurio Taryba taip pat turi kompetenciją, arba bet koku administracijos, biudžeto ar finansų klausimu remiasi Tarybos rekomendacijomis. Jei Asamblėja nepitaria Tarybos rekomendacijoms koku nors klausimu, ji grąžina tą klausimą Tarybai toliau nagrinėti. Taryba iš naujo išnagrinėja tokį klausimą įvertindama Asamblėjos nuomonę.
5. Jei visos pastangos priimti sprendimą bendru sutarimu buvo nesėkmingos, dėl sprendimų Taryboje balsuojama ir jie priimami procedūros klausimais dalyvaujančių ir balsuojančių narių balsų dauguma, o klausimais iš esmės, išskyrus tuos atvejus, kai konvencija numato sprendimų priėmimą Taryboje bendru sutarimu, priimami dviejų trečdalių dalyvaujančių ir balsuojančių narių balsų dauguma, jei tik tokiam sprendimui neprieštarauja dauguma bet kuriuose iš Tarybos rūmų, nurodytų šio skyriaus 9 dalyje. Priimdama sprendimus, Taryba stengiasi atsižvelgti į visų Institucijos narių interesus.

6. Jei atrodo, kad dar nebuvo išnaudotos visos galimybės priimti sprendimą bendru sutarimu, Taryba gali atidėti sprendimo priėmimą, kad būtų palengvintos tolesnės derybos.
7. Asamblėjos arba Tarybos sprendimai, turintys finansines pasekmes ar pasekmes biudžetui, priimami remiantis Finansų komiteto rekomendacijomis.
8. Konvencijos 161 straipsnio 8 dalies b ir c punktų nuostatos netaikomos.
- 9 a) balsuojant Taryboje kiekviena pagal 15 dalies a–c punktus išrinktų valstybių grupė yra laikoma vienais atskirais rūmais. Balsuojant Taryboje pagal 15 dalies d ir e punktą išrinktos besivystančios valstybės yra laikomos kaip vieni atskiri rūmai;
- b) prieš renkant Tarybos narius, Asamblėja sudaro sąrašus tų šalių, kurios atitinka 15 dalies a–d punktuose išdėstytus narystės valstybių grupėse kriterijus. Jei valstybė atitinka daugiau kaip vienos grupės narystės kriterijus, tokią valstybę į Tarybą gali pasiūlyti tik viena valstybių grupė ir balsuojant Taryboje tokia valstybė atstovauja tik tai valstybių grupei.
10. Kiekvienai 15 dalies a–d punktuose išdėstytus kriterijus atitinkančių valstybių grupei Taryboje atstovauja jos paskirti nariai. Kiekviena grupė gali paskirti tik tiek kandidatų į Tarybą, kiek Taryboje yra vietų šiai valstybių grupei. Jei galimų kandidatų skaičius kiekvienoje 15 dalies a–e punktuose nurodytų grupių viršija vietų, kurias turi užimti ši valstybių grupė, skaičių, paprastai taikomas rotacijos principas. Šio principo taikymo šiose valstybių grupėse būdą nustato kiekvienos iš šių grupių valstybės narės.
- 11 a) Taryba patvirtina Teisės ir technikos komisijos rekomendacijas dėl darbų plano patvirtinimo, išskyrus tuos atvejus, kai Taryba nusprendžia nepatvirtinti darbų plano dviejų trečdalių dalyvaujančių ir balsuojančių narių balsais, įskaitant ir daugumą dalyvaujančių ir balsuojančių kiekvienuose iš Tarybos rūmų. Jei Taryba nepriima sprendimo dėl rekomendacijos dėl darbų plano patvirtinimo per iš anksto nustatytą laikotarpį, laikoma, kad tokia rekomendacija yra Tarybos patvirtinta tokio laikotarpio pabaigoje. Paprastai toks iš anksto nustatytas laikotarpis yra 60 dienų, jei Taryba nenusprendžia nustatyti ilgesnio laikotarpio. Jei Teisės ir technikos komisija rekomenduoja nepatvirtinti darbų plano arba nepateikia jokios rekomendacijos, Taryba vis tiek gali patvirtinti darbų planą pagal savo sprendimų dėl klausimų iš esmės priėmimo tvarką;
- b) konvencijos 162 straipsnio 2 dalies j punkto nuostatos nėra taikomos.
12. Kilęs ginčas, susijęs su darbų plano nepatvirtinimu, sprendžiamas pagal konvencijoje nustatytas ginčų sprendimo procedūras.
13. Teisės ir technikos komisijoje sprendimai yra priimami balsuojant, ir sprendimas yra laikomas priimtu, jei už jį balsavo dalyvaujančių ir balsuojančių narių dauguma.
14. Konvencijos XI dalies 4 skyriaus B ir C poskyriai aiškinami ir taikomi pagal šį skyrių.
15. Tarybą sudaro 36 Institucijos nariai, kuriuos Asamblėja renka šia tvarka:
- a) keturi nariai iš tų valstybių šalių, kurios per paskutinius penkerius metus, kurių statistiniai duomenys žinomi, suvartojo daugiau kaip 2 % viso pasaulyje suvartojamo kiekio, skaičiuojant pagal vertę, arba importavo daugiau kaip 2 % viso pasaulinio grynojo importo, skaičiuojant pagal vertę, prekių, pagamintų iš mineralų kategorijų, kurios bus išgaunamos rajone, su sąlyga, kad tarp tų keturių narių turi būti viena valstybė iš Rytų Europos regiono, turinti didžiausią ekonomiką šiame regione skaičiuojant pagal bendrąjį vidaus produktą, ir viena valstybė, konvencijos įsigaliojimo metu turinti didžiausią ekonomiką skaičiuojant pagal bendrąjį vidaus produktą, jei šios valstybės pageidauja, kad joms būtų atstovaujama šioje grupėje;
- b) keturi nariai iš tų aštuonių valstybių šalių, kurių investicijos į veiklos rajone paruošimą ir vykdymą tiesiogiai ar per jų nacionalinius subjektus yra didžiausios;
- c) keturi nariai iš valstybių šalių, kurios pagal gavybą iš jų jurisdikcijai priklausančių rajonų yra didžiausi eksportuotojai mineralų kategorijų, kurios bus išgaunamos rajone, tarp jų bent dvi besivystančios valstybės, kurių ekonomikai tokių mineralų eksportas turi esmines reikšmes;

- d) šeši nariai iš besivystančių valstybių šalių, atstovaujančių ypatingiems interesams. Ypatingi interesai, kuriems turi būti atstovaujama, apima interesus valstybių, turinčių didžiausią gyventojų skaičių, valstybių, neturinčių priėjimo prie jūros, ar valstybių, kurių nepalanki geografinė padėtis, valstybių, kurios yra salose, valstybių, kurios yra stambiausi importuotojai mineralų, kurie bus išgaunami rajone, valstybių, kurios yra potencialūs tokių mineralų gamintojai, taip pat mažiausiai išsivysčiusių valstybių interesus;
 - e) aštuoniolika narių renkami pagal vietų Taryboje teisingo geografinio pasiskirstymo principą su sąlyga, kad pagal šį punktą iš kiekvieno geografinio regiono bus išrinktas bent vienas narys. Geografiniais regionais yra laikomi: Afrika, Azija, Karibų salynas, Lotynų Amerika, Vakarų Europa ir kiti.
16. Konvencijos 161 straipsnio 1 dalies nuostatos netaikomos.

4 SKYRIUS

ĮVERTINIMO KONFERENCIJA

Konvencijos 155 straipsnio 1, 3 ir 4 dalių nuostatos, susijusios su įvertinimo konferencija, netaikomos. Nepaisant konvencijos 314 straipsnio 2 dalies nuostatų, Asamblėja, remdamasi Tarybos rekomendacijomis, gali bet kuriuo metu įvertinti klausimus, nurodytus konvencijos 155 straipsnio 1 dalyje. Šio susitarimo ir XI dalies pakeitimams taikoma konvencijos 314, 315 ir 316 straipsniuose išdėstyta tvarka su sąlyga, kad bus išlaikyti konvencijos 155 straipsnio 2 dalyje nurodyti principai, režimas ir kitos sąlygos bei nepažeistos to straipsnio 5 dalyje nurodytos teisės.

5 SKYRIUS

TECHNOLOGIJŲ PERDAVIMAS

1. Be konvencijos 144 straipsnio nuostatų, technologijų perdavimui XI dalyje nurodytais tikslais galioja šie principai:
- a) įmonė ir besivystančios valstybės, pageidaujanti išigyti jūros dugno giluminės kasybos technologiją, bando išigyti tokią technologiją atviroje rinkoje teisingomis ir pagrįstomis komercinėmis sąlygomis arba pagal susitarimus dėl bendrų įmonių;
 - b) jei įmonė ar besivystančios valstybės negali išigyti jūros dugno giluminės kasybos technologijos, Institucija gali paprašyti visų ar kai kurių sutarties šalių ir atitinkamos jas remiančios valstybės ar valstybių bendradarbiauti, kad įmonė ar bendra su ja įsteigta įmonė arba besivystanti valstybė ar valstybės, siekiančios išigyti tokią technologiją teisingomis ir pagrįstomis komercinėmis sąlygomis, suderintomis su veiksminga intelektinės nuosavybės teisių apsauga, galėtų lengviau išigyti jūros dugno giluminės kasybos technologiją. Valstybės šalys įsipareigoja visapusiškai ir veiksmingai bendradarbiauti šiuo tikslu su Institucija ir užtikrinti, kad jų remiamos sutarties šalys taip pat visapusiškai bendradarbiautų su Institucija;
 - c) paprastai valstybės šalys skatina tarptautinį techninį ir mokslinį bendradarbiavimą, susijusį su veikla rajone, arba tarp suinteresuotų šalių, arba plėtodamos mokymo, techninės pagalbos ir mokslinio bendradarbiavimo programas jūros mokslų ir technologijų bei jūros aplinkos apsaugos ir išsaugojimo srityse.
2. Konvencijos III priedo 5 straipsnio nuostatos netaikomos.

6 SKYRIUS

GAVYBOS POLITIKA

1. Institucijos gavybos politika grindžiama šiais principais:
- a) rajono ištekliai naudojami vadovaujantis pagrįstais verslo principais;
 - b) veiklai rajone taikomos Bendrojo susitarimo dėl muitų tarifų ir prekybos, jo atitinkamų kodeksų ir po jo sudarytų ar jį pakeičiančių susitarimų nuostatos;

- c) visų pirma jokia veikla rajone nėra subsidijuojama, išskyrus tuos atvejus, kai tai leidžiama pagal b punkte nurodytus susitarimus. Taikant šiuos principus, subsidijos apibrėžiamos pagal b punkte nurodytų susitarimų sąlygas;
 - d) negali būti diskriminavimo tarp mineralų, išgaunamų rajone, ir tiekiamų iš kitų šaltinių. Negali būti sudaromos preferencinės sąlygos patekti į rinkas tokiems mineralams arba importuojamoms prekėms, pagamintoms iš tokių mineralų, visų pirma:
 - i) panaudojant tarifines ar netarifines kliūtis ir
 - ii) kai tokias sąlygas sudaro valstybės šalys tokiems mineralams ar prekėms, kuriuos gamina tų valstybių šalių valstybinės įmonės arba fiziniai ar juridiniai asmenys, kurie yra jų nacionaliniai subjektai arba kurių veiklą kontroliuoja tų valstybių šalių nacionaliniai subjektai;
 - e) kiekvienam gavybos rajonui Institucijos patvirtintame eksploatavimo darbų plane nurodomas planuojamas gavybos tvarkaraštis, kuriame turi būti nurodyti numatomi maksimalūs mineralų kiekiai, kurie pagal tokį darbų planą bus išgaunami per metus;
 - f) sprendžiant ginčus, susijusius su b punkte nurodytais susitarimais, taikomos šios nuostatos:
 - i) jei suinteresuotos valstybės šalys yra tokių susitarimų šalys, jos turi naudotis ginčų sprendimo procedūromis, numatytomis tuose susitarimuose;
 - ii) jei viena ar daugiau suinteresuotų valstybių šalių nėra tokių susitarimų šalys, jos turi naudotis konvencijoje numatytomis ginčų sprendimo procedūromis;
 - g) jei pagal b punkte nurodytus susitarimus yra nusprendžiama, kad valstybė šalis teikė subsidijas, kurios yra draudžiamos arba turėjo neigiamą poveikį kitos valstybės šalies interesams, ir atitinkama valstybė šalis arba valstybės šalys nesiėmė jokių reikiamų veiksmų, valstybė šalis gali paprašyti Tarybos imtis reikiamų priemonių.
2. 1 dalyje įtvirtinti principai nekeičia teisių ir pareigų pagal 1 dalies b punkte nurodytus susitarimus bei atitinkamus susitarimus dėl laisvosios prekybos ir muitų sąjungos santykiams tarp valstybių šalių, kurios yra tokių susitarimų šalys.
3. Tai, kad sutarties šalis priėmė subsidijas, išskyrus tas, kurios gali būti leidžiamos pagal 1 dalies b punkte nurodytus susitarimus, yra vertinama kaip sutarties, sudarančios veiklos rajone darbų planą, esminių sąlygų pažeidimas.
4. Bet kuri valstybė šalis, kuri turi pagrindą manyti, kad nesilaikoma 1 dalies b–d punktų ar 3 dalies reikalavimų, gali pagal 1 dalies f ar g punktus inicijuoti ginčų sprendimo procedūrą.
5. Valstybė šalis gali bet kuriuo metu atkreipti Tarybos dėmesį į veiklą, kuri, jos nuomone, yra nesuderinama su 1 dalies b–d punktų reikalavimais.
6. Institucija parengia normas, taisykles bei procedūras, kurios užtikrina šio skyriaus nuostatų įgyvendinimą, įskaitant ir atitinkamas normas, taisykles bei procedūras dėl darbų planų tvirtinimo.
7. Konvencijos 151 straipsnio 1–7 ir 9 dalių, 162 straipsnio 2 dalies q punkto, 165 straipsnio 2 dalies n punkto bei III priedo 6 straipsnio 5 dalies ir 7 straipsnio nuostatos netaikomos.

7 SKYRIUS

EKONOMINĖ PARAMA

1. Institucijos paramos politika, skirta padėti besivystančioms šalims, kurių eksporto pajamos arba ekonomika patiria stiprų neigiamą poveikį sumažėjus atitinkamo mineralo kainai arba sumažėjus tokio mineralo eksporto mastams dėl veiklos rajone, grindžiama šiais principais:
- a) iš tos Institucijos lėšų dalies, kuri viršija lėšas, reikalingas padengti administracines Institucijos išlaidas, Institucija sukuria ekonominės paramos fondą. Remdamasi Finansų komiteto rekomendacijomis, Taryba periodiškai nusprendžia, kokia suma turi būti skiriama šiam tikslui. Tokio ekonominės paramos fondo sukūrimui galima naudoti tik lėšas, gautas iš sutarties šalių, įskaitant ir įmonę, įnašų ir savanoriškų įmokų;

- b) iš Institucijos ekonominės paramos fondo yra teikiama parama besivystančioms valstybėms, eksploatuojančioms kasyklas sausumoje, nustačius, kad jų ekonomikai jūros dugno mineralų giluminė gavyba daro stiprų poveikį;
 - c) iš šio fondo Institucija teikia paramą poveikį patiriančioms besivystančioms valstybėms, eksploatuojančioms kasyklas sausumoje, prireikus bendradarbiaudama su esamomis pasaulio ir regionų plėtros institucijomis, kurios turi infrastruktūrą ir patirtį tokioms paramos programoms vykdyti;
 - d) dėl tokios paramos masto ir laikotarpio kiekvienu atveju yra sprendžiama atskirai. Priimant tokį sprendimą, deramai atsižvelgiama į tai, su kokio pobūdžio ir masto problemomis susiduria poveikį patiriančios besivystančios valstybės, eksploatuojančios kasyklas sausumoje.
2. Konvencijos 151 straipsnio 10 dalis yra įgyvendinama 1 dalyje nurodytos ekonominės paramos priemonėmis. Konvencijos 160 straipsnio 2 dalies 1 punktas, 162 straipsnio 2 dalies n punktas, 164 straipsnio 2 dalies d punktas, 171 straipsnio f punktas ir 173 straipsnio 2 dalies c punktas aiškinami atitinkamai.

8 SKYRIUS

FINANSINĖS SUTARČIŲ SĄLYGOS

1. Normos, taisyklės bei procedūros dėl finansinių sutarčių sąlygų nustatomos remiantis šiais principais:
 - a) įmokų Institucijai sistema turi būti teisinga sutarties šalies ir Institucijos atžvilgiu ir numatyti pakankamas priemonės, leidžiančias nustatyti, kaip sutarties šalis laikosi tokios sistemos;
 - b) siekiant išvengti, kad jūros dugno giluminės kasybos darbų vykdytojams nebūtų suteikti dirbtiniai konkurencijos pranašumai arba kad jie neatsidurtų nepalankioje konkurencinėje padėtyje, įmokų normos pagal šią sistemą turi būti tų normų, kurios yra taikomos vykdant tokio paties ar panašaus mineralo kasybos darbus sausumoje, ribose;
 - c) sistema neturi būti sudėtinga ir neturi nustatyti didelių administracinių išlaidų Institucijai ar sutarties šaliai. Turėtų būti apsvarstyta, ar taikyti mokesčių už teisę naudotis žemės gelmėmis sistemą, ar tokios sistemos ir dalyvavimo pelne sistemos derinį. Jei yra nusprendžiama naudoti alternatyvias sistemas, sutarties šalis turi teisę pasirinkti sistemą, kuri bus taikoma jos sutarčiai. Vėliau bet kokie alternatyvių sistemų pasirinkimo pakeitimai daromi Institucijos ir sutarties šalies susitarimu;
 - d) nuo komercinės gavybos pradžios mokamas nustatytas metinis mokestis. Šis mokestis gali būti įskaitytas į kitus mokesčius, mokamus pagal sistemą, priimtą pagal c punktą. Šio metinio mokesčio dydį nustato Taryba;
 - e) keičiantis aplinkybėms, mokėjimų sistema gali būti periodiškai peržiūrima. Bet kokie mokėjimų sistemos pakeitimai yra daromi nediskriminuojant. Tokie pakeitimai gali būti taikomi jau sudarytoms sutartims tik sutarties šalies pasirinkimu. Bet kokie vėlesni alternatyvių sistemų pasirinkimo pakeitimai daromi Institucijos ir sutarties šalies susitarimu;
 - f) ginčai, susiję su normų ir taisyklių, grindžiamų šiais principais, aiškinimu ar taikymu sprendžiami pagal konvencijoje numatytas ginčų sprendimo procedūras.
2. Konvencijos III priedo 13 straipsnio 3–10 dalių nuostatos netaikomos.
3. Įgyvendinant konvencijos III priedo 13 straipsnio 2 dalį, mokestis už paraiškų nagrinėjimą patvirtinti vieno etapo – tyrinėjimo arba eksploatavimo – darbų planą yra 250 tūkstančių JAV dolerių.

9 SKYRIUS

FINANSŲ KOMITETAS

1. Šiuo dokumentu įkuriamas Finansų komitetas. Komitetą sudaro 15 narių, kurie turi reikiamos kvalifikacijos finansiniams reikalams. Valstybės šalys siūlo į šį Komitetą aukščiausius kompetencijos ir sąžiningumo reikalavimus atitinkančius kandidatus.

2. Finansų komitete negali būti dviejų narių, tos pačios valstybės šalies piliečių.
3. Finansų komiteto narius renka Asamblėja; tokių rinkimu metu deramai atsižvelgiama į teisingą geografinį pasiskirstymą ir specialių interesų atstovavimą. Kiekvienai valstybių grupei, nurodytai šio priedo 3 skyriaus 15 dalies a, b, c ir d punktuose, Komitete atstovauja mažiausiai vienas narys. Iki to laiko, kai Institucija turės pakankamai lėšų, neskaitant gaunamų nustatytų įmokų, kad padengtų savo administracines išlaidas, tarp Komiteto narių turi būti penkių valstybių, labiausiai finansiškai prisidedančių kaupiant Institucijos administracinį biudžetą, atstovai. Vėliau vienas Komiteto narys iš kiekvienos valstybių grupės bus renkamas remiantis atitinkamos grupės narių pasiūlymais, nesumažinant galimybės iš kiekvienos grupės išrinkti ir kitų narių.
4. Finansų komiteto nariai pareigas eina penkerius metus. Jie gali būti perrinkti ir kitai kadencijai.
5. Jei Finansų komiteto narys miršta, negali eiti savo pareigų arba jų atsisako nepasibaigus jo kadencijai, likusiai kadencijos daliai Asamblėja išrenka kitą narį iš to paties geografinio regiono arba valstybių grupės.
6. Finansų komiteto nariai negali turėti jokių finansinių interesų bet kokioje veikloje, susijusioje su klausimais, kuriais Komitetas teikia rekomendacijas. Net ir pasibaigus jų funkcijoms, jie negali atskleisti jokios konfidencialios informacijos, kurią sužinojo eidami pareigas Institucijoje.
7. Į Finansų komiteto rekomendacijas atsižvelgiama Asamblėjai ir Tarybai priimant sprendimus šiais klausimais:
 - a) dėl Institucijos organų finansinių normų, taisyklių bei procedūrų projektų ir Institucijos veiklos finansinio valdymo bei vidaus finansų administravimo;
 - b) dėl narių įmokų į Institucijos administracinį biudžetą nustatymo pagal konvencijos 160 straipsnio 2 dalies e punktą;
 - c) dėl visų susijusių finansinių klausimų, įskaitant Institucijos Generalinio sekretoriaus pagal konvencijos 172 straipsnį teikiamą metinį biudžetą bei sekretoriato darbo programų įgyvendinimo finansinius aspektus;
 - d) dėl administracinio biudžeto;
 - e) dėl finansinių valstybių šalių įsipareigojimų, atsirandančių įgyvendinant šį susitarimą ir XI dalį, taip pat dėl pasiūlymų ir rekomendacijų, numatančių Institucijos lėšų panaudojimą, dėl administracinių pasekmių ir pasekmių biudžetui;
 - f) dėl normų, taisyklių bei procedūrų, skirtų teisingai paskirstyti finansinę ar kitokią ekonominę naudą iš veiklos rajone, ir jų pagrindu priimamų sprendimų.
8. Finansų komitete sprendimai procedūros klausimais yra priimami dalyvaujančių ir balsuojančių narių balsų dauguma. Sprendimai klausimais iš esmės yra priimami bendru sutarimu.
9. Laikoma, kad konvencijos 162 straipsnio 2 dalies y punkto reikalavimas įkurti pavaldų organą, kuris spręstų finansinius klausimus, buvo įvykdytas pagal šio skyriaus nuostatas įkūrus Finansų komitetą.

II PRIEDAS

EUROPOS BENDRIJOS OFICIALAUS PATVIRTINIMO DOKUMENTAS

Europos bendrija reiškia savo pagarbą Jungtinių Tautų Generaliniam sekretoriui ir turi garbę deponuoti savo oficialaus patvirtinimo dokumentą dėl 1982 m. gruodžio 10 dienos Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencijos ir 1994 m. liepos 28 d. Jungtinių Tautų generalinės asamblėjos priimto susitarimo dėl 1982 m. gruodžio 10 d. Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencijos XI dalies įgyvendinimo.

Deponuodama šį dokumentą Bendrija turi garbę pareikšti, kad tais klausimais, kuriais jai kompetenciją perleido jos valstybės narės, konvencijos šalys, prisiima konvencijoje ir susitarime šalims nustatytas teises ir įsipareigojimus. Pridedamas pareiškimas dėl konvencijos IX priedo 5 straipsnio 1 dalyje numatytos kompetencijos.

Remdamasi konvencijos 310 straipsniu Bendrija taip pat nori pareikšti savo prieštaravimą bet kokiems pareiškimams ar pozicijoms dėl Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencijos nuostatų, ypač susijusių su žvejybos veikla, netaikymo ar taikymo srities pakeitimo. Bendrija nelaiko konvencijos pripažįstančia pakrantės valstybių teises ar jurisdikciją dėl kitų nei dugno gyvūnų rūšys žuvininkystės išteklių eksploatavimo, saugojimo ir valdymo už jų išskirtinės ekonominės zonos ribų.

Bendrija pasilieka teisę daryti vėlesnius pareiškimus dėl konvencijos ir susitarimo, atsakant į būsimus pareiškimus ir pozicijas.

Bendrija naudojasi proga dar kartą pareikšti Jungtinių Tautų Generaliniam sekretoriui savo aukščiausią pagarbą.

**PAREIŠKIMAS DĖL EUROPOS BENDRIJOS KOMPETENCIJOS TAIS KLAUSIMAIS, KURIUOS
REGLAMENTUOJA 1982 M. GRUODŽIO 10 D. JUNGTINIŲ TAUTŲ JŪRŲ TEISĖS
KONVENCIJA IR 1994 M. LIEPOS 28 D. SUSITARIMAS DĖL KONVENCIJOS XI DALIES
ĮGYVENDINIMO**

(Pareiškimas pagal konvencijos IX priedo 5 straipsnio 1 dalį ir susitarimo 4 straipsnio 4 dalį)

Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencijos IX priedo 5 straipsnio 1 dalis numato, kad kartu su tarptautinės organizacijos oficialaus patvirtinimo dokumentu yra perduodamas pareiškimas. Jame nurodomi šios konvencijos reglamentuojami klausimai, kuriais tos organizacijos valstybės narės, šios konvencijos šalys, perleido tai organizacijai savo kompetenciją ⁽¹⁾.

Susitarimo dėl 1982 m. gruodžio 10 d. Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencijos XI dalies įgyvendinimo ⁽²⁾ 4 straipsnio 4 dalis numato, kad tarptautinės organizacijos susitarimą oficialiai patvirtina pagal konvencijos IX priedą.

Europos Bendrijos buvo įsteigtos Paryžiaus (EAPB) ir Romos (EEB ir Euratomo) sutartimis, kurios buvo pasirašytos atitinkamai 1951 m. balandžio 18 d. ir 1957 m. kovo 25 d. Po to, kai sutartis ratifikavo jas pasirašiusios šalys, sutartys įsigaliojo 1952 m. liepos 25 d. ir 1958 m. sausio 1 d. Jos buvo iš dalies pakeistos Europos Sąjungos sutartimi, kuri buvo pasirašyta 1992 m. vasario 7 d. Maastrichte ir, po to, kai sutartį ratifikavo ją pasirašiusios šalys, įsigaliojo 1993 m. lapkričio 1 d., bei paskutinį kartą Stojimo sutartimi, kuri buvo pasirašyta 1992 m. birželio 24 d. Korfu ir įsigaliojo 1995 m. sausio 1 d. ⁽³⁾.

Dabartinės Bendrijų narės yra Belgijos Karalystė, Danijos Karalystė, Vokietijos Federacinė Respublika, Graikijos Respublika, Ispanijos Karalystė, Prancūzijos Respublika, Airija, Italijos Respublika, Liuksemburgo Didžioji Hercogystė, Nyderlandų Karalystė, Austrijos Respublika, Portugalijos Respublika, Suomijos Respublika, Švedijos Karalystė bei Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė.

Dėl Europos bendrijai perleistos kompetencijos Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencija bei susitarimas dėl 1982 m. gruodžio 10 d. Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencijos XI dalies įgyvendinimo taikomi teritorijoms, kuriose taikoma Europos bendrijos steigimo sutartis, ir pagal toje sutartyje, ypač jos 227 straipsnyje, nustatytas sąlygas.

Šis pareiškimas netaikomas valstybių narių teritorijoms, kuriose netaikoma minėta sutartis, bei nepažeidžia tokių teisės aktų ir pozicijų, kuriuos tam tikros valstybės narės pagal konvenciją ar susitarimą gali priimti tokių teritorijų vardu ir jų interesais.

Pagal pirmiau minėtas nuostatas šis pareiškimas nurodo kompetenciją, kurią konvencijos ir susitarimo reglamentuojamais klausimais Bendrijai pagal sutartis perleido valstybės narės.

⁽¹⁾ Pasirašiusi šią Konvenciją Bendrija, laikydamosi IX priedo 2 straipsnio, padarė būtiną pareiškimą, kuriame nurodė šios Konvencijos reglamentuojamus klausimus, kuriuos spręsti Bendrijai jos valstybės narės perleido savo kompetenciją.

⁽²⁾ Bendrijos pasirašytas 1994 m. liepos 29 d. ir jos preliminarieji taikomas nuo 1994 m. lapkričio 16 d.

⁽³⁾ Paryžiaus sutartis, įsteigianti Europos anglių ir plieno bendriją, Jungtinių Tautų Generaliniame Sekretoriате buvo užregistruota 1957 m. kovo 15 d. numeriu 3729; Romos sutartys, įsteigiančios Europos ekonominę bendriją ir Europos atominės energijos bendriją (Euratomą), buvo užregistruotos atitinkamai 1958 m. balandžio 21 d ir balandžio 24 d. numeriais 4300 ir 4301. Europos Sąjungos sutartis buvo užregistruota 1993 gruodžio 28 d. numeriu 30615; 1994 m. birželio 24 d. Stojimo sutartis buvo paskelbta 1994 m. rugpjūčio 29 d. *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje* C 241.

Tokios Bendrijos kompetencijos apimtis ir įgyvendinimas dėl savo pobūdžio nuolat kinta, ir, esant būtinybei, Bendrija užbaigs ar iš dalies pakeis šį pareiškimą remdamasi konvencijos IX priedo 5 straipsnio 4 dalimi.

Tam tikrais klausimais Bendrija turi išskirtinę kompetenciją, o kitais – dalinasi kompetencija su savo valstybėmis narėmis.

1. Klausimai, kuriais Bendrija turi išskirtinę kompetenciją

- Bendrija nurodo, kad jos valstybės narės perleido jai kompetenciją dėl jūrinių žuvininkystės išteklių saugojimo ir valdymo. Todėl šioje srityje būtent Bendrija priima atitinkamas taisykles (kurias įgyvendina valstybės narės) ir, neviršydamą savo kompetencijos, imasi veiklos su trečiosiomis šalimis ar kompetentinga tarptautine organizacija. Ši kompetencija taikoma vandenims, priklausantiems nacionalinei žuvininkystės jurisdikcijai, ir atvirajai jūrai. Vis dėlto dėl priemonių, susijusių su jurisdikcijos vykdymu dėl laivų, jų žymėjimo vėliavomis ir registravimo bei baudžiamųjų ir administracinių sankcijų įgyvendinimu, kompetenciją turi valstybės narės, kurios tuo pat metu paiso Bendrijos teisės. Bendrijos teisė taip pat numato administracines sankcijas,
- dėl savo prekybos ir muitų politikos Bendrija turi kompetenciją dėl tų konvencijos X ir XI dalių bei 1994 m. liepos 28 d. susitarimo nuostatų, kurios yra susijusios su tarptautine prekyba.

2. Klausimai, kuriais Bendrija dalinasi kompetencija su savo valstybėmis narėmis

- tam tikrais žvejybos klausimais, kurie nėra tiesiogiai susiję su jūrinių žuvininkystės išteklių saugojimu ir valdymu, pavyzdžiui, dėl tyrimų ir technologinės taikomosios veiklos bei vystymąsi remiančio bendradarbiavimo, kompetencija dalinamasi,
- dėl nuostatų dėl jūros transporto, laivybos saugumo ir jūros taršos prevencijos, kurie, *inter alia*, yra numatyti konvencijos II, III, V, VII ir XII dalyse, Bendrija turi išskirtinę kompetenciją tik tiek, kiek tokios konvencijos nuostatos ar ją įgyvendinant priimti teisiniai instrumentai yra susiję su Bendrijos nustatytomis taisyklėmis. Jei egzistuoja Bendrijos taisyklės, tačiau jos nesusijusios, ypač tais atvejais, kai Bendrijos nuostatos nustato tik minimalius standartus, kompetenciją veikti šioje srityje turi valstybės narės, nepažeisdamos Bendrijos kompetencijos. Kitais atvejais kompetencija paliekama valstybėms narėms.

Susijusių Bendrijos teisės aktų sąrašas yra pateikiamas priedėlyje. Šiuose teisės aktuose numatyta Bendrijos kompetencijos apimtis privalo būti įvertinta remiantis tiksliais kiekvienos priemonės nuostatomis ir ypač apimtimi, kuria šios nuostatos nustato bendras taisykles,

- dėl konvencijos XIII ir XIV dalių nuostatų Bendrijos kompetencija yra labiausiai susijusi su bendradarbiavimu su trečiosiomis šalimis ir tarptautinėmis organizacijomis dėl tyrimų ir taikomosios veiklos skatinimu. Šioje srityje Bendrija vykdoma veikla papildo valstybių narių veiklą. Šiuo atveju kompetencija yra įgyvendinama priimant priedėlyje išvardintas programas.

3. Galimas poveikis kitai Bendrijos politikai

- Taip pat reikėtų paminėti Bendrijos politiką ir veiklą nesąžiningos ūkinės veiklos kontrolės, viešųjų pirkimų ir verslo konkurencingumo bei paramos vystymuisi srityse. Šios sritys taip pat gali būti susijusios su konvencija, ypač dėl tam tikrų jos VI ir XI dalių nuostatų.

Priedėlis

BENDRIJOS TEISĖS AKTAI, SUSIJĘ SU KONVENCIJOS IR SUSITARIMO REGLAMENTUOJAMAIŠ KLAUSIMAIŠ**— Jūrų saugumo ir jūros taršos prevencijos srityse**

1992 m. vasario 25 d. Tarybos sprendimas 92/143/EEB dėl radionavigacijos sistemų Europai (OL L 59, 1992 3 4, p. 17)

1978 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyva 79/115/EEB dėl laivų vedimo Šiaurės jūroje ir Lamanšo sąsiauryje, naudojant atvirosios jūros locmanų paslaugas (OL L 33, 1979 2 8, p. 32)

1993 m. rugsėjo 13 d. Tarybos direktyva 93/75/EEB dėl minimalių reikalavimų į Bendrijos uostus įplaukiantiems arba iš jų išplaukiantiems laivams, gabenantiems pavojingus arba aplinką teršiančius krovinius (OL L 247, 1993 10 5, p. 19)

1993 m. lapkričio 23 d. Tarybos direktyva 93/103/EB dėl būtiniausių saugos ir sveikatos reikalavimų, dirbant žvejybos laivuose (tryliktoji atskira direktyva, kaip numatyta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje) (OL L 307, 1993 12 13, p. 1)

1994 m. lapkričio 22 d. Tarybos direktyva 94/57/EB dėl laivų apžiūros ir tikrinimo organizacijų ir atitinkamos jūrų administracijų veiklos bendrųjų taisyklių ir standartų (klasifikacinių bendrovių direktyva) (OL L 319, 1994 12 12, p. 20)

1994 m. lapkričio 22 d. Tarybos direktyva 94/58/EB dėl minimalaus jūrininkų mokymo (OL L 319, 1994 12 12, p. 28)

1995 m. birželio 19 d. Tarybos direktyva 95/21/EB dėl laivo saugumo, taršos prevencijos ir darbo bei gyvenimo sąlygų laivuose tarptautinių standartų taikymo laivams, atplaukiantiems į Bendrijos uostus ir plaukiojantiems valstybių narių jurisdikcijai priklausančiuose vandenyse (uosto valstybės kontrolė) (OL L 157, 1995 7 7, p. 1)

1996 m. gruodžio 20 d. Tarybos direktyva 96/98/EB dėl laivų įrenginių (OL L 46, 1997 2 17, p. 25)

1991 m. kovo 4 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 613/91 dėl laivų perkėlimo Bendrijoje iš vieno registro į kitą (OL L 68, 1991 3 15, p. 1) ir 1993 m. birželio 28 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2158/93 dėl 1974 m. Tarptautinės konvencijos dėl žmogaus gyvybės apsaugos jūroje ir 1973 m. Tarptautinės konvencijos dėl teršimo iš laivų prevencijos pakeitimų taikymo laikantis Tarybos reglamento (EEB) Nr. 613/91 (OL L 194, 1993 8 3, p. 5)

1994 m. lapkričio 21 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2978/94 dėl Tarptautinės jūrų organizacijos Rezoliucijos A.747(18) dėl balasto cisternų tonažo matavimo naftos tanklaiviuose su izoliuotojo balasto cisternomis taikymo (OL L 319, 1994 12 12, p. 1)

1995 m. gruodžio 8 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 3051/95 dėl ro-ro tipo keleivinių keltų (ro-ro keltų) saugaus valdymo (OL L 320, 1995 12 30, p. 14)

— Jūros aplinkos apsaugos ir išsaugojimo srityje (konvencijos XII dalis)

1981 m. gruodžio 3 d. Tarybos sprendimas 81/971/EEB, sukuriantis Bendrijos informacinę sistemą taršai, atsirandančiai dėl angliavandenių ir kitų pavojingų medžiagų išsiliesimo į jūrą, kontroliuoti ir mažinti (OL L 355, 1981 12 10, p. 52)

1986 m. kovo 6 d. Tarybos sprendimas 86/85/EEB, sukuriantis Bendrijos informacinę sistemą taršai, atsirandančiai dėl angliavandenių ir kitų pavojingų medžiagų išsiliesimo į jūrą, kontroliuoti ir mažinti (OL L 77, 1986 3 22, p. 33)

1975 m. birželio 16 d. Tarybos direktyva 75/439/EB dėl naudotų alyvų šalinimo (OL L 194, 1975 7 25, p. 23)

1975 m. liepos 15 d. Tarybos direktyva 75/442/EEB dėl atliekų (OL L 194, 1975 7 25, p. 39)

1975 m. gruodžio 8 d. Tarybos direktyva 76/160/EEB dėl maudyklių kokybės (OL L 31, 1976 2 5, p. 1)

1976 m. gegužės 4 d. Tarybos direktyva 76/464/EEB dėl tam tikrų į Bendrijos vandenį išleidžiamų pavojingų medžiagų sukeltos taršos (OL L 129, 1976 5 18, p. 23)

1978 m. vasario 20 d. Tarybos direktyva 78/176/EEB dėl titano dioksido pramonės atliekų (OL L 54, 1978 2 25, p. 19)

1979 m. spalio 30 d. Tarybos direktyva 79/923/EEB dėl vandenų, kuriuose veisiasi vėžiagyviai, kokybės (OL L 281, 1979 11 10, p. 47)

1980 m. liepos 15 d. Tarybos direktyva 80/779/EEB dėl oro kokybės ribinių verčių ir orientacinių verčių sieros dioksidui ir suspenduotosioms dalelėms (OL L 229, 1980 8 30, p. 30)

1982 m. kovo 22 d. Tarybos direktyva 82/176/EEB dėl gyvsidabrio išleidimo iš chloro šarminės elektrolizės pramonės ribinių verčių ir kokybės siektinų normų (OL L 81, 1982 3 27, p. 29)

1982 m. birželio 24 d. Tarybos direktyva 82/501/EEB dėl tam tikros gamybinės veiklos keliamo didelių avarijų pavojaus (OL L 230, 1982 8 5, p. 1)

1982 m. gruodžio 3 d. Tarybos direktyva 82/883/EEB dėl aplinkos, veikiamos titano dioksido pramonės atliekų, priežiūros ir stebėjimo tvarkos (OL L 378, 1982 12 31, p. 1)

1982 m. gruodžio 3 d. Tarybos direktyva 82/884/EEB dėl ore esamo švino ribinės vertės (OL L 378, 1982 12 31, p. 15)

1983 m. rugsėjo 26 d. Tarybos direktyva 83/513/EEB dėl kadmio išleidimo ribinių verčių ir kokybės siektinų normų (OL L 291, 1983 10 24, p. 1)

1984 m. kovo 8 d. Tarybos direktyva 84/156/EEB dėl pramonės sektorių, išskyrus chloro šarminės elektrolizės pramonę, gyvsidabrio teršalų išleidimo ribinių verčių ir kokybės siektinų normų (OL L 74, 1984 3 17, p. 49)

1984 m. birželio 28 d. Tarybos direktyva 84/360/EEB dėl kovos su pramonės įmonių keliamą oro tarša (OL L 188, 1984 7 16, p. 20)

1984 m. spalio 9 d. Tarybos direktyva 84/491/EEB dėl heksachlorcikloheksano išleidimo ribinių verčių ir kokybės siektinų normų (OL L 274, 1984 10 17, p. 11)

1985 m. kovo 7 d. Tarybos direktyva 85/203/EEB dėl azoto dioksidui nustatytų oro kokybės normų (OL L 87, 1985 3 27, p. 1)

1985 m. birželio 27 d. Tarybos direktyva 85/337/EEB dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 175, 1985 7 5, p. 40)

1986 m. birželio 12 d. Tarybos direktyva 86/280/EEB dėl tam tikrų pavojingų medžiagų, įtrauktų į Direktyvos 76/464/EEB priedo I sąrašą, išleidimo ribinių verčių ir kokybės siektinų normų (OL L 181, 1986 7 4, p. 16)

1988 m. lapkričio 24 d. Tarybos direktyva 88/609/EEB dėl stambių deginimo įmonių išmetamų į orą tam tikrų teršalų ribojimo (OL L 336, 1988 12 7, p. 1)

1989 m. birželio 8 d. Tarybos direktyva 89/369/EEB dėl naujų komunalinių atliekų deginimo įmonių oro taršos prevencijos (OL L 163, 1989 6 14, p. 32)

1989 m. birželio 21 d. Tarybos direktyva 89/429/EEB dėl esamų komunalinių atliekų deginimo įmonių oro taršos mažinimo (OL L 203, 1989 7 15, p. 50)

1991 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 91/271/EEB dėl miesto nuotekų valymo (OL L 135, 1991 5 30, p. 40)

1991 m. gruodžio 12 d. Tarybos direktyva 91/676/EEB dėl vandenų apsaugos nuo taršos nitratais iš žemės ūkio šaltinių (OL L 375, 1991 12 31, p. 1)

1991 m. gruodžio 12 d. Tarybos direktyva 91/689/EEB dėl pavojingų atliekų (OL L 377, 1991 12 31, p. 20)

1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, 1992 7 22, p. 7)

1992 m. gruodžio 15 d. Tarybos direktyva 92/112/EEB dėl titano dioksido pramonės atliekų sukeltos taršos mažinimo ir galutinio panaikinimo programų derinimo tvarkos (OL L 409, 1992 12 31, p. 11)

1994 m. gruodžio 16 d. Tarybos direktyva 94/67/EB dėl pavočių atliekų deginimo (OL L 365, 1994 12 31, p. 34)

1993 m. vasario 1 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 259/93 dėl atliekų vežimo Europos bendrijos viduje, į Bendriją ir iš jos priežiūros ir kontrolės (OL L 30, 1993 2 6, p. 1)

— Jūros aplinkos tyrimų bei mokslinio ir technologinio bendradarbiavimo srityje

Jūros mokslo ir technologijų programa

Aplinkos ir klimato programa

Bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis ir tarptautinėmis organizacijomis: mokslinio ir technologinio bendradarbiavimo su besivystančiomis šalimis programa (INCO-DC)

— konvencijos, kurių šalis yra Bendrija

Konvencija dėl jūros taršos iš sausumoje esančių šaltinių prevencijos, Paryžius, 1974 m. birželio 4 d. (1975 m. kovo 3 d. Tarybos sprendimas 75/437/EEB, paskelbtas OL L 194, 1975 7 25, p. 5)

Protokolas, iš dalies pakeičiantis konvenciją dėl jūros taršos iš sausumoje esančių šaltinių prevencijos, Paryžius, 1986 m. kovo 26 d. (1986 m. gruodžio 28 d. Tarybos sprendimas 87/57/EEB, paskelbtas OL L 24, 1987 1 27, p. 47)

Protokolas dėl Viduržemio jūros apsaugos nuo taršos iš sausumoje esančių šaltinių, Atėnai, 1980 m. gegužės 17 d. (1983 m. vasario 28 d. Tarybos sprendimas 83/101/EEB, paskelbtas OL L 67, 1983 3 12, p. 1)

Viduržemio jūros apsaugos nuo taršos konvencija ir Protokolas dėl Viduržemio jūros taršos iš laivų ir lėktuvų prevencijos, Barselona, 1976 m. vasario 16 d. (1977 m. liepos 25 d. Tarybos sprendimas 77/585/EEB, paskelbtas OL L 240, 1977 9 19, p. 1)

Protokolas dėl bendradarbiavimo kovojant su Viduržemio jūros teršimu nafta ir kitomis kenksmingomis medžiagomis avarijos atveju, Barselona, 1976 m. vasario 16 d. (1981 m. gegužės 19 d. Tarybos sprendimas 81/420/EEB, paskelbtas OL L 162, 1981 6 19, p. 4)

Tolimų tarpvalstybinių oro teršalų pernašų konvencija, Ženeva, 1979 m. lapkričio 13 d. (1981 m. birželio 11 d. Tarybos sprendimas 81/462/EEB, paskelbtas OL L 171, 1981 6 27, p. 11)

1982 m. balandžio 2 ir 3 d. specialiai saugomų Viduržemio jūros teritorijų protokolas, Ženeva, 1982 m. balandžio 3 d. (1984 m. kovo 1 d. Tarybos sprendimas 84/132/EEB, paskelbtas OL L 68, 1984 3 10, p. 36)

Bendradarbiavimo sutartis sprendžiant Šiaurės jūros taršos nafta ir kitomis pavojingomis medžiagomis klausimus, Bona, 1983 m. rugsėjo 13 d. (1984 m. birželio 28 d. Tarybos sprendimas 84/358/EEB, paskelbtas OL L 188, 1984 7 16, p. 7)

Bendradarbiavimo susitarimas siekiant apsaugoti nuo taršos Šiaurės rytų Atlanto vandenyno pakrantes ir vandenį, Lisabona, 1990 m. spalio 17 d. (1993 m. spalio 20 d. Tarybos sprendimas 93/550/EEB, paskelbtas OL L 267, 1993 10 28, p. 20)

Bazelio konvencija dėl pavojingų atliekų tarpvalstybinio pervežimo bei jų tvarkymo kontrolės, pasirašyta Bazelyje 1989 m. kovo 22 d. (1993 m. vasario 1 d. Tarybos sprendimas 93/98/EEB, paskelbtas OL L 39, 1993 12 16, p. 1)

III PRIEDAS

JŪRŲ TEISĖS DARBO GRUPĖS ĮGALIOJIMAI

Jūrų teisės darbo grupė nuolat tiria temas, susijusias su Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencija, kuri įsigaliojo 1994 m. lapkričio 16 d. Jos darbas sudaro pagrindą Europos Sąjungos Tarybos diskusijoms ir taip padeda rengti Bendrijos politiką su jūrų teise susijusiose srityse. Rengdama Tarybos posėdžius darbo grupė nuolatinių atstovų komitetui (ir, kai tinkama, politiniam komitetui) teikia nuomones dėl tokios politikos suderinamumo su tarptautine teise, ypač su Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencija, tam komitetui paprašius arba savo iniciatyva.

Darbo grupės įgaliojimai apima:

- 1) Tarybos sprendimo, kuriuo sudaromi Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencija ir susitarimas dėl jos XI dalies įgyvendinimo, rengimą;
- 2) pranešimų, numatytų Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencijos IX priedo 5 straipsnio 1 ir 4 dalyse, rengimą;
- 3) pranešimų, numatytų Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencijos 287 ir 310 straipsniuose, rengimą;
- 4) preliminarinių Bendrijos pozicijų pagal konvenciją įsteigtose organizacijose rengimą tomis temomis, kurios priklauso Bendrijos kompetencijai;
- 5) Bendrijos ir jos valstybių narių veiklos Tarptautinėje jūros dugno institucijoje ir jos struktūrose derinimą bei konsultacijas siekiant parengti bendras pozicijas bendrai rūpimomis temomis, kurios priklauso bendrai užsienio ir saugumo politikai (BUSP);
- 6) bendrų pozicijų rengimą bendrai rūpimomis užsienio politikos temomis, susijusiomis su jūrų teisės tobulinimu ir jo poveikiu Europos Sąjungos užsienio politikai;
- 7) Tarybai pateiktų projektų ir pasiūlymų darnos su tarptautine teise, susijusia su jūrų teise, ypač su Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencija, vertinimą.

Pozicijos Bendrijos kompetencijai priklausančiais klausimais priimamos pagal įprastinę tvarką.

Europos Sąjungos užsienio politikai priklausančius klausimus reglamentuoja Europos Sąjungos sutarties V antraštinė dalis.
